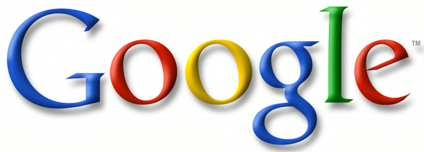

SAMLADE ARBETEN

AF

AUGUST BLANCHE.

X.

ILLUSTRERADE AF SVENSKA KONSTNÄRER.

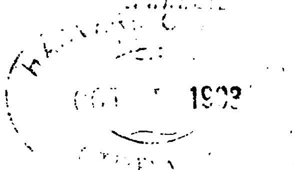
ROMANER.

II.

FÖRSTA ÄLSKARINNAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

FÖRSTA ÄLSKARINNAN.

ROMANTISERAD SKILDRING

AF

AUGUST BLANCHE.

FJERDE UPPLAGAN.

ILLUSTRERAD AF JENNY NYSTRÖM.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1891.

Tiggaren.

För några år sedan såg man nästan dagligen på vestra trottoaren af Norrbro en utsvulten, af vämjeliga paltor skyld varelse, med ett ansigte, som i de förbigående hjertan injagade både medlidande och rysning.

Detta ansigte, öfver hvars gula, förtorkade drag outplånliga skuggor af nöd och osnygghet hvilade, hade likväl ögon, hvilka det mångåriga eländet icke helt och hållet mäktat beröfva deras medfödda glans och lifligbet.

Den, som såg in i dessa ögon, studsade ovilkorligen tillbaka för den vilda eld, som ur dem flammade, och en menniskokännare skulle, när han räckte den djupt bugande

tiggaren en almosa, hafva upptäckt kring de likblåa läpparne icke ett af tacksamheten framkalladt leende, utan ett löje af det djupaste hån och det mest omisskänliga förakt både för hela menskligheten och för sig sjelf.

Dagligen skred uslingen uppåt Drottninggatan, stannade der utanför ett af de större husen och stirrade upp till dess fönster, hvarefter han med ett vildt skratt skyndade derifrån för att, när natten inträdde, dölja sitt elände och sina sammantiggda slantar i någon af Skinnarvikens aflägsnaste kojor.

I det der huset vid Drottninggatan bodde en mycket rik man, i hvars lysande förmak mången välklädd person med oroligt klappande hjerta väntade; men mötte den rike mannen tiggaren, då darrade han, ty säkert förstod ingen bättre än han hvad blicken ur de håliga ögonen betydde. Mången gång sågo den rikes gäster eller tjenstfolk den ansedde värden eller husbonden spritta upp och skynda från fönstret, och när de, något förvånade deröfver eller nyfikna, sågo ned till gatan, märkte de ingenting annat ovanligt än tiggaren med de besynnerliga ögonkasten.

För ej synnerligt länge sedan afled den olycklige, lemnande sin ande i den rättfärdige domarens händer och sin kropp åt anatomisalen, för att åtminstone efter döden blifva nyttig till något här på jorden; men åtskilliga i tiggarpåsen qvarlemnade effekter, bestående af några smutsiga, fullskrifna pappersark, troligtvis uppsatta af tiggarens egen hand, tycktes likväl vilja antyda, att den döde i lifstiden möjligtvis kunnat blifva nyttig till något annat än att stryka kring gatorna och tigga sitt bröd.

Af ett bland dessa manuskript finner man tydligen, att ingen, som en gång sett den olyckliges vagga stå på den turkiska mattan i en praktfull sängkammare, omgifven af allt hvad föräldrakärleken och det lysande välståndet förmå erbjuda, vid den tiden skulle hafva anat, att tiggarstafven kunde blifva det slumrande barnets vandringsstaf genom lifvet, och att denna mjellhvita, småleende kerubsbild, af siden och tyll då ombonad, en dag skulle, förtärd af det djupaste armod och elände, digna på Stockholms gator.

Men hvilka taflor erbjuder ej lifvet! Hur djupt kan du ej förnedras, o menniska! Bygger du ej med egen hand din lyckas palats, lika väl som du gräfver din olyckas graf? Är

det ej du sjelf som bjuder minnet af det goda du uträttat tacksamt dröja vid din grift, liksom du sjelf lägger frön till föraktets tistlar på den? Håll! Fördöm mig ej! ropar en och annan ur djupet af sin sista hvilokammare; icke var det alltid jag sjelf som fäst skuggorna på taflan. Lika visst som beställsamma menniskor bevisat mig den sista tjensten att föra mitt stoft till detta glömskans och fridens hem, lika visst är det, att beställsamma menniskor fört mig mot min egen vilja in på förderfvets väg och utstakat gränserna för min olycksbana på jorden... Men låtom tiggaren sjelf berätta sin historia, sådan den i följande fragment framställer sig:

»Hvad det är roligt att vara ett så kalladt bättre mans barn! Man får gå snygg om hvardagarne och grann om helgdagarne. Roligt nog att vara ett bättre mans barn!

När jag eftertänker, hvad jag på den tiden var och hvilken trasvarg jag nu är, så kokar det uti mig — ha, ha! Gud vare lof, att det ännu finnes något som kokar i det här rucklet!

Det var ett vackert ansigte, min mors, så tyckte jag åtminstone. Jag har sett många vackrare; men ljufheten i hennes blick och stämma fann jag aldrig hos någon annan. Men det var ju helt naturligt det; hon var ju min mor och hennes blick moderskärlekens för det enda barnet!

Men jag beklagar dig, stackars gumma. Illa sörjde du för ditt barn — hu, så kallt härinne! — Förbannad vare... förlåt mig, förlåt mig, du moderliga skugga!

Min far, det var en ståtlig man, och de der adelsepåletterna se'n — ack, den som hade dem här bara, så skulle jag gnugga händerna af förtjusning i stället för af köld — hu, hu! Att jag som barn sett mig mätt på dem, det mins jag; jag undrar just om detsamma kunde gå för sig nu — ack, den som ändå hade fått behålla de der granna epåletterna!

När jag var fjorton år, tog vår Herre min fader och hin håle min moder, men hvarför skulle hon också gå stad och gifta om sig!

Min stjuffader fick med min mor penningar som gräs; men något enda strå hade han ej för det arma fårets mun — jag var from som ett får den tiden, och det hade väl kunnat gå an, bara jag inte också varit dum som ett sådant.

Men fromhet och dumhet äro hopväxta, liksom ullen och skinnet.

Snart uppsköt bland gräset min mors cypress. Den frikostige stjuffadern kastade denna växt åt mig, liksom man kastar en halmtapp åt ett nöt. Vid cypressen kunde jag utgjuta mina tårar, men icke med den släcka min hunger, och tårarne vid en mors cypress suga både kropp och själ. Deraf kommer sig också, att jag nu är så grufligt saftlös och förtorkad.

Dråplige stjuffader, du har många gelikar här i verlden. Det är ej så farligt för dig, grånade hedersman; men jag skulle må som en prins i en bagarbod, om jag blott vore säker på, att ingen annan än jag förskaffat dig de der grå håren.

En lefnadsregel, ett godt fadersråd gaf du mig likväl, för hvilket jag nästan vore färdig att tacka dig. Du öppnade för mig på samma gång dörren till det hus, som varit min moders, och utsigten åt lifvet, sägande: »Gå, din lurk, så långt vägen räcker!» Tack, pappa! Jag har gått långt, ja till och med längre än du. Jag har gått från huset på Drottninggatan ända till det här båset i Skinnarviken. Så lång blir icke din väg, ty vägen mellan Drottninggatan, der du nu bor, och helvetet, dit du säkert kommer, är knappast en sekunds resa, om allt går lyckligt och väl, såsom jag vill hoppas.

Hör, hur det borrar i fönsterposten der borta, liksom trodde nordanvinden, att ingen bor i det här nästet! Bryt dig fritt in: du pliktar ej för sönderslagen fönsterruta.

Att vara filosofie magister vid tjugutvå års ålder, det är redan mycket; men om lagern förskaffar den unge lärde fria husrum i denna dyra hufvudstad, det är mycket mer det... Ädle stjuffader, du har åtminstone för ett år betalt

hyran för mig, fast på gäldstugan... Att sitta inom lås och bom och processa med stjuffadern om nycklarne till mina föräldrars hus, det är satans löjligt, när man rätt tänker på saken... Tänk likväl om jag vunnit! Jag hade då haft mycket att förlora kanske; men jag tappade lyckligtvis och kan också aldrig mer förlora något här i verlden. Mitt förstånd möjligtvis? Åh nej, det sitter som det vore fastfruset i skallen och gör inga extravaganser, och så godt är det. Endast folk som har godt om björkved kan göra förståndsbankrutt, ty hettan är aldrig helsosam för svaga hjernor.

Hvilket är mer påkostande, att plocka lager på parnassen eller hassel på prygelbänken? Den frågan skulle jag kunna besvara, om jag ansåg det löna mödan, jag som tjenat sex år vid gardet. Säkert är, att jag haft lika litet godt af det ena som af det andra.

I något krig har jag visserligen icke varit, men väl i strider der det gält lif och död, kropp och själ; men striderna fördes inom mitt eget bröst, och ingen tapperhetsmedalj fick jag, ty jag var en kruka.

Hvad minnet ändå kan sträcka sig långt tillbaka! En dag besökte jag min stjuffader i det der granna huset för att tigga — tigga? Fy! Men hvarför det? Tigga är minsann ingen lapprisak det, så framt det är en sanning, att ingenting så mycket sysselsatt menskligheten som detta ord. Nå väl, jag gick för att tigga — och guld fick jag också, nämligen så mycket som ett slag af guldkryckan kan meddela en tiggares flintskalle — också var det enda gången mitt hufvud verkligen lidit för min stjuffaders skull, ty om mitt hjerta vill jag knappast tala. Bra gerna hade jag önskat återgälda detta guld med jernskon på min krycka för att undersöka, om den guldbesmidde uslingens blod flyter lika lätt som mitt, hvarpå jag alltid tviflat; men den lama armen ... Fördömdt att fattigläkaren skall vara lika fattig till gagnet som till namnet!

Dö, det kan min stjuffader lika bra som jag; men tigga om lifvet, det skulle han, men icke jag, kunna. I rike, I rike, tiggaren är frikostigare än någon af er, när det nämligen gäller någonting stort, ty i småsaker är det si och så, som man säger.

Men det lider ett godt stycke på dagen, och man måste börja sitt tunga arbete igen. Ja, ja, bär lifvets veder-

mödor på din rygg och krök den sedan i alla väderstreck utåt gator och gränder — få se, om ej det är arbete nog! Men friskt mod! Näst frisk luft är det detta som minst tryter oss. Derför ut på Norrbro för att genom kontrasten höja den lyckliga verldens välstånd och lyx! Kom sedan och säg mig, att tiggaren icke gör några uppoffringar. Åtminstone bör man ej kunna påstå, att han är egennyttig och egenkär.

Under hemvägen gör man den vanliga lustfärden utåt Drottninggatan och praktiserar i förbifarten en ny bugning för den rike hyresgästen, hvars fattige husvärd jag har den äran att vara.

En gång tänkte jag allvarsamt efter, huruvida jag ej sjelf hade något finger med i mitt elände, och kom då till det förnuftiga resultatet, att jag icke blott hade *ett* finger deruti, utan till och med alla tio. Saken är den, att det endast är de ädlare metallerna som stå bi vid alla vädervexlingar och tumningar. Jag var blott en af de gröfre, jag, på sin höjd en stackars kopparpanna, med hvilken man förfor så det var synd och skam åt det. Att litet emellanåt förtenna och skura mig kom aldrig i fråga, och hur det gick, blef jag så ergig invändigt och så ingrodd af sot utvändigt, att icke en gång alla kopparslagare i verlden numera skulle kunna rå på mig.

Hå, hå! Det finnes dock *en* kopparslagare, som kan göra den allra värsta metall hvit som silfver på afvigan och skinande som guld på rätan. Också är han mästare för alla, ty mästarbrefvet fick han vid syndafallet och har sedan dess haft oupphörligen arbete och förtjenst, fast han sjelf icke blifvit fet derpå. Det är döden, ålderman för det lofliga grafembetet och en af de tre äldste, ty Adam och Eva äro äldre än han.

Gubbe! Har du tid, så tag emot kopparpannan och gör henne så bra som möjligt, ty jag ser ej så noga på hvad det kostar. Jag ger allt hvad jag har, och mer kan du billigtvis icke begära — du får ta din skada igen på större arbeten.

Men *ett* ord vill jag säga dig, och det så godt som två, att när du väl fått den reparerad, så skicka den icke tillbaka så tom, som du tog emot den, ty då kan du så gerna behålla den och hänga upp den i din verkstad för tid och evighet.

Leben und leben lassen! — Lef, Lazarus, tills du dör! Visa mig, den som kan, en bättre och mera verbal öfversättning!...»

Detta tiggarens sjelfbiografi. Hans namn var Kristian Svärd, men tillnamnet fick han troligtvis som nummerkarl vid Svea garde. Hans första och egentliga namn förekommer helt flyktigt i ett annat af de öfriga efterlemnade fullklottrade arken, hvilka innehålla dels sagor och dels fragmentariska skildringar af andra tiggare eller kamrater i olyckan, deras lefnadsomständigheter och slut.

Det är just denna samling, som ligger till grund för skildringen af »Första älskarinnan», hvilken skildring blifvit kompletterad genom de efterforskningar, tiggarens manuskript föranledt.

FÖRSTA TIDSKIFTET.

FÖRSTA KAPITLET.

Biljetterna.

En förmiddag år 1832 satt en person, hvilken vi vilja kalla presidenten Elgklo, i sitt enskilda arbetsrum framför ett präktigt skrifbord af mahogny med förgylda ornament, såsom det en förnäm mans skrifbord egnar och anstår.

Presidenten, en fyrtiofem års man, med ett ansigte, hvars mörkblå ögon, något krökta näsa och framskjutande

underläpp gåfvo ett äkta aristokratiskt uttryck åt hela gestalten, var draperad i en vid morgonrock af svart vattradt siden, och en liten guldvirkad sammetsmössa hvilade, näpet nog, på det lindrigt gråsprängda hufvudhåret.

En betjent i rikt livré, silfver på rödt, stod bugande vid bordet.

»Du skyndar dig,» yttrade presidenten, »och ger dig ingen ro, förr än du fått de fem biljetterna.»

»Men om alla äro utsålda, herr president?» frågade betjenten.

»Inte möjligt! ... Klockan slog nyss half nio, och försäljningen öppnas ej före nio.»

»Men i går lära många redan antecknat sig för biljetter, efter hvad jag hört berättas.»

»Hela kyrkan kan väl inte vara upptecknad heller, din tok!»

»Men om de likväl skulle vara utsålda, herr president?»

»Du får ej komma hem utan biljetter, förstår du det!»

»Det är så många som bruka köpa på spekulation, i synnerhet vid ett sådant tillfälle som detta, herr president.»

»I nödfall får du vända dig till de der spekulanterna ... men blott i högsta nödfall.»

»Ja, herr president!»

»För öfrigt tror jag knappast, att de der spekulanterna blifva så särdeles många, med afseende derpå att biljetten kostar tre riksdaler banko.»

»Ja, men det sägs, att alla skola åstad för att höra madame Catalani.»

»Såå ... när det är frågan om nöjen, då har folk aldrig ondt om pengar ... annars äro de min själ inte så släpphända af sig ... Se så, skynda dig nu och var snar tillbaka!»

Betjenten bugade sig och nalkades dörren.

»Hör på,» hejdade honom presidenten, »har du sett hennes nåds kammarjungfru på morgonen?»

»Ja, för omkring fem minuter sedan,» svarade den tillfrågade.

»Är hennes nåd uppstigen än?»

»Nej — åtminstone inte då jag talade med kammarjungfrun.»

»Jag ville, att du vore hemma med biljetterna, innan hennes nåd stiger upp.»

Betjenten försvann.

Presidenten kastade en blick på de handlingar, han hade framför sig på bordet, och fattade en penna från det prydliga skriftyget.

Då hördes en knackning på den af dörrarne, som ledde ut till tamburen.

»Stig in!» ropade presidenten vresigt, såsom det anstår en hög embetsman, hvilken ej vill bli störd i sitt maktpåliggande arbete.

Dörren öppnades, och på tröskeln visade sig en liten darrande flicka. Hennes klädning var af groft svart ylletyg, och en bomullsduk af samma slag betäckte hennes hufvud, så att endast en obetydlig del af ansigtet syntes, men denna del svälde af nyss utgjutna tårar.

»Hvad vill du för en dans, kära barn?» frågade presidenten. »Men hur har du kommit in i tamburen?... Har den lymmeln gått utan att läsa till dörren efter sig!»

»Jag skulle... jag skulle...» stammade flickan.

»Hvad skulle du?» förargades presidenten; »hvad står du och hackar efter!... Hvem är du? Hvad vill du?»

»Jag skulle gå hit med en biljett,» svarade ändtligen flickan, trädande presidenten något närmare.

»En biljett?... Hvad är det för en?»

»Den här... det är den här biljetten,» genmälde flickan, läggande på skrifbordet en förseglad biljett af gröfre papper, hvarefter hon återvände till dörren och stannade der.

»Tiggarbref nu igen, kan jag väl tro!» mumlade embetsmannen halfhögt; »hvad kan det här nu vara för en passagerare?... Aha, hon igen, den der välsignade menniskan?» tillade han med en blick af harm på den lilla budbärerskan.

Derunder bröt han förseglingen och började studera innehållet, hvilket äfven läsaren torde taga kännedom af, varande detta som följer:

»Herr president!

Det är en döende som skrifver dessa rader. Döende ber jag er ta vård om min stackars dotter, så att hon inte blir lika olycklig som hennes mor varit. Den döende ljuger aldrig, och derför bedyrar jag, vid min själs salighet, att detta barn äfven är ert, fast ni alltid nekat för det. Ni har nekat, för ni ville aldrig uppfylla era skyldigheter mot ert barn, utan jag har fått släpa mig fram i nöd och elände. Men nu har jag förlåtit er allt det onda ni gjort mig, och jag skall efter döden välsigna er, om ni ser till min värnlösa Amanda, som ni aldrig förut velat se eller höra talas om. Det är hon som efter min död skall bära dessa rader till er, och betrakta henne noga då, så skall ni få se, att hennes ansigte liknar ert så mycket. Var snäll emot henne och snäs henne inte, för hon har då ingen mor, som kan aftorka hennes tårar. Låt henne få gå i skolan, så hon får lära sig kristendom och annat, som är nyttigt för ett ärligt lefnadssätt. Det är inte för mig jag ber, fast jag lidit mycket och varit mycket tålig, och inte heller har jag särdeles besvärat er för min skull. Gode herr president, så framt ni sjelf en gång vill dö med lugn, så släpp inte Amanda vind för våg ut i verlden, ty till hvem skall ett fattigt barn utan far och mor vända sig? Skulle jag be om något för mig, så vore det till en kista och svepning, så att jag hederligt kunde komma ned i jorden, och det vore inte för mycket

för de många tårar jag gråtit både för er och ert barns skull. Säg några vänliga, tröstande ord till Amanda, när hon kommer till er, och Gud välsigne er för det goda ni gör för henne!

Beata.»

Presidenten läste denna biljett, och många rynkor drogo sig derunder mellan hans ögon, af hvilka det ena understundom sneglade på den vid dörren väntande flickan.

»När dog din mor?» frågade han, läggande från sig biljetten.

»I natt,» svarade flickan, snyftande.

»Hur gammal är du, mitt barn?»

»Tolf år.»

»Hvad sade din mor, när hon lemnade dig den här biljetten?»

»Hon sa'... hon sa' att jag skulle gå till presidenten med den, sedan mamma dött,» svarade den snyftande flickan.

»Sade hon ingenting annat?»

»Mamma sa' att presidenten skulle... skulle...»

»Hvad skulle jag?»

»Hjelpa mig.»

»Hvarför skulle just jag hjelpa dig... jag och ingen annan?»

Flickan teg.

»Sa' inte din mamma,» fortfor embetsmannen, »hvarför du just skulle vända dig till presidenten?»

»Mamma sa'...»

»Nå, hvad sa' hon då?»

»Att presidenten är min far,» svarade flickan knappast hörbart.

Presidenten bet sig i läppen och sopade med handen från sig biljetten, så att den föll ned på golfvet på andra sidan bordet.

»Kom närmare, mitt barn!» yttrade han efter en stunds tystnad.

Den moderlösa tog några steg från dörren mot bordet.

»Din mor var säkert mycket sjuk, innan hon dog?» frågade presidenten.

»Ja, ja, mamma var så sjuk, så...»

»När man är mycket sjuk, ser du, min flicka, så yrar man och vet inte hvad man säger.»

»Stackars mamma!»

»Och om din mamma icke yrat, så skulle hon inte ha sagt, att presidenten är din far.»

Flickan stirrade genom tårarna ängsligt på den förnäme mannen.

»Din mamma menade blott, att jag kände din far, ty, ser du, min snälla flicka, din mor tjenade hos mig för många år se'n, och då blef hon bekant med din far, som var betjent hos mig på samma gång som din mor var piga.»

»Mamma talade aldrig om någon betjent,» svarade flickan.

»Nu dog din far för många år se'n, stackars barn, och derför ville din mor, att jag skulle hjelpa dig, eftersom hon och din far tjenat i mitt hus.»

»Långt innan mamma blef sjuk, sa' hon många gånger till mig, att min far var en hög och förnäm herre... ja, det sa' mamma många gånger.»

»Det hade din mamma mycket orätt i, och akta dig, min lilla vän, för att säga detsamma som din mor, så framt du vill, att goda menniskor skola ta hand om dig.»

Dervid tog han en plånbok, som låg på skrifbordet, och började bläddra deruti. Slutligen tycktes han hafva hittat rätt på en i hans ögon tjenlig bankosedel.

»Se, mitt barn, hvilken vacker sedel!» sade han, i det han bredde ut den för flickan; »du må tro att det är inte småstyfrar det här.»

Flickan följde den granna sedeln med ögonen.

»Har du nånsin sett en så stor sedel?» återtog presidenten.

»Nej,» svarade flickan.

»Den här,» fortfor den höge herrn, »räcker både till din mors begrafning och till vackra sorgkläder åt dig... hvad säger du, om jag ger dig denna?»

»Ack, hvad jag då skulle bli glad,» utbrast flickan, »och hvad jag skulle tacka!»

»Men det är inte nog med att vara tacksam, mitt barn... du måste äfven vara lydig.»

»Ja, jag skall vara så lydig, så!»

»Och om du det är, så skall du få mycket mer af mig... Du måste derför lofva mig att inte för någon, eho det vara må, säga hvad din mor yttrat.»

»Hvad skulle jag inte säga?»

»Du får inte säga, att din far är en hög och förnäm herre, ty i det här brefvet, som din mor skickat mig, står det att din far var betjent, men att han nu är död, och du kan lita på, att hvad din mor på dödssängen skrifvit är sanning.»

»Men hvarför skulle mamma narras för mig och påstå att...»

»Du är för liten för att kunna uppfatta din mors mening,» afbröt henne presidenten; »men ser du, min snälla flicka, din mor skämdes för att någon skulle tro att din far varit simpel betjent, och derför sa' hon att det var en hög och förnäm man... Din mor hade orätt uti att narras för dig, men hon menade dig väl och derför bör du inte klandra henne för det... Du bör alltid med tacksamhet och kärlek tänka på din bortgångna moder.»

Flickan brast ut i tårar och snyftade så att hela hennes gestalt skakade dervid.

»Lugna dig, stackars barn!... Om du är snäll, så skall du få mycket godt af mig... Nå, lofvar du mig nu att aldrig säga för någon, att din far var en hög och förnäm person?»

Flickan slog upp sina förgråtna ögon, men hindrades af snyftningarna från att svara.

»Kom ihåg,» fortfor presidenten, »kom ihåg, att din mor nu är i himmelen och att hon hör hvart ord du säger!... Nå, lofvar du mig det?»

»Ja,» svarade flickan.

»Och om du bryter detta löfte, så vänder Gud sitt ansigte ifrån dig och du får aldrig återse din moder.»

»Inte återse mamma!» suckade dottern.

»Nej, inte återse henne, om du bryter ditt löfte... Men deremot, om du håller hvad du lofvat, kära barn, så går dig allt väl här på jorden, och när du en gång dör, så träffar du din mamma hos Gud och englarne.»

»Ack, om jag vore hos mamma, Gud och englarne!»

»Kom närmare, mitt barn!... Hvad var det du hette nu igen?»

»Amanda.»

»Och tillnamn?»

»Lang.»

»Ja, det var sannt det... din mor hette Lang... Således, min snälla Amanda, har du lofvat mig att inte upprepa din

mors obetänksamma, ehuru välmenande ord... men gerna skall du få säga, att din far var kammartjenare hos presidenten Elgklo och att det är för den skull som han gifvit dig de här penningarna... Du skall veta, att det inte är så litet heller att ha varit kammartjenare hos en president... det är inte många som äro värdiga en sådan tjenst, skall jag säga dig... Din far var en hederlig och bra man, och din mor... din mor var trogen och ärlig, uppfylde alltid väl sina skyldigheter... Låt nu se, Amanda lilla, att du inte vanslägtas från dina goda föräldrar, så skall jag alltid ha dig i åtanke, så länge jag nämligen förnimmer att du är lydig och beskedlig... Se här, tag nu emot den här vackra sedeln, och akta dig att du inte tappar bort den.»

Nigande emottag Amanda den splitternya transportsedeln på tio riksdaler banko.

»Gå nu beskedligt hem, min lilla flicka!» återtog presidenten; »du bör inte komma hit mer, utan jag skall höra efter dig der du bor och skicka någon till dig, så framt jag hädanefter blir lika nöjd med dig som jag varit det i dag... Men det var sannt, du bör gå till den beskedlige kyrkoherden i församlingen, så låter han dig gå i skola och hjelper dig nog, ty det är presterskapets skyldighet, ser du, att draga försorg om fader- och moderlösa barn... Adjö med dig nu, och Gud välsigne dig!... Vänta!... Här har du ett äpple... ser du sådant stort och vackert äpple!... Adjö, adjö! Gud välsigne dig, barn lilla!»

Presidenten lade faderligt sin hand på den gråtande flickans hufvud. Hon smålog genom tårarne, något tröstad af bankosedeln, äpplet och de milda orden, hvarefter hon skred till dörren och försvann.

Presidenten lemnade sin stol och tog upp från golfvet den nedfallna biljetten, på hvilken han lade handen, synbarligen i afsigt att rifva sönder den.

»Men kanske bör jag inte förstöra den ändå!» sade han för sig sjelf; »jag tyckte, att hennes adress stod under postskriptum, och man får väl lof att höra efter barnet något... Men jag borde det knappast... den oförskämda qvinnan, som skulle... Mitt barn?... Nej, tack skall du ha!... Ty i sådant fall, då vore det en annan sak... Men om?... Nej, det var ett lättsinnigt stycke!... Vore det mitt, då hade jag nog förut fått sällskapet på halsen... det är säkert det... det är så beqvämt att efter döden beskylla en för

att... det är inte första gången man söker haka sig fast vid den som har något och är något... Satans pack, som man aldrig får vara fredad för!»

Under dessa ord lade den höge embetsmannen ned biljetten i en byrålåda. Men han hade knappt vidtagit denna åtgärd af nödig försigtighet, förr än dörrarne till den öfriga delen af våningen hastigt uppslogos och ett fruntimmer af omkring fyrtio år i dyrbar morgondrägt inskyndade i presidentens arbetsrum.

»Ah, god morgon, sötaste Amélie!» ropade presidenten och hastade mot sin fru.

»Du har väl inte glömt biljetterna till konserten i afton?» frågade hon med häftighet.

»Tycker du det, min vän!... Ström har för längese'n gått efter dem och måste snart vara hemma... Ah, han dör inte i år,» tillade presidenten, vändande sig mot betjenten, hvilken i detsamma visade sig på tröskeln med de efterlängtade biljetterna i hand.

»Hvilken lycka!» utbrast hennes nåd och ryckte till sig. biljetterna, hvarefter hon lemnade sin mans rum.

»Det var de sista som funnos qvar, och jag måste slå mig fram för att få dem!» bedyrade betjenten.

»Ypperligt!» utlät sig presidenten; »vi sluppo då alla öfverbetalningar... så mycket bättre, kära Ström.»

»Innan jag gick derifrån,» berättade betjenten, »såg jag en herre, som köpte två biljetter af en person på gatan för fem riksdaler banko stycket.»

»Menniskorna äro galna!» genmälde presidenten; »jag tycker, att femton banko äro gudi nog för fem biljetter... likväl hade det kunnat hända, att jag fått punga ut med tjugufem, i stället för femton... ändock en tia räddad!... Ström, skynda dig nu efter min choklad och borsta sedan min civila frack med kraschanen på!»

Betjenten aflägsnade sig.

»Jag kan emellertid säga, att jag kommit ifrån saken för godt pris,» mumlade den höge embetsmannen för sig sjelf, med ett småleende på de fina läpparne.

Huruvida denna fröjdebetygelse och detta småleende uteslutande gälde de fem biljetterna, med hvilka fru presidentskan nyss sprungit in, eller till någon del äfven den biljett, som kort förut krupit ned i presidentens byrålåda, är svårt att bestämdt afgöra.

Troligtvis gälde det så väl de förra som den senare, och för ögonblicket kanske mest den senare, så vida det är en sanning, att tio är mindre än femton, och att omsorgen om ett barns underhåll och uppfostran alltid måste kännas djupare i kassan än uppköpet af fem konsertbiljetter, äfven om hvar och en af dessa kostar tre riksdaler banko.

Märkvärdigt nog hörde man likväl presidenten många dagar derefter svära öfver madame Catalani för det i Sverige ovanligt höga priset på biljetter, benämnande högljudt den stora sångerskan för en oförskämd varelse.

Men ingen hörde, om någon röst inom det kraschanbeprydda bröstet ropade:

»President och kommendör, du är en onaturlig far, en hård och samvetslös menniska!»

ANDRA KAPITLET.

Annonsen.

En månad derefter satt vid ett dukadt middagsbord på källaren Norges vapen vid Stora Nygatan i Staden en herre af några och trettio års ålder med ett tidningsblad i handen.

Det var baksidan af tidningen eller annonsafdelningen han studerade. Synnerligen fästes hans uppmärksamhet vid en annons af följande lydelse:

»Ädle menniskovänner!

En medelålders man, hvars lefnad ända från ungdomstiden utgjort en profsten för motgångar och olyckor af alla möjliga slag, har under loppet af tvänne års tid varit hållen vid sjuksängen af en obotlig bröståkomma, hvarigenom han blifvit alldeles urståndsatt att försörja sig och de sina, en under ålderdom och krämpor dignande hustru och flere barn, som ännu icke äro vid den ålder, att de kunna se sig sjelfva

till godo. Derför nödgas han fly till de ädle mennisko-vänner, som aldrig tröttna vid nödens utrop och eländets tårar, med bön om hjelp i hans olyckliga omständigheter. Blifver han genom Försynens nåd och barmhertighet återstäld till helsan, så att han kan återvinna något af sin brutna arbetsförmåga, vill han genom arbete söka återgälda åtminstone en del af det goda man bevisat honom. Är han deremot dömd att ända till grafven framsläpa ett lif,

tryckt af det elände, som utan hans eget förvållande blifvit hans lott här, på jorden, förmår han ej mer än ur djupet af sin nöd nedkalla himmelens välsignelse öfver dem, som, ehuru bättre lottade än andra, likväl icke äro döfva för det menskliga lidandets klagan. Den härå fäster en ömmande uppmärksamhet behagade skicka en skärf till den olycklige, hvilken mera liknar *ett skelett än en lefvande menniska* och som bor en trappa upp uti Jörgens gård i Skinnarviken, då Broms efterfrågas.»

Den unge mannen genomläste noga ofvanstående rader, hvarefter han yttrade saktå för sig sjelf:

»Man har inte rättighet att likna ett skelett förr än man är död, och ingen har heller rättighet att tillåta någon lefvande varelse att likna ett sådant.»

Detta yttrande, fäldt så der afsides och utan anspråk att höras af andra, var så mycket ovanligare som menniskan i allmänhet icke bryr sig om något annat än sig sjelf, utan alltför väl skulle kunna fördraga åsynen af hela processioner af skelett, endast och allenast det der älskade jaget är frodigt och välmående.

Visserligen finnas åtskilliga »ädla menniskovänner»; men de flesta af dem vilja lika gerna hafva »namnet» derför som »gagnet»; och få de ej bära det förra, ungefär som man bär en ordensdekoration, så bli de vanligtvis ljumma för det senare.

Till lycka för det menskliga eländet, hvilket annars skulle hafva vuxit oss öfver öronen, och det menskliga välgörandet, hvilket i annat fall skulle hafva dött ut från jorden, har man hittat på den hederstiteln *filantrop*, hvilken titel en och hvar kan förvärfva sig, antingen genom att kasta en fyrk i tiggarens hand, så ofta den för detta ändamål framräckes, eller medelst långa orationer om fattigdomens orsaker samt om de många olika sätten för dess afhjelpande eller förekommande.

Detta senare fall slår otvifvelaktigt bäst i spann, emedan man, tack vare den periodiska pressen, kan den andra dagen få tryckt och för hela verlden framlagdt hvad man talat den första. På detta sätt har man snart förskaffat sig den nämda hederstiteln, utan att fullmakten kostat något annat än fraser, på hvilka man aldrig kan bli fattig i denna af dylikt gods öfverflödande tid.

Kan man derjemte, till följd af talanger eller ådagalagd rörlighet i tunga och läppar, komma in i »bestyrelsen» för det filantropiska sällskapet, så har man utan tvifvel löst det stora problemet, oberäknadt att man kommit himmelen några tum närmare än de andra menniskobarnen.

Skada blott att oftast, innan ett sådant sällskap hunnit organisera sig, utse styrelse med ordförande, vice ordförande och sekreterare, för att icke tala om det vidlyftiga reglementet, har det största antalet af ledamöterna redan tröttnat på hela saken, hvilken slutligen försvinner som en bubbla i rymden för att efter någon tids förlopp lemna rum åt något annat med samma början och slut.

Derigenom blir visserligen vatten på deras qvarn, som våga påstå, att bland tio utmärkta filantroper man skall ha mycket svårt att upptäcka en enda verklig menniskovän; men uppmärksamheten är likväl dragen åt ett håll, som mer än mycket annat förtjenar uppmärksamhet. Med ett ord, det har tidtals blifvit ett mod att bispringa olyckan och nöden. Återstår allenast att det der »bispringandet» företrädesvis utser den ärlige, men fattige arbetaren till föremål och icke helt och hållet uttömmer sig i brottets och fängelsernas hålor, innan menniskokärleken, de filantropiska föreningarna till trots, upphör att vara på modet.

Han, som satt vid middagsbordet å källaren Norges vapen, tillhörde icke något filantropiskt sällskap; men det var ej för första gången han genomläste de der s. k. tiggarannonserna i tidningarna. Han visste genom egen erfarenhet, att fattigdomen är en tung börda och att dess lättande medför en ljuf tillfredsställelse i belöning. Derför, vägledd af mången sådan annons, ströfvade han ofta ut till stadens aflägsnaste nästen för att öfvertyga sig om behofvets verklighet och efter bästa förmåga lindra det.

Förmågan hade dock icke alltid motsvarat den goda viljan. Efter tio års trägen extra-tjenstgöring i ett af statens embetsverk hade Fridolf Alm — så hette vår filantrop de facto — nyligen blifvit ordinarie kammarskrifvare med fyra hundra riksdaler banko årlig lön; men Alm, som besatt åtskilliga rätt försvarliga talanger och var mer humanistiskt bildad än de flesta hans kamrater, hade underhållit sig i Stockholm genom lektioners gifvande i skolor och pensioner, hvarigenom det blifvit honom möjligt att utan skuldsättning framlefva sitt extralif.

Nu vorden löntagare, betraktade han sin lön såsom ren behållning, hvilken följaktligen kunde användas till nöjen eller besparingar.

Den menniska, hvilken fattigdomen och behofvet utkorat till sin vän, blir, så framt hon är förståndig och omtänksam, ingen vän af nöjet. Derför umgicks Alm knappast med någon, utan vandrade ensam från och till sitt embetsrum och satt deremellan ensam i sin tarfliga boning med sitt piano och sina böcker. Ensam var han också på de långa vandringar, han för motions skull dagligen företog sig utom tullarne, ty han var vän af blommor och foglar, ja till och med af stockar och stenar, troligtvis derför att de aldrig göra menniskan någon förargelse.

Den, som finner glädje uti att göra godt, glömmer ofta att för sig sjelf göra några besparingar, och derför hade Alm icke blifvit rikare under det senaste året, fastän han haft sin lön att uppbära.

Vår kammarskrifvare egde en välbildad gestalt och ovanlig kroppsstyrka, stärkt genom tidiga kroppsöfningar och daglig rörelse i friska luften, hvartill kom, att han icke var försvagad af de utsväfningar, som synnerligast inom en hufvudstads område pröfva och tära på en ynglings krafter. Hvad hans ansigte beträffade, så behöfde man flere gånger betrakta det för att finna, att det icke var fult, men blott en enda gång se det, för att skönja återskenet af ett godt och känslofullt hjerta. Smittkopporna, den enda sjukdom han hitintills icke kunnat undvika, hade här och der satt sina outplånliga fläckar på en kraftfull och oförderfvad ungdoms liljor och rosor.

En ful karl kan visserligen göra lika mycken lycka hos fruntimmer som en vacker, men det kostar alltid mera besvär, och den, som vill göra sig besvär, måste hafva godt om tid. Alm hade ingen tid dertill, och derför kunde han icke heller skryta af någon framgång hos det täcka könet. Lyckligtvis bekymrade honom detta föga. Han ansåg sig förlorad för gracerna, men tog sin skada igen genom att uppvakta muserna och sökte förblifva bildad och dygdig, när han icke kunde blifva behaglig och älskvärd.

»Hvad är jag skyldig?» frågade han kyparen, i det han lade ifrån sig tidningen och upptog sin tunna, men till det yttre väl konserverade plånbok.

»En riksdaler och tjugufyra skillingar,» svarade kyparen.

»I dag har jag varit glupskare än en haj,» mumlade kammarskrifvaren för sig sjelf, under det han betalade sin skuld för middagen; »det är oförlåtligt att äta så att man är färdig att storkna, så länge det finns medmenniskor, hvilka se ut som skelett... Hvad min middag i dag kostat mig, skulle en sådan der arm satan kunnat lefva af en hel vecka... Det är en glädje att vara mätt, men vore det ännu mer, om man kunde vara säker på att ingen annan funnes som led af hunger.»

Derefter tog den beskedlige kammarskrifvaren sin hatt och lemnade källaren Norges vapen.

TREDJE KAPITLET.

Magistern.

Södermalm är ojemförligt den sundaste af Stockholms många stadsdelar, och från dess berg och höjder skådar man rika, omvexlande taflor af lundar, vatten, byggnader, kyrkor och tornspiror samt en handelsstads hela rörliga lif.

Det var en tid, då denna förstad var hvad Norrmalm nu är, nämligen den mest prydliga delen af staden, och det berättas till och med, att konung Carl X haft för afsigt att dit förlägga residenset och rikets kollegier samt förse den med försvarsverk.

Hvarför denna förnuftiga afsigt ej blef satt i verkställighet, är okändt; men säkert är, att denna malm numera till det mesta bebos af fattigt folk och är för mången, som har sitt hem på Norr, snart sagdt, ett terra incognita, under det lyxen, rikedomen och förnämheten dväljas inom murarne af den egentliga Staden, trång och osund, samt af Norrmalm, hvilken stadsdel ligger lågt vid marken och inte gifver många tillfällen till friska andetag och lifvande vädervexlingar.

Men det är kanske rättvist att de fattige, hvilka nödgas umbära så mycket af lifvets behag och njutningar, åtminstone

En ensam vandrare närmade sig den låga porten.

fått den friskare och helsosammare luften på sin lott, och att de, som vanligtvis skådas öfver axeln af lyckligare likar, kunna i sin ordning skåda ned öfver desses hufvud från sina örnnästen på klipporna och bergen.

Ett af dessa örnnästen var den s. k. Jörgens gård, hvilken, numera nedbränd, men på den tiden bestående af ett litet enstaka, förfallet stenhus med tillhörande trädgårdstäppa, beherskade en af Skinnarviksbergens högsta delar. Den norra bergväggen, skroflig och kal, är så brant, att äfven en öfvad bergvandrare, hvilken från den bråddjupa stranden ville klättra upp till spetsen, skulle anse detta för ett djerft företag och besinna sig länge, innan han vågade försöket. Men på ömse sidor om denna nära nog obestigliga brant, och ungefär på midten af bergväggen, äro några afsatser, hvarpå ännu i dag här och der befinna sig eländiga kojor, beständigt hotande att störta sig sjelfva och sina invånare ned i Mälarens vågor, hvilka rofgiriga vältra sig mot klippans fot, när stormens vinge slår mot dess hjessa.

Septemberaftonen var inne, betäckande med sin mörka slöja land och vatten, höjder och djup, då en ensam vandrare stannade utanför den låga porten till nämda hus, med uppspändt paraply öfver hufvudet, ty det öste ned regn från de tunga skyarne.

Vandraren trefvade på porten, hvilken dervid lätt gaf efter. Inkommen i den trånga farstun, möttes den främmande af ljusstrimman från en på glänt stående dörr. Han öppnade den och befann sig i ett eländigt kyffe till rum, ur hvars mörka, nakna kalkväggar rörinläggningen här och der framstack.

Kyffet upplystes af en med lång veke brinnande dank, som satt i en butelj, stående på ett bord bland bitar af rågbröd, franskt bröd och limpa, hvarinvid på ett papper låg en smörklick och på ett annat papper en half spicken sill. En annan butelj, innehållande något som till utseendet liknade bränvin, stod på golfvet nära bordsfoten.

På andra sidan bordet och med ansigtet vändt mot dörren satt en figur med hoptorkade, ehuru ej frånstötande anletsdrag, och hvars ögon tindrade särdeles lifligt ur sina djupa hålor. Denne invånare, hvars drägt var i harmoni med det ruskiga boningsrummet, tycktes med glupskhet taga för sig af hvad som fanns på bordet.

»Är det här Jörgens gård?» frågade den främmande, hvilken icke var någon annan än vår kammarskrifvare.

»Ganska riktigt,» svarade värden, utan att stiga upp från sin plats, »här är palatset, och här bredvid ligger plantaget... syperb egendom, eller hvad tycker herrn?»

»Är det här som Broms bor?»

»Ja.»

»Kanske det är ni, som...»

»Som är Broms?» inföll värden; »nej, jag är en simpel fluga, jag... Bromsen bor här ofvanpå, han... Bättre folk bor alltid en trappa högre... Ja ja, när jag säger *bättre folk*, så menar jag dermed inte alltid hederligt och bildadt folk, ty sådant finner man antingen i bottenvåningen eller i vindskuporna.»

»Hvem är ni då... hvad sysselsätter ni er med?» frågade Alm, som fann sig intresserad af denna besynnerliga

figur, hvilken i denna dödskalle till hufvud hade så eldiga ögon och så liflig tunga.

»Jag spisar, som herrn ser.»

»Har ni ingen annan sysselsättning?»

»När jag inte spisar, så promenerar jag... Äta och promenera, hvad annat gör väl den förnäma verlden?... Men det är oartigt af mig att inte bjuda herrn sitta... dock, det är sannt, det finns ju ingen stol... den jag nu sitter på har bara tre fötter och kan inte stå för sig sjelf... men när jag väl tagit plats på den, så är den som en vanlig stol, tack vare mina tvänne ben och balansen i min kropp... Emellertid tycker jag det vara rätt putslustigt att, i stället för att stolen skulle vara ett stöd för mig, så är jag ett stöd för stolen.»

»Ni lefver då af tiggeri?»

»Jag lefver för mensklighetens förbättring... Jag ger menniskan dagligen tillfälle att vara menniska och det för mycket godt pris.»

»Men har ni då strukit omkring som tiggare i alla era dar?... Har ni aldrig haft något annat för er?»

»Förr studerade jag de gamla språken, och jag kunde latin och grekiska som en häst... Det är fan hvad man jemt har för en god tanke om hästar... I filosofien fick jag bara rent approbatur; men om jag nu finge tentera om, så skulle jag knipa mig ett laudatur, i synnerhet i den praktiska filosofien.»

»Ni har då fått uppfostran.»

»Det ser jag inte ut för, menar herrn; men när har en lärd utseendet för sig?... Dock, det lönar inte mödan att tala om den saken... Det enda jag mins af min magistergrad är, att jag söp mig full promotionsdagen, hvilket väckte allmän munterhet och odeladt bifall hos herrar professorer och kamrater... Herrn vet väl, att man i Upsala kan gå full från morgon till qväll, utan att man derför blir ansedd som en förtappad varelse... Det är en treflig stad det der Upsala... der är det ingen skam alls att gå som en sudder på gatorna... Lefve den akademiska friheten!»

Alm hade visserligen under sina mångfaldiga besök i de fattiges nästen påträffat uslingar, hvilka haft uppfostran och fordom befunnit sig i goda omständigheter; men den person, han nu hade framför sig, väckte genom sitt onek-

ligen filosofiska lugn hans synnerliga nyfikenhet och deltagande.

»Men hur har ni kunnat försjunka i detta elände?» frågade han derför med uttryck af djupt medlidande.

»Jo, genom min oskicklighet i aritmetiken,» svarade magistern; »de klassiskt lärde ha i alla tider varit klassiskt dumma i sådana saker, hvartill blott fordrats vanligt menniskoförstånd... Har herrn någonsin hört omtalas något rikt kommerseråd med namnet Räyel?»

»Nej.»

»Det är en man, vet herrn, som, om han inte vore en försigtig man, skulle kunna hålla vad om att solen går omkring jorden och att jorden är platt som en knäckebrödskaka; men gäller det att skrifva en tua så att den ser ut som en sjua, så har han knappast sin like.»

»Men i hvad förhållande står det der kommerserådet till er?»

»Det vore mycket att tala om, ty så dum och okunnig som det der rådet annars är, så förmådde han likväl bända naturen ur dess bana, eller vill det kanske inte mycket till för att kunna vända en moders hjerta från hennes enda barn?... Jojo men... Men det är sent... jag är van att lägga mig tidigt... ju fattigare jag blifvit, desto mer har jag återgått till naturens ordning.»

»Hvad heter ni?»

»Svärd, ty jag har tjenat kungl. majestät och kronan. »Jag skall piska filosofien ur dig,» sa' korporal Bom vid Svea garde, när han lärde mig handtera musköten.»

»Och hur gammal?»

»Jag är i blomman af min ålder, omkring trettio år, och ändå ser jag så gammal ut som en af Greklands sju vise.»

Alm betraktade med förvåning magistern, hvars ansigte talade mer om femtio år än om trettio. Om någon skulle hafva anspråk på att se ut som ett skelett, så vore det verkligen denne.

»Men förmodligen bar ni ett annat namn, innan ni kom in på gardet?» frågade Alm.

»Ja visst... men jag har begrafvit det, och hvad som tillhör grafven, tager ingen tillbaka.»

»Och ni har alls ingen håg för ett nyttigare och ärligare arbete.»

»Ganska liten håg ... men ännu mycket mindre förmåga.»

»Ni har kunskaper ... ni kan skrifva ... Jag skulle kunna skaffa er sysselsättning.»

»Ser herrn inte, att jag äter med venstra handen?» frågade magistern; »och ändå är jag inte född vensterhänd.»

»Hvarför begagnar ni då inte den högra?»

»Derför att den varit lam i fyra års tid ... Lyckligt att så varit! ... Frisk, kunde den inte inbringa mig så mycket som en vitten en gång ... lam, gifver den mig allt hvad jag behöfver ... Nå, herrn tänker då helsa på Bromsen häruppe?»

»Ja.»

»Det är väl något sent, och säkert väntar han ingen så här dags på dygnet och i en sådan väderlek till på köpet ... Emellertid ha många gullbin i dag helsat på Bromsen, fast jag förut trodde, att endast polisens spindlar skulle göra honom den äran.»

»Hvad säger ni! ... Bromsen är då en illa känd person?»

»Nej, för all del, herre, nej ... Gud bevare mig väl från att påstå något sådant! ... Hvad tyckte herrn om den vackra annonsen?»

»Ni har säkert skrifvit den?»

»Ja, jag är det södra tiggeriembetets sekreterare ... ja men är jag så.»

»Men er lama hand?»

»Jag dikterar, herre!»

»Nå, hvem är då er handsekreterare?»

I stället för att svara, drog tiggaren ut en bordslåda och upptog en smutsig, nästan söndernött portfölj, hvilken han öppnade och framdrog derutur ett fullskrifvet halfark, som han öfverlemnade i Alms händer.

Denne kastade en blick på manuskriptet, hvilket hade till öfverskrift: »Sagan om Dödens gudson».

»Hvad tycker herrn om stilen?» frågade tiggaren; »duger den kanske inte?»

»Ganska redigt skrifvet,» svarade Alm; »onekligen en rätt prydlig stil!»

»Mången kunglig sekter skrifver inte så vackra rader, eller hur?»

»Ganska sannt... Hvem har skrifvit det?»

»En tolfårig flicka, som har den lyckan att vara min elev.»

»Er elev!... Denna lycka måtte inte vara afundsvärd.»

»Hur då?»

»Ni lär er elev att tigga.»

»Det behöfver man inte lära en menniska, ty det ligger i naturen hos alla... Den förnäme tigger om äreställen, den rike om mera guld, flickan om en man — men tiggaren ex professo är den måttligaste i sina anspråk... han tigger om ett stycke bröd, och ofta får han slåss med hundarne om bitarne.»

»Nå, hvad lär ni er elev för goda saker?»

»Jag har lärt henne skrifva och läsa, herre... Går vackert an det, tycker jag.»

»Har flickan inga föräldrar?»

Tiggaren svarade med följande sång ur operetten »Eremiten eller fadershjertat»:

»Mor min jag väl noga känner,
Men far min är mig obekant.
Men att han var en bland hennes vänner,
Jag ger mig fan på det var sant!»

»Hvar finns den stackars flickan?» frågade Alm, rysande vid tanken på en sådan lärare.

»Jag har henne i grannskapet, herre!»

»I detta hus!»

»Ja, herre!»

»Hos hvem?»

»Hos sin mors skugga.»

»Hvad vill det säga?»

»Jo, att de för fyra veckor sedan buro bort modern till Maria kyrkogård, och sedan dess har hon naturligtvis ingen annan att hålla sig till än till moderns skugga, ty jag vill inte tala om mig, som bara informerar henne, eller om Bromsen, som ger henne tak öfver hufvudet, hvilket är ännu obetydligare.»

»Jaså... hon bor då här en trappa upp?»

»Ja... men jag tviflar på, att hon ännu är hemma; ty annars hade hon säkert varit nere och tagit godnatt af sin vördade lärare.»

»Hon går då också omkring på gatorna och tigger?»

»Nog går hon omkring på gatorna, men inte tigger hon. . Hon är konstnär, herre... hon sjunger och qvittrar som en lärka om våren och förtjenar rätt artiga styfrar på sin konst... Hvad hon förtjenar, delar hon ärligt med sig åt fosterfadern deruppe och läraren härnere, så att hon, på det hela taget, inte har mycket att tacka oss för.»

»Nenej men,» mumlade Alm. »Nå,» tillade han högre, »är det så eländigt för den der Bromsen, som det vill synas af annonsen?»

»Efter herrn gjort sig besvär att sjelf gå hit en så lång väg, så blir det väl roligast för herrn att sjelf ta reda på saken.»

»Men ni måtte väl kunna säga, om uppgiften i tidningen är sanning eller bedrägeri?»

»Jag lägger mig aldrig i andras affärer... är en egoist i trasorna, herre.»

»Ha några andra varit här med anledning af samma annons?»

»Ja visst, hela dagen ha betjenter och pigor varit här med mat och pengar, på sina respektive husbondfolks vägnar.... Herrn står ännu och betraktar min saga om Dödens gudson, ser jag... Kanske herrn vill köpa den af mig?... Hur mycket tror herrn att den kan vara värd?»

»Hvad begär ni för den?»

»Den är värd en tunna guld... men jag säljer den för tolf skilling... Ni menar, att jag är en inbilsk författare, men ni kan väl inte neka för att jag är en billig köpman.»

»Der har ni två riksdaler för sagan,» sade Alm, i det han lemnade tiggaren penningarne; »är ni nöjd med detta honorarium?»

»Fan, herre! Ni ger mig smak för författarekallet,» ropade magistern, betraktande penningarna med strålande ögon; »två riksdaler!... Det var inte i går jag såg så mycket pengar på en gång... Så mycket förtjenade inte en gång Ovidius på sin Metamorfoser.»

»Jag tror mig hafva förmärkt åtskilligt godt på djupet af er själ, och jag ville gerna på något sätt vara er till

»Hon är konstnär, herre ... hon sjunger och qvittrar som en lärka om våren.»

hjelp... Ni skall skrifva flere dylika sagor åt mig, och derigenom kan ni förtjena så mycket, att ni ej behöfver drifva omkring och tigga... Hvad säger ni om mitt förslag?»

»Gud bevare mig från att lemna mitt yrke!» genmälde magistern med en viss ängslan; »herrn kan inte föreställa sig hvad det ligger för en trefnad och ett behag i tiggeriet... det är ett lif af fruktan och hopp... När jag går ut om morgonen, så antingen fruktar jag att komma tomhänd hem om aftonen eller också hoppas jag hafva fickorna fulla... Ack, herre! Fruktan och hopp äro de starkaste föreningsbanden mellan kropp och själ... Derför äro älskaren, spelaren och tiggaren de lifligaste varelser på Guds gröna jord.»

»Den der Broms har då legat länge sjuk?» frågade Alm, nyfiken att på förhand få veta något mer om den, för hvars skull han gjort sig så mycket besvär.

Magistern trallade på en melodi i stället för att svara.

»Kanske när allt kommer omkring, så är han helt enkelt en skälm?» fortfor Alm, ännu nyfiknare.

»Jag har mycken aktning för Broms,» svarade magistern; »men det kan jag ändå säga, att han hyser ännu större aktning för mig... Jag beundrar i honom den fysiska öfverlägsenheten och han i mig den moraliska.»

»Hur skall jag förstå det?»

»För några år sedan,» berättade magistern, »gick jag förbi väderqvarnen, som står ett stycke härifrån... då såg jag, hur en af mjölnardrängarne roade sig med att fatta tag i en af väderqvarnsvingarne för att hålla den qvar, oaktadt qvarnen var i full gång... Ibland lyckades det honom, men hvar gång han inte förmådde qvarhålla vingen, följde han med den upp i luften och kom ned med den igen, hvilket var det märkvärdigaste... Det var just Broms det, och se'n den dagen fick jag aktning för mannen.»

»Men hur fick han aktning för er?»

»Det är intelligensens seger öfver materien, herre!... Hvad är en mjölnare mot en filosofie magister?... Den ene siktar mjöl och den andre vetandets atomer... Det utgör mitt högsta nöje och min största stolthet att kunna leda denna klump med det obetydligaste ord... Men, för attan, ljuset slocknar... God natt, hederlige herre!... Heder och tack för det stora honorariet för Dödens gudson!»

Dervid sköt magistern vår sekter ut ur kammaren och slog igen dörren efter sig. Alm stod ensam i den trånga farstun, öfvervägande inom sig den besynnerlige tiggarens ord.

FJERDE KAPITLET.

Det var en gång en tiggare, som många äro väl de, hvilken hade hustru och sex barn att försörja; men som de alla gingo kring och tiggde ända från solens uppgång till dess nedgång, så drogo de sig skäligen fram, och mången afton kröpo de glada till kojs, ty de voro mätta och hade det bästa hopp om morgondagen.

Men då hände sig, att tiggarens hustru nedkom med det sjunde barnet, som var en välskapad gosse med segerhufva, hvaråt modern gladde sig storligen. Men fadern vardt mäkta bedröfvad, ty ingen af grannarne ville stå

fadder åt det sjunde barnet, emedan ingen ville gifva faddergåfva åt en tiggares barn.

Då visste sig tiggaren ingen lefvande råd, utan begaf sig en dag djupt in i skogen och grät så bitterligen, att tårarne föllo öfver gräset och blommorna, liksom daggen i morgonstunden, och han klagade högeligen öfver att ingen ville stå fadder åt hans nyfödda barn.

Då mötte honom en man, och den mannen hade ögon som himmelen blå, och hans lockar de skeno som solen.

»Min gubbe, hvarför gråter du så svåra?» frågade mannen, och hans röst klang som en harpoton från Salems dal.

Då svarade tiggaren:

»Herre, ingen vill stå fadder åt mitt nyfödda barn, och derför gråter jag så svåra.»

Då sade mannen:

»Är det icke för annat du gråter, så vill jag stå fadder åt ditt nyfödda barn.»

»Hvem är då du?» sporde tiggaren.

»Jag är din Gud och mästare,» svarade mannen och log, och vid det han log, började gräset och blommorna på marken att skaka af sig tårarne och lysa med ny fägring, och bladen i den stora skogen sjöngo såsom englatungor bruka sjunga.

Men tiggaren sade:

»Och om du är min Gud och mästare, så delar du så orätt här på jorden, ty åt somliga gifver du allt, men åt andra intet, och derför vill jag icke hafva dig till fadder åt min son.»

Derefter gick tiggaren djupare in i skogen, gråtande och klagande väl bittrare än förut.

Då mötte honom en annan man, men den mannens ögon lyste som brinnande kol, och hans hår fladdrade som en eldslåga i stormen.

»Min gubbe, hvarför gråter du så svåra?» frågade mannen, och hans röst var såsom orkanen, när den tränger genom remnorna i en uråldrig ruin.

Då svarade tiggaren:

»Herre, ingen vill stå fadder åt mitt nyfödda barn, och derför gråter jag så svåra.»

Då sade mannen:

»Är det icke för annat du gråter, så vill jag stå fadder åt ditt nyfödda barn.»

»Jag är Hin onde,» svarade mannen och log.

»Hvem är då du?» sporde tiggaren.

»Jag är Hin onde,» svarade mannen och log, och vid det han log, började gräset och blommorna på marken att torka bort och försvinna, liksom hade en eld gått öfver dem, och bladen i den stora skogen hväste såsom ormatungor bruka hväsa.

Men tiggaren sade:

»Och om du är Hin onde, så frestar du själarne och vänder dem till det ondt är, och derför vill jag icke hafva dig till fadder åt min son.»

Derefter begaf sig tiggaren ännu djupare in i skogen, gråtande och klagande väl bittrare än förut.

Så kom der en annan man, men den mannen hade, i stället för ögon, tvänne djupa hålor under pannan, och hans hjessa var kal som klippan, och den glänste som när månen skiner öfver sjön.

»Min gubbe, hvarför gråter du så svåra?» frågade mannen, och hans stämma ljöd som grafklockan genom den stora skogen.

Då svarade tiggaren:

»Herre, ingen vill stå fadder åt mitt nyfödda barn, och derför gråter jag så svåra.»

Då sade mannen:

»Är det icke för annat du gråter, så vill jag stå fadder åt ditt nyfödda barn.»

»Hvem är då du?» sporde tiggaren.

»Jag är Döden,» svarade mannen och log, men vid det han log, förvandlades marken och träden till is, och det vardt så tyst, så tyst i den stora skogen.

Då sade tiggaren.

»Ja, du, du gör alla lika rätt, den fattige så väl som den rike, och derför vill jag hafva dig till fadder åt min son.»

Och stod sålunda Döden fadder åt tiggarens son. Men efter döpelseakten förde Döden tiggaren afsides och sade till honom så:

»När din son fylt femton år, så tag honom med dig till det ställe i skogen, der vi först träffades, ty då vill jag gifva honom faddergåfva.»

Så växte Dödens gudson upp och vardt en fager yngling, och när han uppnått sitt femtonde år, tog fadern

honom med sig in i skogen till samma ställe, der han första gången råkade Döden.

Och Döden kom, såsom aftaladt var, och sade till sin gudson dessa orden:

»Jag vill, att du skall bli läkare, ty läkare äro mig kära, och jag gifver dig förmågan att bestämdt kunna säga förut, om den sjuke kommer sig eller icke, ty när du ser mig stå vid den sjukes fötter, då varder han frisk igen, om han än aldrig så sjuk varit hafver; men ser du mig stå vid hufvudet, så dör han ovilkorligen, och ingen konst kan då rycka honom från mig. Detta är den faddergåfva jag gifver dig, och den skall befordra din lycka.»

Derefter gick Döden sina färde, och tiggaren förde sin son hem till sig.

Och Dödens gudson blef en mäkta stor läkare i landet och äfven i andra land, ty sade han, att den sjuke skulle dö, så dog den sjuke, och sade han, att den sjuke skulle bli frisk, så blef den sjuke frisk.

Då hände sig, att förste ministern i riket vardt så illa deran, att allt hopp om hans vederfående var ute, och när Dödens gudson inkom i sjukrummet, så såg han, att gudfadern stod vid den sjukes hufvudgärd, och då sade gudsonen, att den sjuke skulle döden dö.

Men ministern var konungen mycket kär, och konungen lutade sitt hufvud och sade:

»Utan min minister mäktar jag icke styra land och rike, och derför lofvar jag i nåder den, som honom bota kan, att han skall varda utnämnd till grefve och desslikes tillgodonjuta en årlig lön af tiotusen de rödaste guldstycken.»

Då bad gudsonen sin gudfar, att han skulle gå från hufvudet och ställa sig vid fötterna; men gudfadern gjorde det icke, utan stod han qvar vid hufvudgärden, såsom den der intet hört hade.

Men då hittade gudsonen på råd och befalde, att den sjukes säng skulle flyttas om, så att hufvudet månde vändas dit, der fötterna förut varit, och det skedde så.

Och kom sålunda Döden att stå vid fötterna i stället för vid hufvudet, och vardt på detta sätt ministern återstäld till helsan.

Och konungen stod vid sina ord, ity han utnämnde Dödens gudson till grefve och öfverantvardade i hans händer de tiotusen rödaste guldstyckena, som han utlofvat.

Men den derpå följande natten uppenbarade sig Döden för sin gudson och sade:

»Otacksamme, du har lurat mig; men gack icke och gör om det, ty om du lurar mig för andra gången, så skall du sannerligen sjelf döden dö!»

Någon tid derefter insjuknade konungens enda barn och dotter, och var denna dotter skönare än någon prinsessa, som före henne varit eller efter henne komma skall.

Då vardt det en mäkta stor vånda på hofvet och i hela landet med gråt och tandagnisslan, som aldrig ville taga någon ända.

Och efterkallades Dödens gudson, emedan han var den ende, som hjelpa kunde. Men Dödens gudson såg, att gudfadern stod vid hufvudgärden, och sade derför till konungen, att prinsessan skulle döden dö.

Då slog konungen aska öfver sitt hufvud och kröp i säck, och hela hofvet och landet gjorde hvad konungen gjorde, och vardt det en jemmer och qvidan öfver all verlden.

Då talade konungen ur sin säck och sade:

»Utan min dotter mäktar jag icke styra land och rike, och derför lofvar jag i nåder att åt den, som i underdånighet henne bota kan, gifva henne till äkta, och skall han efter mitt kungliga frånfälle sitta på tronen vid hennes sida med kronan på hufvudet och spiran i handen, så sannt jag i nåder är en fattig syndig menniska!»

Och för hvart och ett ord, som gick utur konungens mun, blåstes i trumpeter och slogs på pukor, så att det månde höras kring hela verlden och väl längre ändå.

Då hof Dödens gudson upp sina ögon till gudfadern och bad honom gå från hennes kungl. höghets hufvud och taga plats vid högstdensammas fötter; men gudfadern gjorde det icke, utan stod han qvar vid hufvudgärden, såsom den der intet hört hade.

Då tänkte gudsonen så här: vill inte gudfar gå till prinsessans fötter, så skola prinsessans fötter gå till gudfar, och derpå lät han tvärt emot förbudet flytta prinsessans säng, såsom han med ministerns gjort hade; och kom på detta sätt Döden att stå vid prinsessans fötter, och vardt prinsessan sålunda vederqvickt, till konungens och all verldens stora fröjd och gamman.

Och konungen blef fast vid sitt ord och gjorde ett bröllop mellan Dödens gudson och den däjeliga prinsessan,

och hade det bröllopet i glans och härlighet aldrig haft sin like och får det väl aldrig heller, om också verlden stode i tusen sinom tusen år.

Men när slut vardt på bröllopshögtidligheterna och Dödens gudson stigit med prinsessan i brudsäng, uppkom ett sådant oväder med blixt och dunder, att allt folket i landet for upp ur sina sängar, undrande hvad detta månde betyda, ty de trodde att verldens sista tid var hardt nära.

Och Dödens gudson spratt upp ur den däjeliga prinsessans famn och sprang ut ur brudkammaren. Men prinsessan grät och våndades svårligen, förty hon hade sin brudgum kär och hade lofvat honom sin tro intill döden.

Då mötte Dödens gudson sin gudfar på tröskeln till brudkammaren, och gudfadern vinkade åt sin gudson, att han skulle vara honom följaktig.

Och gingo de begge ut från konungaborgen och trädde in uti en stor håla, som under jorden låg, och upplystes den hålan af brinnande ljus, som icke räknas kunde, men voro somliga nytända och andra förtärda till midten och andra åter nedbrunna i de stakar, hvaruti de stodo.

Då frågade Dödens gudson:

»Hvad månde dessa ljusen betyda?»

Och svarade gudfadern:

»Dessa, du här ser, äro menniskornas lifsljus.»

Men Dödens gudson sporde:

»Hvad är detta för ett nytt och ståtligt ljus, som står mig närmast och hvars låga tindrar så grant, fast den är mindre än alla de andra?»

»Detta ljuset är din sons lifsljus,» svarade Döden.

»Men hvar står då mitt eget?» frågade Dödens gudson.

Och pekade dervid Döden på en låga, hvilken flämtade upp ur en stake, utan att något tecken till veke kunde förspörjas.

Då vardt Dödens gudson mäkta förfärad, och han bad sin gudfader, att han ville sätta ett nytt ljus uti staken i stället för det, som flämtade så svagt och icke hade någon veke.

Och tog Döden det nya ståtliga ljuset och stötte det neder i gudsonens stake.

Men dervid släcktes den flamman, som utan veke var, och gudsonen störtade döder till marken och vardt på eviga

stunden förbytt till stoft och aska, och så gick det med Dödens gudson för det han gäckades med Döden.

Och dermed ändas sagan om Dödens gudson. Men den lefver, som sist talade om den.

Femte kapitlet.

Mjölnaren.

Kammarskrifvaren Fridolf Alm stod länge i den mörka farstun, öfverläggande med sig sjelf, huruvida han borde gå upp till den, för hvars skull han företagit den långa promenaden i ett sådant väder, emedan han anade, att det icke hängde så alldeles rätt tillsammans med historien om Bromsen, hvilken, enligt annonsen, mer liknade ett skelett än en lefvande menniska.

Som han likväl gerna ville göra sig förvissad om rätta förhållandet samt dessutom var otillgänglig för menniskofruktan, hvartill kom hans stegrade intresse för den unga

flickan, med hvars lärare han redan blifvit bekant, så tog han slutligen sitt parti och trefvade sig i mörkret uppför en brant och bristfällig trätrappa.

Knappt hade han sålunda med foten vidrört det öfversta trappsteget, förr än han med handen nådde en dörr, hvilken, i likhet med den i nedre farstun, genast gaf efter för den påskjutande handen och öppnade sig till ett rum, som icke var mycket snyggare än magisterns i bottenvåningen.

Rummet hade dock bättre upplysning och flere möbler, såsom en sängställning vid ena väggen, ett stort rödmåladt skåp vid den andra och framför fönstret ett perlfärgadt bord, vid hvilket stod en medelålders qvinna, skummande grädde ur en lerskål och vändande ryggen åt dörren.

Alm, hvars öron upphemtade ett snarkande ljud, kastade sina blickar på sängen och upptäckte en stor filt, som tycktes vara utbredd öfver en menniskokropp af ovanligt grofva och klumpiga former.

»Ja så, din tjufunge, du masar dig då ändtligen hem, men jag skall ge dig för masa, jag, så att du inte skall kunna sitta på fjorton da'r!» yttrade qvinnan med vidrig röst, hvarefter hon vände sig om, visande ett ännu vidrigare ansigte.

»En främmande!» utbrast hon nu och stirrade förvånad på den nykomne herrn.

»Det är ju härinne som Broms håller till?» frågade Alm, »och jag har gått hit för den der annonsens skull, som stod i Dagbladet för i dag.»

»Ja, nog bor han här, alltid,» stammade qvinnan, högeligen förlägen; »men det är så att.... att....»

».....att han ligger och sofver,» afbröt henne Alm, i det han gick till sängen och drog af filten.

Då fann han i sängen en sofvande karl med kolossala lemmar och ett oformligt hufvud, till två tredjedelar betäckt af ett tjockt, svart hår, svart skägg och dito polissonger omkring ett rödbrusigt ansigte, hvars drag voro särdeles vilda och frånstötande. Den sofvande hade endast linnet och byxorna på sig; men som skjortärmarne för tillfället voro uppdragna, så såg Alm ett par armar, tjocka som de gröfre grenarne på en jernek och ludna som Esaus. Benen och den öfriga delen af kroppen voro i proportion till armarne, för att icke särskildt beskrifva halsen, hvilken syntes vara lånad af en oxe.

»Hvarför får han inte sofva i fred?» fortfor värdinnan, fattande Alm i armen.

»Ja så, det är den här som skall se ut som ett skelett!» ropade Alm, i det han förargad ryckte den sofvande i armen.

»Hvem är herrn? Hvad vill herrn?» frågade häftigt qvinnan, hvilken repat mod och närmade sig sängen med föga vänliga blickar.

»Jo, jag vill veta hvad det här är för en skälm,» svarade Alm, fortfarande med sina något oartiga väckningsförsök.

»Hvarför får han inte sofva i fred, och med hvad rättighet rusar herrn in till obekant folk?» fortfor värdinnan, fattande i sin ordning Alm i armen för att hejda den.

»Tig, menniska, och håll er på afstånd!» ropade kammarskrifvaren, knuffande undan qvinnan; »vill ni vakna, karl, eller skall jag väcka er med tjenligare medel!» ropade han, dragande den sofvande i den ena polissongen.

Det förtröt vår hederlige filantrop, att han låtit narra sig af en bedragare, ty han insåg nu klart, att hela annonsen endast var en snara, utlagd för att fånga den obetänksamma välgörenheten.

»Hvem djefveln lufvas!» röt karlen, som ändtligen vaknade och satte sig upp i sängen.

»Ni heter ju Broms, ni?» frågade Alm häftigt och gnuggade händerna, liksom beredde han sig på att örfila upp det onaturliga skelettet, han hade framför sig.

»Visst fan heter jag Broms!» svarade karlen, mönstrande med sina stora grå ögon vår filantrop från topp till tå; »var det herrn som ryckte mig i håret?»

»Svara mig, karl! Det är ju ni som satt in den der annonsen i Dagbladet?»

»Ja ... än se'n? ... Hvad angår det herrn? ... Har inte den äran att känna herrn.»

»Och det är ni som mer liknar ett skelett än en menniska?»

»Ack, herre!» svarade Broms, lutande hufvudet nedåt bröstet och antagande den mest gudsnådliga uppsyn, »det är ingenting mot hvad det varit.»

»Ja så, ni har varit ännu tjockare och rödbrusigare!» ropade Alm.

»Ack, herre!» klagade Broms, »jag är inte såsom jag nu synes ... det är en så ryslig sjukdom så ... ingen läkare

förstår sig på den... ibland kan man se dagern igenom mig, och ibland är jag så svullen och uppblåst att...»

»Uppblåst af öl och bränvin!» inföll Alm; »det är en tydlig sak, det... Men hur djerfves ni, slyngel, föra in en sådan annons i tidningarna?... Det är just genom dylika bedrägerier man slutligen blir liknöjd och kall för den verkliga olyckan!»

»Muh!» bölade Bromsen, i det han satte fötterna på golfvet och med armarne i sidorna spände ögonen i den uppretade kammarskrifvaren.

»Men det skall bli slut på ert ofog,» fortfor Alm; »jag skall låta polisen få kunskap om ert bedrägeri, och gjorde jag rätt, så skulle jag på stället ge er ett kok stryk, som ni aldrig skulle glömma, det lofvar jag.»

»Skall ni ge mig ett kok stryk!» yttrade Bromsen, i det han reste sig upp från sängen och visade en längd, fullkomligt motsvarande kroppens öfriga dimensioner, ty han kunde med möda stå rak i kammaren.

»Ha ha ha!» skrattade qvinnan; »den der ungtuppen vill ge Bromsen ett kok stryk!... Ha ha ha!... Hvart skall jag gå, medan jag dånar!»

»Sa' ni att ni skulle ge mig ett kok stryk, sa' ni!» upprepade kolossen, i det han drog mungiporna upp till örsnibbarne, hvarvid tvänne tandrader visade sig, liknande ett vildsvins betar.

Dervid tog han ett steg frampå golfvet och knöt den högra handen till en förfärlig hotande klump, under det han med den venstra strök sig om det tjocka skägget.

»Ja, jag säger, att ni borde tuktas för er oförskämdhet,» fortfor Alm, utan att rygga tillbaka för resen, »och att ni det skall bli, det är jag man för.»

Sekter Alm var troligtvis en af de mildaste och mest fridälskande menniskor, som Gud har skapat, och det dröjde mycket länge innan han blef retad; men när han en gång blef det, var han icke att leka med. Denna gången brusade dock hans galla tidigare upp än vanligt, ty det förtröt honom, att han förstört kläder och skodon för att besöka en sådan skurk, som han nu ansåg Broms vara.

»Sara, du,» sade kolossen, vändande sig till sin förtrogna, »du har gräddslefven i hand, ser jag... ge den der herrn lite grädde på läpparna, så skall du få se så söt

han blir i mun... gör det, kära Sara, och hushålla inte på grädden och inte på slefven heller!»

»Hjertans gerna, Broms lille!» svarade värdinnan och höjde verkligen träslefven, som hon hela tiden haft i handen, för att med den slå Alm i ansigtet.

Denne, hvilken qvinnans hotfulla rörelse icke undfallit, lät sitt paraply ögonblickligen drabba ned på hennes upplyfta arm, så att hon med ett gällt klagoskri släppte slefven på golfvet.

»Ja så, är du af den ullen, din sprätthök,» tog nu Broms till ordet, »så skall jag visa dig, hur man klipper sådana får som du utan att behöfva saxen.»

Derpå nalkades han skrifvaren med krökta armar och knutna händer.

Alm drog sig tillbaka, så att han fick ryggen mot skåpet, beredande sig på att med framsträckt paraply mottaga anfallet.

I detsamma öppnades dörren, och en minderårig flicka, med klädningen drypande af regn, inträdde, blek, mager och skälfvande som en skugga.

Vid åsynen af flickan stannade Broms med rynkad panna. Troligtvis var han icke rätt ense med sig sjelf, om han i hennes närvaro borde expediera den objudne gästen, ty, att döma af den blodsprängda hvitan i hans ögon, hvälfde han säkert i sitt hufvud en vildare plan än den att blott kasta utför trappan den djerfve främling, som vågade trotsa honom i hans eget hus.

Qvinnan deremot fick knappast ögonen på flickan, förr än hon störtade sig öfver det darrande barnet och började draga i dess hår och dunka på det lilla magra ansigtet med sina knotiga händer.

»Hvar har du varit, ditt eländiga stycke?» skrek derunder plågoanden; »skall jag sitta uppe och vänta på damen!... Der har du på det örat och der på det andra!... Jag skall lära dig att slinka kring gatorna, när det blir mörkt!... Skriker du, så... ja, försök bara!»

»Slå mig inte! Slå mig inte!» qved det lidande offret; »jag har inte gjort något ondt... jag tordes inte gå hem, för jag hade fått så litet i dag... Aj, slå mig inte! Jag fryser och är så hungrig... slå mig inte!... Aj, herre Gud i himlen!... Mamma, mamma, fräls mig!... Moster slår ihjäl mig!...»

Med sammanbitna tänder och brinnande ögon störtade Alm mot dörren till den arma flickans hjelp och grep med begge händer tag i den marterande furien, hvilken han derefter lyfte upp från golfvet och slungade midt i ansigtet på Broms, hvilken, öfverraskad och träffad af detta oförmodade kastvapen, förlorade jemvigten och raglade baklänges omkull öfver sängen med den afsvimmade käringen på sitt bröst.

Derefter fattade Alm tag uti en jernbeslagen skofvel, som han lyckligtvis upptäckt nära invid dörren och den han nu svängde emot jätten, hvilken, snart återhemtande sig efter sitt fall, var på benen igen, fradgande och stampande af ilska och raseri.

»Om du närmar dig ett enda steg, ditt odjur» ropade Alm, »och om du lyfter ett finger mot mig eller mot det stackars barnet, så klyfver jag skallen på dig, om den också vore af jern alltigenom!»

Rytande som ett fångadt vilddjur, sprang kolossen från ena väggen till den andra i den trånga bakgrunden af kammaren, ty vid hvarje försök till utfall mötte han alltid den hvinande skofveln, hvilken han fann vara förd af en starkare arm, än han i början förmodade. Det syntes tydligen, att han letade efter något vapen, jemgodt med det, som svängdes af kammarskrifvaren, hvilken innehade och beherskade det betydligaste området af valplatsen och icke tycktes hågad att uppoffra en tum deraf åt sin motståndare.

Det qvinliga odjuret qvicknade derunder till och började klaga, vridande sig på sängen, en gifven följd först af klämningen mellan Alms starka armar och sedan, efter luftresan, af de våldsamma törnarne mot Bromsens jernsidor.

»Aj, aj, hugg honom i stycken, Broms! . . . Aj, aj, mal honom till gröpe, mjölnare!» hväste hon, under det hon jemrade sig och hötte åt Alm med sin magra, nästan genomskinliga näfve. »Lilla söta vackra barn, lilla snälla flickan min, kom hit, så får din beskedliga moster kyssa dig! . . . Aj, aj, aj!»

Flickan, som fattat uti kammarskrifvarens rockskört, följde honom, stum under alla hans rörelser, liksom vågade hon icke släppa sin försvarare; men vid ett tillfälle, då Broms böjde sig öfver sängen och stack ned begge armarne mellan denna och väggen, ryckte hon häftigt sin beskyddare i armen, ropande:

Alm svängde den jernbeslagna skofveln mot jätten.

»Akta sig, goda herre!... Mjölnarn letar efter yxan, och den ligger bakom sängen... Akta sig, akta sig, goda herre!»

På ögonblicket var Alm vid sängen och tilldelade med skofveln den framstupa liggande jätten tvänne slag öfver ryggen med den verkan, att Broms med ett vrålande, hvarvid huset nästan skakades, kastade sig omkull framför sängfötterna och rullade på golfvet, än utsträckande sig och än hopkrypande som en igelkott.

Mjölnarens värdiga väninna instämde med ett gallskri. Det var en duett, för hvilken sjelfva afgrunden kunnat rysa.

»Skynda dig, barn!» ropade Alm till flickan; »tag ljuset och lys mig utför trapporna, så att vi snart komma ur detta näste!»

Flickan ilade som en pil fram till bordet, tog den derpå stående ljusstaken och skyndade derefter på dörren.

»Och ni, ert gemena pack,» ropade Alm, öfverröstande den hiskliga duetten, »i morgon skall ni sitta der hvarken sol eller måne lysa, hör ni det, ert röfvarfölje!»

Efter detta föga artiga afsked lemnade han »skelettets» boning, medtagande försigtigtvis den jernskodda skofveln, som kommit honom så väl till pass och utan hvilken han säkerligen icke så lätt dragit sig ur spelet.

SJETTE KAPITLET.

Magistern och mjölnaren.

Flickan stod nedanför sista trappsteget och lyste uppåt med ljuset, hvars sken föll öfver hennes hela ansigte.

Alm upptäckte då i detta ansigte, tärdt af svält, köld och vanvård, de mest regelbundna och ädla drag samt ett par stora högblå ögon, hvilka med ovanlig tjusningskraft, i trots af den ängslan som de i denna stund uttryckte, drogo honom till sig.

»Du kommer inte att stanna qvar längre hos dessa menniskor,» sade han till henne; »följ mig, stackars barn, det skall väl bli någon råd för dig . . . släck nu ljuset och ställ staken i farstun!»

Derefter, sedan han kastat skofveln ifrån sig, tog han flickan vid handen och hastade med henne från Jörgens gård.

Ovädret hade under tiden tilltagit. Regnet strömmade nu i floder utför klippväggarna, och en och annan blixt genombröt vestra horisonten, åtföljd af en aflägset mullrande åska.

»För tusan, jag glömde qvar mitt paraply deruppe!» ropade Alm och stannade.

»Dröj inte, goda herre!» uppmanade flickan, blickande oroligt tillbaka på den lemnade gården, hvilken ännu kunde skönjas vid blixtens sken.

»Men, min flicka, jag kan inte lemna mitt paraply i sticket,» sade Alm.

»Och herrn vill gå upp igen?» frågade hon med darrande röst.

»Ja, visst vill jag det, ty, ser du, jag behöfver mitt paraply, emedan det regnar och vi ha lång väg att gå, och dessutom vill jag inte, att det der packet skall lägga vantarne på min egendom.»

»Goda herre, gå inte, gå inte!»

»Du kan stanna qvar här du . . . jag är snart tillbaka, stackars liten!»

»Nej, nej . . . mjölnarn skall slå ihjel herrn . . . herrn känner inte mjölnarn!»

»Jag menar, jag, att mjölnarn fick så mycket på ryggen, att han inte så snart kastar någon mjölsäck på den . . . Gör nu bara som jag säger och var inte rädd . . . Du skall veta, att mitt paraply är af siden och alldeles nytt . . . Om jag

inte tar det tillbaka, så skola de der menniskorna skratta åt mig, och den glädjen unnar jag dem visst inte.»

Derpå satte han sig i rörelse på vägen till Jörgens gård. Flickan följde honom, vridande sina händer. Den häftigt flåsande andedrägten röjde den djupa oro, som beherskade hennes själ.

»Hvarför stannade du inte qvar, som jag bad dig?» frågade Alm.

»Ack nej, nej, herre!»

»Jag hör på dig, att du är mycket andtruten, stackars flicka... du har svårt att följa mig.»

»Nej, det är inte derför som... Gå inte dit, söta herre!... Jag skall smyga mig upp, jag, så att ingen märker det, för jag hittar vägen bättre än herrn.»

»Men om din rara moster rifver ögonen ur dig... Men det var sannt, såg du inte, hvart jag kastade skofveln?»

»Ack nej, det såg jag inte.»

»Det skulle inte skada att ha den med sig, ty den passade så väl till mjölnarns breda rygg... Ah, det var sannt, jag kastade den mot staketet... skyndom!»

Alm och hans följeslagerska hade nu uppnått Jörgens gård och närmade sig porten till det hemska huset.

En förfärlig åskknall skrälde öfver deras hufvud, så att begge studsade några steg tillbaka.

»Stanna, stanna!» ropade flickan, hållande Alm i rockskörtet.

»Är du rädd för åskan, barn?»

»Nej, men åskan varnar... himlen varnar... gäckas inte med döden!» svarade hon med blickar, som genomstrålade mörkret.

Alm såg förundrad på flickan. Liksom i hennes blick, låg det äfven i hennes röst något underbart, som gjorde djupt intryck på vår kammarskrifvare, hvartill kom att hon anfört sensmoralen af den saga, han nyss förut läst hos tiggaren på nedre botten och hvilken han köpt af denne. Sagan om »Dödens gudson» föreföll honom i detta ögonblick som en varning.

»Tyst, tyst!» hviskade flickan och pekade på porten.

»Hvad menar du?» frågade henne Alm, följande med ögonen hennes finger.

»Tyst!» fortfor hon lika sakta; »jag hörde någon röra sig.»

»Hvar?»

»Innanför porten der.»

»Derinne?»

»Ja... för Guds skull, herre, låt oss springa vår väg!»

»Ett misstag, mitt barn!»

»Nej, det är mjölnarn, herre,» hviskade hon; »han står bakom porten och lurar!»

Derefter fattade hon med sina begge små händer uti Alms ena hand och började sålunda draga honom med sig från stället.

Alm lät sig godvilligt bortledas, ty hennes fruktan hade något smittat honom, och dessutom fann han, vid närmare eftersinnande, att icke blott lifvet, utan äfven en arm eller ett ben, vore af vida större värde än det grannaste paraply i verlden.

»Ah, der är han... spring, spring!» skrek flickan, släppande Alms arm och tagande till fötterna.

Alm vände sig om och upptäckte nu, vid skenet af en blixt, som i detsamma klöf det nattliga fästet, den kolossale mjölnaren, hvilken störtade ut ur huset, svängande en yxa i högsta hugg öfver sitt hufvud.

»Ack, din fullklappade!» dundrade denne med en röst, som gäckade sjelfva tordönet; »förr undkommer du helvetet, än du undkommer mig... två hugg i din skalle för de två huggen i min rygg... få se hvem som bäst består profvet!»

Hvad Alm genast insåg var, att om han ej åtlydt flickans varnande röst, utan gått in i porten, så hade han redan varit massakrerad; men han insåg äfven, att om han nu ville undgå samma hotande öde, så måste han gripa till flykten, emedan det vore vanvettigt af honom att obeväpnad kasta sig emot en beväpnad fiende, hvilken dessutom hade namn för att med vinden kunna kämpa om väldet öfver qvarnvingarne.

Alm visste, att det var stor skilnad mellan tapperhet och dumdristighet och bar derför aktning för det gamla ordspråket: »bättre fly än illa fäkta».

Följaktligen beslöt han hellre vädja till benen än till armarne och blef snabblöpare, när han icke längre kunde vara hjelte.

Efter honom följde den vilde mjölnaren med sin skarpslipade yxa.

Men äfven hvad snabblöpningen beträffade, var det en stor olikhet mellan den förföljde och förföljaren, ty när den förre sprang i öfverrock och galoscher, var deremot den senare barfota och i skjortärmarne.

Till råga på olyckan tog Alm vilse om vägen, så att han, i stället för att vika af in på den närbelägna Skinnarviksgatan, der han möjligtvis kunnat påträffa annat folk, emedan det ännu ej var så sent på aftonen att icke någon menniska borde vara ute, nu sprang åt rakt motsatt sida, till följd hvaraf han, innan han visste ordet af, befann sig midt framför det ställe af berget, der den branta sluttningen börjar och hvars slut är bråddjupet i Mälarens famn.

Hejdad i sitt framrusande af denna upptäckt, kastade han sig åt venster och sprang utåt ryggen af berget på brädden af den hotande afgrunden, görande derunder saltomortaler från klippa till klippa, värdiga en Gauthiers förmåga.

Men mjölnaren gaf ej sin förelöpare efter i snabbhet, hvartill kom att han, oberäknadt hans för dylika kroppsrörelser vida beqvämare drägt, äfven var mer bekant med den vådliga kapplöpningsbanan.

Om någon from kristen hade sett, huru dessa begge män skuttade mellan klipporna, ena stunden insvepta i det djupaste mörker och den andra så starkt belysta af blixten, att de liknade tvänne varelser af eld, skulle han ha framstammat sitt Fader vår, så framt han icke blifvit stum af förskräckelse.

Alm hade visserligen något försprång, men som han under framlöpandet bemödade sig att blifva qvitt både galoscherna och öfverrocken, hvilket också slutligen lyckades honom, så minskade han derigenom sin fart, till stor fördel för den eftersättande.

Också dröjde det icke länge, förrän Alm hörde förföljarens flåsande andedrägt och det smaskande ljudet af nakna, breda fotblad mot berghällarne. Fort ilar den snabba elgen, men ännu fortare den förföljande bromsen.

Den flåsande andedrägten hördes allt närmare och närmare.

Den förföljde kände en kallsvett afkyla de glödheta droppar, som det våldsamma språnget drifvit fram ur pannans porer, och de eljest så starka lungorna började småningom vägra den springande sitt nödiga bistånd.

Alm snafvade och föll framstupa med magen öfver en sten, hvilken låg i hans väg och som han i mörkret icke kunde upptäcka med ögonen.

Men detta fall räddade för tillfället måhända hans lif, ty mjölnaren, hvilken redan var honom så nära, att han med yxan nästan snuddade vid den flyendes nacke, förmådde icke hejda sitt eget lopp så hastigt som han ville, utan gjorde en halsbrytande kullerbytta öfver den liggande.

På detta sätt kom visserligen den ursinnige Broms till och med några alnar framom sin motståndare, men yxan slant ur hans hand, och sjelf slog han pannan mot bergryggen, så att han såg millioner stjernor och solar.

Alm, hvilken till sin synnerliga glädje hörde, icke allenast huru yxan trillade ned utför bergväggen, utan äfven huru mjölnaren gaf sin harm och smärta luft i de gräsligaste svordomar, var snart på benen igen; men i detsamma lyckades det också för mjölnaren att rycka sig ned från det stjernsystem, hvartill han nyss varit lyft, och äfven han stod lika hastigt upprätt på marken.

Begge stodo nu emot hvarandra, skilda endast af den sten, som förorsakat begges fall; men ingen af dem syntes, åtminstone för ögonblicket, hågad att röra sig från sin plats, utan ströko de i stället med händerna uteftér sina egna knäskålar och benpipor, liksom ville de öfvertyga sig om, att ingen af dessa blifvit krossad eller skadad genom fallet.

Kanske kände sig också begge i behof af att hemta andan efter den våldsamma motionen mellan Skinnarvikens klippor.

Alm, förutseende att vapenhvilan icke kunde blifva långvarig, begagnade den emellertid för att kasta af sig sin frack och lossa något på hängslena, hvilka besvärade hans atletiskt utbildade bröst.

Nu befriad från dessa hinder, kände han sig lifvad och frisk till sinnes, ty han litade på sina kroppskrafter och synnerligast på sin gymnastiska öfverlägsenhet, ehuru han hitintills aldrig användt det ena eller det andra vid något annat tillfälle än vid de olympiska lekarne på Lings gymnastik, då han merendels alltid var sina medtäflares öfverman.

Elementens uppror omkring honom bidrog äfven till stärkandet af hans mod. Den erfarne krigaren vet, huru

bröstet vidgar sig och blicken höjes vid trumpeternas ljud, trummornas hvirflar, kanonernas och handgevärens eld. Huru mycket mera då, när stormen ryter, åskan skräller och himlen slungar blixt på blixt!

Hvad Alm förutsåg, inträffade.

Sedan mjölnaren med tillfredsställelse funnit, att hans grofva läggar lyckligen trotsat granithällens styrka, spände han ånyo sina roflystna ögon i sin motståndare och började derefter röra sin oformliga massa framåt, under synbar afsigt att gifva ett afgörande slag i saken.

»Har du badat dig något under den förflutna sommarn?» frågade han under framskridandet.

Alm teg, följande uppmärksamt sin fiendes rörelser så mycket som det var honom möjligt, ty när blixten slocknat, omgåfvos begge af ett nästan ogenomträngligt mörker.

»Om du det inte gjort, gosse lilla,» fortfor mjölnaren, »så skall du få det nu... Du vet väl, att vi ha Mälaren alldeles inunder oss?»

Icke heller denna fråga bevärdigade Alm. med svar, utan drog sig några steg tillbaka upp på en liten sluttning af berget, hvarigenom han kom ungefär en aln högre än mjölnaren.

»Visst är det ett godt stycke utföre,» fullföljde denne, »och besvärligt är det att komma ned; men var du lugn som en kogubbe utan kor, gosse lilla, för jag skall nog dra bestyr om att du kommer ned, utan att du behöfver böja en knäskål eller kröka en tå.»

Knappt hade Broms med hånande tunga uttalat dessa ord, förrän Alm tog fart från sin sluttande ståndpunkt och kastade sig med kraften af en orkan mot den annalkande mjölnaren.

Men var vår hjelte orkanen, så var likväl mjölnaren den fasta, trotsande muren.

Visserligen skakades muren betydligt, och mycket af rappningan strök med, ty vid Alms begge näfvar, som på en gång träffat jättens ansigte, klibbade skinn och blod; men blixtsnabbt slöt muren sina begge flyglar, armarne, omkring den anfallandes lif, och nu började högt på berget en brottning, värdig Snorre Sturlessons penna eller strängarne på Lings lyra.

Lyckligtvis för Alm, hade han fått undertaget, och den, som vet hvad brottning vill säga, känner också den stora fördel, som ligger i ett godt undertag.

Mjölnaren sökte trycka sin motståndare hårdt till sitt breda bröst för att på detta sätt krossa eller qväfva honom i sin famn; men Alm, för klok att på en gång bjuda honom begge sidorna af refbenen, vred sig alltid så, att han vände än den ena och än den andra sidan deraf mot resens bröst, medelst hvilka finter en svagare har lättare att trotsa en starkares famntag.

Alm anlitade de medel konsten erbjuder för att få omkull sin motståndare; men han erfor snart, att han förr skulle kunna bända en klyfta ur stället än denna förfärliga kompakta massa af senor, muskler och ben, hvilken han nu omslöt med sina armar.

Mjölnaren sökte äfven å sin sida vräka sin fiende öfverända, och otaliga gånger lyfte han honom ålnshögt från hällen och tryckte honom derefter ned igen. En vanlig kammarskrifvares ben hade otvifvelaktigt dervid brustit, liksom fötterna på en rankig pinnstol; men Alm hade ben, hvilka skulle eröfrat segerpalmen vid begge gardesregementena, i trots af den bomull som derstädes går åt för att fylla hvad en njugg natur oftast brister uti, och han hade vador, hvilka knappast tre kammarskrifvarhänder, hopskarfvade, kunnat omfatta.

Derför, churu vår hjelte icke kunde undvika att gång efter annan bli upplyft af sin i styrka vida öfverlägsne motståndare, lyckades det honom likväl alltid att återvinna fotfäste, utan att benen sveko eller utmattades.

På detta sätt hade de båda kämparne, frustande som tvänne hvalar, men också lika ordfattige som de, en god stund pröfvat hvarandras krafter och konster, utan att en åskådare skulle kunnat gissa till utgången af denna vilda tvekamp.

Äfven i en annan omständighet tycktes de stridande dela samma tanke och föresats, nämligen att så mycket som möjligt draga sig från den afgrund, vid hvars brädd de kämpade, inseende troligtvis begge, att den enes fall derutför jemväl ovilkorligen skulle medföra den andres, till lika liten båtnad för segraren som för den besegrade.

Under tiden fortforo åskan och regnet, och kämparne lackade af svett på samma gång de genomblöttes af regnet.

Det var en Gräfenbergerkur, drifven till ytterlighet: svettning och afkylning i samma ögonblick, samma andetag, utan hvila, utan ringaste uppehåll.

Slutligen förlorade mjölnaren tålamodet — och man kan verkligen förlora det för mindre än så — och han bestämde sig för en ny afgörande manöver.

Manövern bestod deruti, att han, med armarne slutna som ett jernband omkring motståndarens kropp, kastade sig sjelf baklänges ned på berghällen.

Alm, hvilken vid denna lyckade manöver naturligtvis föll uppå sin motståndare, förvånades med skäl öfver den, enär den, som vid ett slikt tillfälle blir den öfverliggande och derjemte bibehåller undertaget, obestridligen vinner en ny betydlig fördel emot sin fiende.

Men vår hjelte hann icke reflektera mycket deröfver och än mindre begagna sig af den derigenom medgifna fördelen, ty med en häfning, som nästan kunnat bända upp grundvalen till ett hus, vräkte mjölnaren Alm åt sidan och slängde derefter sig sjelf ofvanpå honom med en förvånande hastighet.

Men icke nog dermed: sedan Broms sålunda lyckats få kammarskrifvaren under sig, släppte han sitt tag om dennes lif och lyfte sig sjelf och Alm, hvilken ännu bibehöll sitt tag, på armarne upp ett godt stycke från marken, hvarefter han med hela sin fruktansvärda tyngd släppte sig sjelf och sin under honom hängande börda ned på hällen igen, med ett djefvulskt skratt, som kunnat höras till Kungsholmslandet, trots blåsten och åskan.

Ett klagande ljud bröt sig fram mellan Alms hårdt sammanbitna tänder, ty han tyckte, att alla benen i hans kropp krossades. Hans armar föllo maktlösa åt sidorna, och han gaf sig förlorad.

»Ha ha!» jublade segraren; »näbbar och klor har du som en örn, det vet jag nog... men har du inte nu fenor som en fisk, så tar fan vid dig!»

Derpå släpade han sin maktlöse fånge allt närmare och närmare intill brädden af afgrunden.

Alm hörde Guds röst i åskan, som mullrade öfver honom, men denna röst hade ej något välde öfver mördarens öron; han såg Guds finger i blixten, som flammade öfver honom, men detta finger höll ej mördarens hand tillbaka. Han låg nu vid kanten af bråddjupet.

Alm befalde sin själ i Guds hand, ty han ville icke tigga om nåd för sitt lif och derigenom befläcka de sista, snart räknade stunderna.

»Men vänta,» mumlade mjölnaren; »visst kommer du att göra en lång resa... men det är med den resan som med vanlig kronskjuts: den resande behöfver inga pengar... Derför, ser du, vill jag befria dig från onödig packning...

men, för tusan, plånboken måtte ligga i fracken derborta... det var rätt snällt af dig, min gubbe lilla, att så der lägga af sjaberna enkom för min räkning... Derför så, hifvabå... men hvad är det der?... En urkedja... ah! Då måste det vara klocka med... Jag har länge behöft mig en klocka, jag, för att sprätta med... men du behöfver ingen, du, ty i evigheten skall det hvarken finnas timmar eller sekunder... Se så, ligg nu beskedligt stilla, så skall jag befria dig från thenna verldens flärd, som presten säger... ju enklare du kommer till himmelriket, ju simplare, du lilla dödens lamunge!»

Under denna monolog sökte mördaren draga halskedjan, som var af tjockt poleradt stål, öfver kammarskrifvarens hufvud, under det han med sin högra knäskål tryckte dennes mage och bröst.

Alm hörde icke hvad mördaren sade, eller såg hvad denne gjorde, ty hans tankar sväfvade i denna stund högt öfver jorden — öfver mörkret, tordönet, viggarne.

Hastigt uppgaf mjölnaren ett gält rop, hvarvid han släppte kedjan och förde svärjande begge händerna till sin mun, och Alm tyckte sig öfver sitt hufvud vid ljuset af en blixt förmärka ett blankt jernstycke, och han hörde äfven en röst, som icke ljöd obekant i hans öron:

»Den, som gifvit mig två riksdaler för Dödens gudson, får inte så der oförhappandes bli dödens lamunge... Förlåt mig, bror, om jag slog dig något för hårdt på fingrarne!»

»Gud vare lof!» klingade nära bredvid en spädare stämma.

Vissheten om hjelp i nöden och möjligheten af räddning återgåfvo Alm på en gång både besinning och krafter. Ögonblickligen reste han upp den öfre delen af sin kropp och riktade med knytnäfven mot mjölnarens bröst en puff med den verkan, att denne, kippande efter andan, raglade baklänges, hvarefter Alm i sin ordning kastade sig öfver sin fiende, tilldelande dennes panna slag på slag, af hvilka ett enda varit tillfyllest för att döfva en björn.

»Stopp, min goda man!» ropade magistern, i det han trädde in doppskon på sin krycka mellan den sanslöse mjölnarens panna och den hämdfulle kammarskrifvarens näfvar; »stopp, hör ni!... Ni kom hit för att finna ett skelett, men inte för att göra ett sådant.»

»Den bofven ville mörda mig, ville kasta mig utför bråddjupet der!» ropade Alm.

»Men det är fant till skilnad emellan vilja och göra,» svarade magistern; »det borde herrn veta, som är en lärd man... men troligtvis är herrn inte filosofie magister... jag är det jag, som herrn vet, och derför förstår jag mig något på den saken... Tacka herrn emellertid sin Gud för att mjölnarn inte malde herrn till snus, lika fint som Demanders sopor... Gör det, i fall herrn skäms för att tacka mig och flickungen der.»

»Goda herre, låt mjölnarn vara!» bad den spädare stämman.

Alm såg upp och igenkände den unga flickan, mjölnarens fosterdotter och magisterns elev.

»Du!» ropade han uppspringande; »hur har du kommit hit, mitt barn?»

»Hå, ingenting är enklare,» svarade magistern å flickans vägnar; »hon kom inrusande till mig och störde mig i min sömn, och det tackar jag henne inte för, ty jag låg och drömde att jag åt stekt kyckling vid kommerserådets bord... Jag sprang upp och fick veta, hur det var fatt, och som jag alltid ligger i kläderna eller sofver på sköld, såsom det heter i det trefliga Upsala, så var min toalett hastigt gjord och jag sjelf snart här... Men för attan, herre,» tillade han, lutande sig öfver den slagne mjölnaren, »ni måtte väl inte ha knackat lifvet ur min vän Broms... förbannadt dumt det! Strax en utgift för sorgflor och pleröser, begrips, ty magistern och mjölnarn, vattnet och mjölet, det är som en välling, är som lif och själ... Vivat! Han lefver! Han gapar! Akta sig, herre, ty när bromsen gapar, då jagar fullblodshästen utåt fältet, som om hin satt i svansen.»

Vår kammarskrifvare, hvilken förlorat all håg för förnyandet af tvekampen, letade rätt på sin frack och tog den på sig, hvarefter han framdrog plånboken och kastade den i magisterns famn.

»Der har du, min vän, i förskott på min skuld till dig för det du räddat mitt lif!» ropade han; »i plånboken ligger min adress... kom till mig i morgon eftermiddag, så vill jag se, hvad jag vidare kan göra för dig.»

»Tack, herre!» svarade magistern, stoppande lugnt plånboken i sin ficka; »men hvad ger herrn flickan då?... Denna gången var hon hufvudet och jag blott armen...

jag säger med flit armen, ty herrn vet ju, att jag har bara en.»

»Hon går med mig.... du behöfver inte mer bekymra dig om henne,» genmälde Alm, hvarefter han tog flickan vid handen och hastade med henne bort från ett ställe, der han haft döden så nära för ögonen.

»Hvem skall jag då få som skrifver mina sagor?» mumlade magistern för sig sjelf, under det han fortfarande böjde sig öfver Broms, hvilken, öfversköljd af det strida regnet, småningom började återvända till lifvet.

Derefter tog den otålige magistern mjölnarens hufvud vid håret och förde det nära intill en grop i berget, hvilken var fyld af regnvatten. Uti denna grop doppade han flere gånger sin väns ansigte.

Slutligen tog han fram en snusdosa af näfver och hälde hela dess innehåll in i mjölnarens mun och knäppte honom derefter länge och väl på näsan.

Dessa enkla uppfriskningsmedel medförde snart åsyftad verkan, ty det dröjde icke länge, förrän mjölnaren lyfte upp hufvudet, rullande ögonen åt alla väderstreck.

»Helvetets alla lågor!» röt han till; »hvar är han? Hvar är han?»

»Jag tror du sväljde ned snuset, din haj!» yttrade magistern.

»Hvar är han? Ha, det är du som skaffat honom undan, din himlabefängda, förtorkade läderlapp!» ropade mjölnaren och fattade sin vän magistern i det tunna håret.

»Vet hut, Broms! När såg du skolpilten lugga sin magister?» sade magistern till mjölnaren.

— — —

SJUNDE KAPITLET.

Dagen derefter sutto i ett rum i ett hus vid Hornsgatan å Södermalm en yngre herre och ett äldre fruntimmer, samtalande med hvarandra.

Herrn var kammarskrifvaren Fridolf Alm och fruntimret fru Grå, föreståndarska för en på sin tid ganska ansedd pensionsinrättning för unga flickor.

»Ett högst romaneskt äfventyr, det måste jag medge,» yttrade frun; »och jag riktigt lyckönskar herr sektern, som så lyckligt slapp undan ... men den der flickan ... hur skola vi då ställa till med henne?»

»Ja, det är just för hennes skull jag i dag tagit mig friheten att besöka frun ... Den raska flickan har räddat mitt lif, och jag är derför skyldig henne all möjlig omvårdnad.»

»Ni sade då, att hennes mor är död?»

»Ja, sedan fyra veckor, och sedan den tiden har det arma barnet haft en mördare till fosterfar, en trollpacka till fostermor och en tiggare till lärare.»

»Det var väl mycket det på en gång... Men har då flickan ingen närmare anhörig i lifvet?»

»Nej, min fru.»

»Hennes far är då äfven död?»

»Derpå har jag svårt att lemna ett bestämdt svar.»

»Hur då?»

»När jag i morse frågade henne, om hennes far ännu lefde, kan ni gissa hvad hon svarade mig då?»

»Nej, min herre.»

»Min far lefver,» svarade barnet, »men för mig är han så godt som död.»

»Besynnerligt yttrande af en tolfårig flicka.»

»Ja, är det inte det, min fru!»

»Men ni affordrade väl henne en närmare förklaring?»

»Ja visst... men...»

»Nå?»

»Hon sade till och med, att hon kände sin far, att hon visste hans namn, och att hon en gång sett och talat med honom... men...»

»Men?»

»Men att hon lofvat att aldrig för någon yppa hvem han är.»

»Högst förunderligt!... Nå men, min bäste sekter, hvad intresse kan hon väl ha deraf, att hon döljer sin fars namn, i synnerhet som denne far, hvem han nu må vara, icke det ringaste synes fråga efter sitt barn, ty om han det gör, hvarför låter han då flickan vistas i ett så rysligt sällskap?... Men det är möjligt, att han inackorderat henne hos detta folk?»

»Nej, dagen efter moderns död fick flickan tio riksdaler af honom till hennes begrafning... men sedan dess har hon inte hört det minsta från honom.»

»Och ändå vill hon inte säga hans namn?»

»Hon har lofvat förtiga sin fars stånd och namn.»

»Hvem har hon lofvat det?»

»Sin far.»

»Idel gåtor!»

»Och hon har lofvat det vid sin mors minne.»

»Vid sin mors minne!... Allt det här förefaller mig som en saga.»

»Ja, min fru, vid sin mors minne har hon lofvat att förtiga namnet på sin omensklige far... Detta arma barn

har ett hjerta af guld, ty hon vördar sin mors minne, och derför har jag inte haft styrka att fråga henne vidare.»

»Men hon kan ju besöka sin far och säga honom att...»

»Hon har äfven lofvat att aldrig besöka honom.»

»Äfven detta vid sin mors minne?»

»Ja, min fru!»

»Jag är nyfiken att lära känna denna flicka... Kanske skall det lyckas mig att få reda på saken.»

»Möjligtvis... men ni bör inte locka från henne det löfte hon gifvit... detta löfte utgör hennes helgedom, och om den ramlade, kunde mycket annat godt och heligt följa med i fallet... Nej, må hennes löfte vara fridlyst... det öfriga ställa vi i Guds hand.»

»Nå, hvad ämnar ni då göra, herr Alm?»

»Mitt beslut är fattadt... jag ämnar anförtro hennes uppfostran åt er, min fru.»

»Åt mig!... Men hvem skall bekosta den, ty ni inser väl att...?»

»Jag har insett, att... hon blir en helpensionär på samma vilkor som de andra.»

»Och allt på er bekostnad, herr Alm?»

»Ja, på min bekostnad.»

»Men, min bäste sekreterare, med edra tillgångar, som...»

»Som icke äro några tillgångar, ville ni säga... men ni glömmer, att jag är löntagare.»

»Fyra hundra riksdalers lön,» yttrade fru Grå, leende.

»Hälften af denna summa anslår jag årligen till flickans underhåll och uppfostran, och detta är ju jemnt hvad frun får för hvarje helpensionär.»

»Jag nöjer mig med hundra riksdaler banko, så vida jag hädanefter som hitintills kan påräkna ert biträde vid musik- och ritlektionerna.»

»Hjertans gerna!... Af tacksamhet för er beredvillighet att gå mina önskningar till mötes, egnar jag till undervisningen en timme mer om dagen, än förut varit vanligt... Är frun nöjd med det?»

»Jag tackar er... saken är då afgjord.»

»Topp på det... så ja, min fru!... Det värnlösa barnet saknar då icke mer en mor!» utbrast kammarskrifvaren, gnuggande händerna af glädje.

»Lika litet som hon hädanefter kommer att sakna en far,» tillade pensionsfrun med en rörd blick på den unge mannen.

»Ni har ett godt hjerta, fru Grå!»

»Och ni, herr Alm, ni har en engels! ... Gud välsigne er för allt det goda ni gjort och dagligen gör!»

»Ännu en gång tack, tusen tack för er beredvillighet att mottaga min lilla fosterdotter!»

»Måtte ni få heder af henne, herr sekter!»

»Måtte vi få heder af henne, borde ni säga ... Jag hoppas vi skola få det.»

»Gud gifve det! ... Det vore väl det minsta ert ädelmod förtjenade.»

»Ädelmod? ... Ack, kalla det helt enkelt för mensklighet! ... Er hand, min fru!»

De goda menniskorna räckte hvarandra händerna till beseglandet af en ädel gerning, och när de vände sina ansigten ifrån hvarandra, så var det för att aftorka hvar sin tår, som perlat fram utför kinden.

Men Guds englar ofvan molnen, som i denna stund speglade sig i dessa tvänne tårar, vände icke ifrån dem sina strålande anleten.

Attonde kapitlet.

Läraren och lärarinnan.

Derpå följande eftermiddag satt Alm, som vanligt, ensam på sin kammare tre trappor upp i ett hus vid Österlånggatan i Staden och linierade klavernoter, ty han var musiklärare i flere pensioner både på Söder och Norr.

Efter försiggången knackning på dörren och tillsägelse inifrån att öppna den inträdde fru Grå i skrifvarens rum.

Glad skyndade Alm upp ifrån sitt arbete henne till mötes.

»Jag hade mina vägar till Norr på eftermiddagen,» började frun, sedan hon tagit plats på den tarfliga, men snygga soffan, dit kammarskrifvaren artigt fört henne, »och kunde inte motstå begäret att gå upp till er, herr sekter, för att...»

»För att tala om vårt fosterbarn,» afbröt henne Alm, »hvilken förekommande godhet, min fru!... Om ni visste, hur glad ni gör mig!... Nå, hvad tycker ni om henne?»

»Jag är förtjust i henne, herr Alm,» svarade frun; »det är ett beundransvärdt barn... det bor mer förstånd i detta tolfåriga hufvud än i månget dubbelt så gammalt... Med ett ord, oaktadt hon blott några få timmar varit i mitt hus, så älskar jag henne redan, som vore hon mitt eget barn.»

»Hvad det gör mitt hjerta godt att lyssna till sådana ord!» utropade Alm, förande pensionsfruns hand till sina läppar.

»Och hvad hon är vacker!» utlät sig frun; »det blir en farlig flicka, om hon får lefva.»

»Icke en farlig, men en god flicka måste hon blifva!» genmälde Alm.

»De nya kläderna klädde henne så väl, må ni tro.»

»Och hon var glad, när hon fick dem på sig?»

»Ack ja... hon flög öfver bord och bänkar.»

»Lyckliga tid, då man kan glädja sig öfver en enkel bomullsklädning och ett förkläde af kattun!»

»Men hvad som mest intog mig,» fortfor frun, »var upptäckten att hon har ett tacksamt hjerta... hon smekte mig under glädjetårar, så att till och med mina ögon började rinna, och ropade beständigt efter sektern... ja ja, hon ropar beständigt efter er.»

»Efter mig?»

»Ja, efter er... Hvar är han? ropade hon, att jag får tacka honom, att jag får kyssa hans händer... Ni kommer väl hem till oss på aftonen?»

»Ja visst, min fru... Nå, ni har väl ännu inte nämt något om hennes far?»

»Inte ännu, men...»

»Nämn ingenting, goda fru Grå!... Låt henne behålla den der hemligheten för sig sjelf, och jag skall bli er mycket förbunden för det.»

»Som ni vill, herr sekter!»

»Huru mottogs hon af de öfriga flickorna?»

»Ack, de blefvo snart goda vänner med henne... Det förstås att jag, innan jag förde henne tillsammans med mina andra elever, gaf henne några nödvändiga förhållningsorder.»

»Hvilka då, goda fru?»

»Det gick naturligtvis icke an att låta de andra flickorna veta, att den nya kamraten gått kring gatorna och tiggt, eller att hon lefvat tillsammans med tiggare och dylikt patrask, utan derför bad jag henne säga...»

»Hvad bad ni henne säga?» frågade Alm med något mörknad panna.

»Att hon var barn till hederliga föräldrar, som för mycket länge sedan aflidit, och att hon efter deras död varit upptagen i ett presthus på landet.»

»Och detta bad ni henne säga?»

»Ja.»

»Och hon sade det?»

»Ja visst, hon skulle väl det!»

»Det var illa, min fru, mycket illa!»

»Min Gud, hvad säger ni, herr sekter!»

»Oaktadt all er välmening, bästa fru Grå, så blef den första lärdom ni gaf henne en osanning... Hur olyckligt, att jag inte kom att tala med er förut om den saken!»

»Ni riktigt förskräcker mig, herr sekter!»

»Ja, det var mycket illa.»

»Ni menar då, att man öppet borde ha tillstått, att hon är af okända föräldrar och att hon strukit kring gatorna som tiggerska?»

»Ja, hvad rår hon väl för det?... Allt det der är ju en olycka och inte ett fel... öfver det senare bör man blygas, men inte öfver den förra... Dessutom bör man aldrig lära sig att förakta olyckan.»

»Ni kan visserligen å ena sidan ha rätt, men...»

»Ett barn, som börjar sin lärokurs med att ljuga och förställa sig, är på en farlig väg... Förlåt mig, fru Grå, men jag säger rent ut som jag tänker.»

»Men ni måste väl medge, min herre, att om de andra flickorna fått veta, att de hade en tiggarflicka ibland sig, så skulle de.. »

»Hvad skulle de?»

»Jo, de skulle ha dragit sig undan från henne, visat henne förakt och...»

»Då äro de illa uppfostrade, min fru, och det kan jag omöjligt tro om edra pensionärer.»

»Och om barnen inte gjort det, så hade deras föräldrar blifvit högst missbelåtna dermed, det är jag fullkomligt öfvertygad om.»

»Man har inte rättighet att uppoffra så mycket som en mask en gång för dumma fördomar.»

»Min pension hade kunnat lida...»

»Omöjligt!... Man skulle ha sagt, som sanningen är, att fru Grå ryckt ett fattigt fader- och moderlöst barn ur nöden och eländet, och man skulle ha prisat er, såsom ni i sjelfva verket förtjenar... Nu har ni sjelf, min fru, beröfvat er lönen för en god gerning, ty en lön är det onekligen, när verlden erkänner och håller oss räkning för det goda vi göra... Ack, de fördomarne! De förstöra allt... allt... det godas frö så väl som dess frukter!»

Ett hårdt bultande på dörren afbröt samtalet.

Alm gick och öppnade den, hvarefter magistern från Skinnarviken inträdde i kammaren. Hans kostym var densamma som föregående dagen, med undantag af att den lama

armen nu befanns hängande öfver bröstet i en halsduk, som var knuten bakom halsen. Halsduken hade den bjertaste röda färg, förmodligen för att lysa i ögonen på sådana menniskobarn, hvilka antingen äro närsynte eller icke ha vexladt, när de möta en tiggare.

»Välkommen, käre magister!» helsade kammarskrifvaren sin besynnerlige gäst.

»Det var längese'n jag hörde det ordet *välkommen,*» svarade magistern.

»Men så har ni kanske aldrig förut haft en sådan anledning att vara välkommen som i dag... Tack för i går... Ni gjorde mig en ganska stor tjenst, ty utan er hade jag i dag legat på Mälarens botten, eller också i bårhuset under rådstun, i fall man varit nog lycklig att fiska upp mig... I beggedera fallen hade det visserligen varit för mig detsamma, men nu är jag emellertid rätt glad öfver att det är som det är... Nå, hur är det med er granne?... Det är just inte af vänskap som jag frågar efter honom.»

»Mjölnarn, menar herrn?... I morse befann han sig rätt väl, ty det fordras stångjernshammare för att spränga en sådan skalle som hans... Men han osade katt och sjappade undan.»

»Han var då sin kos, när polisbetjeningen kom?»

»Jo var han så... Men polisen knep mig och madam Sara i stället, kunde inte gå tomhänd tillbaka naturligtvis.»

»Er med!... Men jag hade ju i min rapport till polismästaren tydligen vitsordat ert välförhållande, min stackars magister.»

»Också hade jag knappast tittat in, förrän jag fick titta ut igen... Men Sara, stackars gumman, fick krypa i kurran. Hvem hade väl också kunnat föreställa sig, att min vän Broms skulle ligga så vidt ute!... Att han lurendrejade som en fabrikör, det visste jag, och inte var det något ondt deri... men att han hade affärer med stortjufven Stång, det kunde jag inte ana... Det ena efter det andra kröp fram i polisen... af den lärjungen har jag ingen heder... En karl med skuldror, som axlarne i ett qvarnverk, endast anlita de långa fingrarne, fy tusan!... Jag säger upp brorskål med honom! Men kär'ngen... jag som tänkte få henne i testamente efter mjölnarn och för den orsaken hade satt nya spikar i doppskon på min krycka.»

»Ni bör vara glad att slippa henne, tycker jag.»

»Säg inte det, herre... Det är inte roligt att vara ensam här i verlden... Den som bara nu visste, hur man kunde få sig en hund för godt pris... Men à propos, hur är det med lilla Mandis?... Skulle vara roligt att veta, hvad hon nu håller på med.»

»Hon är satt i helpension, och denna fru är hennes lärarinna.»

F. d. läraren vände sitt förtorkade ansigte med de lifliga ögonen mot fosterdotterns nuvarande lärarinna, hvilken äfven å sin sida med uppmärksamhet betraktade tiggaren, hvars tillgöranden i föregående nattens äfventyr Alm redan för henne omtalat.

»Jaså, lilla frua håller pension?» frågade magistern, plirande något bakslugt på henne.

»Ja, min vän, jag håller pension,» svarade frun med mildhet.

»Jag skall säga lilla frua, att Mandis inte är någon dufunge, fast hon är fager som en dufva... och fagrare blir hon, när hon hunnit växa ur barnskorna, ehuru jag verkligen fruktar att... att...»

»Hvad fruktar ni?» frågade frun.

»Att om det går till i lilla fruas pension som i de flesta andra här i Stockholm, så blir det första lilla Mandis får lära sig...»

»Hvad blir det första hon får lära sig?»

»Att svälta... men det behöfs inte, lilla frua, ty det har hon lärt förut... Hos tiggare och i flickpensioner börjas elementarundervisningen efter alldeles samma metod.»

»Ni har en dålig tanke om pensionerna i Stockholm, käre magister.»

»Under min studenttid gaf jag undervisning i flickpensioner... När jag då kom med flickornas skrifböcker under armen, så sprungo de allesammans emot mig med andan i halsen... men vet ni hvad de ville mig?»

»De ville förmodligen veta, om ni gjort många anmärkningar i skrifböckerna.»

»Ingalunda, frua lilla... De ville veta, om jag, såsom vanligt, hade pepparkakor eller skorpor i fickorna... Hela mitt arfvode i pensionerna strök åt i pepparkakor och skorpor, men så har troligtvis ingen lärd mer än jag haft så mycket bröd på en gång i sina fickor... Min efter-

trädare i pensionerna var en ung prestman, men han åt upp sina pepparkakor och skorpor sjelf, och snart blefvo de små gudsenglarne lika malätna och svarta i synen som hans kaftan.»

»Skulle vara roligt att veta hvad det var för en pension,» undrade frun.

»Precis detsamma i alla,» svarade magistern obesväradt; »och det är förbannadt illa... Menniskor, som stå i växten, behöfva starkare föda än fullvuxna... telningar tarfva fetare jord och mera ans än mognade trän... Se inte våra pensionärer ut som kycklingar, hvilka länge stått i bur på torgen, eller som abborrar, hvilka gått länge i sump?... Skulle ödmjukast tro det.»

»Men tag då en stol och sitt, kära magister!» obligerade den beskedlige värden.

»Hvar nånstans?» frågade tiggaren.

»Hå kors, hvar ni behagar.»

»Vid dörren vill jag inte sitta,» genmälde tiggaren, »och framme i rummet kan jag inte slå mig ned, ty jag är inte så ajusterad... Derför har jag öfvat mig i konsten att stå, och stå kan jag lika bra som kungen på kurdagarne.»

»Det förvånar mig,» började frun, »att en man med er uppfostran och edra kunskaper...»

»Gamla visan!» afbröt henne magistern; »hvem kan inte den?... Känner frua kommerserådet Räyel?»

»Jag tror att jag hört talas om honom,» svarade hon.

»Men ni känner honom inte?»

»Nej.»

»Ja, då är det alls inte värdt att börja på med den gamla visan.»

»Ni måtte ha mycket otaldt med det der kommerserådet?» anmärkte Alm.

»Ja, ja, så mycket,» svarade magstern, hvars ögon dervid sprutade eld, »ja, så mycket, att tio mansåldrar inte skulle vara tillräckliga för hvad jag har att säga honom... Men,» tillade han något frommare, »har lilla frua examinerat lilla Mandis?»

»Ja, något... hon läser med en säkerhet, som verkligen förvånat mig.»

»Och ändå visste ni kanhända, att hon haft en filosofie magister till lärare.»

»Ja, det hedrar ert goda hjerta att ha lärt det stackars barnet läsa.»

»Än skrifva då... Har lilla frua sett lilla Mandis' stil?»

»Ja, den är utmärkt vacker... jag såg det af den der sagan, som herr sektern visat mig.»

»Så skall en stil se ut, frua lilla... Vanligtvis kallar man dålig stil för fruntimmersstil, och hvarför det? Jo, för det att bokstäfverna skola vara raka och stela, liksom de hade snörlif på sig... Synd med qvinnorna... snörlif på dem och snörlif i allt hvad de ta sig före... En skrifven bokstaf skall vara oval som en kaffeböna, men icke rund som en ärt... den skall vara ledig och framåtsträfvande som en flicka, när hon är framme och figurerar i kadrillen.»

»Ganska poetiskt uttryck,» berömde frun, som, oaktadt pikarne mot pensionerna, fann sig särdeles intresserad af den ovanlige tiggaren.

»Här har jag med mig något annat, som hon också skrifvit efter min diktamen,» sade magistern, i det han tog fram ett halfark, hvilket han lemnade till Alm.

»En saga, förmodar jag,» yttrade denne, ögnande på papperet.

»Alldeles så ja... sagan är tröskeln till den bästa småbarnsskolan.»

»Sagan om det konstiga lösbenet,» läste Alm; »ni säljer väl den här åt mig?» frågade han derefter.

»Ja visst.»

»Har ni flere, så vill jag köpa dem alla.»

»En i sender, herre!... Af herrn skäms jag att tigga, men som jag gerna vill språka med herrn ibland, så gör jag mig ärende med att bjuda ut en saga.»

»Nå, hvarför vill ni inte använda samma grannlagenhet mot andra?... Jag ansvarar er för, att ni skall vinna afsättning på edra arbeten.»

»Nå, hon skall väl börja med fransyskan efter vanligheten?» sporde magistern, vändande sig till frun, utan att besvara Alms fråga.

»Visst skall hon lära sig de lefvande språken,» genmälde pensionsfrun.

»Då är det bra lyckligt för henne, att hon redan lärt sig sitt modersmål... Det är så vanligt i skolorna och pensionerna, att man alltid börjar med det som man aldrig

skall sluta, men deremot aldrig börjar med det som man aldrig bör sluta. Lilla Mandis skall väl till med Telemak, liksom de andra pensionärerna?»

»Visserligen... magistern vet väl att Telemak är vanlig i de bättre pensionerna?»

»Vet väl det... Calypso ne pouvait se consoler du départ d'Ulysse... Kalypso kunde inte trösta sig öfver Ulysses' bortresa... men Kalypso tröstar sig... hon blir kär i sonen, sedan hon förut i åtta års tid varit kär i fadern... Alltsammans nyttigt och godt att veta, ty hvad som är tillåtet en odödlig, kan väl inte gerna vara ett fel hos en dödlig... Idel kärlek från början till slut, ingenting annat än kärlek... Ur denna förtrollande lärospån uppväxer snart i de små englabarnens hjertan det ena kärleksaltaret efter det andra, vid hvilka oräkneliga Telemaker knäfalla... Den der Telemaks författare har skapat flere kupidoner, än hela Olympen på sin tid.»

Den beskedliga pensionsfrun bet sig i läppen och började tröttna vid den skoningslösa kritiken öfver pensionerna.

»Och så skall hon väl använda hälften af sin tid med att rita blommor på velin,» fortfor den obarmhertige kritikern, »fast hon aldrig får veta mer om dem som växa på marken, än att de äro bra att ha på namnsdagar och födelsedagar, samt att de äro vackra att se på och goda att lukta på... Men det är sannt, det finns verkligen tvänne växter, som flickorna i pensionerna få ett grundligt begrepp om, nämligen myrten, som duger till brudkronor, och björkris, som duger till risbastur... Ändock något af naturalhistorien!»

Pensionsfrun höll på att bli allvarsamt ond på den oförskämde magistern; men blicken på tiggarens kläder afväpnade henne på ögonblicket.

»Jag vet ingen bättre råd,» utlät sig nu Alm, som under den senare delen af kritiken genomläst sagan om det konstiga lösbenet, utan att likväl förlora ett ord af samtalet, »än att ni, kära Svärd, som verkligen gör skäl för namnet, tar farväl af Skinnarvikens nästen och hjelper oss att ombilda skolor och pensioner... Hvem vet, om det inte kunde ha någon nytta med sig!»

»Jag skulle nog ha lust dertill,» svarade magistern, »om inte för annat, åtminstone för att smaka på maten, liksom direktörerna för korrektionshusen bruka göra.»

»Nå, hur bruka de göra då?» frågade frun.

»Jo, när de infinna sig på vederbörligt ställe för att göra sig underrättade om hvad som angår fångvården och förvaltningen, så smaka de på maten, och som denna alltid är god och försvarlig, så gå de hem för att sofva den rättfärdiges sömn.»

»Men allvarsamt taladt, min vän, om jag kunde bereda er...»

»Kalla mig för *du*, kära herre, så låter det trefligare,» inföll magistern. »Ungherrarne kalla alltid älskarinnor och tiggare för *du*, utan att de behöfva dricka duskål med dem.»

»Nå, som du vill... om jag öppnade för dig ett tillfälle att...»

»Omöjligt, goda herre!» afbröt honom ånyo tiggaren; »jag är van vid mitt fria lif, och af vanan har blifvit kärlek... Tror herrn väl att sparfven, som hoppar på marken, plockande ett korn här och ett korn der, tror herrn att han skulle vilja byta med kungstigern, som sitter i bur och matas med kaniner?... Nej, nej!... Och för öfrigt, mitt herrskap, så usel och eländig jag än ser ut,» tillade han, under det att hans ögon började skjuta nya blixtar, »så finnes det likväl *en*, för hvilken jag är ett syndastraff, ett gräsligt syndastraff... och denne ende, så rik och ansedd han än är, flyr, när han får se skymten af mina trasor, och darrar, när han icke kan undvika mig!»

»Och för att nu straffa *en enda*,» yttrade Alm, »straffar du dig sjelf med eget elände och allas förakt för ett helt lif?»

»Perseus hade blifvit odödlig, om också konung Atlas varit den ende, som han med Medusahufvudets tillhjelp förvandlat i sten,» svarade tiggaren; »låtom oss derför lemna det här, med löfte att framdeles återkomma dertill, såsom det heter i tidningarna, när man för godt pris vill slippa ifrån det som är kinkigt.»

»Nå, kan du lemna några upplysningar om din förra elev?» frågade Alm.

»Ja, kan ni det?» förenade sig pensionsfrun.

»Du var bekant med hennes mor?» återtog kammarskrifvaren.

»Ett års bekantskap blott,» svarade magistern; »hon hade ett ansigte, gult som oblekt kaliko, men händer röda som pioner, tilldess döden färgade äfven dem gula... Hon var tvätterska och bodde sitt sista år nära Jörgens gård.»

»Det var naturligtvis mycket fattigt för henne?»

»Naturligtvis ... de som skölja linne och de som skölja menniskosjälar blifva aldrig rika ... de som tvätta kläder och de som undervisa barn veta aldrig hvad godt hull vill säga ... För öfrigt var hon ett godt och mildt väsen, fast äfven hon, om hon velat, kunnat och bort vara ett Medusahufvud ... Men det var hennes nöje att lida, liksom det är mitt att tigga.»

»Du vet inte hvem som är flickans far?»

»Nej, men jag ger mig fan på att det var en förnäm herre, ty han frågade hvarken efter modern eller barnet ... För öfrigt lägger jag mig sällan i andras angelägenheter ... Det börjar bli skumt, och det är tid på att jag fortsätter min vandring ... Jag tycker mycket om skymningen, ty då börjar jag se ut som en annan menniska ... Adjö, goda herre! Mjuka tjenare, frua lilla! ... Helsa lilla Mandis från magistern i Skinnarviken!»

Magistern gjorde min af att gå.

»Här har du pengar för din saga,» sade Alm, i det han gaf honom två riksdaler.

»Säger aldrig *nej,*» svarade tiggaren, i det han stoppade pengarna hos sig; »visst fick jag i går så tillräckligt, att jag kan lefva deraf i två månader ... men det är en af mina grundsatser att aldrig ge tillbaka hvad jag får, ty hvad jag gifvit, har jag aldrig fått tillbaka ... och för öfrigt går det mycket fortare än det kommer ... slösare och tiggare se aldrig på styfvern ... God natt, mitt herrskap!»

»Hör du, det var sannt det, såg du till något paraply hos Bromsen, ty i går glömde jag mitt qvar i hans kammare?»

»Ett paraply ... var det svart siden och hvit krycka?»

»Alldeles ja ... det är mitt, hör jag ... det är splitter nytt, och jag köpte det till och med i går ... jag gissar att mjölnarn lagt beslag på det.»

»Rätt gissadt, herre! Han hade det med sig, när han gick bort i morse ... men ... men jag vill erinra mig något à propos paraplyet.»

»Hvad då?»

»Jag kommer ihåg att jag, när jag i morse såg det granna paraplyet i mjölnarens hand, frågade honom, hvarifrån han fått det.»

»Nå, hvad svarade han?»

»Han svarade, att det fallit med regnet ned från himmelen, emedan vår Herre alltid är så omtänksam om sina

skapade varelser... Min vän mjölnarn är rätt humoristisk ibland, skall jag säga; men hans humor är något för hvass kanhända... ofta hvass som en slipad knif... Men för öfrigt lägger jag mig aldrig i andras angelägenheter.»

Efter dessa ord lemnade magistern från Skinnarviken kammarskrifvarens boning.

NIONDE KAPITLET.

Det var en gång en borgmästare i Skåne, som var mycket rik och fet, ty han åt så mycket som alla rådmännen tillsammanstagna, och han drack mera vin, än alla fångarne under rådhuset drucko vatten, och Tröglund var den borgmästarens namn.

Men borgmästaren var liten till växten, så att hans mage nästan släpade på marken, och detta grämde honom svårligen. Derför låg han natt efter natt i sin säng och funderade på, hur han kunde blifva lika stor som de andra borgmästarne voro.

Slutligen hittade han på råd och lät göra sig höga klackar till sina stöflar, och voro de klackarne minst en half aln höga.

När nu borgmästaren fick sina klackar färdiga, så gick han ut på gatan för att försöka dem, och allt folket i staden blef högeligen förvånadt öfver att borgmästaren blifvit så stor, ja väl större än någon borgmästare före honom varit eller efter honom blifva skall.

Då borgmästaren detta såg, vardt han öfvermåttan glad till sinnes, och han satte näsan i vädret för att höra hvad fåglarne under himmelen kunde säga derom, att han blifvit större än alla de andra borgmästarne på jorden.

Men då hände sig att han, vid det han såg upp åt himmelen, kom att med högra foten stöta mot en sten, som af en händelse låg på gatan, och föll borgmästaren omkull öfver den stenen, och bröt han dervid högra benet af sig, så att folket i staden måste bära honom hem der han bodde, och grät allt folket, när de buro honom hem, ty borgmästaren var mycket fet och tung och klackarne på hans stöflar voro minst en half aln höga.

Men borgmästaren blef så sjuk, att läkarne måste aftaga benet, och klagade borgmästaren högeligen öfver att han mist sitt ben, och allt folket i staden klagade med honom.

Som nu borgmästaren i sin stora bedröfvelse fann att han icke kunde sköta och handhafva sitt stora och vigtiga embete, sedan han gått förlustig sitt högra ben, så skickade han till främmande land efter ett lösben, och var det lösbenet det märkvärdigaste på jorden.

Ty tryckte man på en stor fjäder, så gick det benet af sig sjelf, och tryckte man på en liten fjäder så stannade det af sig sjelf. Så märkvärdigt var det lösbenet.

Nu steg borgmästaren tidigt upp en morgon och drog lösbenet uppå, fast han endast var klädd i flanellströjan och yllekalsongerna, ty han ville så gerna försöka, hurudant lösbenet kunde vara beskaffadt, när han hade det på sig.

Och han tryckte på den stora fjädern. Men hvem blef gladare än han, när lösbenet började gå af sig sjelf från sängen till dörren och sedan genom dörren ut på gatan och torget.

Då folket i staden fick se sin borgmästare, så började alla menniskor springa och hurra, fast han var klädd i bara flanellströjan och yllekalsongerna.

Och alla stadens rådmän foro upp ur sina sängar för att taga sin borgmästare emot och betyga honom sin vördnad

och tacksamhet för det nya ben han skaffat sig och utan hvilket staden icke kunde styras.

När nu borgmästaren fick se folket, som hurrade för honom, och fick se rådmännen, hvilka kommo honom till mötes två och två, så vardt han mäkta rörd till sinnes och ville stanna för att hålla tal och betyga dem alla sin stora ynnest och välvilja.

Men hur han sökte och sökte efter den lilla fjädern, så fick han icke rätt på den, och hur han tryckte och tryckte på den stora fjädern, så gick lösbenet allt fortare och fortare.

Men borgmästaren hoppade öfver allt folket och sparkade omkull rådmännen, som ville sätta en krans af eklöf på hans hufvud, och slutligen hoppade han öfver stadsportarne, så att han kom ut på stora landsvägen.

Då tyckte borgmästaren att det gick för långt, och han ville stanna; men hur han sökte och sökte, så fick han aldrig tag i den lilla fjädern, och hur han tryckte och tryckte på den stora, så gick det allt fortare och fortare.

Nu blef borgmästaren mäkta förfärad, och han ropade till alla han mötte:

»Godt folk, godt folk! Tag fast mig, tag fast mig!»

Och alla menniskor, gående, ridande och åkande, började sätta efter borgmästaren för att taga fast honom; men intet lefvande ben fanns, hvarken på menniskor eller hästar, som med lösbenet kunde jemföras.

Så bar det af genom hela Götaland, och den stackars borgmästaren svettades så stora droppar, att det stod som en sjö omkring honom hvar han for fram.

»Tag fast mig! Tag fast mig!» bad han och grät så bitterligen.

»Det må fanden göra!» sade bönderna ute på marken och kröpo under träd och buskar för att skyla sig, ty det tycktes dem, som om det föll regn ned från himlen.

Och kom sålunda borgmästaren till Stockholm; men så mager hade han under vägen blifvit, att man genom honom kunde se både sol och måne.

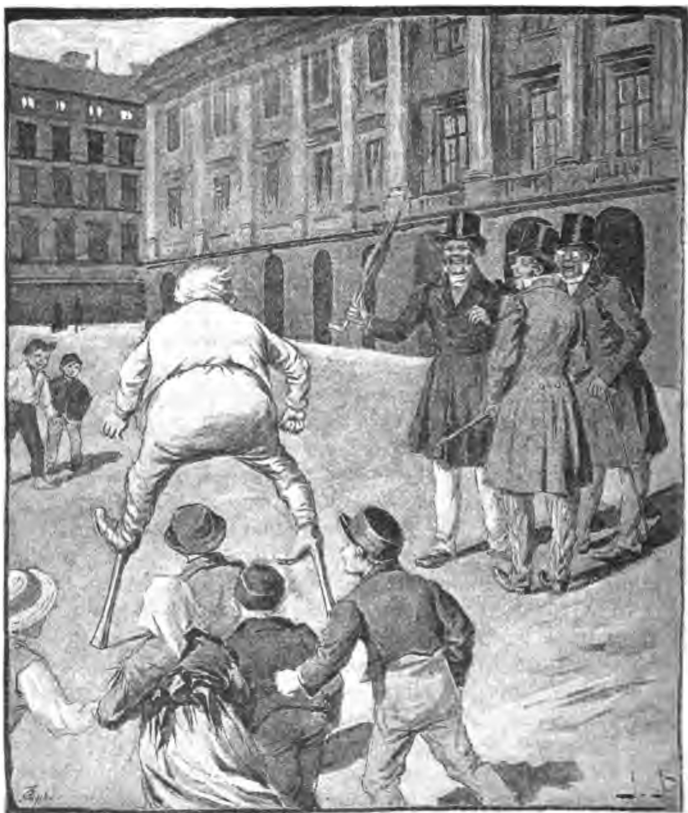
När nu borgmästaren sprang genom Hornstull, ropade han å nyo:

»Tag fast mig! Tag fast mig!»

Då tullbetjenterna och gardesvakten sågo, att den resande hade ostämplad vara med sig och hörde att han ropade: »Tag fast mig! Tag fast mig!» så menade de på tro, att

han ville göra spektakel af dem, och derför satte de åstad efter honom, och aldrig hade de tillförne varit så nitiske i tjensten som den gången; men intet ben, hvarken på tullbetjenter eller gardister, kunde med lösbenet jemföras.

Nu bar det af för borgmästaren öfver nya Norrbro, och mycket bättre folk hade samlat sig på det stället, ty det var så att en pråm, hvilken var lastad med ved, skulle gå under mellersta brohvalfvet nedåt Blasiiholmen till, och var denna pråm märkvärdig att skåda.

När nu borgmästaren hoppade öfver Norrbro och ropade sitt gamla vanliga »tag fast mig!», så såg allt folket uppåt och började skrika med honom. Men allt qvinnfolk dånade och föll omkull på gatan, förty borgmästarens flanellsjacka och yllekalsonger voro alldeles sönderslitna och förstörda.

Nu begaf det sig, att några riksdagsmän från Skåne stodo utanför Operakällaren vid Gustaf Adolfs torg, ty de rådslogo med hvarandra om rikets förkofran och väl, såsom de ännu i dag bruka rådslå.

Då nu dessa fingo ögonmärke på borgmästaren, blefvo de högeligen förvånade, och ropade de till honom sålunda:

»Kors, är du i Stockholm, bror Tröglund! Men hvi hafver du så brådtom, bror, och hvi är du så tunnklädd?... Kom du mans in på Opris och få dig der en sup, för luften söker!»

Men borgmästaren suckade och svarade:

»Tag fast mig! Tag fast mig!»

Då sade en af riksdagsmännen:

»Tröglund, min bror, när behöfde man tillförene springa efter dig för att draga dig in på källaren, och när behöfde man släpa dig fram till lilla supen!... Är du från förståndet, eller hafver du justitie-kanslersembetet i hälarne på dig?»

Borgmästaren sökte och sökte efter den lilla fjädern, men kunde icke finna rätt på den, och ju mer han tryckte och tryckte på den stora, desto fortare bar det i väg för honom.

När han nu såg, huru den ena källarskylten efter den andra ilade förbi honom och försvann undan hans ögon, då gaf han allt förloradt, och han önskade sig döden.

Men lösbenet sprang och sprang, och hvar det slutligen hamnade med borgmästaren, det vet ingen.

Och dermed slutar sagan om det konstiga lösbenet, hvaraf man lärer, dels huru vådligt det är för en liten och tjock man att söka bli stor genom höga klackar, dels ock att man, vid valet mellan två onda ting, hellre bör föredraga att slinka fram sin bana än att förlöpa sig här i verlden.

TIONDE KAPITLET.

Jernvågen.

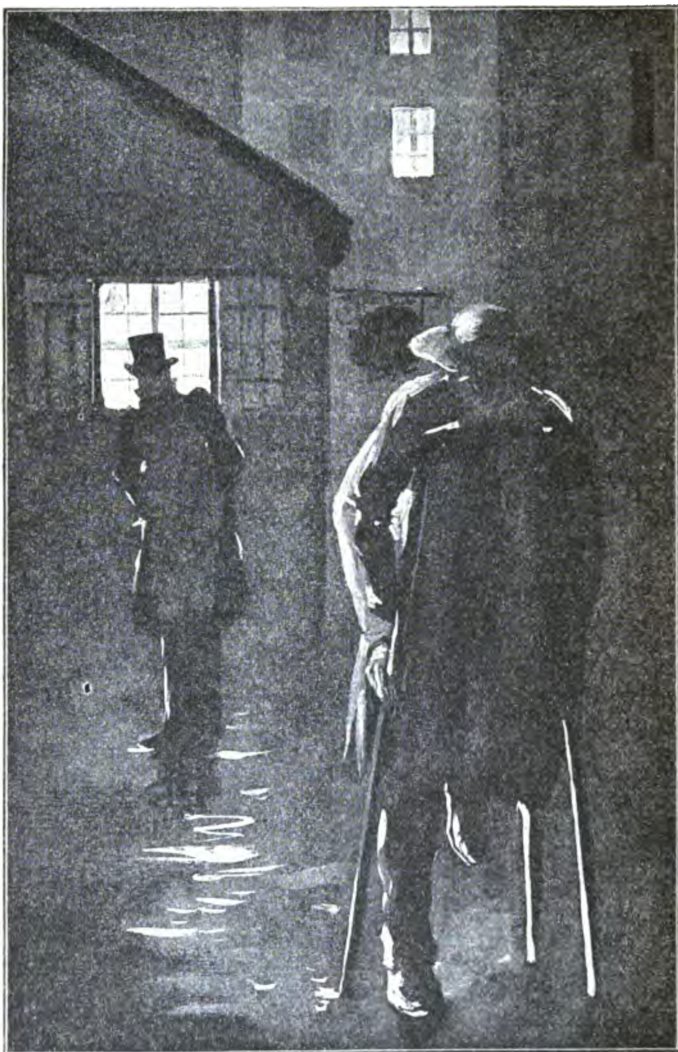
Den mörka höstqvällen hade redan utbredt sig öfver staden, när vår kammarskrifvare lemnade sitt hem vid Österlånggatan och tog vägen åt Söder för att, enligt aftal med fru Grå, besöka hennes pension och språka litet med den tolfåriga Amanda Lang, hvars fosterfar han nu så oförmodadt blifvit.

När man nyligen läst något, detta må nu vara tråkigt eller angenämt, så sitter vanligtvis något deraf efteråt en stund qvar i hufvudet. Alm hade, innan han tog hatt och käpp för att begifva sig ut, kommit att genomläsa den saga, han sist köpte af den originelle tiggaren, och den spökade ännu, ehuru med matta konturer, i hans hjerna.

Hvarje kort och tjock herre han mötte betraktade han med så mycken uppmärksamhet som mörkret och anständigheten medgåfvo, ty han tyckte sig uti hvarje dylik person finna ett motstycke till den olycklige borgmästaren i Skåne. Först undrade han, om bemälda motstycken hade höga klackar på stöflarne, och sedan, i fall någon af dem vore nog olycklig att mista ett ben, huru denne någon skulle taga sig ut på ett sådant konstben som borgmästarens.

Bäst han så promenerade och ungefär i samma ögonblick som de der af sagan uppjagade fria fantasierna voro nära att dö ut för att lemna rum åt andra, mer allvarliga betraktelser, trodde han sig förnimma det enformiga ljudet af någon tjock, jernskodd påk, som dunkade ovanligt tungt mot gatstenarne. Småningom antog det der dunkandet likheten med ett träbens stötar mot gatan.

Vid ett annat tillfälle skulle detta icke synnerligen ha väckt hans uppmärksamhet, emedan träben alldeles icke äro sällsynta på Stockholms gator; men nu, då sjelfva hans fantasi sysslade med dylika konstmedel för framskridandet, så var det klart, att hans ögon och öron skulle vända sig åt det håll, hvarifrån de tunga stötarne kommo, och hvilka

Han vände sig om för att ännu en gång kasta en blick på den olycklige.

slutligen blefvo så starka och täta, att man nästan kunde tro, att det icke var blott ett träben, utan fastmer trenne dito i sällskap med hvarandra.

Också dröjde det icke länge, innan han mötte en högst bedröflig skepnad. Vår kammarskrifvare urskilde nämligen i mörkret en karl, hvilken med möda knegade sig fram på tvänne ben, af hvilka det ena var af trä, samt med en krycka under hvardera armen. Det var just detta träben och dessa tvänne kryckor som förde ett sådant oväsen.

Karlen var klädd i en vid rock af vanligt ljust bolstervar, och på hufvudet bar han en slokig hatt med skyggen, som nästan betäckte ansigtet. Mer kunde ej Alm vid lyktans sparsamma sken urskilja af den arme krymplingen.

Han och krymplingen gingo förbi hvarandra; men när Alm gått några steg, vände han sig om för att ännu en gång kasta en blick på den olycklige, hvilken, till hans förvåning, icke hade stannat för att begära en almosa.

Men då märkte Alm, att äfven krymplingen gjort halt och jemväl såg sig om, men att denne, vid det att Alm betraktade honom, fortsatte sin bullersamma vandring.

Alm, som ånyo kom att tänka på den lille tjocke borgmästaren, fann att den krympling, han nu hade för ögonen, var en lång och ovanligt grofväxt karl.

Någon vidare uppmärksamhet egnade han likväl icke åt denna omständighet, utan fortsatte äfven han sin väg, tänkande snart på helt andra föremål än träben och kryckor.

Han tänkte på den stackars flickan, som han denna afton skulle återse och hvilken han lyckats rycka från förderfvets branter, och han njöt i djupet af sitt hjerta den tillfredsställelse, som medvetandet af en god handling alltid medför.

Hade han icke varit så fördjupad i dessa betraktelser, skulle han kanske förvånat sig öfver att träbensstötarne fortforo att vara lika kraftiga, oaktadt den, som förorsakade dem, borde, såsom styrande rakt motsatt kosa, aflägsna sig allt mer och mer. Visserligen hörde han dem, men han trodde att det var med inbillningens öron han hörde, såsom ofta händer.

Beträdande Jerntorgsgatan, steg Alm in i en port på höger hand och befann sig i en mindre salubod för hvarjehanda kramvaror, hvaribland handskar och paraplyer.

En gammal fru, som stod innanför disken, helsade artigt och bekant på den inträdande spekulanten, hvilken äfven å sin sida lika hjertligt besvarade helsningen.

»Jag hade ingen välsignelse med det paraply, jag köpte i går,» började Alm affären.

»Ingen välsignelse ... hur då, herr sekter?»

»Jag har tappat bort det ... men som himmelens väderlek icke fäster något afseende vid mitt missöde, så nödgas jag köpa mig ett nytt, så mycket det än kostar på.»

»Herr sektern har då inte fått igen paraplyt än?»

»Nej, gudnås! ... Det är med paraplyer som med hattar och galoscher, för att icke tala om vackra flickor ... när de en gång äro sin kos, så komma de aldrig tillbaka.»

»Nog visste jag, att herr sektern tappat sitt paraply, men ...»

»Frun visste det!» afbröt henne Alm förvånad.

»Men jag var nästan säker på, att sektern redan fått igen det.»

»Hur skall jag förstå det?»

»Ingenting är enklare, ty, som jag känner herr sekterns adress, så lemnade jag den åt karlen, som hade hittat sekterns paraply.»

»Ni har då sett någon, som hade mitt paraply?»

»Ja, både hittaren och det hittade ... men det förvånar mig, att han inte redan ...»

»Nå, men hvad var det då för en menniska, som var här med paraplyt?»

»Det var i förmiddags, strax efter sedan jag öppnat boden, så kom en karl in ...»

»Hur såg han ut?» frågade Alm häftigt.

»Jag kommer nu inte så noga ihåg ... men jag tror det var en storväxt karl, såg ut att vara vindragare.»

»Och han hade paraplyt med sig?»

»Ja, han sa' att han i går qväll hittat paraplyt i en portgång på Söder, och han ville veta hvem som rådde om den.»

»Men hur kunde han veta, att det var köpt i fruns bod?»

»Ingenting är lättare än det, ty vår namnstämpel står ju på hvarje paraply, som försäljes.»

»Ja visserligen ... Men ... men hur kunde frun veta, att det var detsamma som jag köpte här i går?»

»Jag har väl inte så kort minne, heller, herr sekter!... Det der paraplyt kände jag ganska väl igen, ty det är små stjernor i bården, och den hvita kryckan är af en annan form än de öfriga... med ett ord, jag såg ganska väl, att det var samma paraply herr sektern köpte af mig i går.»

»Och karlen fick min adress?»

»Ja, i samma hus vid Österlånggatan, i hvilket skräddar Svensson bor... det var ju rätt det?»

»Alldeles ja, och jag är på det högsta förbunden... men...»

»Och karlen har inte hörts af?»

»Nej, min fru!»

»Men kanske att herr sektern inte varit hemma sedan i morse!»

»Jag har varit hemma hela eftermiddagen och kommer just nu hemifrån.»

»Då förvånar det mig... men det torde inte vara tvifvel underkastadt, att sektern återfår det, efter karlen gjorde sig så mycket besvär med att få veta namnet på paraplyts egare och hvar denne bodde... Jag gissar att han kommer i morgon... Således lär det väl inte bli någon handel af den här gången, så framt det inte behagas något annat än paraplyer.»

»Men... men sade karlen ingenting eljest?»

»Hvad skulle han väl säga?»

»Hade han inte ett... ett rödbrusigt ansigte?»

»Minsann jag det lade på minnet... jag tyckte, jag, att paraplyt var det vigtigaste.»

»Visserligen... men hade han inte en vidrig uppsyn?... Tjocka, svarta polisonger och...»

»Min Gud, hur i all verlden kan jag komma i håg allas uppsyn som gå hit in!... Alla, som köpa, äro vackra i mina ögon, och de, som inte köpa, äro fula som stryk... det är den enda måttstock jag har på deras ansigten, som gå in i min bod.»

»Men, min fru, ni måtte väl något så när kunna erinra er...»

»Kors ja... inte tror jag han var någon skönhet... men jag tyckte det var en ärlig menniska, efter han så genast ville ha reda på egaren till hittegodset... ärlighet är minsann ingen hvardagskrydda det... och om jag inte

misstager mig, så såg han särdeles glad ut, när han fick veta herr sekterns namn och adress.»

»Hm, hm!» mumlade Alm mellan tänderna och försjönk i en hel hop funderingar.

»Kanske jag får visa ett nytt parti handskar, som jag i dag fått in från sjelfva Paris?» frågade kramhandlerskan, i det hon bredde ut på disken flere par hvita glacéhandskar; »det lider till balernas tid, herr sekter.»

»Var god och tag ned ett paraply i stället!» anhöll Alm.

»Verkligen?» frågade frun, å nyo förvånad; jag har visserligen ingenting emot att sektern vill köpa hela boden ... men är det inte väl tidigt att...»

»Det anar mig, att jag aldrig får återse mitt förlorade paraply, och som det nu för tiden regnar både bittida och sent, så lär det väl bli svårt att gå utan ett sådant... Var god och tag ned det der med svarta kryckan ... kanske jag har bättre tur med det än med den hvita.»

Frun efterkom naturligtvis sin kunds önskan, hvarefter, sedan varan blifvit betald, vår kammarskrifvare tog afsked och gick.

Alm fortsatte sin väg fram till Röda slussen. Men han hade icke tagit många steg, förrän den omelodiska treklangen af träbenen å nyo nådde hans öron. Han såg sig om och upptäckte för andra gången, vid skenet af en lykta, den hvita bolstervarsrocken.

Alm spratt till, lik en som häftigt vaknar ur en dröm, och gick sedan vidare med raska steg utan att se sig tillbaka.

Träbenen tycktes äfven påskynda sin gång och hördes numera icke bakifrån, utan från östra sidan af Jerntorgsgatan.

Kammarskrifvaren sneglade åt detta håll och betraktade med kritisk noggrannhet den tjocka skuggan, som visade sig på östra husraden.

Skuggan tycktes röra sig något osäkert och mer stapplande än fallet vanligtvis är med dem, som hunnit vänja sig vid träben och kryckor. Vidare såg skuggan för kolossal ut att vara af någon vanlig krympling. Slutligen föreföll det honom misstänkt, att krymplingen, hvilken stannat när han först mötte Alm på Österlånggatan, derefter oupphörligen följt hans steg; ty han erinrade sig nu ganska tydligt, att han hört samma slammer mot gatstenarne när han inträdde i boden.

Alla dessa omständigheter, i förening med den underrättelse han nyss erhållit i samma bod, öfvervägde Alm mycket noga, och han bestämde sig för ett raskt beslut.

Alm passerade f. d. Röda slussen, men vek genast af till venster och befann sig snart framför den östra af de begge broar, som hvälfva sig öfver den forna stadsgrafven, der numera Jernvågen är tillfinnandes. Utan att se sig tillbaka, ty han hade nog af träbenets och kryckornas förenade larm, begaf sig Alm utför trapporna ned i Jernvågen och steg in på ett af kontoren, der några af Jernvågens tjenstemän befunno sig, arbetande framför sina pulpeter.

En af dessa tjenstemän, bokhållaren Dahl, lemnade, vid åsynen af den inträdande kammarskrifvaren, sin stol och skyndade emot honom.

»Bror Alm!» ropade han; »det var längese'n jag såg dig... hur står till, bror?»

»Godt!» svarade Alm, skakande sin väns hand; »har du snart slutat dina göromål för dagen?»

»Inte alldeles... men ditt besök blir en anledning för mig att sluta.»

»Har arbetsfolket gått hem än?»

»Det tror jag inte.»

»Så mycket bättre... Får jag tala några ord med dig?»

»Hvad vill du?!... Vill du ta dig en sexa, så vänta tills jag läst in böckerna... Det finns stora kräftor på Pelikanen, bror!»

»Tack för bjudningen, men i afton få troligtvis Pelikanens kräftor vara i fred för mig... Kom blott ut på ett ögonblick, så får jag säga dig ett par ord i hemlighet.»

»Hjertans gerna,» svarade Dahl och fattade sin hatt, hvarefter han tog sin vän Alm under armen och lemnade med honom kontoret.

Omkring tio minuter efter det korta samtalet på kontoret i Jernvågen gick Alm allena uppför samma trappor, utför hvilka han nyss passerat; men när han uppkommit på bron, stannade han genast, kastande omkring sig spejande blickar.

Till följd af den kalla och regniga väderleken var det mindre folk ute än eljest var vanligt. Då och då hoppade en piga med paraply öfver bron, eller skred en arbetskarl med brådskande steg deröfver; men här och der stodo några enstaka mörka figurer, hvilka, stödjande sig mot balustraden, tittade ned i den djupa stadsgrafven, förmodligen för att lyssna till regndropparnes fall mot jernstängerna.

Bland dessa figurer befann sig krymplingen i den hvita bolstervarsrocken.

Alm kastade ånyo en blick omkring sig och närmade sig derefter mannen med träbenet och kryckorna.

»Hvarför står du ute och låter regna på dig, din stackare?» frågade Alm med en ton, som ljöd så innerligt medlidsam och öm.

»Ack, herre,» svarade en svag och ömklig stämma, »träbenet började lossna från benstumpen min, och jag höll just på att fästa till remmarne.»

»Stackars sate, var det längese'n du miste ditt ben?»

»Det är jemt ett år se'n, goda herre.»

»Hvar förlorade du benet?»

»I eldqvarn på Kungsholmen.»

»Och nu är du naturligtvis oförmögen till arbete?»

»Ja, gudnås! ... Och om inte goda och beskedliga menniskor funnes, så hade jag långt före detta fått svälta ihjäl.»

»Kan väl tro det, och jag får väl lof att ge dig en hacka, jag också.»

»Gud välsigne herrn för det!» yttrade krymplingen och skrufvade sig från ena sidan af ledstången till den andra, så att han kom Alm något närmare.

Vår kammarskrifvare tog upp sin plånbok och drog sig derunder ett steg tillbaka, liksom ville han vid lyktans sken leta efter en passande sedel åt tiggaren.

Under det han bläddrade i plånboken, följde han med ögonen krymplingens alla rörelser; men dennes ansigte, till mer än två tredjedelar doldt under hattskyggena, kunde han icke få sigte på.

Krymplingen, som stält ifrån sig de begge kryckorna, sysslade under tiden mycket med sitt träben, som han tycktes ha svårt för att laga i ordning; men emellanåt vände han hufvudet åt alla sidor af bron, allt under mycket suckande och pustande.

Slutligen tycktes han ha fått träbenet i tillbörligt skick, ty han reste upp den öfre delen af kroppen, hvarefter han stack högra handen i ena fickan och utsträckte det naturliga benet, i synbar afsigt att ånyo närma sig den beskedlige herrn, hvilken ännu bläddrade i sin plånbok.

Men den beskedlige herrn öfverfölls dervid af en ganska besvärlig torrhosta, som hade den följden, att de öfriga figurerna på bron, hvilka ditintills varit stående på motsatt sida, ögonblickligen rusade fram och omgåfvo krymplingen.

Sprittande häftigt till vid denna upptäckt, krökte denne hastigt sin rygg och började ånyo bråka med det omedgörliga träbenet, suckande och svärjande om hvartannat.

Men den beskedlige herrn stoppade in sin plånbok, oaktadt han ännu icke fått tag i någon passande sedel, och gick den arme krymplingen så nära som möjligt.

»Hör på, godt folk,» sade Alm till dem som omgåfvo krymplingen, »varen beskedliga och hjelpen den här olyckliga gubben, ty hans träben har gått sönder och han kan omöjligt laga det här på bron... det vore derför bäst att leda ned honom i Vågen... Ja, gören det, och jag skall ge er drickspengar för ert besvär!»

»Ja gubevars,» svarade en af figurerna, »det låter sig visst göra... Kom du, stackars träskånk... vi skola nog hjelpa dig till rätta, vi!»

»Tack, tack, gode herrar!» svarade krymplingen; »men det behöfs visst inte... nu är det som det skall vara igen... så ja, nu går det af sig sjelf... Tack, tack, gode herrar, som äro så beskedliga mot den stackars uslingen!»

Och dervid sträckte han ut armarne efter sina kryckor.

»Men om det snart går sönder igen,» återtog den omtänksamme kammarskrifvaren; »det är bäst att laga det ordentligt, medan vi hålla på... Se så, gubbar, tagen nu den stackarn under hvardera armen och leden honom varsamt utför trapporna.»

Tvänne af figurerna, hvilka inalles voro fyra resliga jernbärare, fattade hvardera sin arm af krymplingen och bådo honom på det mest artiga och hjertliga sätt att följa sig utför trapporna. Sällan har väl en olycklig invalid på Stockholms gator rönt så mycket deltagande af så många menniskor på en gång, som krymplingen i bolstervarsrocken nu rönte.

Men denne krympling var icke mindre artig och hjertlig, ty han förklarade, att han för sin obetydliga persons skull icke ville förorsaka någon det ringaste besvär, utan bad han, under förnyade tacksägelser, att man skulle låta honom gå, emedan han hemma hade hustru och barn, hvilka säkert voro mycket oroliga öfver hans långa bortovaro så sent på aftonen.

»Se så, var inte envis nu, min vän!» sade den outtröttlige Alm; »ty när du kommit ned, så får du icke allenast benet lagadt, utan äfven en sup med något att tugga på... du behöfver det nog, ty du ser så utfrusen ut, stackars gubbe.»

Men tiggaren, fastän han gick på träben och kryckor, föreföll alltför stolt i olyckan, ty han bedyrade, att han icke behöfde taga emot hvarken bränvin eller annan förtäring af någon för intet, allraminst af personer, med hvilka han icke hade den äran att vara bekant.

Men denna afton var det i stjernorna skrifvet, att den menskliga välgörenheten icke skulle tröttna eller erkänna någon gräns för sitt nit, liksom att den ovanlige tiggarens stolthet och hederskänsla icke skulle böjas af något.

De hederlige, menniskoälskande jernbärarne fattade de kraftigaste tag uti krymplingens armar för att förmå honom följa dem, och denne, i sin ordning, spjernade emot af alla krafter för att befria sig från de välmenande menniskornas händer.

Men välgörenheten kan, liksom stoltheten, gå för långt, och då blir den förra såväl som den senare svår att länge fördraga.

Detta blef också fallet vid detta tillfälle.

»Det var mig en kallbräckt satan att vara halsstarrig!» ropade den längste af välgörarne; »följer du inte genast med i godo, så släpa vi ned dig med våld!»

»Talar ni i den ton, era hundar!» svarade välgörandets föremål och slog dervid ut sina begge armar, liksom man slår ut tvänne slagbommar.

Men öfver hvardera slagbommen slogo tvänne par jernbärarhänder ned, och balustradens tjocka jerngaller började gnissla och darra för de knuffar, som vankades mot dem.

»Säkra tag i stortjufven!» ropade nu Alm, likaledes afkastande masken; »och ned med honom utför trapporna, tilldess vi fått polis och vakt hit!... Ned med den bofven!»

Den filantropiska rosenhägringen försvann, och i stället framstod nu den fysiska styrkans klippstrand i hela dess vilda nakenhet.

Mjölnarens motstånd var förfärligt. Ehuru utan tvifvel segrare öfver hvar och en af de fyra jernresarne särskildt,

förmådde dock hans ofantliga muskelstyrka icke mycket mot de fyras på en gång. Dessutom var han besvärad af träbenet, hvilket, ehuru för något ändamål lossadt under det Alm bläddrade i plånboken, likväl hade vid jernbärarnes tillkomst å nyo blifvit fäst vid knäskålen.

Emellertid höjde sig mjölnarens tvänne armar trotsigt mot jernbärarnes åtta, och alla dessa armar drabbade tillsammans, tunga och brakande som ekens grenar, när stormen brottas med dess stam.

Vår kammarskrifvare var denna gång endast åskådare af striden, hvilken snart samlade en massa nyfikne, som i början med förvåning och ovilja sågo, huru en ensam krympling ansattes af fyra långa jernbärare, men slutligen, liksom desse, funno att, hvad den der krymplingen än var lytt på, det åtminstone ej var på kroppskrafter, så framt man icke ville anse den fabelaktiga jättestyrkan för ett lyte i dvergarnes tidehvarf.

Slutligen segrade öfvermakten, och, knytande sig omkring mjölnarens kropp, liksom man knyter de gröfsta jernband omkring masten på ett skepp, förde jernbärarne sin fånge utför trapporna och försvunno med honom i stadsgrafvens mörker under den böljande folkmassans skådelystna blickar.

Alm följde fången och dess bevakning ned i Jernvågen. Man skickade bud efter polis och vakt; men under det man afbidade deras ankomst, undersökta man mjölnarens fickor, hvaruti fanns bland annat smått och godt en knif, hvilken genom sin längd och hvassa egg gjorde sig förtjent af en plats i någon af slagtarbodarne. Desslikes befriades han från träbenet, hvilket onekligen varit honom mer till skada än gagn.

De fyra långa värdarne, som i striden med mjölnaren fått åtskilliga fiskar varma, undfägnade nu tacksammeligen sin gäst efter bästa förmåga, ehuru hvarken bränvin eller tilltugg syntes till, samt höllo målron vid makt, till dess slutligen den efterskickade vakten, bestående af två polisbetjenter, en korpral och fyra man, anländt till stället.

Jernbärarne öfverlemnade nu både värdskapet och gästen i vaktens händer, hvarefter Broms, tillbörligen fängslad, måste linka uppför de fördömda trapporna, nästan sanslös, till följd af den myckna trakteringen i Jernvågen, ehuru gardisternas blottade sablar gjorde allt hvad de kunde för att bringa honom till medvetande och sans.

Kammarskrifvaren stod qvar i Jernvågen, blickande upp till folkmassan, hvilken under sorl och trängsel följde efter den fängslade tjufven.

Då trodde sig Alm, vid skenet af lyktan som dinglade öfver balustraden på bron, märka, huru mjölnaren kastade nedåt en blick, flammande af gränslöst raseri.

Alm smålog åt mjölnarens vanmäktiga utbrott, glad öfver att ha befriat samhället från en farlig fiende.

»Nå, bror, hvad säger du nu om kräftorna på Pelikanen?» ropade Dahl, slående sin vän kammarskrifvaren på axeln.

»Jo men, jag menar att de nu blifva välkomna,» svarade Alm muntert; »visserligen måste jag bort till ett annat ställe i afton, men jag kan väl egna en halftimme åt kräftorna och dig.»

»När jag blir polismästare,» försäkrade Dahl, »så utnämner jag dig till min förste gevaldiger... Din debut i afton var alldeles ypperlig... Mina fyra jernbärare voro inte heller så dumma, skulle jag tro.»

»De voro förträffliga,» medgaf Alm.

»Det var ett nöje att se, huru försigtigt de smögo sig uppför trapporna den ene efter den andre och fattade posto på bron, utan att den der besten anade minsta oråd... Men en satans karl var det... han gaf mina fyra jättar fullt upp att göra, fast jag nästan ger mig tusan på att hvar och en af dessa fyra kunde taga en lefvande oxe på skuldrorna och kånka af med den härifrån till Norra slagtarhuset.»

»Ja, ett vidunder är det både till kropp och själ.»

»Men kan någon menniska förklara, hvarför han styrde ut sig med träben och kryckor?»

»Antingen ville han på detta sätt dölja sig för polisen, som slår efter honom, eller trodde han sig i en sådan rustning lättare kunna smyga sig öfver mig och stöta knifven i mitt bröst.»

»Glöm inte, att du måste ge dina drabanter en kanna bränvin till omslag på de skråmor, de uppburit för din skull, och låtom oss sedan gå!»

Sedan Alm belönat jernbärarne för deras välförhållande och, sin bön förutan, erhållit deras löfte att framdeles vara honom till enahanda tjenst, i fall han skulle behöfva dem,

lemnade han, åtföljd af sin vän bokhållaren, Jernvågen och tog vägen till källaren Pelikanen.

»Här ha vi nu den vackra fågeln,» sade Dahl, beträdande trappan till källaren; »hör du, pelikanen suger ju sig sjelf för ungarnes skull?... Hyser du förtroende till sagor, bror Alm?»

»Det är inte så utan det,» svarade denne, ty han erinrade sig de indirekta varningar, som genom tvänne sagor vid tvänne särskilda tillfällen, blott inom loppet af ett enda dygn, kommit honom till godo, först den föregående aftonen, då utropet: »lek inte med döden!» anfördt ur sagan om »Dödens gudson», hejdat honom i det ögonblick han ämnade rusa in i porten, der mjölnaren med sin yxa lurade, och nu denna afton, när han, genom tanken på sagan om »det konstiga lösbenet», kom att fästa sig vid krymplingens träben på Österlånggatan, utan hvilken omständighet det torde vara osäkert, huruvida han kunnat undgå mördarens knif.

»Ack ja!» sade han för sig sjelf; »ingenting händer utan att ha sin betydelse... men i allmänhet betraktar menniskan med likgiltiga ögon allt som rör sig omkring henne, till dess hon slutligen blir blind både för det som finnes utom henne i verlden och för det som föregår inom hennes eget bröst... Derför är dårarnes antal så stort och de klokes så ringa...»

ANDRA TIDSKIFTET.

Första kärleken.

Elfte kapitlet.

Foten.

Inom tidrymden af fyra år kan mycket hända, men också ganska litet, ty hvad de flesta personerna inom denna berättelse angår, hade under de fyra år, som förflutit efter uppträdet i Jernvågen, ingenting annat händt dem, än att de allesammans blifvit fyra år äldre.

En middag sommartiden år 1836 aflägsnade sig kammarskrifvaren Fridolf Alm från det embetsverk, der han var ordinarie tjensteman, för att, efter väl slutad expedition för dagen, göra ett besök hos fru Grå på Söder.

Vår kammarskrifvare hade visserligen, till följd af trägnare embetsgöromål, för omkring ett år sedan upphört att gifva lektioner så väl i fru Grås som i andra pensioner; men han fortfor icke desto mindre med sina besök hos pensionsfrun.

Tagande vägen öfver Riddarholmsbron och uppåt Storkyrkobrinken, blef han varse en eländigt klädd karlfigur, hvilken stod framför ett af de vid brinken belägna husen, med ögonen oaflåtligen riktade mot fönstren i första våningen af detta hus, under det flere herrskapsvagnar framkörde till porten, aflemnade sina passagerare och derefter foro sin väg. Det såg ut att vara en större middagsbjudning i det der huset.

Herrskapskuskarne ropade visserligen tidt och ofta åt den eländige figuren, att han skulle gå ur vägen; men antingen hörde han ej, eller låtsade han icke höra de förnyade tillsägelserna, ty han stod qvar på samma plats, orörlig och uppåtblickande, och de ystra herrskapshästarne skyggade ofta till för denna besynnerliga varelse, med hvars fläckade och söndriga klädespaltor vinden lekte.

I denna ställning liknade han ett i ärtåkern ställdt hampspöke, hvilket, sjelf dödt och orörligt, likväl injagar förskräckelse hos fåglarne medelst de för vinden fläktande trasor, som utgöra dess fantastiska utstyrsel.

Alm tyckte sig igenkänna den ruskiga gestalten och nalkades honom för att öfvertyga sig, om det var densamme, han trodde sig hafva igenkänt.

Det var densamme, det var den bekante magistern från Skinnarviken.

På mer än tvänne år hade Alm icke sett denne person, hvilken strax efter första bekantskapen besökt honom ofta, men sedan mer sällan och slutligen alldeles upphört med sina besök, förmodligen uttröttad af den välmenande kammarskrifvarens enträget upprepade förslag till ombyte af lefnadssätt och yrke, hvartill en man med så strängt filosofiska grundsatser som vår magister på intet vis ville beqväma sig. Några gånger hade till och med Alm gjort sig besvär med att promenera ända till den beryktade Jörgens gård i

Skinnarviken för att göra sig underrättad, huruvida den besynnerlige magistern ännu vore i lifvet, men dervid alltid erhållit den upplysning af grannarne på berget, att »magistern med armen», såsom han af dem kallades, visserligen lefde och fortfarande bibehöll samma lägenhet på nedre botten af det förfallna stenhuset, men att han sällan vore till finnandes i sin bostad, emedan ofta ända till åtta dagar kunde gå förbi, utan att han visade sig i trakten, och hvar han derunder uppehöll sig, visste ingen eller, rättare sagdt, brydde sig ingen om att veta.

Alm, hvars goda hjerta nu gladde sig öfver återseendet, snuddade tätt förbi sin gamle bekante; men denne tycktes för det närvarande icke hafva ögon för någonting annat än för de der fönstren i första våningen. Slutligen tog Alm sitt parti och ropade magistern vid namn; men troligtvis voro magisterns öron i denna stund koncentrerade i ögonen, ty han hörde lika litet som han såg hvad som passerade på gatan.

Alm ämnade just försöka, om tiggaren vore lika otillgänglig för känselns sinne som för synens och hörselns, då han till sin stora förvåning såg, huru denne, med det hemskaste leende på sitt magra ansigte, gjorde en bugning, värdig en hofmans rygg.

Nyfiken att veta, hvem den lycklige kunde vara, som hugnades med denna sällsporda artighet, kastade kammarskrifvaren sina blickar upp mot fönsterraden och blef i ett fönster varse, bland åtskilliga herrar med guldbroderade kragar, en man med silfverhvitt hår och Vasaordens kommendörsband öfver skuldran, och hvilken herre ögonblickligen derpå skyndade från fönstret.

Alm, som ganska väl kände, att presidenten Elgklo bebodde ifrågavarande våning, vände å nyo sina ögon till den gåtfulle tiggaren. Denne var icke mer orörlig, utan linkade högst belåten, såsom det syntes, nedåt brinken.

Alm följde och upphann honom snart.

»Svärd!» ropade han.

Magistern stannade och vände sig om, blottande sitt skalliga hufvud.

»Jag tror du inte känner igen mig,» yttrade kammarskrifvaren.

»Herr sektern!» svarade magistern med en ny bugning, på långt när icke så djup som den förra.

»Jag har inte sett dig på länge.»

»Det är lika länge som jag inte sett herr sektern.»

»Det är inte mitt fel... jag har besökt dig några gånger.»

»Jag vet det.»

»Du vet det?»

»Man har sagt mig, att en herre varit hemma hos mig, och hvem skulle väl det vara, om inte herrn?»

»Men du har inte brytt dig om att göra något motbesök... Du är inte så artig mot mig som mot andra.»

Magistern smålog, men denna gång var hans småleende hvarken bittert eller hemskt.

»Hör du,» återtog Alm, »hvem var den der gamle herrn i fönstret som du nyss helsade på?»

»Såg herrn att jag helsade?» frågade magistern med sitt vanliga plirande ögonkast.

»Ja visst, jag stod ju alldeles bredvid dig, fast jag inte hade den lyckan att vara sedd.»

»Man har ibland sina distraktioner, herre... rår inte för att man kan vara förnäm, om det kniper... men när jag någon gång är förnäm, så är det likväl utan att jag gör mig till eller vet det ringaste deraf.»

»Du helsade ovanligt artigt?»

»Jaså, herrn tyckte att det var artigt?»

»Jag trodde inte, att du hade en så mjuk rygg.»

»Har herrn någonsin gifvit akt på, hur katten bär sig åt, innan han dödar råttan?»

»Hur bär han sig åt?»

»Jo, han sträcker först ut framtassarne så att de ligga parallelt med marken, och sedan böjer han ned hufvudet och lägger det på samma tassar... han bugtar rygg som en muselman och är artig som sjelfva fan.»

»Nå, hvad har det för gemenskap med din komplimang framför fönstret?»

»Jo, hvad katten gör, måste tigern göra, och hvad tigern gör, det gör också jag, likväl med den skilnaden, att jag bugtar rygg och är artig i evighet, på det att dödsångesten också måtte räcka i evighet.»

»Det var således kommerserådet Räyel som stod i fönstret?»

»Herrn sade det... Han hade gröna bandet på sig i dag... Men hvad gör det för effekt mot det band jag

hänger öfver hans fysionomi... det gulgröna bandet, herre, långt och bredt som hans ansigte... Jag dubbar på mitt eget sätt, jag... Jo jo men, vingarne ha de klippt af mig, men gadden låta de bli, sa' Broms, när de kånkade af med honom till Marstrand.»

»På tal om Broms, så sitter han väl ännu qvar i lugn på fästningen.»

»Ja visst... men hvad är det för konst att vara lugn, när man natt och dag går med en hel hambult på fötterna!... Men jag hör till flyttfåglarne, jag, och derför adjö, goda herre!»

»Du har då brådtom?»

»Folket, som går förbi här, kan ju tro, att herrn antingen är en galning eller en förtappad varelse, efter han står så länge och pratar med en tiggare.»

»Hvart går du?»

»På en krog, för att supa... Efter hvar dubbning ger jag en större middag, liksom kungen brukar göra... men som jag inte har några gäster att traktera, så super jag mig sjelf full... Men så ge då en fattig usling en slant,» tillade tiggaren högre, i det han räckte fram handen.

»Du tigger då?»

»Ja, det är ju mitt yrke... jag tar emot allt hvad jag får... Herrn känner ju mina grundsatser?»

»Åt en person, som går att supa sig full, ger jag ingen slant... det är en af *mina* grundsatser.»

»Herre, inte super jag för det jag just tycker om bränvin, utan för det att man en gång må bli af med det sattyget.»

»Och jag ger inte heller slantar åt tiggare, på det man en gång må bli af med dem,» svarade Alm.

»Tror herrn, att man för inte får stå och tala med tiggare?... Ger herrn mig ingenting, så tror folket, som ser oss, att vi äro slägt eller goda vänner... Det är således inte för min skull, utan för herrns egen.»

»Du är då alldeles ohjelplig, din stackare,» beklagade Alm, gifvande tiggaren några slantar.

»Tack, tack! Gud välsigne herrn!» ropade tiggaren med hög röst. »Men,» tillade han sakta, »hur mår lilla Mandis?»

»Bra, kära Svärd,» svarade Alm, med en lätt rodnad på kinden.

»Hade Kalypso haft sådana ögon som hon, så hade nog Telemak krupit till korset,» yttrade magistern, skarpt fixerande vår kammarskrifvare.

»Du tycker då, att hon är mycket vacker?» yttrade Alm, något förlägen öfver den forskande blicken.

»Och hade Venus haft hennes panna, näsa och mun,» fortfor tiggaren, »så hade hon inte behöft vara afundsjuk på Psyche.»

»Menar du det?» genmälde Alm med tilltagande förvirring.

»Och hade Phidias sett en sådan fot som hennes,» fortsatte den trasige fruntimmersbeundraren, »så hade han dött på dårhuset i stället för i fängelset.»

»Det ser ut som du äfven förstode dig på vackra fötter,» anmärkte kammarskrifvaren, döljande sin förvirring under ett leende.

»Farliga äro ögonen, pannan, näsan och munnen,» fullföljde den oefterrättlige tiggaren, utan att taga sina ögon från Alm; »men mycket farligare ändå är den lilla foten... Tag vara på spåret, herre!... Ingen fot är så liten, att den icke lemnar något spår efter sig... ty förlorar herrn en gång spåret, då... då... säg då farväl åt ögon, panna, näsa och mun.»

»Spåret, säger du!... Hvad är din afsigt med denna varning?» ropade Alm häftigt och purpurröd i ansigtet.

»Herre,» hviskade magistern till honom, »den, som rodnar vid fyrtio års ålder, den är mer ohjelplig än jag.»

Efter dessa ord skyndade tiggaren bort.

Tolfte kapitlet.

Rösten.

Alm stod qvar på samma ställe, skådande länge nedåt brinken, oaktadt tiggaren icke mer var synlig. Han kände i sitt hjerta några djupt smärtsamma styng, desto svårare att förmildra som han ännu icke rätt tydligt kunde göra sig reda för den känsla, som förorsakat styngen och smärtan.

Tiggarens ord genljödo ännu i hans öron, i hans själ, och han bjöd fåfängt till att gifva dem en mer tillfällig grund och följaktligen en mer oskyldig betydelse. Nästan efter hvarje tillfälle han sammanträffat med magistern från Skinnarviken hade följt något ondt, hvilket han visserligen hitintills lyckats bekämpa, men dock alltid med biträde af någon hemlig trollkraft, direkt eller indirekt meddelad af den gåtlike magistern sjelf.

Tiggaren hade för honom varit på samma gång en olycka och en varning mot olyckan. De ord denne sist yttrat inneburo utan tvifvel någon stundande förargelse, men huru förekomma den? — Alm nästan ångrade, att han icke af honom begärt en ny saga, hvilken, såsom han förestälde sig, skulle ha räckt honom någon Ariadnetråd. Vår gode kammarskrifvare hade blifvit något vidskeplig, och för detta hade han att tacka, icke en upprörd fantasi, utan sjelfva den lärorika erfarenheten.

Han begrep ej, hvarför han rodnat så starkt, när magistern utgöt sig i loftal öfver fosterdotterns skönhet. Huru skulle han då kunna begripa, hvarför magisterns varning, rörande spåret af den lilla foten, tillskyndat honom ett sådant lidande!

Han ångrade, att han släppt tiggaren ifrån sig, innan han af denne erhållit närmare upplysningar.

Under det han sålunda öfvertänkte, grubblade och gjorde sig förebråelser, stående nästan lika orörlig som nyss den filosofiske tiggaren, kände han sig knuffad i sidan af någon, som gick förbi honom och hvilken dervid vände sig om med ett »ber om förlåtelse!» på läppen.

Alm såg framför sig en ståtlig, ung man, en Endymions-gestalt, värdig skogarnes Diana. Det var, att döma af de vackra svarta mustascherna, en militär i civila, högst eleganta kläder. Åldern tycktes vara några och tjugu år.

»Hvilken manligt skön gestalt!» anmärkte Alm för sig sjelf, följande med blicken den nye Endymion, hvilken i detsamma besteg trappan till det hus, hvaruti presidenten Elgklo hade sin våning, nu vimlande af talrika, förnäma gäster.

»Ack, om du hade hans utseende, hans ungdom!» ropade en röst i hans innersta, och han kände i detsamma sin panna öfverhöljas af kallsvett.

Styngen i hans hjerta förnyades, mångdubblades; såren förstorades både på djupet och vidden; han kände, huru hans ansigte bleknade och sammandrogs; men nu — nu kunde han göra sig reda för känslan, för dolken, som träffat hans hjerta. Tiggarens uppmaning att följa den lilla fotens spår hade börjat med att väcka hans fruktan för någon fara, som kunde hota hans fosterdotter. Tiggarens gäckeri med den rodnad, som derunder stulit sig fram på fosterfaderns kinder, hade derefter kastat honom in på sjelfpröfningens bana, hvarvid han tyckte sig finna, att den der fatala rodnaden vore återskenet af någon hjertare känsla, som han ville dölja både för verlden och sig sjelf. Slutligen hade åsynen af den unge sköne mannen öppnat hans ögon för ungdomens och de yttre behagens företräde och öfvermakt i allmänhet, hvarvid han naturligtvis såg sin egen bild allt mer träda i bakgrunden och förblekna. Det var i synnerhet denna sista omständighet som frambragt det törne, för hvilket hans hjerta djupast blödde; men ur blodet uppsteg vissheten om rätta arten af hans känslor.

Upptäckten var gjord. Fosterfadern älskade sitt fosterbarn, men denna kärlek var mer än en faders.

»Herre Gud, är herrn sjuk?» frågade medlidsamt en madam, som snuddade förbi honom.

»Nej, nej, gudbevars, alls inte!» svarade han, strök sig med handen öfver ansigtet, fortsatte derefter med raska steg vägen uppför brinken och vek af till höger in på Vesterlånggatan.

I det mörker, som ovissheten om eget inre tillstånd utbreder öfver själen, stapplar den säkraste fot och förvirras det starkaste hufvud; men när upplysningen om rätta orsaken till hjertats oro och qval sprider sitt klara sken inom en kraftfull hjerna, blir en fast och redbar karakter snart mästare öfver hjertats rörelser. Det är förståndets gyllne Neptuniudd öfver känslornas stormande vågor. Det ligger en gudakraft i den udden, och hvad förmå väl mot den passionerna, dessa jordens oroliga barn, dessa lifvets gäckande dunstbilder, som visserligen ofta nog kunna undanskymma solen, men aldrig släcka dess glans eller rycka den från dess fäste.

»Visserligen är jag icke mera ung,» sade Alm för sig sjelf; »men jag vill inte bortbyta min mannakraft mot mången ynglings hjerta blod och sjudande pulsar... Jag

älskar då denna flicka, som jag ryckt ur förderfvet och hvilken under min ledning vuxit upp och knutit sig till en knopp, hvars blad, när de en gång slagit ut, skola i skönhet täfla med sol och himmel... Blir denna härliga knopp otillgänglig för lågan af min första kärlek, och förmår jag icke bli den sol, för hvilken den öppnar sina blad, välan, då skall jag, om jag icke kan släcka lågan, åtminstone kringgärda den med en mur, så ogenomtränglig och så kall till sitt yttre, att ingen må kunna ens ana att dess innanvägg glöder och förkolnar... Men endast vid en hederlig mans bröst får den knoppen hvila, och ve den fjäril, hvars brokiga vinge skakar om också blott ett damkorn öfver min vackra blomma!»

Klockan slog fyra i Maria kyrktorn, när Alm inträdde i fru Grås lärosal. Som de flesta af eleverna i hennes pension utgjordes af s. k. »halfpensionärer» eller sådana flickor, hvilka hafva föräldrar eller slägtingar boende i Stockholm och derför endast tillbringa vissa bestämda timmar af för- och eftermiddagarne uti pensionen, så funnos nu inga andra i salen än fem eller sex helpensionärer, af hvilka några sutto vid sina sybågar och andra vid sina ritbräden.

Vår kammarskrifvare mottogs af dessa unga flickor som en gammal bekant, för hvilken ungdomen hyser lika mycken kärlek som vördnad. Med utrop af glädje sprungo de emot Alm och förde honom till sina arbeten, angelägna om att få visa honom sina händers verk och inhemta hans omdöme öfver dem.

Han kastade också några blickar på hvad som förevisades och bifogade till dessa några anmärkningar, der de syntes honom behöfliga; men hans ögon tycktes deremellan och esomoftast söka helt annat än sybågar och ritbräden.

Flickor, äfven de minderåriga, ha en synnerlig förmåga att gissa till betydelsen af vissa blickar och miner.

»Amanda är der inne i sångrummet,» upplyste en af pensionärerna, pekande dervid på en blott till hälften öppen dörr.

Liksom för att bekräfta sanningen af den klarseende pensionärens ord, hördes i detsamma några vackra preludier på ett piano, hvarefter en sopranstämma, den klaraste och uttrycksfullaste man kunde tänka sig, tonade inifrån sångrummet.

»Hvadan denna evigt närda trånad?
Fjerran bort mot himlarandens blånad
Sänder jag en tårfull blick och tänker:
O, der himlens hvalf sig mystiskt sänker,
Der mitt Eden blänker!

Der på bergen, i Cytheres strålar,
Glädjens frukt, i qvällens skimmer, prålar.
Och jag ilar, bergets topp jag hinner,
Tåren, perlande, på ljungen rinner,
Öknar blott jag finner.

Hvarje bild, hvaraf min åtrå väckes,
Är en meteor, som tänds och släckes.
Hvarje blomma, som mig tjusning bringar,
Är en fjäril, som på rosenvingar
Ur min hand sig svingar.

Bäcken vandrar genom blomsterdalar.
Ack, mitt glömda modersmål han talar!
Skogarne likt gröna sjöar svalla,
Träden susa, doft min forntids alla
Vålnader mig kalla.»

Sången tystnade, men några löpningar öfver tangenterna vidtogo, fördjupande sig i de mest fantastiska modulationer och ackordgångar.

»Det är Amandas egen komposition,» berättade en af pensionärerna.

»Amanda sätter så gerna musik till Stagnelii sånger,» omtalade en annan.

På Alm gjorde sången ett på en gång sorgligt och trösterikt intryck: sorgligt, emedan han tyckte sig höra ett klagande, oskyldigt hjertas längtan efter den barndomsglädje, af hvilken det aldrig fått njuta; trösterikt, när han deruti icke kunde upptäcka något spår af den våldsamma passion, för hvilken tankarne både på barndom och ålderdom blekna.

Han ämnade gå in i sångrummet, då en annan dörr öppnades och fru Grå visade sig i salen.

»Herr sekter,» yttrade hon halfhögt, »just nu tänkte jag på er... Var god och stig in till mig på några ögonblick... jag har något angeläget att tala med er om.»

Alm ändrade följaktligen sin kurs och följde med pensionsfrun in i dennas enskilda kabinett, der han bredvid henne tog plats på en soffa.

»Ja, jag har något mycket angeläget att säga er,» började fru Grå, »och jag förebrår mig nästan att jag inte förut samtalat med er i detta ämne, ty ingen hade varit mer berättigad till detta förtroende än ni, till följd af det varma intresse ni hyser för...»

»Det gäller Amanda!» inföll Alm; »för Guds skull, hvad är det?»

»Ingen bör bättre än ni veta, hur mycket jag älskat denna flicka och hur innerligt jag med er gladt mig åt de ovanliga framsteg, hon gjort i allt hvad hon företagit sig... Hon har i alla afseenden varit en prydnad, en stolthet för min pension.»

»Hon *har* varit det, säger ni!» utbrast Alm darrande; »skulle hon då inte vara det mer!»

»Under loppet af de sista tolf månaderna har hon förorsakat mig de största bekymmer, och jag har icke mer hennes förtroende.»

»Och detta har ni inte sagt mig förr!... Min fru, ni oroar mig grufligt!»

»Just derför att jag visste att jag skulle oroa er, har jag i det längsta tegat för er, ty jag hoppades att min ömhet och mina vänliga förmaningar slutligen skulle vinna någon makt öfver henne... men...»

»Tala, min fru!... Jag måste veta, jag vill veta allt, ty, såsom ni nyss sjelf behagade medgifva, jag har rättighet dertill!»

»Nåväl, jag skall tala... Amanda har blifvit mycket förändrad.»

»Men på hvad sätt då?... Och hur har ni erfarit det?»

»Amanda är icke mer så road af sina studier eller arbeten inom pensionen som hon varit förut... Hon söker alla möjliga anledningar och tillfällen att slippa undan dem... med ett ord, hon går ofta ut i staden, ensam ut, och ingen får veta, hvart hon går eller hvad hon har för sig.»

»Men hur kan ni väl tillåta henne att gå ut ensam?»

»Ni har ju sjelf bedt mig att inte lägga något strängare band på hennes vilja... och dessutom har det alltid varit svårt för mig att neka henne något... Det förstås, att hon kan ha någon anledning att gå ut, såsom för att köpa stramalj, sångnoter, färger eller dylikt... men hon dröjer borta flere timmar och är alltid så rädd för att någon af de andra flickorna skall följa henne eller veta hvart hon går.»

»Och när ni frågar henne om orsaken till hennes långa bortovaro?»

»Så iakttager hon den envisaste tystnad, och jag må bära mig åt hur jag vill, så står det omöjligt till att få veta något.»

»Det var mycket sorgligt att höra!» sade Alm med svag röst och stirrande ögon, ty han erinrade sig i detta ögonblick tiggarens varnande ord.

»Och när jag hotar,» fortfor frun, »att tala om allt för er, så...»

»Nå?» frågade Alm med beklämdt hjerta.

»Så tyckes det visserligen gripa henne djupt, ty hon har mycken respekt för er,» svarade fru Grå; »men...»

»Men.»

»Men jag vinner ingenting för det... Hon utbrister blott i tårar och besvär mig att icke yppa något för er,

utlofvande med hand och mun att icke gifva mig flere anledningar till bekymmer.»

»Och hon håller inte sina löften?»

»Nej, hon håller dem inte... I går...»

»I går, säger ni!»

»Ja, i går middags klockan tolf gick hon ut, mig ovetande, och kom inte hem förr än klockan slagit tre på eftermiddagen.»

»Och hvar hade hon då varit?»

»Som vanligt fick jag intet svar på mina frågor, oaktadt jag tog rätt allvarsamt uti med henne.»

»Och detta hennes besynnerliga uppförande började redan, som ni säger, för ett helt år sedan?»

»Ja.»

»Och fortfor således äfven i våras?»

»Ja, herr sekter.»

»Fast hon den tiden gick och beredde sig till sin första nattvardsgång?»

»Utan tvifvel... men då hade jag svårare att kontrollera henne, ty läsningen i kyrkan försiggick inte alltid inom bestämda timmar.»

»Hvad ni berättat mig, min fru, bedröfvar mig så djupt, att jag knappast har ord för att beteckna hvad mitt inre känner,» sade Alm, i det han torkade bort några tårar, som smugit sig fram ur hans ögon.

»När ni då får veta, hvad jag fick veta i dag!» utlät sig frun, betraktande med djupt deltagande den lidande mannen, hvars innersta kanske låg tydligare för hennes erfarna blick än det någonsin, före den dagen åtminstone, legat för honom sjelf.

»I dag... hvad har då händt i dag!» utropade han förvånad, liksom tyckte han sig redan ha hört nog.

»Jag nämde nyss, att hon i går middags var borta i tre hela timmar, och att jag då, lika litet som förut, fick veta, hvar hon vistats under denna tid.»

»Ja, ni nämde det.»

»I dag berättade en af flickorna för mig, att hon mellan klockan tu och tre sett Amanda gå öfver Norrbro i sällskap med...»

»I sällskap med?» upprepade Alm, resande sig upp från soffan med ett ansigte, som i hvithet täflade med fönstergardinerna.

»I sällskap med en ung, elegant herre,» svarade frun bestört, ty hon såg färgförändringen i kammarskrifvarens ansigte.

Alm gick tigande fram till fönstret, hvilket han öppnade på vid gafvel, liksom kände han sig i behof af frisk luft; men hastigt tillstängde han åter fönstret och mötte midt på golfvet värdinnan, hvilken, förskräckt af hans våldsamma sinnesrörelse, äfven uppstigit.

»Och hvad sade hon om sin kamrats rapport?» frågade han med återvunnet lugn, »ty jag förmodar att ni ej dröjde med att gifva henne del deraf.»

»Hon svarade, med en häftighet i ord och åtbörder, som jag tillförene ej funnit hos henne, att hon inte gjort något, som hon behöfde blygas öfver, och att hon heller aldrig kommer att göra något sådant.»

»Ah, det var ändå något!» utbrast Alm, kännande sitt bröst någorlunda lättadt.

»Men hvem den personen var, som hon sällskapade med öfver Norrbro, eller hur hon blifvit bekant med honom, det har hon inte velat upplysa mig om,» tillade frun.

»En omständighet lugnar mig likväl,» yttrade Alm.

»Och det är?»

»Det är visserligen sant, att hon icke velat bekänna hvar hon uppehållit sig, eller hvad hon gjort alla de der gångerna hon varit borta... men i stället för att hopdikta några historier, såsom fallet oftast varit och är med andra, har hon föredragit att tiga, och det bevisar åtminstone, att hon till sitt försvar icke velat begagna sig af lögnen... Emellertid vill jag sjelf tala med henne om saken.»

»Ja, jag tror att det vore af högsta vigt.»

»Det är klart, att hon förehafver något, som hon ej vågar förtro åt andra.»

»Ja visserligen.»

»Men att detta *något* icke innebär det dåliga eller brottsliga, derom är jag säker.»

»Gifve Gud att så vore!»

»När talade frun sist med henne om den der promenaden öfver Norrbro?»

»För omkring halfannan timme sedan.»

»Besynnerligt!... Nyss, när jag kom hit, hörde jag henne sjunga vid pianot... det var några verser ur Stagnelii »Längtan», en ingifvelse af äkta barnaoskuld och som hon

föredrog på sitt vanliga rena, känsliga och intagande sätt... Tro mig, min fru, man sjunger inte ett dylikt stycke med detta sanna uttryck strax efter en sådan upprörande scen, som den ni troligtvis haft med henne, om man inte sjelf är oskyldig och har ett rent medvetande... Denna flicka, till sitt yttre redan så utvecklad, är likväl ännu blott ett barn till själ och hjerta, derom är jag fullkomligt öfvertygad... På sin höjd har hon gjort sig skyldig till någon af de obetänksamheter, som äro oskiljaktiga från barndomen, ehuru hon, af vanlig barnslig rädsla eller envishet, icke velat fram dermed... Ja ja, så förhåller det sig, min fru!»

Alm blef, under det han så uttryckte sig, till den grad införlifvad med denna tanke, att han glömde både tiggarens ord och allt hvad pensionsfrun nyss anfört.

Han kände sitt goda lynne återvakna och begaf sig ut i salen för att genast tala med sin fosterdotter.

Fru Grå följde honom, skakande på hufvudet.

Utkomna i salen, stannade både han och hon, ty i detsamma hördes ånyo den klara rösten, men i följande, med sydlig glöd och värme utförda sång:

»Hvar är du, kärlek? O, hvem ger mig vingar?
Omätligt, ja, som verldsteorben klingar,
Jag sväfva vill och hänryckt störta mig
I afgrundsnatten för att finna dig.

Dig, kärlek, tillber detta ömma hjerta,
Af tjusning dåradt, blödande af smärta —
Dig söker jag, du lifvets högsta skatt,
I glädjens solsken och i sorgens natt.

Hvar är du, milda himlabarn? O, svara!
Kom, för mitt öga ljuft dig uppenbara,
Som i minuter af olympiskt väl
Du ofta gjort det för min rörda själ.»

»Herre,» hviskade frun till kammarskrifvaren, »är det blott ett barn till själ och hjerta som nu sjunger derinne?...

Skulle man icke snarare tro, att en morinna med eqvatorns eld i hjertat förirrat sig in i min anspråkslösa pension!»

Alm bleknade och slöt till ögonen, liksom fruktade han, att hans själ skulle krypa fram ur dem; men han svarade intet.

TRETTONDE KAPITLET.

Amanda.

När Alm, med hjertat ånyo fyldt af oro öfver fosterdottern, beträdde tröskeln till sångrummet, uppreste sig från pianot en högväxt flicka.

Den, som fyra år förut sett den tolfåriga Amanda, hvilken i sitt förkläde mottog de slantar man kastade åt henne för de många vemodiga folkvisor hennes späda, men klara stämma exeqverade utan annat ackompagnemang än vindens susning i träden på Karl XIII:s torg eller sorlet af barn och tjenstfolk, som då utgjorde hennes enda uppmärksamma publik, skulle väl svårligen kunnat återfinna henne i denna tjusande gestalt, som, mer sväfvande än gående, närmade sig sin fosterfar.

Det rika, svartglänsande håret sammanhölls i nacken af ett smalt, hvitt sammetsband. En klädning af kattun med skär botten och blå påtryckta blommor, tätt åtsittande om det smala lifvet, men derifrån nedfallande i en veckrik kjortel, förrådde smärtheten af en växt, hvilken de sexton åren ännu icke hunnit fullbilda, men som tycktes utlofva något, hvilket man sällan, om någonsin, får intagas af och beundra, om ej i konstnärens skapelser af marmor eller i drömmens gestalter af lilja och ros.

Magistern från Skinnarviken hade icke öfverdrifvit, när han med den mytologiska penseln afbildade hennes ansigte, ty detta var onekligen sådant, att det kunnat väcka den olympiska odödlighetens afund. En blekhet hvilade öfver hennes anletsdrag, men icke kall som snöns, utan varm som

liljans. De stora, högblå ögonen, öfver hvilka ögonbrynens svarta bågar konstnärligt hvälfde sig, uttryckte på en gång stolthet och svårmod; men öfver begge hvilade något svärmiskt, som gjorde blicken ömsom brinnande, ömsom fuktig. Den höga pannan och den knappast märkbart krökta näsan bidrogo att förhöja ögats stolta uttryck och gåfvo ett slags aristokratisk lyftning åt det hela. Den vällustiga purpurröda munnen öppnades emellanåt, kanske mindre för att inandas svalka ur luften än för att i den utgjuta det doftande öfverflöd af helsa, hvilken frodades inom den höga barmen, liksom den blad- och blomrika tropikväxten frodas inom ett kungligt orangeri.

Och den lilla foten, hvarom redan en gång förut blifvit taladt! Vilja vi veta något om den lilla fotens spänstighet, så låtom oss fråga de blommor, öfver hvilka Amandas fot promenerat, och de skola svara oss med ett leende.

Sådan var nu den förra tiggarflickan, en metamorfos, framkallad af de fyra friska ungdomsår, omhuldade af tvänne ädla menniskohjertan.

När fosterfaderns och fosterdotterns händer nu mötte hvarandra, darrade begge. Det var första gången någonting sådant inträffat dem emellan. Derför blef också början af detta deras möte pinsamt för begge.

»Jag hörde dig sjunga,» började ändtligen Alm, för första gången icke vågande möta hennes blick.

Flickan slog ned ögonen och teg.

»Stagnelius är din älsklingsskald, hör jag,» fortfor han, under bemödande att ordna sitt inre.

Flickan fortfor att tiga.

»Det var Stagnelii sång till kärleken du sjöng, Amanda!» yttrade Alm med en blick, som han sökte göra så genomträngande som möjligt.

En hög purpur göt sig öfver flickans anlete, och hennes mun öppnade sig något, men ordet dröjde. Ehuru vant vid läpparnes glöd, vågade sig kanske icke ordet fram, när hela ansigtet stod i lågor.

»Sätt dig bredvid mig, min flicka, och låtom oss språka med samma förtrolighet som förr!» yttrade Alm, i det han fattade hennes hand och förde henne till en stol, på hvilken han bad henne taga plats, under det han sjelf satte sig på en annan stol nära invid hennes.

»Du har ju alltid hållit af mig, Amanda,» återtog kammarskrifvaren, »som en vän ... som ... som ett barn håller af sin far?»

»Ja, ja!» ropade hon, fattande hans hand och kyssande den, innan han förmådde hindra det.

Ack, hvad hade han icke velat gifva, om han i stället vågat föra hennes fina, hvita hand till sina läppar! Men det går ej an att en fosterfader kysser sitt fosterbarn på handen, snarare då på munnen. En kyss på munnen är ömhet, en kyss på handen är artighet. En far får vara öm, men icke artig mot sitt barn.

Den stackars trettiosexårige kammarskrifvaren! Han vågade hvarken vara öm eller artig. I det förra fallet var

han för ung och i det senare för gammal. Den der medelåldern har alls ingen glädje och hugnad med sig. Den står emellan ungdomen och ålderdomen och har begge partierna emot sig, alldeles som de »grå» i politiken.

»Den man håller af, den har man också förtroende till,» började ånyo kammarskrifvaren; »Amanda, har du förtroende till mig?»

»Ja,» svarade hon med en forskande blick på fosterfadern. I denna stund var svårmodet det öfvervägande i denna blick.

»Nå, säg mig nu en annan sak... Är det förtroende; du har till mig, större än det du hyser för fru Grå?»

Detta måste ha varit en kinkig fråga att besvara, ty hon dröjde länge med svaret. Förmodligen öfvertänkte hon, hvartill dessa frågor slutligen kunde leda.

Kammarskrifvaren fann derför för godt att upprepa frågan.

»Skulle jag inte hysa förtroende till er!» sade hon med värme; »till er, som gjort mer för mig än någon annan gjort... till er, som varit för mig en far... hvad säger jag... nej, nej, mer än en far, tusen gånger mer än en far har ni varit för mig!» tillade hon, i det hon steg upp och gick fram och tillbaka, vridande sina händer under ett slags förtviflan. Det syntes tydligt, att en djupare sorg i detta ögonblick bemäktigat sig den unga flickan.

Alm förvånades icke öfver detta utbrott af häftig sinnesrörelse, ty han hade några gånger förut varit vittne till dylika, och han kände deras betydelse.

Han visste nämligen, att Amandas rätte fader ännu lefde, ehuru hon för Alm aldrig velat uppgifva dennes namn och stånd, och han visste äfven, att hon sörjde öfver att icke kunna hylla sig till denne fader.

»Min goda Amanda,» sade han, »du svarade icke på min fråga.»

Flickan återvände och satte sig på sin förra plats bredvid honom.

»Ser du, min flicka,» fortfor Alm, »fru Grå, som varit för dig i moders ställe under de fyra år du vistats i hennes hus, har beklagat sig för mig öfver den brist på barnsligt förtroende, hon tror sig ha upptäckt hos sin annars så goda och snälla Amanda.»

»Jaså, har hon beklagat sig?» frågade flickan, synbart brydd

»Ja.»

»Hvad har hon då sagt?»

»Allt, mitt barn!»

»Allt? ... Hvad vet hon då?» sporde flickan med en naivetet, som nästan förbryllade hennes examinator.

»Visserligen vet hon ingenting,» svarade denne efter en stunds tystnad; »men det är just denna okunnighet som gör henne så missnöjd och bedröfvad.»

»Också jag är mycket bedröfvad deröfver, men ...»

»Men?»

»Men jag kan inte hjelpa det ... nej, nej, det kan jag inte!»

»Du har inte velat säga fru Grå hvart du går och hvad du gör, när du så der är ute på egen hand, ty du fruktar, att hon skall bannas på dig ... Men åt mig, som, du vet det nog, aldrig bannats på dig, skall du säga det ... är det inte så, Amanda lilla?»

»Förlåt mig!» ropade hon, slutande Alms hand i sina begge; »förlåt mig! Men jag kan inte säga det ... jag kan inte säga det för *någon!*»

»Det var mycket *illa* det, Amanda,» yttrade kammarskrifvaren; »du vill då inte heller säga mig hvem ... hvem den unge mannen är som ... som följer dig ... öfverallt på gatorna?»

Aldrig hade någon fråga förefallit honom så tung och påkostande som denna. Dertill kom, att den blick, hvarmed hon, under det han framstälde frågan, betraktade honom, brann med en så underlig låga.

»Nej, nej, inte heller det kan jag,» svarade hon, »ty ... min Gud, hvad er hand blef kall!» tillade hon häftigt, skådande upp mot kammarskrifvarens ansigte med en blick, som nu syntes fuktig liksom af tårar.

»Bekymra dig inte om mig, min flicka!» sade han, bekämpande sin sinnesrörelse; »det var blott min oro för dig som grep mig något hårdt ... Jag får då inte veta, hvem den unge mannen är?»

»Nej, hur skulle jag kunna säga det! Jag vet ju det knappast sjelf.»

»Du vet det inte! ... Och ändå låter du honom följa dig på gatorna! ... Du är inte uppriktig mot mig, Amanda.»

Amanda besvarade icke denna förebråelse.

»I din oerfarenhet,» återtog Alm, »anar du inte för hvilka faror den minsta obetänksamhet kan utsätta en flicka... du kan inte heller fatta vidden af den olycka, som måste hota en så ung, så skön och så...»

Alm tystnade tvärt, ty flickan, till hälften uppsprittande från stolen, hade häftigt ryckt sin hand ur hans och fäste nu på honom sina stora ögon med ett uttryck, på en gång så lidande och förkrossande, att han ovilkorligen nedslog sina egna, i det han kände sitt ansigte brinna af en feberglödande rodnad.

Saken var den, att vår stackars kammarskrifvare, under det han nämde orden »så skön», hade något för hårdt råkat krama de fina händer, som ännu hvilade vid hans. En far kramar icke på det sättet. Detta hade han bort veta förut, och troligtvis visste han det äfven; men fastän man vet, hur farligt det är för ögonen att se på solen, så ser man ändå på den så gerna.

»Jag menade,» började Alm, med full föresats att lägga fångtröja på sina känslor, »att en flicka genom den minsta oförsigtighet kan skada sitt rykte... En känd författare säger, att icke en gång dammet på en fjärils vingar är så ömtåligt som en flickas rykte. Derför kan en ung flicka inte vara nog försigtig, ty ofta medför blotta skenet en hemskare verkan än sjelfva lågan. Man upptäcker till exempel nattetid ett starkt eldsken på himmelen... I sin förskräckelse tro nu alla menniskor, att det är ett palats eller en kyrka som står i lågor; men när allt kommer omkring, så är det bara en obetydlig riskoja som brinner... Deraf finner du, hur mycken uppståndelse blotta skenet åstadkommer, emedan det ligger i den menskliga naturen att föreställa sig allting värre, än det i sjelfva verket är... Och det är inte nog med det: hon skadar äfven andras anseende och goda namn, synnerligen deras, som närmast äro fästa vid henne, antingen genom slägtskapens eller vänskapens band.»

»Huru? På hvad sätt?» utbrast Amanda ifrigt.

»Jag vill förklara det genom ett exempel... En af dina pensionskamrater, Amanda, ser dig gå öfver Norrbro i sällskap med en ung kavaljer... Man är naturligtvis nyfiken att få veta hvem den der kavaljeren är, och man frågar dig derom... Du förklarar, att du ej känner honom, och man blir ännu nyfiknare... Man vill nu veta, huru en obekant

herre kunnat tilltala dig ute på gatan och sedan göra dig sällskap... Du tiger och vill ej upplysa förhållandet med ett enda ord.»

»Nå väl?»

»Nå väl... Din kamrat omtalar den der händelsen för dina öfriga kamrater... Dessa i sin ordning berätta den för sina anhöriga och bekanta, och följden blir...»

»Och följden blir?»

»Att icke blott *ditt* anseende lider... och märk väl, Amanda, att i en ung flickas anseende ligger både hennes närvarande och tillkommande frid, hennes lycka och olycka... utan äfven...»

»Utan äfven?»

»Lider dens eller deras anseende, åt hvilkas vård den unga flickan är anförtrodd... Man skall säga...»

»Hvad skall man säga?»

»Att fru Grå icke har öfver sina unga elever den tillsyn, hvilken är så nödvändig för deras bildning och konduit... att hon blundar för sina pensionärers obetänksamheter eller fel... Hvad man säger visar sig snart i handling... Fru Grås pension förlorar allt förtroende, fru Grå förlorar sina elever, hon förlorar all utsigt till bergning... Fattigdom, nöd och förakt blifva hennes lott, och hvem är skulden dertill?... Jo den, hvilken hon upptog i sitt hus nästan som eget barn... den, som hon under fyra års tid älskat som en mor älskar... den, till hvars hela uppfostran och bildning hon egnat alla de omsorger, hvaraf ett godt hjerta är mäktigt!»

»Och ni?... Och ni?» frågade Amanda, lutande sig närmare intill Alm.

»Jag... jag skall i främsta rummet hafva fru Grås olycka på mitt samvete... Men detta är inte nog.»

»Hvad mer?»

»Jag skall anklaga mig sjelf för det jag en gång menade väl, för det jag hyst en god afsigt, som upplöstes i en ond gerning, för det jag utsådde ett menskligt frö, som väl gick upp i en skön planta, men slutade med giftig frukt... Detta allt skall jag anklaga mig för.»

»Ha!» utbrast Amanda, i det hon ånyo steg upp och började vandra af och an på golfvet; »detta är för mycket... för mycket!... Men,» tillade hon, stannande framför Alm och lyftande sina ögon mot taket med en stolthet, som

skulle anstått en regerande drottning, »men hvarför då qvarhålla mig här! ... Är jag då inte redan vid den ålder, att jag bör kunna försörja mig sjelf? ... Detta evinnerliga beroende fräter på min själ ... Ja, jag vill inte längre vara beroende af andra!»

»Amanda!» genmälde Alm, som äfven steg upp och närmade sig med värdighet den upprörda flickan, hvars kinder och ögon flammade, »Amanda, jag har sett många sköna och ädla känslor vakna, näras och trifvas i ditt unga hjerta ... men i dag, till evinnerlig plåga för min själ, har jag gjort den sorgliga upptäckten, att den skönaste, den ädlaste af dem alla försvunnit ... det är tacksamhetens känsla jag menar ... Jag har ingenting mer att säga er ... farväl, farväl, mamsell Amanda!»

Efter dessa ord tog Alm sin hatt för att aflägsna sig; men flickan störtade ned för hans fötter, omfattande med begge armarne hans knän.

»Gå, om ni vill, att jag skall dö af förtviflan,» ropade hon, »gå, gå!»

Alm gjorde icke mer något försök att gå. Qvarhållen i sådana bojor, går man icke, om också jorden hotar att öppna sig under ens fot eller himlen att störta ned öfver ens hufvud.

»Mitt stackars barn,» sade han mildt, i det han uppreste henne och nästan bar henne tillbaka till stolen; »jag var något för sträng emot dig, mycket för hård var jag mot dig ... Säg mig hvad du vill! ... Jag har ändå alltid förtroende till dig, min flicka ... Amanda kan aldrig tillåta sig något, som skulle jaga blygselns rodnad öfver hennes kinder, det vet jag nog, mitt barn ... det kan inte min lilla snälla fosterdotter.»

»Ack nej,» svarade hon, slutande sig till hans bröst med ett barns hela tillit; »haf tack för dessa ord, min ende vän ... min verklige far!»

Alm glömde mycket i den stunden: han glömde att han älskade denna flicka med en passion, som, för hvarje sekund tilltagande i styrka, svängde sin förtärande fackla inom hans hjerta och hufvud. I detta ögonblick var han far, endast far, och derför kunde han hålla hennes häfvande barm emot sitt bröst, utan att hans hjerta slog hårdare än vanligt; derför kunde han trycka en kyss på hennes sköna panna, utan att läpparne brunno eller brändes.

»Säg mig hvad du vill och förtig hvad du vill!» upprepade han med en moders mjukhet i sin stämma; »hvad du säger, vill jag vårda som man vårdar en relik, ett dyrbart minne... Din bäste vän skall lida af ditt lidande, men aldrig

förråda eller öfvergifva dig... Kan jag hjelpa dig, kan jag på något sätt bidraga till din lycka, så skall jag göra det, om också... mitt eget hjerta skulle brista,» tillade han; men dessa ord kunde af intet menskligt öra upphemtas, ty de framhviskades blott i djupet af hans bröst.

»Ja, jag vill tala så mycket jag kan tala,» sade flickan, strykande åt sidorna med sina fina, hvita händer de rika, svarta lockar, som fallit ned öfver hennes panna och kinder.

Det var, i Alms ögon, som hade två små hvita dufvor mött hvarandra i midnattsstund, men skilts åt, när mörkret skingrades af en gryende morgon.

»Tala, min flicka!» hviskade han.

»Tvänne makter strida inom mig,» började Amanda; »den ena är en kärlek, som *jag* söker, och den andra en kärlek, som söker *mig*... den ena flyr mig, och för den andra kan *jag* inte fly, vill det ej ens.»

»Och denna kärlek, som du söker?» frågade Alm.

»Är min första hemlighet och som aldrig får uppdagas... Flyr denna kärlek mig på jorden, så skall den följa mig i grafven, men till dess vara tyst och sluten som den.»

»När märkte du först tillvaron af denna kärlek?»

»Ack, den borde vara mycket gammal... borde vara sexton år, liksom jag!»

»Ah, jag förstår!» sade Alm, hemtande andan; »och detta tror du vara en hemlighet!... Möjligtvis är den det för andra, men icke för mig... Den kärlek, du söker, är ett barns kärlek för sin rätte far... Jag har ju inte bedragit mig, Amanda?»

»Jo, ty man söker inte hvad man redan eger... Jag hyser redan ett barns kärlek, men hvad jag söker, är min fars, min rätte fars, kärlek, ty den eger jag ännu inte.»

»Du har rätt... men när du nu sjelf yppat, att det är din fars kärlek du söker, hur vill du då längre kalla denna kärlek en hemlighet?»

»Jo, *huru* jag söker den, just deruti ligger min hemlighet... Men om det en gång lyckas mig att på detta sätt finna den,» yttrade flickan, »då... då först skall jag bli lycklig... då skall jag kunna belöna alla, som älskat mig, alla, alla!»

Alm förmådde icke yttra något, ty han hade försjunkit i beundran för denna flicka, hvilken både i ord och blickar syntes honom så sublim, så med englarne beslägtad.

»Men den *andra,*» började flickan med svagare stämma och skådande lifligt omkring sig.

»Ja, den andra!» upprepade Alm, fallande ned från sin himmel.

»Den andra är blott ett år gammal,» sade Amanda, »och likväl förefaller det mig som vore den mycket äldre än jag... ja, hundra år, tusen år, och likväl blott ett enda!»

Kammarskrifvaren drog åt sig andedrägten, men vågade knappast släppa ut den igen, oaktadt han kände sig nära att qväfvas.

»Det var för ett år sedan, ungefär vid den här tiden på året,» började Amanda sin berättelse, »jag stod en dag på Riddarholmen och väntade...»

»Hvad eller hvem?» afbröt henne Alm häftigt.

»Jag kommer att under min berättelse ofta vidröra gränsen af min hemlighet,» svarade flickan; »fråga mig derför inte, ty allt hvad jag kan omtala, skall ni få veta... Bäst jag då stod, såg jag någon, som... nej, nej... jag såg ingenting, ty tårar betäckte mina ögon, och det dröjde länge, innan jag kunde se... men när jag vände mig om, såg jag en annan, som stod på något afstånd från mig.»

»En annan!... Hvem var då den förste?» inföll Alm å nyo.

»Jag bad er att inte fråga mig!» sade Amanda med bönfallande blick; »den andre var en herre, klädd med utsökt smak, mycket ung, säkert icke mer än några och tjugu år... han var vacker... ja, mycket vacker, oändligt vacker var han!»

Kammarskrifvaren drog en djup suck, ty han erinrade sig, att äfven han icke sett så illa ut, innan han fick kopporna, och att jemväl han varit några och tjugu år innan han blef sex och trettio.

»Han såg på mig,» fortfor Amanda, »och jag tyckte mig upptäcka några tårar i hans ögon... Säkert hade han sett mina och delade min sorg, fast han icke kände dess orsak... Jag gick emellertid från Riddarholmen, ty jag måste gå hem... Han följde mig på afstånd.»

»Du såg dig då tillbaka efter honom?» ropade Alm med ångest.

»Nej, det hade varit mycket opassande gjordt, det visste jag alltför väl... Men när jag vek af åt Munkbron, kom jag oförmärkt att skåda åt sidan, och då såg jag, att han följde mig... Och när jag steg i båten för att ro öfver till Ragvaldsbro, fann jag honom stå qvar på stranden och blicka efter den båt, som jag satt uti.»

»Och du återsåg honom?»

»Några veckor derefter gick jag förbi ett hus i Storkyrkbrinken och kom dervid att kasta en blick upp till ett af fönstren i detta hus... I samma fönster satt den unge mannen... Jag fortsatte min väg, men när jag gått ett stycke fram på Vesterlånggatan, blef jag å nyo varse honom, ty han gick om mig, men då helsade han på mig.»

»Och du?»

»Skulle jag inte besvara en helsning så artig, så vördnadsfull som hans?»

»Och sedan?»

»Sedan gick han efter mig hela vägen.»

»Hela vägen?»

»Ja, ända till dess jag kom hem.»

»Och han talade icke något till dig?»

»Nej, han gjorde icke ens min af att vilja tala med mig.»

»Han fick emellertid veta, hvar du bodde?»

»Ja, ty ifrån den stunden har han nästan dagligen gått förbi.»

»Och helsat?»

»Ja, han helsade alltid lika artigt och vördnadsfullt.»

»Och du helsade tillbaka?»

»Nej, jag låtsade som jag inte sett honom.»

»Men hur vet du att han så ofta gick förbi?»

»Jag brukar vanligtvis sitta vid fönstret och...»

»Satt du lika ofta vid fönstret förut?» frågade Alm, skarpt fixerande den unga flickan.

Amanda rodnade starkt och tummade förlägen på sin halskrage.

»Sedan mötte du honom ute flere gånger, förmodar jag!»

»Ja, flere gånger... Jag begrep aldrig, hur han så noga kunde få veta, att jag skulle gå ut.»

»Och han sökte aldrig tillfälle att nalkas dig?»

»Nej, aldrig... Hvar söndag...»

»Hvar söndag?»

»Var han i kyrkan och stod alltid på gången nära min bänk; »och när jag för första gången gick fram till Herrans heliga nattvard...»

»O, min Gud! Han var då äfven den gången i kyrkan!» utbrast kammarskrifvaren, hvilken satt som på glödande kol.

»Ja.»

»Och han hade sina ögon fästa på dig?»

»Ja, ibland... men till det mesta hade han ögonen på predikstolen... och när doktorn höll det vackra talet till nattvardsbarnen, såg jag att stora tårar tillrade fram ur hans ögon.»

»Och du... du såg... du såg ofta på honom, du?»

»Nej... men när jag bad, så bad jag äfven för honom,» svarade Amanda, i det hon hopknäppte de undersköna händerna liksom till bön.

Alm hopknäppte också sina händer, men med en våldsamhet så att blodet nästan sipprade fram under naglarna.

»När jag gick ur kyrkan med de andra flickorna,» fortfor Amanda, »och emottogs af er, min far, och af tant, då såg jag äfven honom... han stod på kyrkogården långt ifrån oss.»

»Och han helsade?»

»Nej, ty han visste inte att jag såg honom.»

»Men du såg honom likväl?»

»Ja, jag såg, att han var mycket allvarsam och att tårarne ännu stodo honom i ögonen.»

»Jag kommer nu ihåg, att du var mycket tankspridd, när jag talade dig till, Amanda,» yttrade Alm svagt som en döendes röst.

»Några dagar derefter var jag å nyo på Riddarholmen.»

»Jaså, du var der igen!»

»Jag stod på samma ställe som jag vanligtvis brukade stå... Jag var då, såsom vanligt, mycket ledsen, och jag tror, att jag äfven då grät.»

»Nå vidare?»

»Då hörde jag nära mig dessa ord: »Hvem har vågat bedröfva er så?»... Det var hans röst.. Ack, hvad den klingade ljuft i mina öron!»

»Och du svarade?»

»Nej, jag svarade icke, ty jag ansåg det opassande att en person, som jag ej kände, talade till mig... Jag svarade icke ett enda ord, utan gick genast min väg,» sade Amanda med ett uttryck såsom hade hon bringat konvenansen ett stort offer eller ådagalagt ett hjeltemod, som förtjenade beundran och beröm.

»Och han följde dig som vanligt?»

»Nej, han gick åt alldeles motsatt håll... Sedan den dagen såg jag honom inte på en hel månad.»

»Du var då ej ute på hela denna tid?»

»Jo, lika ofta som förut, men aldrig blef jag varse honom.»

»Du undrade väl hur det kom till?... Kanske längtade du äfven efter honom?»

»Jag trodde, att han blifvit ledsen... blifvit ond på mig och...»

»Och?»

»Och jag tyckte,» svarade Amanda, utan att slå upp ögonen, »jag tyckte, att jag varit för sträng mot honom, att jag varit oartig mot honom, ty hans fråga var ju så oskyldig och han menade ju så väl med den!»

Alm teg, ty han var af annan tanke.

»En middag var jag på Karl XIII:s torg,» återtog flickan.

»Du har då också varit på Karl XIII:s torg... ensam på Karl XIII:s torg!» beskärmade sig den stackars fosterfadern.

»Ja, jag satt på en bänk... då var jag mycket mer ledsen än jag förut varit.»

»Besynnerligt!... Du blef alltid ledsen, när du kommit ut, och ändå gick du så ofta ut,» anmärkte Alm.

»Jag satt på bänken,» fortfor Amanda, utan att möta sin fosterfaders anmärkning, »och jag var så förtviflad!...»

»För det du inte på så länge träffat den unge mannen?»

»Ack nej!... I det ögonblicket var det ej på honom jag tänkte... Men då kom han till mig!»

»Den unge mannen?»

»Ja, han kom till mig... jag hade ju inte sett honom på en hel månad... och då...»

»Då talade han med dig?»

»Ja, han deltog i mitt lidande, fast han inte visste hvaraf jag led... Ack, hvad han talade vackert... Hvarje ord han sade var en läkedom för mitt hjerta... aldrig glömmer jag den dagen!»

Alm vred sig på stolen som masken i en myrstack.

»Nå, hvarom talade ni?» hviskade han, ty han fruktade, att talet skulle förråda hans djupa själsqval.

»Om mycket, ty han frågade mig om så mycket... Han ville veta mina föräldrars namn.»

»Och du svarade?»

»Att jag var en fattig fader- och moderlös flicka... att jag berodde af de ädlaste, de oegennyttigaste menniskor... Jag talade om tant Grå och om er... mest om er.»

»Hvad sade han om mig?»

»Han berömde er så mycket.»

»Kände han mig?»

»Nej, men han talade så godt om er... och han önskade sig vara i ert ställe.»

»Hm!» mumlade Alm, finnande sin plats föga lycklig och afundsvärd.

»När han fått veta mitt namn, så bad han att få kalla mig Amanda.»

»Och du tillät det?»

»Ja, han bad mig ju så mycket, så enträget derom.»

»Och du fick naturligtvis veta hvad han hette?»

»Ja, hans namn är Gustaf... Jag har alltid tyckt, att Gustaf är ett så vackert namn.»

Alm tyckte, att Fridolf var vackrare; men det var naturligtvis icke fråga om hans tycke den gången.

»Och du fick väl äfven veta hans tillnamn?» frågade han.

»Derom har jag inte frågat honom.»

»Men jag tycker väl, att han af sig sjelf borde ha sagt det»

»Ack, vi hade så mycket annat att tala om!»

»Men hans yrke, hans stånd?»

»Han är officer.»

»Sade han det?»

»Nej, men det såg jag, redan när jag första gången träffade honom.»

»Hur kunde du se det?»

»På hans nätta mustascher... och för öfrigt kan blott en officer ha en sådan växt och hållning som han.»

Då Amanda sade detta, gjorde hon sin fosterfader en stor orättvisa, ty om också Alm icke kunde skryta med ett vackert ansigte eller en ynglings ålder, så hade han likväl, hvilket läsaren kanska förut hört oss omnämna, den mest välbildade och kraftfulla gestalt man kunde tänka sig. Klädd i uniform, skulle han ha varit farlig för hvarje fiende och troligtvis äfven för mången qvinna. Med ett vidunder i vildhet och kroppsstyrka hade han en gång kämpat och, såsom vi känna, länge gjort det segern stridig. Sin lycka hos fruntimmer hade han deremot aldrig försökt. Dock, det är sannt, hans första kärlek var icke lycklig, men denna motgång härledde sig kanske af den omständigheten, att han var fosterfader, innan han blef älskare.

»Nå, Amanda,» började å nyo examinatorn, »sedan råkade du honom ofta ute och talade ofta med honom?»

»Ack ja!»

»Sade han aldrig, att han ville besöka fru Grå eller göra sig bekant med dem, som voro dig i föräldrars ställe?»

»Nej, derom kommo vi aldrig att tala.»

»Bad han dig aldrig om något... något möte?»

»Nej, skulle han kunna be mig om sådant, han som var så grannlaga i allt och rädd för allt, som kunde göra mig ledsen eller skada mig!... Men han sade, att de stunder, han icke fick råka eller se mig, voro de olyckligaste i hans lif.»

»Såå!»

»Och att hans enda önskan vore att blott få besöka de ställen, der han visste att jag var... att, om han också aldrig finge tala med mig, han skulle känna sig lycklig, om han endast finge se mig.»

»Och han fick se dig?»

»Ja, han kom alltid dit der jag var.»

»Och han fick äfven tala med dig?»

»Hur skulle jag kunna neka honom det!»

»Och på denne man tänker du nu bittida och sent?»

»Ja, jag tänker mycket på honom.»

»Det är väl tidigt, det... du är väl ung ännu, Amanda!»

»Kan man någonsin vara för ung för att älska!» utbrast flickan med ögon, tindrande som stjernor.

»Nej, lika litet som man kan vara för gammal,» medgaf fosterfadern tyst för sig sjelf, under det han bleknande förde handen till pannan.

Alm kände ett tveeggadt svärd genom sitt bröst. Amanda hade då i sin hänförelse utsagt det ljufva ordet »älska»; men detta ord var ett dödsstyng för hans hjerta.

»Ville han aldrig veta, hvad dina fosterföräldrar tänkte om de mötten du hade med honom?»

»Han bad, att jag inte skulle tala om det för någon, emedan...»

»Emedan?»

»Emedan jag då oskyldigt kunde få bannor, och det ville han icke vara orsak till.»

»Men tyckte du icke sjelf, att det var orätt af dig att förtiga sådant?»

»Jag mins icke, hvad jag tyckte, men som han hade bedt mig, så...»

»Du älskar då honom verkligen?» frågade Alm med qväfd röst.

»Ja, jag älskar honom!» svarade flickan med en stämma, klar som hennes blick.

»Och han har aldrig sagt dig, hvad som kan bli följden af denna kärlek?»

»Nej, hvarför skulle han det?»

»Har han aldrig sagt att han... att han...»

»Hvad?»

»Att han ämnade... ämnade begära din hand?» stammade Alm, pustande.

»Hvartill behöfdes det, när han visste, att han hade mitt hjerta!»

»Jo, Amanda!» svarade Alm med återsamlad kraft; »att begära hjertat, utan att på samma gång begära handen, är ett brott... ja, ett brott, stackars flicka!»

Dervid uppsteg han från sin plats och började mäta golfvet med stora steg.

Flickan följde honom med undrande ögon. Slutligen stannade han framför henne och såg på henne med en blick, hvaruti den djupaste sorg och den högsta oro uppenbarade sig.

»Amanda,» yttrade han; »jag är tacksam för den uppriktighet, hvarmed du omtalat den kärlek, som söker dig och hvilken du säger dig icke kunna undfly... Men du måste

lyssna till mina ord och följa mina råd. Mitt barn, denna kärlek både *kan* och *skall* du fly!»

Flickans ansigte mulnade, och hennes blick hvilade frågande på fosterfadern.

»Denne unge man, hvarom du talat, är en farlig menniska... Ja, Amanda, en mycket farlig menniska!»

»Farlig!... För hvem?» frågade hon med ett underligt leende på sina läppar.

Alm studsade, ty det der »*för hvem*» ljöd som en utmaning eller ett hån i hans öron; men han återsamlade snart sina sinnen, och numera tänkte han verkligen mindre på sig sjelf än på sitt fosterbarn.

»Hela den mannens sätt att gå till väga förefaller mig i hög grad misstänkt,» sade han; »han söker dig öfverallt, följer dig öfverallt, länge affekterande en återhållsamhet och en blygsamhet, som naturligtvis måste väcka din uppmärksamhet och stämma ditt sinne för honom. När han slutligen träffar dig och får tala med dig, gör han dig sin kärleksförklaring, och han behöfver ej ens affordra dig din, ty det är nog för honom, att du afhör hans, afhör den med uppmärksamhet och deltagande... Hvad gör han sedan?... Begär han öppet öppet och ärligt, såsom det anstår en hederlig man, att få dig till maka?... Frågar han dig, om han får vända sig till dina fosterföräldrar, för att begära deras samtycke?... Nej, hvarken det ena eller det andra... Han yppar icke en gång sitt namn, sitt stånd och sina utsigter... Olycklig du, om du sätter tro till honom, stackars barn!... Hans ord äro snaror, hans tårar gift och hans kärlek... hans kärlek grafven!»

Nu reste sig äfven Amanda upp från stolen. Den glänsande ytan af hennes panna sönderbröts i mörka rynkor, och hennes rosenröda läppar darrade krampaktigt.

»Och till råga på allt,» fortfor Alm, med stigande vrede, »ber han dig att icke omtala dina möten med honom, på det att ingen må kunna varna dig för den afgrund, han öppnar under dina fötter!... Ja, min flicka, jag igenkänner i honom en af dessa förnäma dagdrifvare, som i ena vågskålen lägga en flickas oskuld och lefnadsfrid och i den andra sitt eget låga njutningsbegär och sin egen lumpna fåfänga... Det dröjer inte länge, förrän den förra vågskålen, lätt som en fjäder, stiger i luften, under fröjd och segerskri, ty ju skönare den qvinna är som fallit, desto större

blir dens seger, som vunnit... Sådan är verldens aktning för oskuld och dygd!»

»Och han som så mycket berömde er,» yttrade Amanda, skakande sitt sköna hufvud, »han, som talade så godt om er och om alla!»

»Är en nedrig förförare!» inföll Alm med gränslös häftighet och skallande stämma.

»Nej, han är det inte!» svarade Amanda med fast och säker röst, i det hon lade högra handen på hjertat och riktade mot fosterfadern en trotsigt utmanande blick.

Vår hederlige kammarskrifvare var välmenande, men föga diplomatisk. Hade han varit det senare lika mycket som det förra, så skulle han icke ha yttrat sig i sådana våldsamma ordalag, ty icke försvagar man en qvinnas böjelse för den hon älskar derigenom att man oupphörligen fördömer eller klandrar hennes älskling.

Det finnes nämligen hos qvinnan, när hon är ung och älskar med passion, en öfvervägande benägenhet för att blunda för alla sin älsklings fel — och kanske ligger det sublimaste af kärleken just i dess blindhet — men om hon också sjelf ganska väl uppfattat dem, så tillåter hon åtminstone ingen annan att märka och bemästra dem, ty då uppreser sig hennes stolthet och kämpar manligen vid sidan af hennes kärlek. För sig sjelf allena förbehåller hon upptäckten af dessa fel, liksom hon för sig sjelf allena förbehåller rättigheten att söka rätta dem, i fall hon anser det behöfligt, ty himlen vete hvad ett älskande hjerta ej tror sig kunna förmå!

Vill man deremot uträtta något i den vägen, måste man börja med att endast framdraga förtjensterna hos den som bör klandras, och, der sådana ej finnas, till och med dikta några, och allra helst sådana, som påtagligen icke finnas hos det älskade föremålet samt följaktligen icke heller kunnat upptäckas af den älskande sköna sjelf.

Sedan den sköna nu blifvit öfvertygad om att anmärkaren ej handlar af enskildt intresse, eller, såsom det på ordspråket heter, »tigger för sin sjuka mor», kan man med lätt hand börja vidröra de fel, man egentligen vill åt, samt till och med utmärka de mörka punkterna med några blommor, liksom man utmärker vakar med granrisruskor. Förvånad och smått förtretad öfver att någon annan kunnat upptäcka blommor, som hon förut sjelf ej blifvit varse,

nalkas hon nu dessa; men knappt har hon vidrört dem med sin hand, förr än de, som hvarken hafva rot eller annat säkert fäste, falla undan eller försvinna i det djup, de skulle utmärka. Hennes misstanke, på detta sätt väckt, sträcker sig nu till allt och följaktligen äfven till de sanna blommorna, de verkliga förtjensterna, hvilka sedan få sitta emellan för de falskas skull.

Det är visserligen möjligt, att denna krigslist icke heller hjelper; men hvad som långt ifrån att hjelpa fast mer förvärrar, är att med våld släpa den sköna fram till den vådliga vaken och skrika i hennes öron med stentorsstämma: »Der ser du döden och afgrunden!» Hvem är väl säker på att icke en lockande siren, begagnande sig af hennes öfverraskning, i samma ögonblick höjer sig ur vaken och med oemotståndlig tjusningskraft drager den sköna ned i djupet till sig!

Som sagdt är, vår välmenande kammarskrifvare åstadkom just raka motsatsen till hvad han åsyftat, och detta insåg han nu, men för sent.

»Mitt goda, mitt älskade barn,» sade han nu med mildare stämma, i det han närmade sig Amanda och vidrörde med ett finger hennes hand, »tror du väl, att jag kan säga eller göra något, som icke har för afsigt att tjena och gagna dig, något, som ej har ditt väl och din lycka till föremål!»

»Att så smäda, så lasta en person, som aldrig gjort en något ondt och hvars namn man icke en gång känner, det är omenskligt... det är grymt!» svarade flickan, i det hon, med förtrytelsens rodnad på sin kind, drog sig tillbaka för den bedröfvade fosterfadern.

Hennes kärlek hade blifvit djupt kränkt, och med denna äfven hela hennes hjerta, ty vid den åldern äro kärleken och hjertat *ett*, kunna aldrig skiljas eller tänkas skilda från hvarandra.

»Från denna stund älskar jag honom, om möjligt, ännu högre än förut,» förklarade flickan, och vid dessa ord samlade den rika, sextonåriga barmens eld alla sina lågor i de stora högblå ögonen.

Den stackars kammarskrifvaren kände sig nära att qväfvas i hettan af denna brand.

»Du vill då inte höra mig?» sade han, och hans röst liknade dervid nästan ett klagande barns; »du skjuter då ifrån dig den, som håller så innerligt af dig... du inser då

ej, att hvad jag talat, flutit ur ett hjerta, som endast vill ditt väl!»

Amanda vände sitt ansigte mot fönstret utan att besvara hans vänliga ord.

»Så farväl då!» suckade han och närmade sig dörren.

Amanda bibehöll sin plats vid fönstret.

Alm tog något hårdt i dörrlåset och öppnade dörren, som dervid knarrade ganska mycket.

»Amanda,» yttrade han, vändande sig om i dörren; »kanske har jag haft orätt... då vill jag gerna godtgöra allt.»

Den starke, atletiske mannen hade nu ett barn kunnat linda om fingrarne.

Men flickan vände sig icke om, utan fortfor att skåda ut på gatan.

Förkrossad lemnade han då sångrummet och gick ut i salen, hvarefter han genast begaf sig utför trapporna, glömmande, att han borde taga afsked af fru Grå.

På mellersta trappstegen stannade han ett ögonblick och vände sig om, liksom trodde han att någon skulle följa efter för att kalla honom tillbaka.

Men ingen följde honom, och ingen kallade honom tillbaka.

Han fortsatte derför sin väg och stod nu på gatan. Då såg han en ung, elegant herre, som promenerade nära förbi det hus och den port, hvarutur han nyss kommit.

Han tyckte sig förut ha sett den unge mannen och erinrade sig snart, att det var densamme, han några timmar förut sett gå upp i huset vid Storkyrkobrinken och hvars åsyn då på honom gjort ett så oangenämt intryck.

Alm försjönk i nya grubblerier, ty anblicken af den ståtlige kavaljeren, hvilken fortskred i riktning åt Södermalmstorg, hade å nyo inverkat obehagligt på honom.

Ur dessa grubblerier väcktes han snart af några ackord på ett piano, ljudande uppifrån. Derpå inföll en röst, hvilken Alm ganska väl kände igen; men han igenkände äfven det stycke, som rösten återgaf. Det var samma sång han hörde, innan han steg in i sångrummet, det var Stagnelii sång »Till kärleken».

Kammarskrifvaren kastade en slocknande blick upp till fönstren, hvarefter han tog vägen åt Norr.

När han kom hem, var han sjuk — sjuk till kroppen och dödssjuk till själen.

Fjortonde kapitlet.

Himmelen klarnar.

Följande dag närmare middagstiden stodo emellan arsenalsbyggnaden och konditoriet vid Karl XIII:s torg tvänne unga militärer, den ene i en gardesofficerares uniform och den andre i civila kläder, i hvilken senare vi igenkänna samma präktiga gestalt, som den föregående dagen vid tvänne särskilda tillfällen väckte kammarskrifvaren Alms uppmärksamhet.

»Du går till Fredrikshof?» frågade den civilt klädde officern.

»Ja, går du inte med?» frågade den andre.

»Nej.»

»Hvarför det då?»

»Har ej tid.»

»Du har ej tid! ... Hvad skall du då göra?»

»Ingenting.»

»Det vet jag ... men hvad för slags ingenting?»

»Jag stannar qvar på torget.»

»Begrips ... du går och spånslår, din bof!»

»Vacker komplimang!»

»Excusez! Hvem vågade kalla Jupiter för en bof, fast han gick omkring och förförde jordens skönaste döttrar! ...»

»Det var i de gamla goda tiderna, min vän.»

»Se ... ser du inte hvilken skara barn, som leker der borta? ... Gudomliga ungar, på min ära! ... Du tycker alltid om små vackra barn ... men jag ger mig tusan på, att du ej har en enda blick för hela den der skaran och hvarför?»

»Nå, hvarför?»

»För det att barnpigan är ful som stryk ... ha ha ha!»

»Jag ger dig och dina barnpigor tusan! ... Hvem frågar efter kopparmynt, när man har dukater för ögonen!»

»Dukater! ... Hvar har du dem?» frågade gardesofficern, tittande omkring åt alla sidor; »jag tycker, att Karl XIII:s torg i dag är en trogen bild af sjelfva jernåldern ... idel fula ansigten, hvart man skådar, så framt du ej vill anse presidentskan Elgklo för en skönhet.»

»Dröjer du en qvart, så skall du upplefva guldålderns tidehvarf.»

»Aha, du står på post, märker jag.»

»Möjligtvis.»

»Hvem väntar du få se?»

»Gissa.»

»Fröken von Stafven?»

»Bättre opp.»

»Emilie Högqvist?»

»Bättre opp.»

»Aha, nu vet jag!»

»Nå?»

»Du väntar Armida, den förtrollande Armida, du lycklige Rinaldo!»

»Ja, Rinaldo väntar sin Armida.»

»Jag går inte till Fredrikshof... jag tager hellre mot tre dagars arrest, än jag går miste om denna syn.»

»Stanna qvar, om du vill... jag är nyfiken att visa dig henne.»

»Du har på länge ej talat om någon annan än henne.»

»Du vet, att jag har smak.»

»Du är fan sjelf, bror!... Men om hon ej kommer, så har jag arresten för intet.»

»Hon kommer.»

»Du har stämt möte med henne?»

»Nej, men jag ser att hon kommer, ty jag ser min lyckas stjerna, morgonstjernan, som bebådar solens uppgång.»

»Du ser?... Jag har starkare ögon än du, men jag ser ingenting.»

»Ser du inte, hvem som sitter på bänken der.»

»Den der bänken?»

»Ja.»

»Det är presidentskan Elgklo... en fyrtiårig stjerna, bror... det är blott stjernorna på himlahvalfvet, som kunna trotsa åren... Är din sol i proportion till den der morgonstjernan, så hänger jag mig, om jag för hennes skull får krypa i kurran.»

»Men ser du då ej hvad som sitter bredvid presidentskan?»

»Presidenten... Är det honom du menar?»

»Ja visst.»

»Presidenten är en ståtlig gestalt, jag medger det... men med all respekt...»

»Det är alldeles som jag säger... när jag ser presidenten, så är jag säker på att få se Armida.»

»Hon brukar då vara i presidentens sällskap?»

»Nej.»

»Hon umgås då i presidentens hus?... Jag vet, att du och din herr far ofta äro på middagar och supéer hos presidenten Elgklo.»

»Nej, presidenten känner inte Armida och Armida känner inte presidenten.»

»Gåtor, bror!»

»Besynnerligt, men sannt... Nästan hvar gång jag träffar presidenten ute, träffar jag också den tjusande flickan.»

»En högst besatt tillfällighet!»

»Ja, är det inte det?... Är jag på Norr eller Söder eller i Sta'n och jag möter presidenten, så kan jag lägga handen på bibeln och svära på att förtrollerskan är i grannskapet.»

»Du ger mig lust för att vandra i presidentens fotspår... jag vill bli hans skugga.»

»Fruktlöst besvär... det finns blott *en* Armida.»

»Och *en* Rinaldo, ville du äfven säga... vi få väl se!»

»Det är också en annan egenhet.»

»Hvilken?»

»Presidenten har säkert varit en ovanligt vacker karl i sina dar.»

»Hvad angår det mig!»

»Han har en stolt, kunglig näsa... det är inte utan att min Armidas näsa har något tycke med hans... Presidenten har ett par stora, mörkblå ögon, och min Armidas ögon likna hans... Kan du gissa, hvilka reflexioner allt det der framkallat hos mig?»

»Jaså, du brukar reflektera!... Nå, låt höra!»

»Jo, att liksom sympatierna närma menniskor till hvarandra, så för äfven likheten i anletsdrag i hvarandras närhet, utan att man sjelf vet deraf... Hvarför ser du på mig så der?»

»Jag ser efter om sulorna på dina stöflar äro lösa, om byxorna äro trådslitna ocb om du har nattkappa i stället för skjorta.»

»Är du från förståndet?»

»Nej, det är du som är från förståndet!... Vill du predika som en poet eller en filosof, så måste du äfven se ut som en sådan... Hur fan kan en löjtnant vid lifregementets husarer prata sådan gallimatias!... Adjö med dig!»

»Du går?... Du vill då inte se henne?»

»När jag närmare tänker efter, så blundar jag hellre för champagnen, än jag står och ser på hur en annan slukar den.»

»Ah, det var sannt det... Du, som är gammal garnisonskarl och Stockholmsbo, känner du någon kammarskrifvare med namnet Alm?»

»Umgås aldrig med kammarskrifvare... Men vänta... för några år sedan gick det, som jag vill minnas, en person med det namnet på gymnastiken... en huggare på värja

och sabel... sjelfva Branting kunde ej en gång få makt med honom... Hör du, när reser du till landet?»

»I morgon förmiddag.»

»Är det så nödvändigt, det?»

»Min far har bedt mig derom, och som det är ett högst angeläget ärende, så... Men innan veckans slut är jag tillbaka.»

»Din far, kommerserådet, blir då länge qvar i staden?»

»Ja, han reser ej ut till Asplunda förr än i nästa vecka.»

»Hvarför reser han till Stockholm midt i sommaren?»

»Du vet ju, att vi i går voro på stor middag hos presidenten Elgklo.»

»Resa så långt för en middag!... Din far har då en syperb helsa?»

»Ja, Gud vare lof!»

»Lycklig du, som kan säga: Gud vare lof!»

»Hvarför det?»

»Ty du behöfver inte önska honom döden, du... När du säger till honom: min far, jag behöfver två tusen riksdaler, så svarar han: min son, här har du fyra tusen... När jag skrifver till *min* och säger: Vördade far! På tvänne månaders tid har din ålderdomströst sjelf varit tröstlös, ty ingen hacka finnes i min plånbok, men många knogar nöta min dörr, då svarar han: Min son, hushålla med de hackor du fick för ett halft år sedan, ty annars lägger min ålderdomströst mig i grafven... Tusan till skilnad på gubbar!... Du är bra lycklig, min bror!»

»Gif en stackars usling en slant!» bad en ömklig stämma helt nära de begge officerarne.

Den ömkliga stämman kom från en figur af ännu ömkligare utseende, hvilken, ehuru han uppmärksamt betraktade husarofficerens ansigte, likväl höll sin mössa framför gardeslöjtnanten.

»Att man inte kan taga ett enda steg på torget utan att bli öfverlupen af tiggare!» ropade denne och skjutsade undan mössan; »kan man tänka sig en sämre polis än Stockholms!»

»Här har du, men med det uttryckliga förbehåll, att du genast makar dig härifrån,» sade husarofficern, i det han kastade en slant i tiggarens mössa.

Tiggaren upptog slanten och singlade den långt bort på torget.

»Hvad gör du, din slyngel!» ropade gifvaren förvånad.

»Jag gör hvad jag vill med *min* egendom,» svarade tiggaren; »är det inte *min* egendom kanhända?»

Dervid slungade han en blick på slantens gifvare, så att denne ovilkorligen studsade tillbaka, hvarefter han vände sig om och linkade in i alléen.

Tiggaren stannade framför den bänk, på hvilken presidenten och hans fru sutto.

»Hör du, Ström,» ropade presidenten till en betjent, som stod nära bänken, »har du någon slant på dig, så gif den åt tiggaren der!»

Sedan betjenten gifvit tiggaren en slant, aflägsnade sig denne; men i stället för att fortsätta vandringen utför alléen, såsom han först tycktes ha ämnat, vek han tvärt af in mellan träden och försvann.

»Horribelt med tiggare här på torget,» anmärkte fru presidentskan.

»Ja, det är alldeles oförlåtligt af vederbörande,» svarade presidenten.

»Obegripligt att det skall vara så många fattiga här i verlden!» yttrade den förnäma frun.

»Det är naturens ordning,» genmälde den förnäme mannen; »alla kunna inte vara lyckliga... Det måste finnas skuggor så väl som ljus, natt såväl som dag... det är naturens ordning, sötaste Amélie!»

»Ser du... i dag är hon också här!» hviskade frun, stötande sin man i sidan.

»Hvilken hon, söta du?»

»Den der unga flickan, som, under hela den tid vi druckit brunn, promenerat ensam här på torget och alltid följt våra steg.»

»Jaså, den der unga flickan... är hon här i dag också?» yttrade presidenten, i det han sneglade åt sidan, gifvande dervid betjenten en förstulen blick, hvilken denne besvarade med ett illparigt leende.

Den unga flickan, hvilken nu utgjorde föremålet för det förnäma herrskapets uppmärksamhet, bar hvit klädning och öfver denna en mantilj af svart siden samt en fin, smakfullt flätad halmhatt, prydd med en konstgjord krans

af skära blommor och knuten under hakan med ett bredt sidenband af samma färg.

»Som jag anade,» hviskade presidentskan, »tog hon plats på bänken midt emot oss... Hvem kan hon vara... och hvilka äro väl hennes föräldrar, som kunna tillåta henne att ströfva ut ensam på gatorna och torgen?... Du känner henne inte?»

»Hur skulle jag kunna göra det, sötaste Amélie?»

»Det är för märkvärdigt!... Som vanligt har hon sina blickar fästa på dig.»

»Ja, jag tror väl.»

»Minsann tror jag icke, att tårarne stå henne i ögonen . . .»

»Det går inte an att sitta längre,» sade presidenten; »Carlsbadern söker mig . . . Önskar du ej, sötaste Amélie, att vi göra ett slag till öfver torget?»

»Ja, jag mår inte heller väl, när jag sitter stilla för länge.»

Derefter uppsteg herrskapet och promenerade arm i arm utför alléen.

»Hvart tar Ström vägen?» frågade presidentskan, som sett sig tillbaka och märkt, att betjenten icke följde dem.

»Jag bad honom köpa några apelsiner åt oss,» svarade presidenten.

»Apelsiner! . . . Apelsiner för brunnsgäster!»

»Inte farligt alls . . . jag känner mig så törstig.»

Presidentskan var nöjd med förklaringen, ehuru hon, i likhet med hvar och en som dricker brunn, bort kunna veta, att hvad en brunnsgäst minst besväras af, så är det af törst.

Men betjenten, synbarligen mera mån om presidentens helsa än presidenten sjelf, gick ej fram till mångelskan, som hade de vackraste apelsiner till salu, utan närmade sig i stället den bänk, på hvilken den unga, vackra flickan tagit plats och den hon nu höll på att lemna.

»Herr presidenten helsar så mycket och frågar, hur mamsell mår,» sade betjenten med den artigaste bugning.

»Har han helsat till mig! Har han frågat efter mig!» ropade den unga flickan med en i betjentens ögon oförklarlig häftighet, i det hennes ansigte för hvarje sekund ändrade färg.

»Ja visst . . . han har beständigt frågat efter mamsell, och nu har han befalt mig att framföra hans ödmjuka komplimang och . . .»

»Ack, min Gud!» afbröt honom den unga damen; »ack, hvad jag är lycklig!»

»Jo jo,» svarade betjenten med ett skälmskt leende; »det är inte många, som kunna smickra sig med presidentens uppmärksamhet, ty jag skall ha den äran säga att presidenten . . .»

»Hvad har han sagt om mig?» inföll hon å nyo; »säg mig, säg mig, hvad har han sagt, och hela mitt lifs tacksamhet . . . Ah, mitt hufvud svindlar!»

»Lugna er för all del, min nådiga, presidenten önskar få se er... få tala med er.»

»Se mig! Tala med mig!... När?... Hvar?... Kanske nu... nu?»

»Nu?... Hur vore det möjligt!... Mamsell inser väl, att det inte kan gå för sig.»

»Ja, ja, det är nog sannt det... det kan inte gå an,» suckade flickan.

»Men i eftermiddag, i afton,» yttrade betjenten.

»I eftermiddag! I afton!... Jag får då råka honom i eftermiddag, i afton?»

»Ja, han skulle skatta sig för den lyckligaste...»

»Jag får då komma till honom!... Att gå till honom! Få se och tala med honom!» utbrast flickan, öfverväldigad af fröjd, i det hon stödde sig mot bänken för att icke falla, ty hennes knän svigtade.

»Komma till honom?» upprepade betjenten; »min nådiga finner väl, att det inte går an att gå hem till presidenten.»

»Inte det!» sade hon vemodsfullt; »nej, nej!... Jag finner nog det... Men hvar?... Hvar skall jag då träffa honom?»

»Var god och sjelf bestäm någon timme på eftermiddagen, så skall presidenten...»

»Alla timmar, alla sekunder är jag beredd att möta honom... när han vill, när han befaller!... Men låt mig inte vänta länge... jag har väntat länge nog.»

»Presidenten föreslog sjelf att klockan åtta i afton skulle en vagn hålla i hörnet af Gustaf Adolfs torg och Regeringsgatan...»

»Med presidenten?»

»Ja, med presidenten.»

»Gustaf Adolfs torg!... Regeringsgatan!... Klockan sju... sex... fem?»

»Omöjligt tidigare än sju... Men jag tror, att det kan gå för sig sju... Jag väntar då med vagnen på slaget sju.»

»Ja, jag skall vara der innan sju.»

»Så mycket bättre... det är då säkert, så att presidenten ej får vänta förgäfves?»

»Ack, skulle det ej vara säkert! Skulle jag låta honom vänta på mig!»

»Äfven bad mig presidenten säga...»

»Hvad bad han om?... Säg, hvad bad han?»

»Att mamsell skulle vara försigtig och inte tala om för någon detta möte.»

»Hvad behöfver han bedja! ... Hans ord är en befallning för mig, och Gud skall veta att jag lyder den af hela mitt hjerta!»

»Och så önskade han, att mamsell inte så der följde efter honom, för det kunde väcka hennes nåds misstanke, och jag skall säga att hennes nåd ...»

»Jag skall ej följa honom ... jag behöfver det ej mer ... jag får ju se och tala med honom!»

»Saken är då afgjord?»

»Ja, ja!»

»Hörnet af Gustaf Adolfs torg och Regeringsgatan... glöm för all del inte det!»

»Nej, nej!»

»Klockan sju.»

»Klockan sju... ack, hvarför är hon inte redan sju!» klagade flickan.

»Jag har då den äran att rekommendera mig... allra ödmjukaste tjenare!»

»Vänta!» ropade flickan, i det hon förde handen ned i sin pirat; »om jag kunde... om jag hade... men jag har ingenting att ge er...»

»Jag såg de allra som sötaste små blommor i ridikyln,» yttrade betjenten, dragande på mun; »hvad det skulle glädja presidenten, om han...»

»Ni tror då, att han ej skulle försmå mina blommor?» frågade flickan.

»Det tror jag visst inte, att han försmår,» svarade betjenten, dragande mungiporna upp till öronen; »hans nåd försmår lika litet det ena som det andra.»

»Så tag dem alla, och gif dem åt honom, gif honom alla!» ropade hon med strålande ansigte, under det hon drog fram ur piraten den ena blomman efter den andra, kysste den ena efter den andra och lemnade sedan dem alla i betjentens händer.

»Och helsa honom ifrån mig, från mitt hjerta!» återtog flickan, »och säg honom... nej, säg ingenting... ingen mer än jag kan säga hvad jag känner!... Ingen mer än han förstår mina ord!»

Betjenten aflägsnade sig, bugande och småleende.

»Fan i den gråhåringen!» mnmlade betjenten för sig sjelf; »sådan lycklig ost, så president han än är!...»

Men Amanda, lycksalig som den rättrognes själ vid porten till det nya Jerusalem, sade för sig sjelf, i det hon knäppte ihop sina hähder:

»Evige himmel! Förvandla denna dröm till verklighet, eller låt mig dö innan jag vaknar!... Han har då känt igen mig, utan att ett enda ord från min mun varit behöfligt!... En stämma i hans eget bröst har talat för mig... Jag har vunnit mitt mål och njuter nu belöningen för allt hvad jag tänkt, grubblat, lidit... Ingen skall nu kunna säga, att jag tiggt mig till min fars kärlek, ty den mötte ju min, innan ännu min vågade nalkas honom!... Ja, han älskar mig,

han måste älska mig för den trohet, hvarmed jag hållit mitt löfte till honom ... löftet vid min mors minne! Trefaldt lycksaliga Amanda!»

»Amanda!» genljöd en mjuk stämma nära den öfverlyckliga flickan.

Men hon hörde ej den mjuka stämman, ty i denna stund låg hela hennes själ i den blick, hvarmed hon följde den bortskyndande betjenten.

»Amanda!» ljöd det å nyo, men något närmare.

»Ack, det är ni ... ni!» svarade hon sakta, i det hon sträckte ut handen åt den sida, hvarifrån stämman hördes, utan att likväl ändra den riktning, hennes ögon tagit.

Den utsträckta, fina handen uppfångades af en annan hand, och denna tillhörde vår nye Endymion, den ståtlige husarofficeren.

»Inte en enda blick af ert öga! ... Ni är då ond på mig, hulda Amanda?» klagade han.

»Är jag ond på er, jag?» sade hon, vändande sitt anlete mot honom, men blott för en flyktande sekund, ty hastigt återtogo hennes ögon sin förra bana.

»Ja, ni är ej mer densamma,» fortfor den unge klagande mannen; »ah, jag förstår ... någon har förtalat mig ... kanske har presidenten ...»

»Hvarför skulle presidenten förtala er?» frågade hon, blickande förundrad på sin kavaljer.

»Jag såg er samtala med hans betjent ... hvad kunde han ha att säga er?»

Amanda smålog.

»Säkert hade han något att framföra till er från presidenten?»

Amanda fortfor att småle. De fina groparne i hennes kinder glänste som tvänne leende englamunnar.

»Presidenten har troligtvis sett mig tala med er någon gång här på torget och derför ansett sig böra yttra något illa om min person?»

Våra hufvudstadssprättar inbilla sig beständigt, att man icke gerna kan tala om annat än om dem, och denna inbillning smickrar dem icke alltid, ty de hafva icke alltid lika godt samvete.

»Ni får ej tala illa om presidenten,» yttrade Amanda förebrående, »ty han har inte talat illa om er ... nej, nej, inte *han!*»

»Men hvad ville han er då?... Hvad hade hans betjent att säga er?»

»En gång skall ni få veta det, och då skall ni bli lika lycklig som jag, ty ni älskar ju mig, liksom jag älskar er?»

»Ja, jag älskar dig högre än himmelen älskar sitt skapade verk... Men du känner ju inte presidenten och han inte heller dig... Ah, nu vill jag minnas att du ibland gjort mig några frågor rörande honom, och något oförklarligt förhållande existerar bestämdt er emellan, som...»

»Gustaf, låt mig i dag ha min hemlighet för mig sjelf!... I morgon skall jag svara, utan att ni behöfver fråga.»

»Jag skall bjuda till att vara tålig, ty jag tror på dig som på Gud.»

En dylik försäkran borde alltid vara helig; men den förlorar merendels mycket af sin helgongloria på en kurtisörs läppar.

»Älskade Amanda,» fortfor husarlöjtnanten, »det är således ej han som förtalat mig... men det lät icke desto mindre på ditt yttrande, som om någon annan hade gjort det.»

Amanda teg, synbart förlägen.

»Ja, jag ser på dig, att så förhåller sig,» återtog han; »du har för någon omtalat, att jag mött och talat med dig ute... och denne någon har talat illa om mig?»

Amandas tystnad fortfor. Hon syntes plågad af ett obehagligt minne.

»Det är pensionsfrun,» sade löjtnanten, »det är din fostermor, din tant som...»

»Nej, det är inte *hon,*» tog nu ändtligen Amanda till ordet.

»Hvem då?... Ah, nu vet jag, det är din fosterfar... ja, ja, så är det och hvem kan undra på det!... Det är ju så vanligt, så naturligt... Men han må nu ha sagt hvad som helst om mig, så blir jag ändå aldrig ond på honom, ty jag skall aldrig glömma det goda han gjort dig... och jag begär icke en gång att få veta hvad han sagt.»

Outsägligt skön var den blick, hvarmed Amanda belönade den unge mannen för hans ådagalagda storsinthet och ädelmod.

»Det är ju så klart,» fortfor den ädle krigaren, »att din fosterfar skall i hvarje karl, som vågar nalkas dig, upptäcka en rival.»

»En rival!» afbröt hon honom häftigt; »en rival... han, min fosterfar!»

»Ja, Amanda!»

»Omöjligt!»

»Jo, min älskade!... Det är icke gerna tänkbart att han, som dagligen haft dig för sina ögon, skulle kunna undgå verkan af den makt, du utöfvar på alla... Hvem vet, om han inte redan för längese'n utkorat dig till sin brud!»

Den öfverraskade flickan lutade sin panna mot sina händer. I början hade hon mycket svårt att vänja sig vid den nya tanke, som nu så oförmodadt meddelats henne; men ju mer hon hvälfde den i sitt hufvud, desto klarare blef den, och slutligen trodde hon sig, understödd af den fina instinkt, som är qvinnan medfödd, hafva upptäckt åtskilligt hitintills oförklarligt i Alms uppförande mot henne.

»Ja, Amanda,» återtog den unge mannen, »han älskar dig, och det är denna kärlek som gör honom orättvis mot hvar och en, som vågar bringa dig sin hyllning... Men mycket måste ursäktas *kärleken*, och derför bör du förlåta honom, liksom jag redan förlåtit honom för de grundlösa tillmälen, han kunnat gifva mig... Kom ihåg hvad du är skyldig honom, kom ihåg att det är han, som ryckt din barndom undan elände och förderf, att det är han som gifvit dig uppfostran, bildning och allt, som bidragit till höjandet af ditt värde så väl i egna som i verldens ögon!... Du har honom att tacka för din lycka, och hvad är naturligare än att han nu vill hafva dig att tacka för sin!... Ja, Amanda, blif du hans brud, hans maka, och sök genom kärlek och ömhet betala honom din stora skuld!... Jag, som aldrig kan afstå från min kärlek till dig, ty förr afstode jag från lifvet, jag skall lida gränslöst, tyna af till en skugga och snart dö som en förklingande ton, sedan den hand, som gaf strängen rörelse och ljud, dragit sig bort och försvunnit... Ack, Amanda, jag... jag...»

Den annars så ståtlige och ungdomsfriske krigarens röst började verkligen ljuda som en förklingande ton, och han vände sig bort, förmodligen för att dölja sina tårar.

Det finnes visserligen äkta perlor, men ännu flere oäkta. Samma är förhållandet mellan de sanna och falska tårarna.

Husarlöjtnanten förstod sig bättre på saken än kammarskrifvaren.

Följden blef också den vanliga.

»Hvilken skilnad mellan dessa begge!» tänkte Amanda, under det hennes öron begärligt slukade den älskades ord; »den ene förtalar, utan att sjelf vara förtalad... den andre berömmer, fast han vet att han förtalas!»

Dessutom började Amanda tycka att Alm, om hennes egande kunde betraktas såsom en belöning, ådagalade en icke så ringa egennytta, när han, till ersättning för de fyra årens uppfostran han gifvit sin fosterdotter, fordrade af henne hela hennes återstående lif.

Hade i denna stund Amanda varit med sin älskare mellan fyra ögon, skulle hon ha kastat sig om hans hals och uttömt sitt hjertas beundran och tacksamhet. Men nu kunde hon endast med sina blickar omfamna honom, ty här och der smögo personer, hvilka med nyfikenhet och afundsjuka betraktade det sköna paret. Dock hvad sade ej dessa blickar? — Den, som en gång skådat in i en älskande och hänryckt qvinnas öga, vet att han då lika litet saknat rosenläpparnas ljufva språk som liljearmens mjuka rundning. Hvar, om ej i en sådan blick, framstår väl kärleken klarare med dess trenne beståndsdelar: passionen, uppoffringen och vansinnet!

Men Amanda tryckte tungans röda insegel under blickarnes eldskrift.

»Gustaf,» hviskade hon, »jag älskar dig och kan aldrig älska någon annan, och dig tillhör jag för tid och evighet!»

Derefter höjde hon sina tårfylda ögon mot himmelen, ty huru mycket på en gång hade ej i dag den gode Guden gifvit hennes hjerta! Ack, hvarför behöfde hon väl skåda uppåt? Hon hade ju den klara himmelen i sitt eget hjerta.

Det älskande paret vandrade länge tillsammans i den smalare af gångarne, den emellan träden och stenmurarne, hvilken kärleken tycktes hafva utsett åt sig, lemnande de öfriga bredare åt lyxen och flärden.

Vid ett tillfälle stannade Amanda och bleknade. Det var när älskaren för henne yppade, att han den följande dagen måste resa bort och att han troligtvis icke så snart skulle komma tillbaka.

»Att nödgas fara bort och i morgon icke få se dig,» utgöt sig den bedröfvade älskaren, »att icke få bjuda dig ännu ett farväl och mottaga ditt till någon tröst i min blifvande dystra enslighet!... Och att icke heller få mottaga

det glada, lyckliga förtroende, som du skulle gifva mig i morgon!... Finnes det då ingen ros utan taggar, ingen fröjd utan qval!»

Den älskande flickan suckade detsamma i sitt hjerta, och hur man talade, hur man afslog, medgaf och åter afslog, stannade man omsider vid det beslut, att de unga tu skulle mötas följande förmiddag klockan tio på samma ställe å Carl XIII:s torg, då de finge taga ännu ett farväl af hvarandra och Amanda på samma gång gifva sin älskling del af den lycka, hvilken hon till dess ensam skulle vara i besittning af, förstås till begges gemensamma sällhet.

Derefter lemnade de torget, ty det var långt lidet mot middagen, och Amanda blef något ängslig vid tanken på de förebråelser, som hemma väntade henne.

Flere af de på torget promenerande följde med blickarne det sällsynt vackra paret. Men det var i synnerhet en person, som oupphörligt skådade efter de bortgående. Det var en figur af det jämmerligaste yttre, men hvars ansigte var ännu hemskare att skåda. Hans djupt liggande ögon slungade lågor, hans blåa, tunna läppar darrade, och hans tänder gnisslade emellanåt.

Det var magistern från Skinnarviken.

FEMTONDE KAPITLET.

Nya moln.

Klockan hade ännu ej slagit sju på eftermiddagen, när Amanda instälde sig på den bestämda mötesplatsen och lät sina strålande ögon spela åt alla sidor.

För hvarje ståtligare åkdon, som rullade förbi henne, spratt hon till, och den, som då hade sett den min hvarmed hon mönstrade dessa åkdon, skulle bestämdt ha tagit henne för en beundrarinna af granna vagnar och vackra hästar.

Hyrvagnar och åkarschäsar bevärdigade hon deremot ej med en enda blick, ty hon tog för gifvet, att en president icke gerna kunde begagna dylika åkdon; men den ena herrskapsvagnen efter den andra bullrade förbi och försvann, och ingen ville stanna på det öfverenskomna stället.

En ung flicka, som står ensam i ett gathörn och väntar, väcker alltid de förbigående damernas och herrarnes uppmärksamhet och ger anledning till hvarjehanda betraktelser, i synnerhet om den unga flickan är mycket vacker. Damerna rynka på näsan och betrakta den sköna enslingen med ett visst förakt eller såsom den der redan vore en förtappad varelse — och hvarför göra de det? Hvarför får ej en ung flicka ensam gå eller stå på gatan? Svaren oss, I sedesamma matronor! Hafven I då så litet förtroende till styrkan af edra döttrars dygd, att I icke ansen den betryggad och säker, så vida den ej har en far på ena sidan och en mor på den andra? Misstänken I kanske, att den uppfostran af ytlighet och flärd, I gifvit dem, icke ensam förmår stärka deras dygd eller skydda deras oskuld? — Nåväl, då är det er skyldighet att göra hvad I gören. Binden dem fast vid edra kjortlar och sofven blott med ett öga i sender! Anspråksfulla trädgårdsväxter och prunkande stockrosor behöfva stöd för att ej falla, men icke de enkla naturens blomster, som frodas på ängarnes grönskande tufvor eller på skogarnes hårda mark.

En ung vacker flicka, som står ensam i ett gathörn och väntar, kan läsa sin dödsdom i hvarje karls öga hon möter. Våra moderna dandyer, hvilka rynka på näsan åt eller fördöma tiggaren som behåller den kopparslant han hittar på gatan, tveka likväl icke att sjelfve med vargars glupskhet kasta sig öfver det fina lammet, som småler mot blommor och sol. Det kallas icke för stöld att röfva bort detta småleende eller uppgrumla den källa, hvarur detta leende väller; det kallas icke för stöld att röfva bort fattiga föräldrars enda glädje och hopp; det kallas icke för stöld — det kallas för »bonnfortyner».

Amanda såg ej den spetsgård af kavaljerer, som knöt sig omkring henne, ty hon hade, såsom vi redan nämt, ögon endast för hästar och vagnar; hon hörde ej de artiga fraser, som svassade omkring henne, ty hon lyssnade endast till jernhammaren, hvilken nu som bäst på malmklockan i Jakobs kyrktorn slog de efterlängtade sju slagen.

Snart hörde och såg hon äfven en vagn stanna helt nära henne. Men åker väl en president i en sådan vagn och efter sådana hästar? Möjligtvis går det för sig nu i detta tarflighetens tidehvarf; men nog var det mer sällsynt på den tiden.

Det var nämligen en temligen gammal täckvagn, en vördnadsvärd qvarlefva af de s. k. »bagarbodarne», framför hvilken ett par något utkörda hyrkuskhästar utsträckte sina magra, lutande halsar.

En person, till utseendet betjent, ehuru han för tillfället ej bar livré, trängde sig igenom spetsgården och nalkades den väntande flickan.

»Nu är vagnen här, min nådiga,» tillkännagaf den ankommande.

»Ack!» svarade flickan; »och presidenten?» tillade hon hviskande.

»Väntar oss med otålighet... det är just till honom vi skola fara.»

»Han är då inte med i vagnen?» frågade flickan något modfäld.

»Ihte kunde det gå an, min nådiga,» genmälde betjenten med sitt vanliga, föga intagande leende; »var så god och stig in!»

Betjenten öppnade vagnsdörren, nedfälde fotsteget och hjelpte upp Amanda i vagnen, hvarefter han sjelf sprang upp på kuskbocken och tog plats vid kuskens sida.

Stackars Amanda! Det första molnet uppsteg på hennes nya himmel. Hon hade drömt om att få åka vid sidan af en president med kraschan på bröstet, vapen på vagnsdörrarne och betjent bakpå vagnen; men hon lugnade sig småningom, ty hon hade icke hört de många åskådarnes fnissningar och anmärkningar, när hon uppsteg i åkdonet, och i perspektivet såg hon blott de skönaste syner.

Emellertid föreföll det henne, som om skjutsen aldrig ville taga slut, och när vagnen ändtligen stannade, trodde hon sig hafva åkt en hel mil. Men så långt är det icke till »Tre liljor», det bekanta värdshuset vid Nortullsgatan, och det var utanför porten till detta värdshus som vagnen höll.

Vagnsdörren öppnades af den påpasslige betjenten, hvilken naturligtvis hjelpte den unga sköna att stiga utur, hvarefter han bad henne följa sig.

Det bar af ett godt stycke in på gården, och Amanda följde sin vägvisare, lätt som en skugga, men äfven nästan lika mulen som den, ty hon hade i förbifarten upptäckt några hufvud med bindmössor, hvilka tilläto sig åtskilliga högst underliga knyckar eller fasoner, när den unga flickan passerade förbi dem.

Betjenten inträdde i en förstuga och öppnade en dörr, i det han gaf den unga damen ett artigt tecken att stiga in.

Med osäkra steg och oroligt häfvande barm beträdde Amanda tröskeln till det öppnade rummet; men väl kommen deröfver stannade hon, betagen af ljufvare känslor, ty på soffan i den trefligt möblerade kammaren visade sig den mystiska färdens föremål, den så innerligt efterlängtade presidenten.

Presidenten Elgklo hade visserligen icke sin granna kraschan på bröstet, men i stället för den kalla, förnäma, hans höga embete tillhörande blicken, hvilken så mången gång framkallat tårar i Amandas sköna ögon, strålade nu mot henne så mycken mildhet och hjertlighet, att hennes armar ovilkorligen sträckte sig framåt och den lilla foten stälde sig på tåspetsen, färdig att ila fram med lärkvingens liflighet.

»Välkommen, min söta flicka!» ljöd presidentens röst; »var helsad, du gracernas dotter! . . . Kom, tag plats vid min sida!»

Presidenten var en af sin tids största frasmakare och hyste derför hoppet att kunna intaga ett rum i Svenska akademien, när det behagade den milda Försynen att, genom någon annan frasmakares förflyttande till odödligheten, bereda honom en plats derstädes vid sidan af en Tegnér, en Geijer eller en Franzén, hvilka han önskade se bibehållna i det längsta, naturligtvis för det goda sällskapets skull.

Gracernas dotter var med ett enda hopp vid presidentens sida, och hennes glädjetårar föllo ymnigt på den af presidentens skuldror, mot hvilken hon lutade sitt ansigte, detta blomstrande ansigte, nu äfven prydt af den barnsliga kärlekens och den barnsliga vördnadens rosor.

»Min sköna vän,» fortfor presidenten, i det han lade sin ena arm om flickans sylfidiska lif, »hvarför dessa tårar? . . . Ah, jag förstår . . . du förebrår mig för det jag inte förut låtit höra af mig . . . du är ond på mig för den likgiltighet du trott dig hafva förnummit hos mig! . . . Men, min söta flicka, likgiltigheten var endast försigtighet, ty utan försigtighet blommar ingen lycka.»

»Ack nej, jag förebrår er ingenting!» utbrast den varma, hänryckta flickan; »hur skulle jag kunna förebrå någon eller vara ond på någon! . . . Jag är ju så lycklig nu!»

»Du är för söt . . . du är en engel utan like!» läspade presidenten, i det han förde hennes hand till sina läppar, värdigt en salongernas matador.

»Nej, nej!» ropade flickan och drog i stället hans hand till sin mun, och hon brände denna hand med sina kyssar, och hon svalkade den med sina tårar.

»Här, här är min plats!» sade hon derunder; »här är mitt altare, och här vill jag offra mina glädjetårar!»

Presidenten syntes i början något förbluffad af denna häftiga känsloutgjutelse, och han började frukta, att det icke stod så alldeles rätt till i den sköna flickans hufvud; men en galenskap af detta ljufva slag tycktes icke hafva något afskräckande i hans ögon.

»Mitt vackra barn,» yttrade han derför, »du slösar alldeles bort dina kyssar på min ovärdiga hand, så att du till slut inte har någon öfrig för min stackars mun.»

Knappt hade han gjort denna förståndiga anmärkning, förrän den sköna flickan slog sina armar om hans hals och tryckte kyss på kyss på hans tunna läppar.

Betagen, berusad, kastade presidenten en blick i den på väggen midt emot hängande spegeln, från hvilken han sedan hade svårt att taga sina ögon.

Han tyckte, att silfret i hans lockar förvandlades till guld och att vecken i hans femtioåriga ansigte utplånades och öfvergingo i en glänsande yta. Han hade blifvit ung genom den ungdom, han höll i sin famn, och skön genom den skönhet, hvars hjerta slog mot hans bröst. Hade han i denna stund haft ögon för någon annan än sig sjelf, så skulle han jemväl i spegeln ha upptäckt en viss likhet mellan sina och flickans anletsdrag och hvilken icke litet bidragit till den metamorfos han nu undergått.

»Hvad jag längtat efter denna stund!» svärmade flickan, som aldrig syntes tröttna vid att kyssa och smeka den afundsvärde presidenten.

»Än jag då?» genmälde denne; »om jag inte bedrager mig, så har mer än ett helt år förflutit, sedan jag första gången såg dig.»

»Bara *ett* år?» hviskade flickan, på hvars himmel ett nytt moln uppsteg. Men det vore ju ganska förlåtligt, om en man, med så mycket att tänka på som presidenten, för tillfället kunde hafva glömt den der scenen för fyra år sedan mellan honom och den tolfåriga flickan i svarta klädningen. Denna tanke genomilade Amandas hufvud, och derför klarnade hennes blick och log hennes mun å nyo.

»Det väckte genast min uppmärksamhet,» fortfor presidenten, »att du så ofta stod utanför porten, när jag kom ned från mitt kollegium, liksom du enkom stått der för min skull, ty du följde alltid mina steg ända från Riddarholmen till min bostad... Sedan såg jag dig så ofta gå förbi det

hus jag bebor... men jag kom aldrig i tillfälle att tala med dig, ty...»

»Och detta gjorde mig alltid så bedröfvad,» inföll Amanda, »ty jag trodde att ni var ond på mig för det jag följde efter hvart ni gick.»

»Trodde du det, din lilla toka?» jollrade presidenten, med handen under hennes fina haka.

»Men en oemotståndlig kraft drog mig till er, och jag lefde ständigt i det hopp, att ni en gång skulle känna igen mig.»

»Detta hopp bedrog dig ej... Många gånger tänkte jag på dig, min vackra vän... När jag sedan, under loppet af sommaren, flere gånger mötte dig på torget, var det min fasta föresats att på något sätt få råka och tala med dig... men min fru... den evinnerliga svartsjukan... Akta dig för att någonsin bli svartsjuk, min sköna flicka... svartsjukan är kärlekens dotter, sägs det; men hur kan en så vacker mor ha en så ful dotter!...»

Amanda rodnade, ty hon kom dervid att tänka på sin Gustaf, och bad i sitt hjerta Gud bevara hennes kärlek för en så ful dotter.

»Men, min Gud, man glömmer nu allt i din närvaro!» ropade presidenten; »jag har till och med glömt att fråga dig om ditt namn.»

Åter ett moln på Amandas himmel. Han hade då äfven glömt hennes namn.

»Jag heter ju Amanda,» svarade hon sorgbundet; »jag är ju Amanda, jag!»

»Ack, mitt nöt, det borde jag ha vetat förut!» sade presidenten; »hur kunde väl en flicka, sådan som du, bära något annat namn än Amanda!... Säg mig nu, min engel, hur kom du att så djupt fästa dig vid mig?»

»Från den första stund jag hörde ert namn nämnas,» svarade Amanda, darrande af djup känsla, »älskade jag er, och från det första ögonblick jag såg er beslöt jag att vinna er kärlek, om jag också skulle tvinga er att älska mig!»

»Tvinga mig!» upprepade den förvånade femtioåringen; »hur kunde du tro, att något tvångsmål behöfde komma i fråga?»

»Jag vet inte... men jag fruktade...»

»Mig?... Ack, din lilla svärmerska!... Du håller då så mycket af mig, min vackra Amanda?»

»Ack, min ... min ...»

Hon ville tillägga ordet *far*, men kom i detsamma ihåg att han ännu icke kallat henne *dotter*, och hon var för finkänslig att gå honom i förväg.

»Kalla mig Christoffer,» uppmanade henne presidenten; »kalla mig din lille Christoffer!»

Flickan såg förvånad på honom. Detta hans förtroliga medgifvande ville icke rätt väl harmoniera med den djupa vördnad hon hyste, eller ansåg sig böra hysa för hans person.

»Och dina föräldrar, min englaflicka?» fortfor han, slutande henne närmare till sig; »är du hemma hos dina föräldrar?»

»Mina föräldrar!» upprepade hon nästan skrikande, i det hon spratt upp ur hans famn.

»Ja, hvad heta de?»

»Ni ... ni vet då inte ... ni känner då inte ... ni ...»

»Jaså, de äro döda? ... Så mycket bättre, hade jag så när sagt, ty då får jag ... Men hvad går åt dig? ... Så blek du blir, min söta flicka!»

Amanda hade rusat upp på golfvet och stod nu orörlig och hvit som en marmorstod, stirrande på presidenten.

»Är du rädd? Har du några andra slägtingar, som du fruktar?» fullföljde presidenten; »oroa dig inte för dem ... nog skola vi så ställa till, att de ingenting få veta.»

»Hvad är det som de inte få veta?» stammade hon, och hennes varma hjerta, gripet af en dödande aning, började frysa.

»Hå kors, du inser väl, att man måste vara försigtig ... Vår förtrolighet måste förblifva en hemlighet, och vår kärlek skall blifva desto ...»

»Jag förstår inte, men ...»

»Jo, låtom oss tala uppriktigt ... Ser du, jag är gift, som du väl vet ... mitt äktenskap, som icke grundades på kärlek, har varit olyckligt ... de fjorton tunga åren, min sköna flicka, skulle ha förkrossat mig, om jag inte haft en berghelsa och en styrka som ... Jag är visserligen nära fyrtio år, men mycket raskare än mången vid trettio ... det är följden af att väl ha användt sin ungdom ... Min hustru kan inte lefva länge, och då, om du varit mig trogen, min Amanda ... hvem vet så noga ... du skulle kunna bli presidentska ... Att få åka i min stora paradvagn bredvid mig,

när jag har mina ordnar och min plymagerade hatt på mig... du skulle bli presenterad på hofvet... du skulle der bli en stjerna af första ordningen... Men allt beror naturligtvis derpå, att du älskar mig, endast *mig*, förstår du det?... Kom nu!... Här är mitt knä, du ljufva varelse!»

Marmorstoden på golfvet rodnade allt mer och mer och blef slutligen röd som blod, och Amandas himmel blef allt mörkare, ty svarta molnmassor tågade upp från horisontens alla sidor.

Betäckande ansigtet med begge händerna, störtade hon på dörren.

»Nå, kom hit nu, du lilla stygga dufva!» lockade den gamle höken; »hvad den der rodnaden klä'r dig väl!»

»Det var då derför ni kallade mig till er?» sorlade det ur hennes bröst fram ur hennes läppar.

»Ja visst, du ville det ju sjelf,» svarade presidenten, i det han steg upp och närmade sig henne. »Jag begriper inte,» tillade han, »hvarför värdshuspigan dröjer så länge ... jag bestälde in konfekt och en butelj champagne för att ...»

»Herre Jesus!» utbrast Amanda, hvarefter hon, betäckande sitt ansigte med begge händer, störtade på dörren ut ur kammaren.

»Hvad i Guds namn kom åt flickan!» mumlade presidenten, försagd och bestört samt oviss om han borde följa efter den bortilande eller dröja qvar der han var.

Tanken på hans höga rang och värdighet bestämde honom slutligen för det senare.

Timvisaren på Maria kyrktorn pekade på nio, när Amanda stannade på porttrappan till det hus, hvaruti fru Grå hade sin pension.

Huru hon kommit hem, visste hon knappast sjelf, ty allt hade ilat förbi henne, vagnar, menniskor, hus, allt. En enda bild hade följt henne, hade rastlöst jagat henne framåt, trots hennes fina, ömmande fötter och unga, svidande bröst.

Det var bilden af en man med silfver i håret; men silfret skimrade i hennes ögon som stjernorna på en likkista, och i denna låg hennes barndoms enda ljufva hopp, förr så lifligt, blomstrande och strålande — men nu så vinglöst, blekt och slocknadt. Arma, bedragna Amanda!

Stapplande uppför trapporna, nådde hon slutligen dörren till pensionssalen och stod snart derinne.

Der mötte henne en annan bild, nästan lika mörk och olycksbådande som den, hvilken följt hennes brådskande färd från det aflägsna Norr till det aflägsna Söder.

Det var fru Grå, hennes lärarinna, hennes fostermor.

»Så är du då ändtligen hemma, olyckliga barn!» började fostermodern, hvars ursprungliga bleka hy blifvit ännu blekare.

Amanda teg.

»Hvar har ni varit?... Svara mig, mamsell! Hvar har ni varit?» fortfor lärarinnan.

Amanda teg.

»Ni vill icke svara mig på denna fråga!... Nå väl, besvara då en annan: hvems var den vagn, i hvilken ni uppsteg på Gustaf Adolfs torg?»

Amanda fortfor att vara stum. Kanske hörde hon icke den vredgade fruns röst, eller hade fasan bundit hennes tunga.

»Hvart for ni i denna vagn, eller till hvem for ni i den?»

Icke ett ord till svar.

»Mamsell, jag följde edra steg, när ni gick ut i afton... Ni stod länge och väntade på torget... slutligen stannade en vagn, och en karl, en främmande karl, hjelpte er upp i den, hvarefter vagnen körde sin väg... Jag vill veta, för hvems räkning denna vagn var beställd, och hur ni kom att åka uti den?... Vill ni svara mig!»

Icke ett ljud banade sig väg fram på Amandas läppar.

»Om himlen straffat er tunga med lamhet,» återtog frun, rodnande af harm, »så vill jag tala i ert ställe... Ni har gäckat alla mina förhoppningar... ni har belönat mig för alla mina bemödanden på det sätt, att ni satt min pension i vanrykte och bragt skam och nesa öfver mitt hus!... Gå in på er kammare, mamsell! Denna natt blir den sista ni tillbringar inom dessa väggar, lägg det på minnet!... I morgon underrättar jag sektern om allt... Äfven honom har ni djupt bedröfvat, bedragit!... Vågar ni väl ännu en gång se denne hederlige man i ögonen!... Gå in i er kammare!... Dölj der er blygsel, i fall den inte redan lemnat er på samma gång som er dygd!... In med er, olyckliga, vanartade!»

Och dervid knuffade den uppretade pensionsfrun in den stumma flickan i dess kammare och tillriglade dörren efter henne.

Amanda kastade sig på soffan i sitt ensliga rum. Icke ett ord gick från hennes mun, icke en tår ur hennes ögon.

Jemnmulen hvälfde sig himmeln öfver hennes hufvud, och hennes tanke sökte den svarta grafven. Då tyckte hon, att en stjerna tindrade fram genom molnen. Hon sprang upp från soffan och utsträckte sina armar. Tungans band lossnade, och hon ropade:

»Gustaf, du måste älska mig mycket, om jag skall kunna glömma mycket!»

SEXTONDE KAPITLET.

Det rustar sig till storm.

Dagen derpå omkring klockan sex eftermiddagen hastade en man, hvilken tycktes komma ifrån Söder, uppåt Österlånggatan. Hvar och en som mötte denne man stannade och såg sig tillbaka efter honom, ty, utom det att han snarare sprang än gick, hvilket icke anses passande för bättre folk, bar hans ansigte mer prägeln af en vansinnig än af en klok menniska. Hans kinder brunno som på en febersjuk, och hans ögon rullade vildt omkring, under det han halfhögt mumlade för sig sjelf en mängd obegripliga ord.

Mannen rusade in i porten till ett hus vid samma gata, stormade uppför de många branta trappor, som förde till tredje våningen, hvarpå han, efter några fruktlösa försök att passa en nyckel in i låset på en dörr i den mörka korridoren, sparkade upp samma dörr och, på detta sätt inkommen i en större och snyggt möblerad kammare, kastade han sig baklänges på en bäddad säng, hvars utseende likväl tillkännagaf, att den icke samma dag blifvit bäddad.

Med andan i halsen, såsom det heter, skyndade efter honom en qvinna in i kammaren och stannade under utrop af bestörtning framför sängen.

»Herre Gud, herr sekter!» började hon; »att springa ut, när man ligger i feber och inte komma hem på hela förmiddagen! ... Hvad jag varit orolig! ... Jag fruktade, att herr sektern blifvit sjuk ute och fallit omkull på gatan och ...»

»Gå, gå! Låt mig vara i fred!» ropade den liggande.

»Vara i fred? Vacker fred!» svarade den gamla städerskan; »här har varit någon som ...»

»Gå, har jag sagt! ... Hvad gapar ni på! ... Vill ni maka er ut!»

»Herr sektern riktigt förskräcker mig!» stammade gumman, dragande sig tillbaka åt dörren; »vill inte sektern ha någon soppa?»

»Ah, mitt hufvud! Mitt hufvud!»

»Får jag inte springa efter doktorn?»

»Gå, gå, qvinna!» röt den liggande och hötte åt gumman med ena armen; »gå för hin i våld!»

»Herre Gud, nu börjar han visst yra igen ... den gode, beskedlige sektern!» beklagade städerskan, i det hon lemnade rummet.

Minst en timme hade kammarens enslige invånare legat orörlig på sin säng, när han å nyo stördes af buller vid dörren.

»Hvem är det nu igen!» skrek han till, sättande sig dervid upp till hälften.

»Nu igen!» upprepade en röst vid dörren; »det var just rätta ordet det ... Om jag haft stöflar på mig, så hade de för längese'n varit utnötta för herrns skull ... Jag har i

går och i dag sprungit som en kaffesyster på gatorna, och som en slottskanslibetjent har jag luffat uppför och utför de här fördömda trapporna... Lyckligtvis var jag barfota, innan jag satte mig i språng, och mina fotsulor stå ännu bi, ty Gud fader är dock den bäste skomakaren.»

Alm igenkände ändtligen genom feberfloret, som fördunklade hans ögon, magistern från Skinnarviken.

»I går, när jag *tänkte* tala med herrn, låg herrn i feber och yrade,» fortfor magistern; »i dag, när jag *måste* tala med herrn, var herrn utflugen... En olycka kommer aldrig ensam, sa' flickan fick tvillingar.»

»Hvad vill du?»

»Herre, hur har ni följt spåret af den lilla foten?» frågade tiggaren, hälften förebrående, hälften ironiskt.

»Hvad säger du!» ropade Alm och sprang upp på golfvet.

»Hade ni följt det, liksom hin följer själen, så hade ni kanske kunnat lura helvetet; men nu har helvetet lurat er, och derför ser ni flat ut i synen, fast ansigtet är rundt som en pumpa.»

»Hvad vill du säga?»

»Jo, att när kär'ngar rida till Blåkulla på qvastkäppar, så fara flickor dit på husarsablar.»

»Vill du ta lifvet af mig, menniska!» utbrast Alm, fattande tiggaren i kragen och dragande honom från dörren till fönstret; »hvad är det fråga om?... Svara! Svara!»

»Akta sig, herre, tag inte i mig så der!... Tiggaren är farligast på nära håll... Herrn vet då inte hvad det är fråga om?»

»Nej, nej!»

»Herrn vet det, ty den, som ligger i sjön, måste väl veta, att han ligger i vattnet.»

»Ha!» skrek Alm; »det är om *henne!* Henne... henne!»

»Ja, visst tusan är det om henne!»

»Du vet då något om Amanda!... Om den olyckliga, den arma, den...»

»Ja, näst solen och fan, är det ingen som vet så mycket om henne som jag.»

»Du vet då, att hon flytt, att hon försvunnit... kanhända är hon död?»

Alm sjönk maktlös ned på en stol vid fönstret.

»Död?... En flicka kan dö på mer än ett sätt,» svarade tiggaren; »men den döden är den värsta, som icke har sorgflor och plöröser i släptåg.»

»Lefver hon? Svara? Lefver hon?» utbrast kammarskrifvaren, resande sig häftigt från stolen.

»Med litet lif liksom dufvan, när hon tar hökens bo för dufslaget,» upplyste tiggaren.

»Pris och tack ske dig, Evige i höjden! Hon är då ej död!» jublade kammarskrifvaren.

»Ingenting att tacka och prisa för, tycker jag åtminstone.»

»Men hvar?... Hvar är hon?... Ha, du vet hvar hon är!»

»Jag vet blott *ungefär* hvar hon nu är, men jag vet *bestämdt* hvart hon kommer.»

»Du är vår räddande engel!» utbrast Alm, fallande tiggaren om halsen; »skynda, för mig till henne!... Nu på ögonblicket!... Hör du, på ögonblicket!»

»Ack, hvad den Molière ändock var för ett ljus!» svarade magistern; »sämre folk gör han till snillen och bättre folk till åsnor... Han behöfde ingen camera obscura, han, för att finna hur upp- och nedvändt allt är här i verlden... Herrn har feber och rår naturligtvis icke för om öronen blifvit något längre än de eljest bruka vara... Förlåt min vanliga uppriktighet!»

»Är hon långt borta?... Hon kan ju inte vara långt borta?»

»Man kan aldrig komma för långt bort, när man är enleverad.»

»Enleverad!... Af hvem?... Af hvem?»

»Herre, räck mig er hand, ty nu äro vi slägt både på fädernet och mödernet,» sade tiggaren med en viss högtidlighet i ord och åthäfvor; »sonen har beröfvat er *allt*, liksom fadern beröfvat mig *allt*... Gå nu ni och buga er för sonens fönster, liksom jag bugat mig för faderns!... Få se hvem af oss begge slutligen får det vildaste Medusahufvudet... Vivat, herre! Vi skola hämnas i kapp!»

»Bofvens namn!... Hans namn!» ropade Alm, i det han sprang mot väggen, der sängen stod, och ryckte till sig en sabel och tvänne pistoler, hvilka hängde öfver den.

»Räyel, Räyel, herre!... Det namnet skall kittla mina örhinnor ända i grafven.»

»Kommerserådet?»

»Kommerserådets son, herre!... Fadern älskar det röda guld och kniper det... sonen älskar de väna mör och kniper dem... guld som guld, herre, fast det ena bär prägel och det andra tårar... Fan vet hvilket som är värst!»

»Det var då honom hon älskade!» suckade kammarskrifvaren; »men... hvart har han fört henne?» tillade han nästan vrålande, i det han blåste i pistolpiporna och med fingret pröfvade eggen på sabelklingan.

»I min barndom,» svarade tiggaren, kämpande med en mildare rörelse, som hotade att taga öfverhand, »i min barndom var det ej mer än sju mil mellan Stockholm och Asplunda... Många gånger reste jag de sju milen med... med min mor... Hon pysslade alltid om mig, att jag inte skulle förkyla mig på den långa vägen, ty jag var ett bättre mans barn, och bättre mans barn äro alltid så ömtåliga af sig... Sedan kom en tid, då afståndet mellan mig och Asplunda blef allt längre och längre, fast jag aldrig med min fot lemnade Stockholm... Det var ödet, herre, ödet, som mätte om vägen och flyttade milstolparne himmelsvidt från hvarandra... Men jag tror, att för andra menniskor, som resa den vägen, är landtmätarens uträkning densamma som förr... Det är endast för mig som... Ack, den lilla gröna hagen!... Den stora gården med de många blommorna på!... Den...»

Magistern tystnade tvärt och vände bort sitt ansigte. Barnets minne hade öfverväldigat tiggarens elände.

»Den lilla gröna hagen skall bli röd af blod!» yrade Alm, i det han förde händerna till sin feberbrinnande panna; »och den stora gården med de många blommorna på skall dofta af granris och lik!... Bort efter henne!... Efter *honom!*... Bort, bort!»

»Ja, bort!» återskallade tiggaren, vaknande till nytt lif; »jag följer med, herre! Jag är med, herre, ty det lagar sig till oväder, det rustar sig till storm!...»

SJUTTONDE KAPITLET.

Solen går ned.

Skärgårdens friska vindar och lifliga vågor ilade mot Asplundas gröna land för att leka aftonens lekar med lundarnes susande kronor och strändernas doftande blommor, innan solen sjunkit ned och natten härmat dödens hvila.

Ännu låg solen qvar i vester och blickade in genom fönstren på Asplundas stolta herrgårdsbyggning, hvilken behagsjukt blottade sin hvita fasad mellan alléer af asp och lind.

Asplunda hade varit ett gammalt adeligt herresäte, innan bördsaristokratiens rostade riddarsvärd nödgades lemna rum åt börsaristokratiens gyllene Merkuriistaf. Under loppet af de senare femton eller sexton åren hade herrgårdsbyggningen, hvars murar af granit och klappersten utan någon kalkbetäckning förut trotsat århundradens stormar, blifvit hvad man kallar »reparerad», d. v. s. förfuskad efter den nutida stilen både ut- och invändigt. Börsens patroner hafva visserligen godt om pengar, men i allmänhet föga eller intet af konstsinne och smak, ty dessa finnas icke upptagna på priskuranten. Den gamla adeln var deremot ofta de sköna konsterna bevågen, antingen för det att den verkligen älskade dem, eller derför att den i dem trodde sig hafva upptäckt någonting särdeles lämpligt för skylandet af de många remnorna i stamgodsens bräckliga murar.

När kommerserådet och kommendören Räyel tillät den gamla riddarsalen att förblifva i dess uråldriga skick, så var det af gunst och nåd eller, kanske rättare sagdt, af aktgifvande på den ende sonens önskan, hvilken fattat tycke för de urblekta riddarbilderna, som utgjorde de höga väggarnes förnämsta prydnad.

Vi nämnde, att aftonsolens strålar blickade in genom fönstren på herrgårdsbyggnaden; och som riddarsalens fönster voro högre än de många öfriga rummens, så faller det af sig sjelf, att en större massa solljus skulle strömma in och

utbreda sig öfver gyllenläderstapeterna i den åldriga riddarsalen.

Också sågo de gamla riddarne rätt ståtliga ut i sina förgylda rustningar och brokiga hjelmbuskar. Likväl voro dessa hedersmän icke de enda föremål i salen, som solen denna afton hade att belysa, ty midt på det blanka mosaikgolfvet stod ett mindre, för tvänne personer dukadt bord, dignande under silfver och kristaller, uppfylda af de läckerheter, som en rik mans kök, källare och orangerier kunna åstadkomma.

En betjent, hvilken länge haft att syssla omkring det prydliga bordet, närmade sig ett annat af marmor, på hvilket, jemte tallrikar och karotter af förgyldt silfver, stod en ringklocka, i hvilken han började ringa. Ljudet var så gällt, att det bort kunna höras genom större delen af våningen. Anseende sig hafva ringt nog, stälde betjenten klockan på dess vanliga plats och aflägsnade sig derefter ur riddarsalen.

Omkring fem minuter efter betjentens afgång öppnades de stora dörrarne till det inre af våningen, och ut i riddarsalen trädde ett menniskopar af olympisk skönhet.

Den unge mannen var klädd i hvita uniformspantalonger, hvit väst och kort civil rock af svart silkessammet, rikt prydd med silkessnören af samma färg, hvilken drägt bidrog till förhöjandet af officerens i och för sig sjelf utmärkt vackra gestalt.

Den unga flickan företedde det ovanliga af en hög, smärt växt med ett ansigte, som, oaktadt blekheten och det något slocknande i blicken, — följder så väl af själens oro som af den trötthet, en längre och hastig resa måste tillskynda en vid dylika färder ovan person, — likväl lyste af de skönaste jungfruliga behag. Det svarta håret, slätkammadt kring pannan, nedföll från nacken i tre långa, tjocka flätor. Deremot var det öfriga af toaletten i ganska tarfligt skick. Hon bar nämligen en icke alldeles ny rock af mörkgrönt bombasin, knäppt upp till halsen med små stenkolsknappar. Denna rock syntes något illa medfaren af resan, hvaraf man kunde draga den slutsatsen, att hvad den sköna flickan nu bar på sig var det enda af hennes garderob, som blifvit medfördt.

»Min älskade,» sade den unge mannen, »jag har, som du ser, skickat bort alla domestikerna, ty jag allena vill

Ut i riddarsalen trädde ett ungt par.

servera dig... Ingen annan är värdig att betjena min Amanda... Hören det, I riddersmän i Asplundas uråldriga riddarsal!»

Riddersmännen på väggarna tego; men om detta utmaningsord slungats emot dem för fyra århundraden tillbaka, månne de då skulle ha tegat, månne då deras svärd fått hvila i skidorna som nu? Nu voro de visserligen tysta som de murar, mot hvilka de stodo; men deras anletsdrag uttryckte det strängaste allvar och deras ögon tycktes blixtra af hot.

»Dessa bilder ha något förskräckande med sig,» anmärkte Amanda, »och dessa höga rum förefalla mig så dystra... Gustaf, ack om dina föräldrar blott vore här!... De bli väl inte länge borta?... De komma väl hem till natten?»

»Jag vill hoppas det... De ha rest bort i grannskapet och komma nog hem, innan det blir natt... Visserligen händer det ibland, att de dröja qvar hos någon intimare familj af grannarne... Men var nu inte orolig för den saken... du är ju hos mig... Kan man väl vara lyckligare, än när man är hos den man älskar!»

»Icke lyckligare, men lugnare kan man vara.... Gustaf, din mor är säkert mycket god, ty hon måste likna dig... Men din far?... Din far är förnäm... kanske han är mycket stolt... Tror du, att de skola mottaga mig med ömhet och kärlek, samma ömhet och kärlek, som jag vill egna dem?»

»De skola bli förtjusta i dig... Men tag nu plats vid bordet, min älskade... så der, Amanda!... Jag sitter bredvid dig, jag, färdig att läsa dina önskningar, innan de ens hunnit fram på läppen eller i blicken.»

»Ack, hvad du är god emot mig!» sade Amanda och såg för innerligt ljuft på sin själs älskling.

»Hvad du måtte vara hungrig och trött, ljufva flicka!» yttrade Gustaf, läggande för henne af första rätten; »det var ingen leksak för dig, denna långa resa... aldrig har du förut varit så långt borta.»

»Säkert tala de nu om mig,» sade Amanda tankspridd; »om jag blott kunde höra hvad de tala!»

»Kanske ångra de nu sin orättvisa mot dig, stackars flicka, kanske också fördöma de dig, för det du hade styrka nog att skudda af dig det förnedrande oket... De fatta ej, att ingenting är så påkostande som att lefva i beroende af

menniskor, hvilka oupphörligen predika i ens öron om de stora välgerningar de gjort.»

»Ja, de ha bittert sårat mig, djupt förolämpat oss begge... men ändå blir jag så ängslig, när jag tänker på dem.»

»Amanda,» yttrade värden, höjande ett glas, fyldt af ädla drufvors blod, »se, hur vackert solstrålen faller på glasen! Se, hur de blixtra af aftonrodnadens glans... Töm kristallen, Amanda... en skål för din lycka! En skål för *vår* lycka!»

»Ja, ja, en skål för *vår* lycka!» ropade Amanda lifligt och tömde den blixtrande kristallen.

»Ack, du härliga väsen!» deklamerade Gustaf, med hänryckning betraktande flickan, öfver hvars ansigte solen hade utbredt sina strålar; »må verlden blifva *intet* för oss, blott vi blifva *allt* för hvarandra!»

»Ja, *allt* för hvarandra!» upprepade Amanda; »men kan jag väl bli så mycket för dig som jag ville vara!»

»Detta uttryck borde vara *mitt*... ty kan väl jag...»

»Gustaf, du har rikedom och anseende, men hvad eger väl jag!... Jag är en fattig flicka utan anseende, utan namn... jag eger ej en gång deras aktning, som borde vara mina bästa vänner, deras, som skulle vara mig i föräldrars ställe... Men äfven jag kan vinna namn och ära... Ja, Gustaf!» tillade hon, under det hennes ögon började återvinna sin vanliga eld, »vet du, denna idé, du mins väl, denna idé, som för en timme sedan...»

»Hvilken idé, min älskade?»

»Jo, du kommer väl ihåg att, när vi foro förbi gästgifvargården, som ligger här bredvid...»

»Jaså, Säby... men jag mins icke...»

»Jo, en teatertrupp anlände dit i samma stund vi åkte förbi gården.»

»Ja, det kommer jag ihåg.»

»Då flög en idé genom mitt hufvud.»

»Ja, ja, du ville bli skådespelerska... jag erinrar mig, att du nämde något ditåt.»

»Ja, jag vill bli, jag skall bli skådespelerska!» ropade Amanda med denna fasthet i uttrycket, som var henne så egen.

»Jag gillar ditt val, Amanda... Du skall hänrycka en verld, jag är säker derpå... Jag ser redan triumfvagnarne,

»En skål för vår lycka!»

som föra dig ... jag hör jublet af massan, som omger dig ... du skall bli ärad, stor! ... En så vacker hand som din kan icke annat än ha en hel verld på sina fem fingrar ... En skål för dina framgångar och för det frejdade namn, du en dag skall bära!»

»För mina bemödanden, hvilkas lön blir din kärlek!» svarade flickan, klingande med sin artige värd och derefter tömmande det glas, hvilket denne icke uraktlåtit att fylla till brädden.

Detta är skilnaden emellan mannens och qvinnans äregirighet, att när mannen, för tillfredsställandet af denna våldsamma passion, uppoffrar allt, vän, älskarinna, maka, barn, så ser qvinnan deruti blott ett medel till vinnande af vänskap och kärlek. Den förre slukar ensam alla de frukter, äregirigheten kastar honom i famnen, och skådar ändå efter flere med samma roflystnad som förut; den senare icke allenast delar med sig de frukter hon samlat, utan äfven uppoffrar sig sjelf med dem. Låt henne vinna en krona, och hon skall sätta den på sin älsklings hufvud, nöjd om hon endast får vara den blyga, anspråkslösa blomman vid hans bröst.

»Ja, Gustaf,» fortfor flickan, alltmer hänförd, »jag skall studera, och du, min gode, min älskade, du skall låta mig ostörd egna mig åt min konst ... Men när jag en gång hunnit målet och när du hör hur alla prisa och lofsjunga mig, då skall du vara stolt öfver att du allena eger min hela kärlek ... det är ju så, Gustaf? ... Du skall bli mycket stolt öfver din Amanda?»

»Stoltare än en kejsare, omgifven af bugande kungar,» svarade han, i det han från ispiedestalen flyttade champagnen och lät dess perlor hoppa ned i Amandas glas.

»Och jag skall belöna dig för denna stolthet, jag,» återtog flickan; »med alla de blommor och kransar, jag skördat, skall jag flyga till dig ... med dem vill jag bekransa dig! ... Och sedan vill jag föra dig ut bland den jublande menigheten och ropa till alla: honom, honom allena skolen I prisa och bekransa, ty allt hvad jag är, är jag genom honom!»

Öfverväldigad af sin drömda lycksalighet, lutade hon sitt hufvud mot den unge mannens bröst, och han tryckte en kyss på hennes glänsande hjessa. I detta ögonblick brann det annat än låg sinnlighet i denna kyss, det låg deruti en

helig vördnad. O, hvarför blef denna höga känsla lika flyktig som champagnens perlor!

»Ser du,» fortfor Amanda, »ända från mina första år älskade jag sången och poesien... Ack, hur har jag ej hänryckts af Stagnelii sånger!»

»Du har då läst Stagnelii sånger, dessa varma, glödande sånger!» ropade löjtnanten, hvilken likväl icke läst mer af Stagnelius, än »Flickans monolog», som börjas med: »Ned från himlarunden Blunden» etc. och »Dialogen», som inledes med: »Sköna flicka, nöjets altar» etc., samt »Glädjeflickan i Rom».

»Ja, jag har läst dem, sjungit dem, deklamerat dem!»

»Du kan då äfven sjunga och deklamera?»

»Ja, detta har varit min högsta glädje... Vill du att jag skall deklamera något för dig?»

»En kyss på din fot för hvarje ord du deklamerar, gudomliga flicka!»

»Du har läst Sigurd Ring?» frågade Amanda, i det hon reste sig upp.

»Ja visst... en härlig elegi!» svarade löjtnanten obesväradt.

»Sigurd Ring är ett sorgespel,» rättade flickan.

»Ja, så är det... jag tänkte på att... Ack, deklamera, deklamera, ljufva Amanda!»

»Detta sorgespel väckte min första håg för teatern,» sade hon; »hvad det är skönt! Hvad det är storartadt!»

»Deklamera! Låt mig sluka ljudet af din sköna röst!»

»Du kommer väl ihåg scenen emellan Gerda och Hilma... tycker du om den?»

»Jag är förtjust uti den!»

»Jag minnes nu icke allt, men något dock, ty detta kan aldrig gå ur mitt minne... Hör först hvad Gerda, den elaka fostermodern, säger:

»När en gång bålet eller grafvens maskar
Vår kropp förtärt, då äro vi förbi.
Med sista sucken bortgår ock vår själ,
Som rök i vädret, och till aska bytes
Det bröst, som fordom lågade så ömt.»

»Bravo, bravo!» ropade åhöraren, klappande händerna af alla krafter.

Amanda betraktade något förvånad sin älskare.

»Det var den elaka fostermodern, som talade,» sade hon; »men hör nu hvad den ädla Hilma svarar:

»Du skämtar, Gerda! — Har du aldrig älskat
Och aldrig lidit? — Hjertats minsta känsla
Är starkare än graf och bål och urna.
Har du förgätit hvad i forna dagar
Med dygdens tårar barnet du förtäljde,
När lekande med blommor på ditt sköte,
Det såg till andars blåa rike opp?
O nej; den eld som i vårt inre flammar,
Som oss förtär i vällust och i plågor,
Den släckes ej af jordens eld; den leker
I nattens lugn kring ättehögen än;
Den nalkas, suckande, i töcken svept,
Vid stjernors ljus, de dyra föremålen.»

»Skönt, härligt! Bravo, bravissimo!» jublade löjtnanten och tryckte tjuserskan hårdt till sitt bröst.

»Tack, Gustaf!» yttrade Amanda, nära att qväfvas i hans famn; »åt Hilma bör du applådera.»

»En skål för din älsklingsskald! En skål för Stagnelius!» ropade den alltid uppmärksamme värden, fattande champagneglaset.

»Ja, för honom!» instämde Amanda och höjde sitt med de många perlorna i; »för honom, som qvad så himmelskt under det de jordiska qvalen söndersleto hans bröst!»

Hon läppjade på glaset och ville sedan ställa det ifrån sig.

»Amanda,» hejdade henne värden, »för honom, som sjöng så djupt, måste du dricka djupt!»

»Mitt hufvud är så underligt,» svarade Amanda något drömmande och vidrörde sin panna med ett finger; »jag tycker, att bilderna röra sig på väggen der... Men du har rätt, Gustaf,» tillade hon lifligare; »i botten för Stagnelius!»

Och derpå tömde hon champagneglaset till botten.

Det sköna paret återtog ej sin plats vid bordet, utan vandrade kring salen med armarne om hvarandras lif.

»Chevaleriets lysande dagar!» yttrade Amanda, stannande med sin älskare framför bilden af en riddare, hvilken i

fyrsprång och med utsträckt lans ränade emot en eldsprutande drake. »Gustaf, jag ville se dig på den stolte springaren jaga fram i striden... jag ville se dig i din granna uniform, hvad du måste se ståtlig ut!... När, när, min ädle riddare,» ropade hon med oupphörligt tilltagande svärmeri, ännu mer uppjagadt af champagnens glödande verkan, »när störtar du mot draken för din Amandas skull?... Amanda står bredvid med hopknäppta händer och beder till helgonen om seger för dig... Ha, min Sankt Göran, du är redan i striden!... Du tumlar om med den rysliga draken... jorden darrar under de vilda slagen... luften fylles af lågor och blod... se hvilka giftströmmar ur drakens blodröda gap... se hur solen förmörkas... Tappre Sankt Göran, försvara dig!... Strid! Segra!... Amanda beder... Ah, riddaren faller!... Han förblöder!... Han dör!... Arme Sankt Göran! Arma Amanda!... Mitt hufvud brinner!... Hvar är jag!»

Med blossande kinder lutade hon sig emot den unge mannen, som skyndade att omsluta henne med sina armar.

Semeles gudomlige son hade med sin thyrsus, den af vinrankor omflätade stafven, smygt sig in i Gracernas dansande ring, och den unga flickan, ovan vid den yrande dansen, kände sina sinnen förvirras.

Amandas riddare, hvars hufvud vinguden äfven vidrört, men icke hunnit förvirra, ledde sin dam ur riddarsalen in i de rum, hvarifrån de kommit, och de stora dörrarna tillslöto sig efter dem begge.

Strax derefter inträdde samme betjent, som dukat bordet. Roflysten kastade han sig öfver qvarlefvorna af den rika supén och, nickande åt riddersmännen omkring honom, tömde han glas på glas. Deremellan spetsade han öronen och lyssnade, med ögonen fästa på de stora tillslutna dörrarne. Han lyssnade länge till de underbart sköna, ehuru mycket fantastiskt sväfvande tonerna af den unga flickans röst, som i något af de innersta rummen sjöng en glödande kärlekssång, med hvilken förenade sig ackorderna på ett piano; men det låg någonting ojemt, oredigt i dessa ackord, hvilket röjde att handen, som anslog dem, saknade sin vanliga säkerhet. Tonerna tycktes sväfva omkring åt alla håll liksom blombladen, när de, af någon våldsam hvirfvelvind ryckta från stjelken eller blomkronan, strös ut i rymden och försvinna.

Sången aftog allt mer och mer, och slutligen förklingade den med ljudet af en döende näktergal.

Betjenten, hvilken icke mer hörde något och derför trodde sig kunna vara ostörd i sitt lofliga värf, förde nu en nyuppslagen buteij till sina läppar och nickade dervid åt de gamla riddarne; men denna gången drack han ej, ty han såg tydligt, huru den ena skuggan efter den andra uppsteg öfver riddarnes gestalter och anleten.

Denna syn förskräckte honom, ty han kom ej att tänka på, att den klara aftonsolen började skrida ned bakom de vestra skogstopparne. Deremot erinrade han sig ganska väl, att det plägade spöka i den gamla riddarsalen, och han stälde darrande ifrån sig vinbuteljen.

Riddarnes ansigten blefvo allt mörkare och mörkare.

Betjentens förskräckelse tilltog allt mer, hans ben skälfde och kallsvett öfverhöljde hans panna, ty det tycktes honom som hade de gamla riddarne uppstämt en aftonhymn, hvilken klagande brusade från riddarsalens fyra sidor.

Ja, det var de som sjöngo, och hymnen var:

»O, att solen skall gå ned, när hon är skönast!»

ADERTONDE KAPITLET.

En flyktig solens stråle.

Men eviga voro dock ej de skuggor, som betäckte de gamle riddarnes anleten, och evig ej heller nattens mörka mantel, som öfverhöljde deras glänsande rustningar. Solen, evigt gammal och evigt ny, strålade redan högt öfver östra skogstopparne hvilka ännu prunkade med det guld, som dagens drott strött omkring sig på sitt lysande kröningståg, och öfverallt, hvar den skred fram, mötte han tillbedjande blickar och glädjestrålande anletsdrag.

Men mest bland alla strålade den unge, ståtlige husarofficerens ansigte, när han trädde ut genom den höghvälfda

herrgårdsporten och satte sina saffiansbeklädda fötter på gårdens fina, af daggen lindrigt berörda sandgångar.

Honom till mötes hastade samme betjent, hvars fruktan för spöken vi den sistförflutna aftonen bevittnat.

»Hör noga på hvad jag befaller dig!» yttrade löjtnanten till den bugande tjenaren; »du plundrar på ögonblicket trädgårdsrabatterna på deras vackraste blommor... Dessa blommor uppfäster du sedan i kransar och guirlander rundt omkring ekopaviljongen i trädgården... De skönaste krukväxter, du i hast får tag uti, låter du föra in i samma paviljong och uppställer dem så, att de bilda ett slags blomsterskärm omkring kaffebordet, hvars servis måste vara värdig en drottnings dejeuner... Allt detta skall vara i ordning till dess jag kommit tillbaka, ty jag begifver mig nu till stora orangeriet.»

Efter utfärdandet af denna befallning gick löjtnanten in i trädgården och försvann snart mellan häckarnes rika löfverk.

Den af första våningens långa fönsterrader, som vette åt öster, eller åt parken och trädgården, undanskymdes nästan hel och hållen af kastanjers och lindars lummiga kronor, emellan hvilka här och der en reslig engelsk gran vaggade sina något glesare grenar. Derför, när solstrålarne af förlåtlig nyfikenhet ville titta in uti något af dessa fönster, valde de helst granarne, emedan dessas kronor icke voro så envist ogenomträngliga som löfträdens.

Äfven denna morgon dansade en den klaraste solstråle genom granarnas blekgröna barr och ledsagades från gren till gren af sjungande trastars festliga välkommen. Solstrålen smekte och kysste sina små älsklingar, men skyndade sedan mot fönsterrutan, förmodligen längtande efter någon större och dyrbarare vän, åt hvilken den kunde meddela sin glans och sin himmelska glädje.

Det väna himlabarnet upptäckte genast ett glänsande mahognybord med åtskilliga små silfverpjeser, tillhörande en rikligen försedd toalett; men kunde naturligtvis icke spegla sig i den granna toalettspegeln, emedan denna såsom vanligt var vänd inåt rummet. Ingalunda sorgset deröfver, hoppade himlabarnet öfver spegeln, men studsade i detsamma förskräckt tillbaka, ty det hade mött den slocknande blicken från en flickas bildsköna, men dödsbleka ansigte.

Flickan med det dödsbleka ansigtet var klädd i en mörkgrön rock, hopknäppt ända upp till halsen. Med venstra handen sökte hon sammanhålla sitt långa lösta hår, och i den högra höll hon en kam af sköldpadd; men som de begge marmorhvita händerna äfven syntes lika orörliga och kalla som marmorn, så var det föga hopp om att sköldpaddskammen kunde uppfylla sin bestämmelse att ordna det glänsande svarta håret, och detta hopp slocknade alldeles, när begge händerna släppte sina tag, hvarvid kammen föll ned på mattan och håret utefter den unga flickans venstra sida.

Nu närmade flickan sitt ansigte intill spegeln, liksom ville hon i glaset på möjligaste nära håll granska de bleka anletsdragen.

Men hastigt, och liksom hon blifvit förskräckt af någon hemsk syn i spegeln, reste hon sig upp, vände spegelglaset mot fönstret och försvann sjelf i bakgrunden af kammaren.

Solens barn blef då på glaset varse några ljusa perlor, hvilka det skyndade att tillegna sig, och log dervid så himmelskt skönt som man föreställer sig att englarne le, när de upphemta ångerns tårar ur den dödliges öga.

Nu nalkades å nyo den bleka flickan fönstret och öppnade det, hvarvid hon åt den inströmmande morgonluften anförtrodde några suckar, djupa som vågens, när stormens vinge klyfver dess barm.

Derefter ilade hon återigen från fönstret och gick med stora steg fram och tillbaka i rummet, än vridande händerna, så att dessa blefvo röda som blod, och än slitande sitt långa, yppiga hår, så att händerna mörknade af de lockar, hvilka, lösryckta från den sköna hjessan, snott sig om hennes fingrar och lågo qvar, sedan händerna släppt den glänsande flätan.

I detta ögonblick förlorade solstrålen sin gyllene glans. Var det väl ett moln, som ilade förbi solen, eller hade kanske solstrålen bleknat vid åsynen af denna smärtans och lidandets bild?

Vid ett tillfälle hejdade flickan sin oroliga gång och höjde sig på tåspetsarne. Derefter nalkades hon med skuggans lätta fjät det öppnade fönstret, stannade der och lyssnade.

Hvad var det hon lyssnade åt?

»Det var som jag sade,» hördes en qvinnoröst nära under fönstret; »här skulle vi ha de vackraste törnrosorna... skynda att plocka dem!»

»Ja, visst måste vi skynda,» svarade en karlstämma; »men vi hinna nog få i ordning, för alla menniskor äro ju sysselsatta med paviljongen, och dessutom dröjer det en god stund, innan löjtnanten kommer tillbaka från orangeriet.»

»Hvad skulle han der att göra?»

»Utse de vackraste vindrufvorna och skatta ananasträden... vackert skall vackert ha, begriper hon väl... så går det till vid de förnämas bröllopsfester... ha ha ha!»

»Ha ha ha!» instämde qvinnan; »men, kära Blom, hur fick löjtnanten tag i den der unga vackra flickan?... Löjtnanten är väl den största flickjägare man kan tänka sig... Jag undrar just hvilken den här späda tösen nu är i ordningen, den hundrade eller hundradeförsta.»

»Legio, ity de äro många,» svarade karlen med fortfarande glädtighet.

»Nå, hur kom han att ta henne med sig hit ut till landet?»

»Kort före innan vi skulle resa från Stockholm i går förmiddags och just som jag kört fram med vagnen framför porten, såg jag löjtnanten komma på gatan med den der mamsellen, som såg mycket blek och gråtmild ut... Sedan han hjelpt henne upp i vagnen och slagit upp suffletten, tog han mig afsides och hviskade så här: 'Fan tar dig, om du låter någon kristen själ få nys om att jag har en flicka med mig i vagnen, och du får icke en gång tala om det för min far'!»

»Jag tänkte, jag, att kommerserådet skulle följa med från Stockholm,» anmärkte qvinnan.

»Nej, han dröjer qvar till nästa vecka, och tacka Gud om han då kommer ut.»

»Nå, och så for ni ifrån Stockholm?»

»Ja, och det gick som en vind, sju mil på sju timmar. Vi gåfvo oss knappast tid att äta middag en gång »

»Och herrskapet i vagnen?»

»Det var ett smekande och ett kuttrande, må ni tro... Fan så vacker är hon, och ju längre vi kommo från Stockholm, desto gladare blef hon.»

»Nå, än sedan?»

»När vi kommit fram till Säby emot aftonen, steg löjtnanten ur vagnen och sade i hemlighet till mig: 'Blom, spring öfver hagen ginvägen till Asplunda, så att du är framme före oss; men när du ser oss komma, så springer du emot oss och berättar högt, att mina föräldrar rest bort på eftermiddagen till någon af grannarne, men att de snart komma hem tillbaka'.»

»Hans föräldrar! . . . Hvilka föräldrar?»

»Löjtnantens far och mor, kan ni väl begripa!»

»Är ni rysk! Kommerseràdet är ju qvar i Stockholm!»

»Kan väl vara . . . men i går var han ändå på besök hos grannarne,» yttrade betjenten skrattande.

»Och hans mor!» yttrade qvinnan, »nog är det sant, att salig kommerserådinnan inte är långt borta; men hur hon skall bära sig åt för att komma tillbaka ur kyrkogården, vet jag inte.»

»Inte jag heller, men troligtvis drar löjtnanten bestyr om det, som om allt det andra.»

»Det är ju då ett bedrägeri mot den stackars flickan!»

»Ni är tokig, gumma! . . . Endast det är bedrägeri, när man gör falska bankosedlar eller skrifver andras namn under reverser.»

»Tror ni inte, att de här rosorna räcka ett godt stycke?»

»Mer än som behöfs, och mer finns ej heller att anamma, så framt ingen har lust att plocka taggarne.»

»Herre min Gud! Hvad var det?» skrek qvinnan.

»Hvad gnäller ni för?»

»Se dit upp! . . . Nu är det borta! . . . Hu, hvad jag blef förskräckt!»

»Hvad var det?»

»Jag tyckte jag såg ett lik, som tittade fram ur fönstret der.»

»Hvilket fönster?»

»Det der, som står öppet . . . fönstret till salig kommerserådinnans sängkammare, vet jag!»

»Är ni då ett söndagsbarn, efter ni ser spöken på ljusa dagen?»

»Hu, det var ett lik jag såg, med det längsta svarta hår kring det krithvita ansigtet . . . det var, Gud nåde mig, salig kommerserådinnans vålnad!»

»Hon hade, om jag inte bedrar mig, ljust hår ... men kanske håret svartnar i grafven ... det vore lyckligt för er det, mor, som fått ett helt gråsparfsbo i hufvudet.»

Rösterna aflägsnade sig och hördes snart icke mer.

Hon, som lyssnat vid fönstret, drog sig några steg tillbaka in i rummet och stod ett par minuter orörlig med krampaktigt hopvridna händer och vansinnets leende på läpparne. Derefter uppdrog hon ur barmen ett litet anspråkslöst kors af guld och bernsten, hvilket hon förde först till ögonen och sedan till läpparne, samt höll det länge tryckt mot dem, hvarefter hon, efter att ha lagt korset på bordet,

föll på knä, med händerna hopknäppta öfver det svartlockiga hufvudet.

I denna ställning förblef hon en god stund; men ändtligen uppreste hon sig och blickade rakt framför sig. Det vansinniga leendet hade försvunnit från hennes mun, och blicken började flamma af hög glans, och en högre färg göt sig öfver hennes kinder. Ansigtet var icke mer en svag, lidande flickas: det var en stolt, om också djupt sårad qvinnas.

Slutligen utsträckte hon högra armen mot solstrålen, hvilken å nyo genom granens krona flugit henne till mötes. Solbarnet hoppade upp på hennes hand, ilade utefter armen upp öfver hennes anlete och dröjde der, hvilade der.

I denna stund syntes den unga flickan liksom förklarad; men följande ögonblick fanns hon ej mer i fönstret.

NITTONDE KAPITLET.

Stormen bryter lös.

En halftimme derefter återvände den stolte arfvingen till Asplunda från trädgården och trädde in genom hvalfporten. Med bevingade steg ilade han uppför de breda mosaiktrapporna och skyndade in i första våningen.

Hans ansigte och hållning för öfrigt voro endast jemförliga med hjeltens efter en vunnen slagtning.

Efter att ha genomvandrat en betydligare sträcka af praktfulla kabinett, förmak och salonger, stannade han slutligen framför en tillstängd dörr, på hvilken han sakta och småleende knackade.

Som något tecken till svar inifrån icke förspordes, vågade han vidröra dörren med knogen, ehuru med lika liten framgång.

Men hvad fingret och knogen icke kunna åstadkomma, förmår utan tvifvel den oemotståndliga rösten, och hvad är väl mera oemotståndligt än en lycklig älskares stämma?

»Amanda, älskade Amanda, det är jag,» tillkännagaf han så smäktande som möjligt.

Samma tystnad.

»Det är Gustaf, din Gustaf!» återtog han något högre.

Samma tystnad, samma envisa tystnad.

»Om du icke tillåter mig gå in,» fortfor han ännu högre, »så förunna mig åtminstone den afundsvärda lyckan att få lyssna till din himmelska stämma.»

Med återhållen andedrägt lade han örat till dörren för att uppsnappa bifallet till denna, i hans tycke så anspråkslösa, begäran; men icke ens den obetydligaste ton af den »himmelska stämman» kunde förnimmas; det enda han tyckte sig höra var ett obehagligt gnisslande ljud, som sårade hans musikaliska öra.

Något stött öfver den skönas koketteri, tog han sitt parti och öppnade dörren samt inträdde i sin mors, salig kommerserådinnans, f. d. sängkammare.

Hvad mötte honom derinne?

Ett öppet fönster, men icke en öppen famn, det friska luftdraget af himmelens vind, men icke den friska andedrägten af den sextonåriga flickan.

Ack, det gifves onekligen ögonblick af lifvet, då man tycker att den gifmilda Försynen ändå har bra litet att bjuda på!

Något öfverraskad närmade sig löjtnanten på tå den rymliga, af brokiga sidengardiner omfläktade samt på förgylda lejonfötter hvilande imperialsängen, salig kommerserådinnans, innan hon nödgades utbyta den mot den trånga på silfverfötter, med en väfnad af mossa och blommor till sängomhänge, fodradt med tre alnar tjockt lager af svartmylla eller sand.

Den unge krigaren öppnade varsamt sidensparlakanen och kastade en blick in i den olympiska verlden. Han fann de ljusa molnbäddarne, men icke den sväfvande gudinnan.

»Kanske hon redan gått ut i parken,» mumlade han för sig sjelf och lemnade sängkammaren. Hans ögon spejade omkring i kabinettet der utanför och saknade dervid den lilla vackra halmhatten och den hvita långschalen, hvilka han tidigare på morgonen funnit liggande på kabinettssoffan. Derigenom öfvertygad att den sköna gästen lemnat våningen,

begaf han sig åter ut i parken och ströfvade omkring öfverallt, ropande Amandas namn; men han besvarades endast af vindens sus, hvilket, ju oftare han ropade, föreföll honom allt mer gäckande och hemskt.

Nu kom betjenten med den underrättelsen, att kaffet var serveradt och att Ekopaviljongen var smyckad i enlighet med husbondens befallning.

Löjtnanten skyndade dit och fann för sina ögon ett paradis; men hvad är ett paradis utan en Eva!

»Har ingen af er sett mamsell i dag?» frågade han den ena efter den andra af folket.

Endast det fördömda *nej* blef svaret på alla hans frågor.

Han störtade ut ur trädgården och upp i våningen tillbaka. Samma tomhet, samma ödslighet. När han sprang igenom riddarsalen, skyggade han för de barska gestalterna på väggarna, ty äfven i deras ansigten trodde han sig upptäcka ett trotsande hån.

Nedkommen å nyo på gården, blef han varse en af drängarne, hvilken tycktes komma från landsvägen.

»Har du sett något ungt fruntimmer i mörk klädning, hvit schal och halmhatt med skära band?» frågade han drängen.

»Jag tror väl att jag mötte ett tocket,» svarade denne.

»När, när?» ropade löjtnanten, öfvermåttan glad.

»För nära en timme se'n.»

»Hvar, hvar?»

»Hon sprang utåt landsvägen till.»

»Sprang! ... Hvart sprang hon?»

»Kan inte så noga säga, nådig herr löjtnant... men jag tror, att hon tog af på vägen ned till sjön.»

»Till sjön!» upprepade den unge mannen, bleknande.

»Kaffet kallnar alldeles,» menade betjenten, som i detsamma kom ur trädgården.

Betjentens välmenande påminnelse mottogs med en dundrande befallning att på ögonblicket sadla den bästa af ridhästarne.

Befallningen efterkoms, och, kastande sig upp på den eldige springaren, jagade löjtnanten i fyrsprång utåt landsvägen ned till sjön, sättande öfver stockar, stenar och diken.

Han ropade och hojtade och skrek som en galning; men hans röst var en ropandes i öknen.

»Om hon tagit lifvet af sig, tagit lifvet af sig!» våndades ryttaren, i det han sprängde fram utefter stranden, så att vattnet stänkte upp öfver honom.

Efter en halftimmes fruktlöst ridande invid stranden, intog han åter landsvägen. Kanske tröstade han sig med den förmodan, att den som vill dränka sig kan göra det utan att behöfva klä' sig i hatt och schal.

Han aflägsnade sig allt mer från Asplunda, mötande under den våldsamma ridten många, både åkande och gående, hvilka, tillsporda om det unga vackra fruntimret, icke hade något tillfredsställande svar att afgifva.

Så kom han fram till Säby gästgifvaregård, hvilken, belägen en fjerdedels mil från Asplunda herresäte, nu vimlade af åkdon och hästar.

Han frågade och frågade, men lika fruktlöst. Icke nog dermed att ingen kunde upplysa honom om det allra minsta: till råga på olyckan, drogo äfven alla på mun åt den unge mannen, hvilken syntes utom sig af ångest och förtviflan, ehuru han icke hade någonting annat än en bortsprungen flicka att beskärma sig öfver.

Fradgande af sorg och raseri, begaf han sig slutligen på hemvägen, och han hemkom i grefvens tid, ty midt på gården störtade den stolte fullblodshästen.

Löjtnanten hade hvarken ögon för det ädla djurets dödsryckningar eller öron för det tillskyndande gårdsfolkets anskri. Med händerna för ansigtet rusade han uppför trapporna, genom rummen och stannade ej, förrän han inkommit i den fördömda sängkammaren, på hvars soffa han kastade sig, utmattad både till kropp och själ.

Hvilken ond ande hade väl flugit bort med den unge, sköne och fine verldsmannens hela besinning och lugn, dessa afundsvärda själsegenskaper, som ingenting hitintills förmått rubba, icke en gång tårarne af de många offer, som förut fladdrat omkring honom, liksom fjärilarne kring ljuslågan, och för hvilkas brända vingar och anklagande dödsqval han städse egt ljuslågans klara likgiltighet?

Jo, ju mer han öfvertygade sig om förlusten af henne, som nu försvunnit, desto härligare framträdde hon för hans själs ögon — hennes sällsynta skönhet, hennes glödande hänförelse, hennes oskuld, så rik på tillit och förtroende.

»Ha, jag älskar henne!» ropade han halft vansinnig; »den första, den enda jag älskat! ... O, om hon komme tillbaka ... om hon återvände! ... Jag skulle, ja, jag skulle ... men hon kommer ej! ... Ve mig! ... För några timmars himmel gaf hon mig helvetet för tid och evighet! ... Ve, ve mig! ...»

Hans blick kom nu att falla på toalettbordet, och springande upp, störtade han dit, ty han hade upptäckt det lilla bernstenskorset, som Amanda burit, och hvilket hon, efter hvad hon sjelf för honom berättat, fått af fosterfadern vid sin första nattvardsgång.

Detta kors ryckte han till sig, öfverhöljande det med kyssar. Han tog det med sig till soffan och lade sig å nyo, tryckande korset mot sitt bröst med en häftighet, liksom ville han begrafva det i sitt hjerta.

Då — då hördes fotsteg af en gående i de yttre rummen.

»Hon!» skrek löjtnanten och sprang upp från soffan, gripen af glädjens yrsel.

Men fotstegen, som närmade sig, voro för hårda, tunga och våldsamma att kunna tillhöra Amandas sylfidiska fötter.

Löjtnanten skyndade emellertid till dörren, men drog sig lika hastigt tillbaka för den, som nu beträdde sängkammarens tröskel.

Den främmande, öfverhöljd af dam från hufvud till fot, var en medelålders man, af atletisk kroppsbyggnad; men hans ansigte brann som en eldkula, och ögonen i denna eldkula hade ingen hvita. Allt var blod och lågor.

Löjtnanten anade hvem den främmande var, och grafvens kyla genomträngde hela hans varelse.

Den, som i denna stund sett dessa begge män, skulle ha tagit dem för tvänne stoder, den ena af eld och den andra af snö, begge i hvart ögonblick färdiga att falla öfver hvarandra, då den enes seger endast kunde vinnas genom den andres fullkomliga tillintetgörelse.

»För sent kom jag för att rädda hennes oskuld,» började eldstoden, »äfven för sent för att rädda hennes lif! ...

Allt är då förbi!... Amanda, mitt barn... hos dig voro lifvet och oskulden *ett*... när den senare mördades, mördades också det förra.»

»Ni vet då... ni vet då!» stammade snöstoden.

»Allt!» svarade Alm, hvilken läsaren troligtvis redan igenkänt; »den livréklädde skurken låg nyss vid mina fötter derute,» fortfor han, »och med strupen mellan mina fingrar bekände han hvad *han* visste... Men ni, ni vet mer, ni, och derför måste ni kräla *under* mina fötter, ty jag skall trampa er till stoft och aska!... Det är ju så, Amanda!»

Och dervid lade han sina begge armar på löjtnantens skuldror, öfverhöljande dennes ansigte med sin feberbrinnande andedrägt; men i detsamma blef han varse bernstenskorset i löjtnantens hand.

»Det är mitt!» ropade han, ryckande till sig korset; »hur har det kommit i edra händer!... Ni har röfvat det, liksom allt annat... Jag gaf henne det en gång... ni, ni har också gifvit henne ett kors, förnedringens och förtviflans, och derför måste ni dö!... Amanda vill det! Amanda befaller det!»

Löjtnanten ville draga sig till dörren, ty han bäfvade för denne man, hvilken, vanstäld af den allt mer öfverhandtagande febern, mer liknade en ande ur afgrunden än en varelse från jorden.

Men Alm omfattade den unge mannen med sina armar och trängde honom mot kakelugnen, invid hvilken han höll honom fast med öfvermensklig styrka.

»Jag kan ej försvara mig mot er och vill det ej ens,» sade löjtnanten, sänkande hufvudet; »men om Amanda vore här, så svär jag vid allt hvad heligt är, att jag skulle lägga mig sjelf och allt hvad jag eger vid hennes fötter samt bönfalla hos henne att maken finge försona hvad älskaren brutit... Ja, herre, jag är olyckligare än ni, ty ni har ingenting att förebrå er, ni... det tynger ingen förbannelse på ert hufvud!»

»Amanda förlåter ej,» gnisslade den febersjuke, »ty Amanda vill att ni skall dö... Hör du, Amanda vill att du skall dö!»

Dervid tryckte han sitt bröst så hårdt emot den unge mannens, att denne kände sig nära att qväfvas.

»Menniska, vansinnige!» ropade löjtnanten, ansträngande alla sina krafter för att befria sig ur den förfärliga famnen,

»ni skulle vilja!... Ha, ni anfaller mig i mitt eget hus!... Hjelp... hjelp!...»

»Det finns ingen hjelp, ty Amanda sofver dödens sömn, och om hon skall vakna, så måste du dö!» yttrade den yrande, i det han släppte sin motståndare och ryckte upp ur fickorna tvänne pistoler, dem han riktade mot löjtnanten.

»Ni vill döda en obeväpnad!» utbrast denne i högsta ångest; »ha, det är fegt... ni är en man utan mod!»

»Feg, utan mod!» upprepade Alm, sänkande pistolmynningarna mot golfvet, ty en stråle af sans genomfor hans förvirrade hufvud.

»Om ni är en man med mod,» återtog löjtnanten, »så låtom oss kämpa som män, bröst mot bröst, stål mot stål, kula mot kula!... Följ mig, jag är färdig!»

»Ja, så är det,» genmälde Alm, i det han räckte sin motståndare den ena pistolen; »visa mig den plats, der jag får döda er och sedan sjelf dö!... Skynda, innan Amanda ropar för tredje gången, ty då är det för sent!... Skynda, skynda!»

Löjtnanten gömde pistolen hos sig och lemnade sängkammaren med fasta steg och kinderna flammande af stridslust.

Denna vändning af saken var honom välkommen. Det behöfdes en dödens blixt för att rensa den qvafva, hårdt sammanpressade luften i hans bröst. Att upphöra att andas ansåg han för bättre än att endast andas till hälften, och detta tillfälle att få vända den förtviflan, som sargade hans eget bröst, emot en annans hjerta, tycktes honom i denna stund vara icke blott en tröst, utan äfven en njutning.

Derför trädde han ut genom porten och in i parken med stolta steg och högburet hufvud.

Alm följde honom med pistolen under armen och blicken fastnitad vid den förutgående, i det han frammumlade en mängd halfartikulerade ljud.

Sålunda gingo de genom trädgården och togo vägen förbi den festligt smyckade Ekopaviljongen, hvarutur hördes ett starkt sorl af ordvexlande röster, hvilka slutligen öfverröstades af en gäll karlstämma. Men de begge herrarne tycktes hafva ögon blott för hvarandra, hvarför de fortsatte

sin väg till parkens aflägsnare delar, utan att ett enda ögonblick hejdas af det buller, som kom från paviljongen.

Hade de deremot haft tid att i förbigående kasta en enda blick inom paviljongens väggar, så skulle de ha blifvit åskådare af en högst egen och besynnerlig scen.

En mängd gårdsfolk och allmoge af begge könen trängdes inom paviljongen framför ett furstligt serveradt kaffebord, på hvars andra sida, och med ryggen mot en af blommor sirad karmstol, stod en person högst underlig att beskåda.

Den ifrågavarande personen, mager och torr nästan som ett benrangel, bar en rock, hvilken, ehuru ganska snygg, var så vid, att den kunnat rymma två gånger den personens kroppsdimensioner, som nu hade den på sig. Sak samma ungefär med pantalongerna och hatten, hvilken senare fördes än till ena örat och än till det andra, emedan den, sittande midt öfver hjessan, otvifvelaktigt skulle ha fallit ned öfver ansigtet ända till hakan.

Men det var icke kostymen, som föreföll mest anmärkningsvärd, utan fastmer personens sätt att hålla tal och dervid gestikulera med venstra handen, under det att den högra hängde orörlig i en röd halsduk, som var knuten omkring halsen. Understundom, eller så ofta han hemtade andan, läppjade han på en kopp af förgyldt ostindiskt porslin, ur hvilken ångan af den upplösta mokkabönan så aromatiskt doftade, läggande dervid fingrarne än på den svällande saffransbullen, än på det mandelbeklädda sockerbrödet, nu på den glödande drufvan och nu på den glödande orangen, smakande på allt, när han icke förmådde sluka allt.

»Det är som jag säger, godt folk!» talade han; »det är för min skull, som denna högtid är tillstäld ... Ack, mina barn, hvad det gläder mitt hjerta att se eder församlade omkring mig. Men skåden icke så snålt på kaffekoppen, ty kaffet är en enerverande dryck, som skulle förstöra edra kroppar, dessa sillens och potatisens kraftfulla verk! ... Blicken ej heller så rofgirigt på söderns förledande frukter, ty de skulle ruinera era tänder, dessa den tumstjocka hafrekakans trofasta vapenbröder! Det är endast för era herrars och husbönders skull, som drufvan pressas och sockerbagaren födes.»

Ett allmänt sorl af missnöje afbröt talaren, hvilken begagnade detta afbrott för att med några grabbnäfvar socker fylla sina rymliga fickor.

»Hvarför knoten I, mina barn!» återtog talaren, öfverröstande sorlet; »veten I då ej, att I ären skapade mer för himmelen än för jorden! ... På jorden skolen I slita den svåra persen ... för att sedan i himmelen må som perla i gull ... Der skall man gifva er till frukost kryddlimpa med sirap uti och till middag hvetbrödsskifvor, doppade i flott, och till afton sjuskinnsgröt med en mark smör per man, och ho kan uppräkna alla de supar, som skola vandra kring laget! ... Sen derför icke snedt på oss, som bättre

äro, utan låten oss behålla jorden, så lofva vi att gifva eder himmelen!»

Efter att så hafva ordat, förde talaren den stora silfvergräddkannan till sina läppar och tömde den ända till botten. De af åhörarne, som af den talandes beskrifning på himmelriket känt sig både rörde och tröstade, kunde likväl icke med lugn åse gräddkannans sorgliga öde, utan började å nyo utfara i knot och hotelser mot magermannen i vida rocken, för hvilken hvarken kaffe, socker eller grädde m. m. syntes heliga.

»Tyst, mina barn och underhafvande,» skrek oratorn; »är det ingen af er som minnes salig majoren och salig majorskan?... Är det ingen som kommer ihåg lille herr Kristian, hvilken slog drängarne och pigorna i ansigtet med den vackra guldpiskan, utan att de invände något deremot, ty alla voro lika glada och lyckliga som förut?... Ack, de gamla goda tiderna!... Förbannelse öfver de franska revolutionerna! Det är de som ha förstört era fromma vanor och rena seder och... Hvad ser jag der?... Champagne!... Ah, det var längesedan du strålade mot mig!... Se, hur han lyser, mina vänner... lyser som en löpare vid kungliga stallet... och äst du en löpare vid det kungliga stallet, så hjelper du mig nog att utbringa en skål för de gamla goda tiderna... Skål, mina barn och underhafvande!»

Och dervid knackade han af silfverhalsen mot bordskanten och förde den halshuggna champagnebuteljen till munnen och drack, utan att bekymra sig om de hvassa, ojemna kanterna eller om glasskärfvorna, hvilka krasade omkring hans läppar, till samtlige åskådarnes synnerliga förvåning och förskräckelse.

Redan hade han tömt buteljen till sista droppen, redan hade han lagt handen på en ny, då han kom att kasta en blick ut genom ett af Ekopaviljongens öppnade fönster. Hastigt sköt han ifrån sig den tillgripna buteljen och fattade i stället tag i fönsterposten, kastade sig ut ur paviljongen och syntes icke mer.

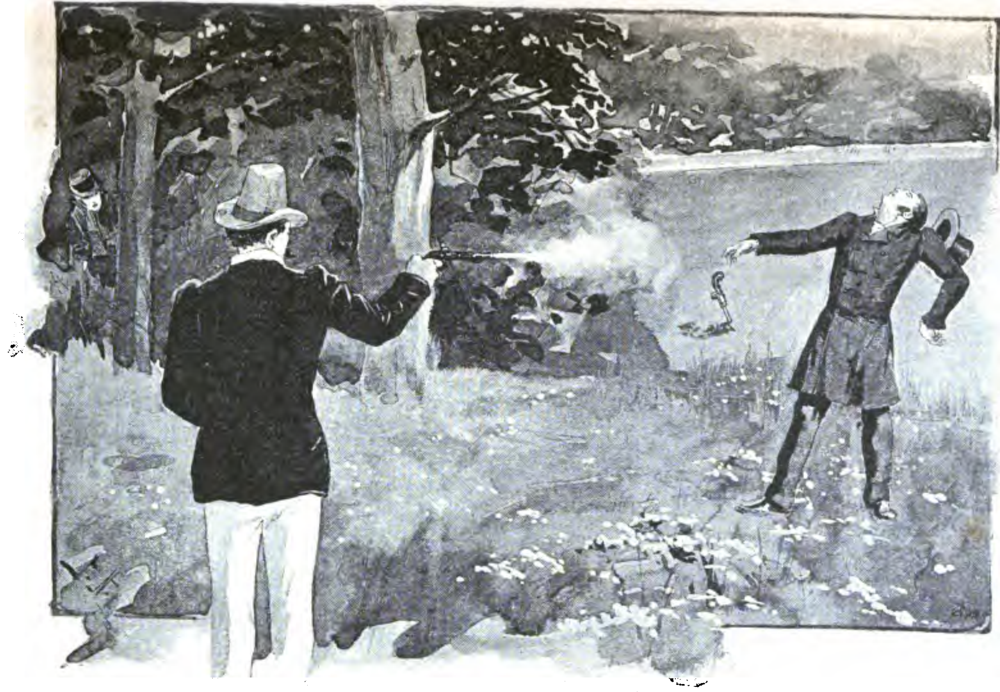
Vid slutet af Asplundas vidsträckta park reste sig på den tiden en lefvande teater, en miniatyrbild af den å Drottningholm. På dennas gräsbeväxta scen stodo tvänne

män midt emot hvarandra, med några och tjugu alnars mellanrum.

Begge hade ögonen riktade mot himmelen, än mot solen och än mot ett mindre moln, som från venster närmade sig den stora, klara himlakroppen. De hade öfverenskommit att, när molnet hunnit undanskymma solen och löjtnanten till tecken upphöjt sin venstra arm, begge skulle på en gång aflossa sina pistoler mot hvarandra.

Envig tillhöra sällsyntheterna inom vårt fädernesland, och ingen vän af menskligbet, lagar och religion bör beklaga sig deröfver. Men nekas kan dock ej, att sådana förolämpningar och brott kunna förekomma, hvilka lagens hand icke mäktar nå och för hvilkas bestraffande den evige hämnarens arm alltför länge dröjer, ja, kanske till och med alldeles uteblifver, åtminstone i tiden. Hos en och annan, hvars känsla för eller behof af ögonblicklig rättvisa äro större än förmågan att tåligt afbida evighetens hämd, kan i sådana fall den fråga uppstå, huruvida det är förenligt med rättsprincipen i allmänhet och medborgerligt lugn i synnerhet, att en skurk må kunna tillåtas fortgå på sin mörka bana, derför att lagen icke eger någon boja för hans hand eller himlen någon blixt för hans hufvud.

Men ligger då icke straff nog i medborgares förakt? invänder man kanhända. Visserligen, men gifves det då icke exempel på menniskor, hvilka, till följd af stånd och förmögenhet, anse sig kunna sätta sig öfver medmenniskors förakt och verkligen äfven lyckas deruti, emedan den, som är rik och mäktig, icke behöfver tigga sig till vänner och beundrare, helst skaror af folk finnas, som, när de tömma värdens vin, icke bry sig om antingen det flutit ur en oskyldig pressad drufva eller ur ett oskyldigt förkrossadt menniskobröst. Men, invänder man å nyo, hvad vinnes väl genom den enskilda hämden? Händer icke lika lätt att skurken går segrande ur striden, lemnande den oskyldigt förfördelade qvar på valplatsen? Medgifves; men uppkommer ej en ny tyngd för det förr eller senare vaknande samvetet derigenom, att man, i stället för att efter bästa förmåga söka ersätta den lidande för all den smälek eller olycka, man tillskyndat honom, rågar måttet af det onda genom att taga den oskyldiges lif? — Dock vare det långt ifrån oss att inför förnuftet vilja försvara hvad som endast inför känslan kan förklaras; men säkert är att i de länder,

De begge skotten afbrunno.

der envig äro mer vanliga, den usla fegheten och det lömska förtalet icke ha så stort spelrum som annorstädes.

Det lilla molnet nalkades allt mer solens strålande klot och betäckte det slutligen. Pistolernas mynningar myste mot hvarandra. Löjtnanten upplyfte venstra armen. De begge skotten afbrunno. Fåglarne i de närgränsande träden flaxade bort med förstämda tungor. Hvirflande följde dem den blågrå krutröken. Det lilla molnet jagade bort öster om solen, och dennas strålar föllo nu öfver den gröna teatern lika klara som förr.

Löjtnanten hade sänkt den högra armen och stod orörlig med framåt stirrande ögon. Kammarskrifvaren hade äfven sänkt den arm, hvars hand omfattat pistolkolfven, men hans knän vacklade, och hans ansigte öfverhöljdes af blod.

»Fly, fly!» sade den sistnämde med matt, dof stämma, »fly! Och följe er från denna stund tvänne blodiga skuggor i stället för en!»

Ett rasslande ljud hördes bland buskarne, och mellan dem framstack ett magert, blekt ansigte, snarlikt talarens i Ekopaviljongen.

Löjtnanten störtade från valplatsen och försvann, liksom förföljdes han redan af de tvänne blodiga skuggorna. Men Amandas hämnare sjönk blödande ned bland markens gräs och blommor.

Och *hon*, den bedragna, beklagansvärda, hvar fanns hon i denna stund? Låg hon kanske på Saltsjöns botten med vågors gäckande glitter öfver en slocknad blick? — Eller irrade hon ännu omkring på jorden, och om så var, åt hvilka vindar förtrodde hon då sin djupa sorg? Med hvilka skogars sus förenade hon sitt hjertas klagan?

Sköna, arma Amanda!...

TREDJE TIDSKIFTET.

Primadonnan.

»Håll trogen vakt vid ljusets tempelflamma!
Blif mer, blif större — men ändå densamma!»

NICANDER.

TJUGONDE KAPITLET.

Hvalfrätten.

»På nordöstra strandbrädden af den klippö, från hvars spets Sveriges Gibraltar, det väldiga Carlsten, föraktligt nedblickar på haf och skär, ligger en liten samling af hus, oregelbundet kringströdda bland trädgårdar och klipphöjder.

Detta är det namnkunniga Marstrand, Sveriges modernaste badort, samt sjö- och stapelstad m. m., men beklagligtvis en stad, om hvilken man numera kan säga, att den lefver endast i det förflutna.»

Så börjar Axel Emanuel Holmberg, i sin intressanta och innehållsrika Bohusläns historia och beskrifning, teckningen af Marstrand, efter hvilken i ordningen kommer taflan af sjelfva fästningen, klippöns fruktade herskarinna, med följande inledning:

»Vester om Marstrands stad resa sig från öns högsta platå de väldiga massorna af det fasta Carlsten, anlagda på nittio till hundrafemtio fots höjd öfver hafsytan. Med sina ända till sextio fots höjd af ofantliga gråstensblock uppdragna murar och sitt öfver hundratrettio fot från anläggningspunkten höga torn erbjuder denna fästning, ej mindre genom sina kolossala murverk, än genom sitt dominerande läge, en den mest imposanta anblick ifrån hvad håll man än vill fatta den. Den omkring fästningen ledande rundgatan eller betäckta vägen är på sina ställen i berget nedsprängd ända till trettiofem fot, och hvart man i den vänder sig, bekikas man af döden ur gevärs- och styckegluggarnes aldrig tillslutna Argusögon, hvilka öfvertyga om, att för en fiende är denna väg den genaste till evigheten.»

Men Carlstens fästning har sig icke blott ålagdt att afskräcka eller bestraffa hvarje fiende, som vore nog förmäten eller ledsen vid lifvet att vilja nalkas de nakna klippstränderna, mot hvilka vågorna och stormarne fåfängt rasa, den har äfven för längre tid tillbaka varit en förvarings- och straffort för gröfre brottslingar.

Dessa förvaras i sju hvalf, fuktiga och osunda samt i saknad af tillräcklig dager och vädervexling, men hvartdera med tvänne logement, hvarjemte fångarne, med hänseende till deras pålitlighet och uppförande, äro indelade på tvänne fånggårdar, hvilken inskränkta klassifikation åstadkommer föga eller intet af den nytta man dermed åsyftat. Dråparen och subordinationsförbrytaren m. fl. måste här oundvikligen dväljas bland tjufvar, rånare och andra, hvilkas begångna brott ådagalägga ett vida större sedligt förderf än de förras. *

* Carlsten har nu mera förlorat sin egenskap både af fästning och straffängelse.

En höstnatt, några år efter händelserna på Asplunda herresäte i Roslagen, framstälde sig i ett af de sju fånghvalfven inom Carlstens fästning en scen, hvilken, om den också icke var sällsynt bland dem, som bebo dessa hvalf, likväl måste förefalla hvar och en oinvigd i hög grad ovanlig och hemsk.

På det fuktiga jordgolfvet i detta hvalf stodo omkring trettio fångar uppstälda i halfkrets framför en annan fånge, hvilken tagit plats på ett omvändt ämbar. Närmast och på hvar sin sida om denne, hvilken var den ende sittande, stodo tvänne personer, hållande hvar sitt tända ljus, af hvilka den hemska scenen upplystes.

Den som satt var hvalfvets frivilligt valde hufvudman. Inom hvarje hvalf utses en sådan, och denne utöfvar ett stort inflytande på de öfriga. Uteslutne från samhället, bilda fångarne ett samhälle för sig sjelfva under lagar, för hvilka Drako sjelf skulle ha studsat.

Den hufvudman, vi nu ha för ögonen, tycktes i alla afseenden vara vuxen sitt kall, ty hans ansigte var vildare än någon annans af de församlade, hvilket i sanning icke ville säga så litet, och hans kropp var den ojemförligt gröfsta bland alla. Armarne och den öfre delen af kroppen, som voro blottade, erinrade ovilkorligen om den ofantlige Typhoeus, hvilken, i spetsen för de öfrige titanerna, staplade bergen Ossa och Pelion på hvarandra för att på detta sätt bestorma himlen och störta Jupiter från Olympens tron. Omkring hufvudmannens hals, värdig en buffeloxe, var knutet ett rep, vid hvilket hängde ned öfver det höga, breda och hårbeväxta brösthvalfvet en liten fyrkantig blyplåt, i hvilken bilden af en dödskalle befanns inristad. Af det breda, vilda ansigtet syntes knappast mer än halfva pannan och de stora, långsamt rullande grå ögonen, ty allt det öfriga var betäckt af svart, borstlikt hår och skägg, som föll ned ett godt stycke öfver bröstet, dock icke så långt, att det öfvertäckte blyplåten, hvilken, jemte den alnslånga träklossen, som han höll i högra handen, och halmmadrassen, hvarpå hans nakna fötter hvilade, utgjorde hufvudmannens insignier eller »imposanta emblem».

Hufvudmannen lät sina mönstrande blickar långsamt öfverfara den tysta församlingen, och sedan dessa sålunda gått laget om, öppnade han sin mun till följande fråga:

»Är kräftan kokt eller lefvande?» *

»Lefvande,» svarade en röst från bakgrunden af den stora rysliga hålan.

»Hvaraf vet du, att den är lefvande?»

»Andra runden gick nyss förbi.»

»Hvad pekar den lefvande kräftan på?»

»På tolf och fem minuter.»

»Hur vet du det?»

»När runden gick, började jag räkna ett, och när du gjorde första frågan, hade jag hunnit till tre hundra.»

»Hör du något?»

»Nej, endast slamret af släpsablarne**,» svarade rösten.

»Godt! ... Hvad ha vi att göra, när den lefvande kräftan pekar på tolf?»

»Döma.»

»Än mer?»

»Straffa.»

»Döma och straffa,» upprepade hufvudmannen med stark stämma.

»Döma och straffa,» genljöd från församlingens munnar en kör, dof som ett på afstånd dönande haf.

»Finnes någon att döma och straffa?» började å nyo hufvudmannen.

»Ja.»

»Hvem?»

»De äro två.»

»Hvilka?»

»Stenbocken och Hvita räfven.»

»Hvarför nämner du Stenbocken före Hvita räfven och Hvita räfven efter Stenbocken?»

»Emedan Stenbocken begått ett större brott och Hvita räfven ett mindre.»

»Rätt så ... det större brottet har alltid förmånsrätt ... sådan är den rättvisa som skipas vid hvalfrätten *** ... Lumpsamlare †, led fram Stenbocken!»

* På romani eller tjufspråket kallas natten den *lefvande kräftan* och dagen den *kokta*.

** Bojorna.

*** Den hemliga domstol, i hvilken fångar äro ordförande och bisittare.

† Allmän åklagare eller fiskal vid *hvalfrätten*.

Tvänne halfnakna figurer närmade sig nu hufvudmannen, af hvilka den ene ledde fram den andre.

Han, som framleddes och benämdes Stenbocken, var en lång, mager gestalt och hade, dömd för röfveri å allmän landsväg, tillbragt omkring tio år på Carlsten, med utsigt att äfven få tillbringa sin öfriga tid derstädes. Han hade varit stenhuggare, och deraf hans tillnamn.

Den ledande brodern eller lumpsamlaren var något mindre till växten, men lika mager som den förre. Äfven denne var dömd till lifstids fästning för enahanda brott.

»Hvaruti består Stenbockens förbrytelse?» frågade ordföranden.

»I går eftermiddag stal han fyra tandprofvare * från en af kamraterna,» svarade åklagaren.

»Afskyvärdt! Bofaktigt!» beskärmade sig den hederlige ordföranden.

»Bofaktigt!» instämde de lika hederliga bisittarne.

»Hvad har du att anföra till ditt försvar?» frågade ordföranden den tilltalade.

»Jag bestrider,» genmälde denne tvärt.

»Ingenting annat,» yttrade ordföranden; »har du ingenting annat till ditt försvar, din skälm?»

»Känd sak så god som vittnad,» anförde åklagaren.

»Herrar ledamöter af den högloflìga hvalfrätten,» tog hufvudmannen å nyo till ordet; »är den tilltalade skyldig eller oskyldig?»

»Skyldig,» svarade bisittarne med en mun.

Derefter vände sig ordföranden åter till den anklagade:

»Att stjäla från kamrater är detsamma som att stjäla från sig sjelf,» sade han, »och att stjäla från sig sjelf är den enda stöld vi erkänna . . . Du förhärdade syndare . . . du har gjort dig skyldig till ett svårt brott.»

»Ja, ja!» mumlade de församlade med en ifver, som röjde, att delinqventen icke var bland dem, för hvilkas skull man lägger fingrarne emellan.

»Tyst!» befalde ordföranden, »stören ej mitt konsistorium!» **

Några minuters djup tystnad rådde i den hemska hålan, hvarefter hufvudmannen åter höjde sin stämma till ett så lydande utslag:

* Knallar.

** Hufvudet, när det öfverlägger och besluter sig till något.

»Som Olof Frisk, den der ock Stenbocken kallas, är öfverbevisad om att förliden gårdag hafva från en kamrat tillgripit fyra tandprofvare, alltså, och i förmågo af första kapitlet första paragrafen hvalflagen, dömes han att mista huggknubben *, sig sjelf till straff och androm till varnagel.»

Ett sorl af knotande röster höjde sig i hvalfvet.

»Bara mista huggknubben!» mumlade en.

»Skall han inte undergå hvalfstraffet? **» mumlade en annan.

»Jo, så står det i första kapitlet första paragrafen hvalflagen,» tillade en tredje.

»Hvem vågar mucka här?» röt hufvudmannen, i det han slog träklossen i stengolfvet så att det gaf eko i hvalfvet; »hvem vågar föreslå hvalfstraffet, och hvem kallar huggknubbens förlust för *bara?*... Veten I då inte, att första kapitlet första paragrafen undergått en förändring, och att det är jag som gjort denna förändring? Och är inte lifvets förlust det svåraste straff man kan tänka sig?... Hvad behagas, mine herrar!»

Den knotande oppositionen fortfor ännu, hvilket bevisade, att bisittarne icke delade sin ordförandes tanke i denna sak.

»Fram med perukmakaren! ***» ropade hufvudmannen; »hvem är perukmakare för veckan?»

En af fångarne framträdde, bärande en lång spjäla af halfqvarters bredd.

»Jaså, är det du,» yttrade ordföranden, mönstrande något föraktligt bödelns gestalt; »du är en dålig perukmakare... När du i förgår skulle knipsa Snickar-Olle, högg du så, att han sprang upp och skrek... Har du nå'nsin sett en hufvudlös springa upp och skrika?... Vet du, hur det gick med Dyringen, som var perukmakare i Upland för många herrans år sedan?... Jo, en gång, när han skulle taga knappen † af en arm satan, gjorde han tre hugg, utan att knappen gick af... Då befaldes Dyringen att sjelf lägga

* Hufvudet, det lekamliga.

** Förklaringen deraf ses framdeles.

*** Bödeln.

† Nacken.

sig ned, och en vensterhänd sexman trädde fram för att knipsa Dyringen ... Dyringen visste, att han skulle få nåd, om den vensterhände högg ett enda misshugg, och derför log han och lade sig ned, liksom man lägger sig för att sofva middag ... Den vensterhände högg, och vid första hugget rullade Dyringens huggknubbe fyra alnar från kroppen ... Då log inte Dyringen mer, och han sofver sin middag ännu i dag ... Jag ser på dig, perukmakare, att det skulle gå på samma sätt med dig som med Dyringen; men som jag tycker det är synd om dig, så vill jag sjelf traktera Stenbocken för att visa dig, din stympare, och alla de andra, hur man skall bära sig åt för att bli ålderman i det vällofliga perukmakareembetet ... Ned med dig, Stenbock, och hit med äppelknifven.» *

Derefter ryckte han spjälan ur den ordinarie perukmakarens hand. Den dömde, utan att yttre något ord, föll på knä och lade derefter sitt hufvud på madrassen.

»Ur vägen, att jag får rum!» ropade hufvudmannen och svängde omkring sig med spjälan, så att alla måste draga sig tillbaka.

»Bra, bra! Lefve hufvudmannen!» ropade alla, som nu började försona sig med den sjelftagna ändringen af första kapitlet första paragrafen hvalflagen.

Nu höjde hufvudmannen den fruktansvärda spjälan — ett hårdt slag hördes — delinqventen hvarken skrek eller sprang upp, utan låg orörlig som en död på madrassen.

Ett allmänt bravorop skallade genom hvalfvet.

»Vräk nu kroppen åt sidan och fram med Hvita räfven,» befalde hufvudmannen och återtog derefter helt lugnt sin plats på domaresätet.

Några fångar bortsläpade långt in i hvalfvet Stenbockens kropp, hvilken icke röjde minsta tecken till lif.

Derefter framledde lumpsamlaren Hvita räfven.

Denne var en liten, hvithårig och skelögd man med ett djupt ärr under venstra ögat. Äfven han var dömd till lifstids fästning, men för sedelförfalskning, förknippad med en mängd andra bedrägerier.

»Hvad har Hvita räfven gjort för godt?» frågade ordföranden.

* Bilan.

»Han har sqvallrat för en af fångknektarne, att Tunnbindar-Olle haft kisslingar* gömda i sänghalmen,» uppgaf åklagaren.

»Har du gjort det, min vän?» sporde ordföranden den tilltalade, med så mycken mildhet i uttrycket, som var möjligt för en sådan vilde som han.

»Jåg gjorde det för det gemensamma bästa,» svarade den tilltalade.

»Vanlig undflykt, stackars Hvita räf!» anmärkte hufvudmannen; »har du ingenting annat att försvara dig med?»

»Tunnbindaren, som rådde om kisslingarne, hade gömt dem under sänghalmen,» genmälde Hvita räfven, »och jag varnade honom flere gånger för att lägga dem på ett gömställe, som så lätt kunde upptäckas... men som han inte ville följa mitt råd och jag visste att fångknekten före natten skulle undersöka madrasserna, så höll jag för rådligast att yppa saken på förhand, ty om jag det inte hade gjort, så skulle upptäckten af Tunnbindarens saker gifvit anledning till en allmän visitering, och det hade smakat oss så lagom... Tunnbindare-Olle har alltid varit ett nöt, som inte är värdt att hålla på... Jag frågar hvar och en, om det inte var både klokt och fint gjordt?»

»Jo, jo,» försäkrades från alla sidor.

»Men innan jag yppade saken för fångknekten,» återtog den tilltalade, »nämnde jag för lumpsamlaren hvad jag tänkte göra.»

»Talar Hvita räfven sanning?» sporde ordföranden åklagaren.

»Hvita räfven ljuger,» svarade denne.

»Ljuger jag, din usling!» skrek Hvita räfven och upplyfte sin arm hotande mot åklagaren.

»Jaså, du förgriper dig mot åklagaremakten!» ropade ordföranden, slående träklossen mot stengolfvet.

»Det är en nedrig komplott emot mig!» fortfor den tilltalade, kastande omkring sig blickar, brinnande som ett lodjurs; »hufvudmannen och åklagaren ligga i maskopi med hvarandra.»

»Jaså, du förgriper dig mot domstolens värdighet!» skrek hufvudmannen. »Herrar bisittare,» fortfor han, vändande sig till ledamöterna, »talar Hvita räfven sanning?»

* Dyrkar.

»Jaså, du förgriper dig mot domstolens värdighet!»

Domstolens ledamöter iakttogo den djupaste tystnad, liksom kände de på samma gång sympatier för den anklagade och fruktan för hufvudmannen.

Denne förnyade sin fråga med högre stämma.

»Hvita räfven har i alla tider varit en hederlig och rask gosse,» svarade ändtligen en, som repat mod.

»Och om han sqvallrat för fångknekten, så var det till gemensamt bästa,» tillade en annan.

»Ja, ja,» instämde hela skaran.

»Hvita räfven är då oskyldig som ett lam?» frågade ordföranden.

»Ja, ja!» svarade bisittarne; »oskyldig, oskyldig!»

Det syntes tydligen, att Hvita räfven var lika mycket omtyckt af kamraterna som Stenbocken hatad.

»Tyst, stören ej mitt konsistorium!», befalde hufvudmannen, lutande sitt hufvud mot ena handen.

Efter några minuters öfverläggning höjde han sin röst och förkunnade följande utslag:

»Som ådagalagdt är, att Tunqvist, den der ock Hvita räfven kallas, denna gång sqvallrat för gemensamt bästa, så kan han icke kännas skyldig det straff, som för sqvaller uti tredje kapitlet första paragrafen hvalflagen stadgadt är.»

»Bra, bra! Lefve hufvudmannen!» jublade skaran.

»Men,» fortfor ordföranden, »men som Hvita räfven inför sittande rätt hött åt åklagaren med knytnäfven och utfört mot denne i vanvördiga ordalag samt derjemte förgripit sig mot den höglofliga hvalfrättens värdighet, i det han beskylt den för en mot honom uppgjord komplott, så borde han, enligt lagens bud i fjerde kapitlet, dömas till tittut *; dock, som Hvita räfven hitintills gjort sig känd för en i alla afseenden oklanderlig och hedrande vandel, varder han till lifvet förskonad, hvadan han följaktligen slipper att för denna gång fria till enkan **; men då en slik förbrytelse, derest den lemnades obeifrad och onäpst, kunde förr eller senare lända till upphäfvandet af våra heligt besvurna lagar, hvilket slutligen skulle hafva omstörtningen af hela vårt samhälle till följd, alltså och på grund af hvad i femte kapitlet om subordinationsbrott stadgadt är, pröfvas han skyldig att lida hvalfstraffet, honom till straff och androm

* Döden.

** Bli hängd.

till varnagel, och thetta med rätta, såsom kunglig hofrätten skrifver.»

Ett rop af förskräckelse från den dömdes läppar följde på denna dom, och ett sorl af ovilja hördes från alla sidor af församlingen, hvilket allt syntes bevisa, att detta slags förskoning till lifvet ansågs för vida svårare än sjelfva döden.

»Mitt hjerta lider, men rättvisan måste ha sin gång,» utlät sig ordföranden med rörd stämma.

»Nej, nej!» ropade några röster.

»Orättvist! Olagligt!» skreko andra.

»Mina barn,» suckade ordföranden, »ingen lider djupare än jag, och jag ville hellre bli kittlad med piprensaren * än afkunna en sådan dom ... men domen måste gå i verkställighet, och derför fram med bundtmakaren **.»

En fånge, som vid denna anmaning trädde inom ringen, släpande efter sig ett långt rep, lade ena handen på den dömdes skuldra

»Hjelp, hjelp, kamrater!» skrek denne och sökte befria sig från den ovälkomna handen; »hufvudmannen har alltid legat i kompani med Stenbocken och lumpsamlaren emot mig, och det för att jag alltid haft ögonen på dem, ty jemt ha de smussel sinsemellan, och jag har länge märkt, att de ha för sig något, som de icke vilja lägga fram i dagen för oss andra ... De frukta mig, och derför vilja de min undergång ... Rädden mig, kamrater!»

»Olycklige broder!» beklagade hufvudmannen med fortfarande mildhet; »det gör mig ondt, har jag sagt, men rättvisan måste ha sin gång.»

Det allmänna missnöjet med domen, långt ifrån att lägga sig vid hufvudmannens milda tilltal, antog allt mer och mer en hotande karakter.

Hufvudmannen uppreste sig nu från sitt säte och, kastande omkring sig trotsigt utmanande blickar samt svängande träklossen öfver sitt hufvud, höjde han nu sin röst:

»Skurkar ... när skall det en gång lyckas mig att få lag och rätt gällande ibland eder! ... När jag dömer strängt, så tycker man, att det är för mildt, och när jag straffar mildt, så anser man det för strängt ... Tyst! befaller jag,

* Huggen med knif.

** Profossen.

eller vid alla de brinnande svafvelsjöar, som vänta er, svär jag att tappa krösmoset * ur hjertat på er, så att icke en gång en så stor droppe skall finnas qvar, som kunde fukta en igelunges tand! ... Är det fråga om att göra storkalas på tamppressen **, då är ingen af er buskablyg ... men gäller det att lägga kapson på rebeller, då skälfven I som barn, när de få sin första karamell *** ... Derför ber jag till hin håle hvar morgon och afton, att han måtte låta er gå med handskar † och strumpa ††, ända tills ni alla samt- och synnerligen kommen på plakatet †††, hvilket jag hoppas måtte ske så snart som möjligt.»

Detta var en vältalighet från hjertat, och som också gick till hjertat, ty den tystnad af undergifvenhet, som nu från alla sidor förspordes, röjde att Hvita räfvens sak var förlorad.

»Jag vädjar, jag besvärar mig!» ropade den dömde ångestfull.

»Hos hvem?» frågade hufvudmannen.

»Hos begge fånggårdarne,» svarade delinqventen.

»Det får du ... men gånge icke desto mindre domen i verkställighet ... Dock, med afseende på ditt förra hederliga och berömvärda uppförande, vill jag, för att visa dig ett prof på min vänskap och högaktning, sjelf biträda bundtmakaren vid exekutionen.»

Icke en gång detta prof på vänskap och högaktning tycktes lugna delinqventen, hvilken, oaktadt alla protester och allt sitt motstånd, nu släpades till ett aflägset ställe inom hvalfvet.

Den olyckliges hufvud och axlar sammanpressades emellan hans knän, så att hans kropp fick skapnaden af en boll. Sålunda sammanbunden, upphängdes han i hvalfvet med hufvudet nedåt. I denna rysliga ställning lemnades han för hela natten.

Så beskaffadt är det s. k. hvalfstraffet.

För undergåendet af denna förfärliga tortyr, hvilken vanligtvis åtföljes af en genomprygling, hysa fångarne en

* Blodet.

** Mörda någon på landsvägen.

*** Risbastu.

† Handklofvar.

†† Black.

††† Afrättsplatsen.

sådan bäfvan, att de, för att genom förflyttning till annat hvalf kunna undgå den, ofta begått brott, som äro belagda med dödsstraff, t. ex. befälets sårande med knif o. s. v.

Icke så sällan händer, att den, som undergår hvalfstraffet, måste släppa lifvet till; men då upphänges han helt enkelt i någon vrå af hvalfvet, då det sedan heter, att han expedierat sig sjelf.

En qvarts timme efter hvalfrättens sammanträde voro ljusen släckta, och de hårda snarkningarna från hvalfvets alla sidor tillkännagåfvo, att sömnens lugn famnade hvalfvets invånare.

Då reste sig den halshuggne upp från den plats, dit han efter exekutionen blifvit förd, och kröp på händer och fötter mellan de sofvandes madrasser, tills han kommit till en af de öfversta bland dem.

»Mjölnare, sofver du?» frågade han hviskande och famlade med ena handen öfver en stor kropp.

»Nej, jag ligger och hör på, hur Hvita räfven pustar der borta,» svarade den tillfrågade lika sakta; »nå, Stenbock, hur är det med nackbenet?»

»Du hötte som en stångjernshammare, men du föll som en flugvinge ... heder och tack för det, bror Broms ... det kan man kalla att lägga fingrarne emellan.»

»Men hur kunde Olsson, som är vår vän, anklaga dig för att ha tagit tandprofvarna?»

»Han var så illa tvungen, ty det var flere som sågo det, bland dem Hvita räfven, och alla önskade mig godt, som du vet.»

»Men hvar hade du ögonen, när du lade vantarne på dem, kära Frisk?»

»Jag tyckte bestämdt, att de voro större än de andra.»

»Ditt blindstyre, glöm inte att de tandprofvare, vi söka, måste vara en half tum längre än de andra ... Haf derför korpgluggarne bättre upp nästa gång!»

»Var du säker, du!»

»Tror du, att Hvita räfven håller ut öfver natten?» frågade mjölnaren.

»Han är seglifvad som en ål ... jag skulle ha god lust att förbarma mig öfver honom.»

»På hvad sätt?»

»Om jag tog honom några tag om strupen, eller hvad tror du?»

»Duger inte... man kunde missförstå din barmhertighet... Låt honom derför pusta i fred, ty nog har han fått så mycket, att han ej i brådkastet vädrar oss i hälarne, såsom han hittills gjort... Om tjugufyra timmar hoppas jag, att vi andas en annan luft än den, som bestås på Carlsten.»

»Det skall bli skönt att få lefva om en gång till här i verlden,» yttrade Stenbocken.

»Tyst, och gå och lägg dig!» befalde hufvudmannen; »och glöm inte, när du vaknar, att hänga hufvudet, lik en, som blifvit född utan nackben... annars kunde man förlora förtroendet till min armstyrka, och det är nödvändigt, att jag har detta qvar, åtminstone så länge jag bor på Marstrand... God natt, Stenbock!»

»God natt, mjölnare!»

Derefter kröp den halshuggne tillbaka till sin förra plats och lade sig der. Snart voro nu alla inslumrade, med undantag af den hängde, hvars qvidande stämma genomträngde de sofvandes snarkningar och råttornas pip i den rysliga hålan.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Myteriet.

Följande middag, eller under den s. k. mattimmen, voro samtlige fångarne, som vanligt, samlade på de begge fånggårdarne. På den större af dessa, hvilken innehades af de gröfsta förbrytarne, till ett antal af hundra, stod mjölnaren, som, i egenskap af hufvudman, den sistförflutna natten skipat lag och rätt, på sätt vi känna.

Mjölnaren var inbegripen i ett hemlighetsfullt samtal med Stenbocken, ty, under det de hviskade till hvarandra, sneglade begge åt sidorna för att förvissa sig om, att ingen lyssnade eller gaf akt på dem.

»Se noga efter,» hviskade mjölnaren, »och om du märker några, som äro en half tum större än de vanliga, så knip dem ... men bär dig inte så fubbligt åt som du gjorde i går, ty då kan jag inte hjelpa dig mer.»

»Har ingen fara,» svarade Stenbocken; »Hvita räfven är ej på gården i dag, och han är den ende jag fruktar för, ty han har ögon som en katt i mörkret.»

»Hade dem, ville du säga,» rättade mjölnaren, »ty nu glor han väl så lagom.»

»Jojo, så kniper det till.»

»Han var halfdöd i morse ... har du hört något om honom se'n?»

»Nej, men jag hörde af doktorn, att han piper på sista versen.»

»Skönt ... Hvar är lumpsamlaren?»

»Han står der borta.»

»Skynda och säg honom, att han, när fångknektarne komma in med maten, passar på luntan, så att han uppehåller kamraterna på något sätt, medan vi ta våra portioner.»

»Skall ske,» svarade Stenbocken och aflägsnade sig från hufvudmannen.

Denne qvarstod på samma plats, med blickarne på den tillslutna porten, hvilken ledde ut från gården, ofvanom hvars höga och grofva palissadering den mulna hösthimmelen hvälfde sig.

Porten öppnade sig, och fyra fångknektar trädde inom fånggården, tvänne af dem bärande ett tråg med knallar, och de andra tvänne ett tråg med spicken sill, skuren i hälfter. Tvänne soldater af bevakningen utgjorde fångknektarnes betäckning.

Stenbocken hastade på ögonblicket fram till dem, som buro tråget med knallarne uti, under det de öfriga fångarne, slutna i en ring omkring lumpsamlaren, lyssnade till de ord denne talade.

»Hå, hvad du har brådtom,» anmärkte den ene af fångknektarne.

»Alltid glupar du först åstad,» tillade den andre.

»Det kommer deraf att jag alltid är den hungrigaste,» svarade Stenbocken, spännande sina ögon i knallarne, hvilka lågo uppstaplade i pyramidform.

Men icke nog dermed, han började äfven sticka händerna i tråget och röra bland knallarne, så att flere af dessa föllo ur tråget ned på marken.

»Hvem har gett dig lof att så der ränna greparne i tråget?» yttrade den förste fångknekten.

»Jag har så dåliga tänder,» svarade Stenbocken, »och derför måste jag se till att jag får de mjukaste ... ingen kan tro hur dåliga tänder jag har.»

»Lägg dem i vatten, så bli de nog mjuka,» tillrådde den andre fångknekten.

»I vatten,» upprepade Stenbocken, liggande framstupa öfver tråget och letande deruti; »men då förlora de ju all sin must... Bevare mig Gud från att klaga på kunglig majestät och kronan! Och inte heller har jag någonting

att anmärka mot förvaltningen och fångkosten, men ... Ah, nu har jag fått mina fyra ... förlåten mig, go' herrar, för det besvär jag förorsakat! ... De här äro så mjuka, att man kan linda dem kring fingret.»

»Äro de mjukare?» frågade fångknekten, läggande fingrarne på en af de fyra knallar, som Stenbocken tagit; »kallar du det der för mjukt? ... Aha, din skälm! ... De äro större än de andra ... det var således sjukan, det ... jo, du är mig en ljus pojke, du!»

»Herrn har nu alltid ögon att köpa fisk med,» genmälde Stenbocken skrattande, hvarefter han lemnade tråget och närmade sig hufvudmannen.

Denne, ehuru synbart likgiltig för allt omkring honom, hade icke lemnat Stenbockens manöver ur sigte.

»Någon af de här måste det vara,» yttrade Stenbocken till honom; »de äro en half tum längre än alla de andra, och det skulle ju inte vara flere än fyra sådana.»

»Nej ... och alla fyra lågo bredvid hvarandra?»

»Ja ... det var emellertid ett satans besvär att ta reda på dem ... jag begriper ej hvartill fyra skulle tjena ... en hade varit tillräckligt.»

»Du är dum ... en enda, olik de andra, skulle ha väckt uppmärksamhet ... Gif hit dem nu, men försigtigt, så att ingen sticker sin näsa mellan våra.»

Stenbocken lemnade de fyra knallarne till hufvudmannen, hvilken stoppade dem hos sig. Under tiden utdelade fångknektarne den medburna fångkosten åt det öfriga sällskapet.

Hufvudmannen begaf sig afsides till ett hörn i gårdsmuren och klämde med fingrarne sönder den ena knallen efter den andra. I en af dessa upptäcktes en papperslapp, på hvilken funnos några skrifna rader.

Sedan hufvudmannen genomögnat raderna, stoppade han papperslappen i sin mun, tuggade och sväljde ned den.

Detta var i grefvens tid, såsom det heter, ty en af fångknektarne närmade sig nu hufvudmannen.

»Jag har något högst angeläget att säga kommendanten,» yttrade mjölnaren.

»Hvad är det för godt?» sporde fångknekten.

»Det får ni fråga kommendanten sedan,» svarade mjölnaren.

»Men om det inte smakar mig att säga till åt kommendanten?»

»Så får ni något i morgon eller på aftonqvisten, som kanske smakar bättre.»

»Och det är?»

»Fem och tjugu.»

»Och du är säker på det?»

»Ja, så säker, att jag icke ville vara i ert ställe på åtta dagar.»

»När vill du tala med kommendanten?» frågade fångknekten, som började draga öronen åt sig.

»Inom loppet af en timme, ty sedan är det för sent,» svarade hufvudmannen.

»Det är då någonting vigtigt?»

»Ja.»

»Och jag får ej veta, hvad det är?»

»Nej ... men vänta ... det är lika nödvändigt, att ni ej en gång med en halfdragen anda låter någon förstå, att jag begärt få tala med kommendanten.»

»Jaså.»

»Hvarken fångarne eller bevakningen.»

»Begrips.»

»Tyst! ... Man kommer hit ... Skynda er! ... Det skall låta som ville kommendanten tala med mig ... förstår ni?»

»Skall bjuda till,» lofvade fångknekten och aflägsnade sig från gården.

Under det den andre fångknekten sysselsatte sig med de öfriga fångarne, närmade sig hufvudmannen den ene af de soldater, som postade på hvar sin sida om porten med gevär för fot.

Mjölnaren betraktade begge gevären och vände sig derefter till den ene soldaten.

»Ni har laddat i dag, ser jag,» yttrade Broms.

»Ja, men laga att jag snart får fyra af,» svarade soldaten; »hvar har du skottaflan?»

»Hon står der,» underrättade mjölnaren, visande på en liten stenkruka, som stod nära palissaderingen.

Derefter vände han ryggen åt soldaten, undanskymmande denne med sin grofva kropp.

Soldaten uttog en kork, som suttit i gevärspipan, hvarefter han höll öfver krukan, hvilken snart fyldes af ett ljust fluidum.

Derefter gjorde soldaten ånyo gevär för fot och stod lika orörlig som förut. Den andre soldaten hade derunder sett »midtåt» och naturligtvis icke märkt något.

Mjölnaren tog fram en bankosedel, hvilken han stoppade ned i samma gevärspipa, hvarutur den ljusa vätskan kommit.

Derefter fattade han krukan, förde den till sina läppar och tog några väldiga klunkar.

Stenbocken och några andra fångar, som derunder närmat sig hufvudmannen, mottogo krukan ur dennes hand och tömde återstoden.

Detta sätt att smuggla in bränvin till fångarne har med stor fördel begagnats på flere fästningar inom riket. Visserligen kunde en fånge af fångvaktmästaren, hvilken hade rättighet att hålla marketenteriet åt fångarne, bekomma så mycket bränvin, som önskades; men enär priset på den begärliga varan, beroende endast af vaktmästarens godtycke, ofta föreföll en hushållsaktig fånge för högt, så sökte han på andra vägar och till billigare pris förskaffa sig sitt erforderliga qvantum.

Fångkosten var nu utdelad, hvarefter fångknekten och de begge soldaterna marscherade af, tillbommande porten efter sig.

»Riktigt gräddad?» hviskade Stenbocken till mjölnaren.

»Riktigt gräddad,» svarade denne.

»Och bagaren sade?»

»Klockan åtta i afton.»

»Skönt! ... Den bagaren talar som en gud.»

»Tyst! ... Man ger akt på oss,» varnade Broms.

»Klockan åtta i afton,» hviskade Stenbocken till lumpsamlaren, hvilken i detsamma nalkades de begge kamraterna.

»Ah!» svarade Olsson, blinkande glad mot mjölnaren. Broms blinkade tillbaka, men tog sig derefter om skägget och såg tankfull ut.

Efter ungefär en half timmes förlopp öppnades samma port ånyo, och samma fångknekt, med hvilken mjölnaren språkat, inträdde på gården, åtföljd af två soldater.

»Broms!» ropade fångknekten; »jag har befallning från kommendanten att föra dig till honom.»

»Mig?» frågade mjölnaren med låtsad förvåning; »hvad kan han vilja mig? ... Hvad har jag för otaldt med kommendanten ... Nå, det var kostligt!»

»Det angår mig inte ... kom nu bara!» befalde fångknekten; »har du ondt samvete, så bered dig på en liten dans med hasselkäppen ... framåt marsch!»

Mjölnaren med sin bevakning satte sig derefter i rörelse och lemnade gården.

De fyra, fångknekten, fången och soldaterna, marscherade till den af de begge kasernerna, hvilken bebos af garnisons-befälet och hvaruti kommendantsexpeditionen jemväl är. Den andra kasernen innehafves af manskapet, hvilket å de från vakt och tjenstgöring fria dagarna sysselsätter sig med läsning, skrifning, räknekonst och kartritning m. m.

Den enda och visserligen icke ringa fördel, som tillgodokommer denna garnison, består deruti, att undervisning uti nyssberörda ämnen meddelas manskapet af ett par subalterner, och vid ombyte anställes examen af någon regementsofficer vid samma regemente, hvarefter soldaten icke sällan återvänder från en dylik tjenstgöring med rätt försvarliga kunskaper i dessa ämnen och skulle på dubbelt sätt kunna bli nyttig för sin hembygd, såvida man jemväl kunde hitta på något ofelbart medel till förhindrande af alla transaktioner mellan fångar och bevakning af den art, som ofvan nämts, och hvilka naturligtvis måste inverka menligt på truppens sedlighet.

I högsätet vid sessionsbordet i kommendantsexpeditionen satt en gammal man af martialiskt, vördnadsbjudande utseende. Det var kommendanten på Carlstens fästning.

»Du har något att säga mig,» började kommendanten förhöret.

»Ja,» svarade fången, »det är ej många som haft så mycket att säga som jag har i dag.»

»Nå, låt höra!»

Fången teg, men kastade en blick på fångknekten och de begge soldaterna.

»Du vill tala med mig mellan fyra ögon?» frågade kommendanten.

Mjölnaren gjorde en jakande bugning.

Kommendanten gaf bevakningen ett tecken att aflägsna sig.

»Men, herr kommendant,» tvekade fångknekten, fixerande Broms från topp till tå.

»Hvad vill du?» sporde kommendanten.

»Broms är en så genompiskad skälm,» svarade fångknekten, »och det är just icke rådligt att...»

»Marsch på dörren, och kom ej in, förrän jag befaller!» ropade kommendanten, förargad öfver att någon kunde anse en enda person farlig för honom.

»Håll dig nu stilla vid dörren och sjung ut kort och godt hvad du har på sinnet!» befalde kommendanten.

»Det är nu jemt sex år jag hållit till på fästningen,» började fången.

»Nå, vidare!»

»En så lång tid, och det är bara för ett lappri, nådig herr kommendant.»

»Ganska riktigt... du bara rånade några sprättar på Stockholms gator... på sin höjd ett halft dussin sådana... du är alltid måttlig i dina anspråk, du.»

»På kortare tid än sex år kan man hinna ledsna vid Carlsten,» fortfor mjölnaren.

»Än se'n?»

»Jag har alls ingen håg för att vara qvar längre, nådig herr kommendant!»

»Icke heller vi ha någon synnerlig håg för att qvarhålla dig, men vi äro gudnås tvungna dertill,» svarade kommendanten skrattande.

»Det är numera min fasta föresats att komma härifrån så fort som möjligt.»

»Hå fan! Den der föresatsen har du haft ända se'n du kom hit... Har du ingenting annat att berätta mig?»

»Medgifves, att det varit min föresats; men det är först nu som jag tänker sätta den i verket.»

»Du är en uppriktig själ, kära Broms, och derför är du väl så god och säger mig, hur du tänker bära dig åt för att bli qvitt Carlsten, som du inte trifs på.»

»Om jag förut velat sätta min plan i verket, hvad hade väl hindrat mig derifrån?»

»Du är rolig, min gamle gosse!... Du vill veta hvad som hindrat dig från att rymma?»

»Ja.»

»Din respekt för fasta murar och starka jernklädningar och din fruktan för skarpladdade gevär... Är det inte så, kanhända?»

»Lappri,» svarade fången och drog på mun; »har nådig herr kommendanten redan glömt, hvad som hände i förgår?»

»Hvad hände då?»

»Jag fick tillstånd att gå till staden på några timmar och åtföljdes naturligtvis af två soldater med skarpladdade gevär... När jag kom till staden, söp jag begge soldaterna

fulla, så att de lågo orörliga på marken, liksom hade ett helt batteri af Göta artilleri gått öfver dem.»

»Nå?»

»Hvad gjorde jag då? ... Rymde jag kanhända? ... Nej, jag tog på min rygg de begge soldaterna med gevär och allt deras öfriga pick och pack samt bar dem sålunda tillbaka till fästningen ... Lättare packning kan man ha på ryggen.»

»Jag kommer ihåg det ... du har en förträfflig rygg.»

»Men ännu förträffligare fötter och ben ... Om jag då velat rymma, hade det varit en leksak för mig ... men jag gjorde det inte, och det af tvänne skäl.»

»Och skälen äro:

»För det första, så håller jag hjertligen af nådig herr kommendanten och skulle ej för allt i verlden vilja förorsaka honom den minsta förargelse.»

»Högst förbunden!»

»Och för det andra, ville jag ej skiljas från fästningen som en rymmare.»

»Och dessa voro skälen?»

»Ja, hvilka annars, nådig herr kommendant?»

»Du har kort minne, kära Broms, ty du glömde det förnämsta.»

»Glömde jag det förnämsta?» upprepade Broms, och tog sig om skägget med ena handen; »hvad kunde det vara för slag?»

»När du hade gjort din bevakning redlös, så kastade du några betydelsefulla blickar omkring dig.»

»Hå, herr kommendant!»

»En af de der blickarne föll på din kamrat Tunqvist, som också hade utgång samma dag och hvilken då händelsevis befann sig i ditt grannskap.»

»Minsann jag det kan erinra mig.»

»Tunqvist är din vän, det vet du af gammalt, och han skulle för allt i verlden icke velat förlora dig ... Derför följde han alla dina rörelser med mycken uppmärksamhet, och väderkorn har han, det vet du, ty han kallas ej för roskull för Hvita räfven.»

»Det var således af fruktan för honom som jag återvände till fästningen?» yttrade mjölnaren, något förbluffad.

»Ja visst, och det var äfven derför som Tunqvist förliden natt blef upphängd i hvalfvet och som han nu ligger nära döden. Du hör, att jag noga känner till era bragder.»

»Tunqvist hängde sig sjelf, fast han nu vill skjuta ifrån sig på andra.»

»Det är just det vi få se i morgon inför slottsrätten.»

»Jag ser, att det icke stort lönar mödan för en fånge att söka bli hederlig karl,» anmärkte Broms, antagande den oskyldigaste uppsyn.

»Du är ju sjelfva hedern och redbarheten, kära Broms, fast man icke gerna kan se det på dig.»

»Att man ej kan se det på mig, är ej mitt fel, utan kungl. majestäts och kronans, som satt fångkläderna på mig. Man är något ovan att tänka sig heder och redbarhet under fångtröjan.»

»Nå, fram med hvad du hade att säga nu!» yttrade kommendanten; »du vill väl inte, att jag skall hålla loftal öfver dina dygder heller!»

»Jag har hört sägas att lifstidsfångar, som varit i tillfälle att göra fästningen någon större tjenst, blifvit för detta sitt välförhållande benådade och försatte i frihet.»

»Ganska riktigt... Jag förstår dig, du vill göra fästningen en större tjenst för att derigenom sjelf bli fri... det är ju så, min gosse?»

»Ja, dertill har jag både viljan och förmågan.»

»Låt höra!»

»Den tjenst, jag kunde göra, är den största, en fånge kan bevisa sin bevakning, det är jag säker på... Men är jag väl lika säker på, att den förskaffar mig nåd och frihet?»

»Det har jag svårt att säga, innan jag får veta hvari den tjensten består.»

»Men jag kan ej säga, hvari tjensten består, innan jag är säker på min belöning.»

»Du vet alltför väl, hederlige Broms, att benådningsrätten icke ligger i mina händer.»

»Jag vet nog det... men jag vet också, att ett förord af nådig herr kommendanten skulle göra susen på vederbörlig ort.»

»Väl möjligt... Nå, på hvad sätt tänker du nu förvärfva dig detta förord?»

»Om det en vacker morgon hände, att vid första runden ingenting annat funnes i de sju fängelsehvalfven än råttorna, hvad skulle herr kommendanten då säga, om jag i största ödmjukhet får fråga?»

»Jag skulle säga, att fan tagit er allesammans med hull och hår... Men, gudnås, det blir icke så väl heller... jag lär nog få slitas med er en vacker tid ännu.»

»Huruvida fan tagit oss, torde vara ovisst; men visst är det, att han åtminstone tog nådig herr kommendanten,» genmälde Broms.

Kommendanten rynkade ögonbrynen och ämnade gifva fången en lämplig tillrättavisning för det djerfva yttrandet; men vid tanken derpå, att i fredstider en fästningskommendant utan fästningsfångar svårligen låter tänka sig, hämmade han sin vrede.

»Det är således ett rymningsförsök på tapeten igen?» sade han.

»Först myteri och sedan rymning, herr kommendant,» uppgaf Broms.

»Äfven myteri?»

»Ja.»

»Galenskaper, min gosse!... Hundrafemtio obeväpnade fångar anställa myteri mot en garnison af öfver fyrahundra man *, det der har du fått om bakfoten.»

»Hundratjugu man,» rättade fången, »ty jag kan naturligtvis ej räkna den afdelning af arbetskommenderingen, som tågade från fästningen i morse, och icke heller den, som först kommer hit i morgon... Lika litet kan jag räkna de sextio man, som frossa och febrar hålla fastnitade vid sjuksängen... Det är för olycksaligt med den der frossan, kommendant.»

Kommendanten, vanligtvis en mycket fryntlig och skämtsam man, ehuru, när det gälde, icke derför att leka med, betraktade fången med något förbluffad min.

Emot vanligheten hade den gamla arbetskommenderingen fått afmarschera, innan den nya anländt, hvilken omständighet,

* På Carlstens fästning, som var bestämd att inrymma 1,258 mans garnison, lågo året om 90 man af Göta artilleri och, såsom förstärkt garnison, 147 man från ett af 3:e militärdistriktets regementen, bland hvilka ombyte skedde hvar fjerde månad. Under tvänne månader om året kommo dertill 47 man artilleri, och under fem månader en obestämd styrka arbetskommendering, vanligen omkring 200 till 250 man. Största styrkan var under sommaren, omkring 490 man; minsta åter under vintern, 237. Se *Bohus Läns Historia och Beskrifning.*

i förening med den stora sjukpersonalen, verkligen reducerat den militära styrkan till den numerär, fången uppgifvit.

»Och den, som nu säger att fångarne äro obeväpnade,» fortfor Broms, »säger visst inte detsamma i afton eller i natt.»

Kommendanten lade hastigt högra handen på en ringklocka, som stod på bordet.

»Hvad ämnar nådig herr kommendanten?» frågade Broms, följande den gamle officerns alla rörelser.

»Jag ämnar ge order om att alla hvalfven och fångarne på det strängaste undersökas, och jag vill sjelf vara närvarande dervid,» svarade kommendanten.

»Var då så nådig och ge order på samma gång att, om den minsta brista på hvalfvet kan skönjas eller en enda knifsudd upptäckas, man ger mig hundra prygel eller sätter in mig i en månads mörk cell.»

»Du tror då...»

»... att jag aldrig varit så aflägsen från hasselkäppen och den mörka cellen som jag nu är,» inföll Broms; »äfven tror jag,» tillade han, »att om undersökning anställes i dag och fångarnes misstanke derigenom väckes, så skall ingenting annat vinnas dermed, än att myteriet försiggår med ännu större försigtighet.»

»Du vill då yppa för mig, hvad som förehafves?» frågade kommendanten, dragande sin hand från klockan,

»Jag vill tjena herr kommendanten och fästningen, utan att derför förråda mina kamrater... Jag kan ej yppa hvari sjelfva myteriet består, men jag vill visa medlen till rymningens förhindrande, och detta torde väl vara hufvudsaken.»

»Du är en gammal skälm, Broms!... Det här är en historia, som du hittat på för att göra dig grön.»

»Låt då saken vara,» yttrade Broms, i det han gjorde min af att vilja aflägsna sig; »men om jag på morgonqvisten blir den ende af kamraterna, som helsar god morgon på nådig herr kommendanten, få då se hvem som blir grönare i synen, kommendanten eller jag.»

Vid ett annat tillfälle skulle kanske en dylik frispråkighet af en fånge icke aflupit utan tillbörlig näpst; men nu gaf den deremot en ökad vigt åt sannolikheten af mjölnarens utsago.

»Du vill då föreslå ett medel till att hindra rymningen?» frågade kommendanten; »det har fallit en god ande öfver dig i dag.»

»Ja, nådig herr kommendant!»

»Låt höra då!»

»Men jag kommer ej fram med mitt förslag, förrän nådig herr kommendanten gett mig sitt hedersord derpå, att jag erhåller min frihet som belöning för den välgerning, jag derigenom bereder både fästningen och den allmänna säkerheten.»

»Nåväl, efter du är så säker på din sak, så lofvar jag dig att, om det verkligen förhåller sig såsom du påstår, lägga mig ut för dig efter bästa förmåga.»

»Godt, jag är nöjd dermed... Vidare måste nådig herr kommendanten lofva mig att icke låta någon förstå, att det är genom mig som de upplysningar vunnits, hvilka förhindrat rymningen.»

»Det går jag in på... Till saken nu!»

»Låt i afton besättningen rycka ut i fyra afdelningar och befall dem att innan klockan åtta fatta posto på de ställen inom fästningen, som jag utvisar.»

»Än sedan?»

»På slaget åtta,» fortfor Broms, »skola dessa fyra afdelningar bli vittnen till saker, som hvarken nådig herr kommendanten eller någon annan ens kunnat drömma om.»

»Uppriktigt, kära Broms, det här har jag svårt för att begripa.»

»Nådig herr kommendanten behagar skämta, ty icke är det just så svårt att begripa att, när fångarne i afton klockan åtta hà för afsigt att bryta sig ut genom muren på fyra särskilda ställen, nödvändigheten fordrar att man på dessa fyra ställen tar emot dem med varma servetter.»

»Bryta sig ut genom dessa fasta hvalf, och det på fyra särskilda ställen, utan att någon ännu kommit underfund med det!» mumlade kommendanten halfhögt.

»Det finnes två slags djur, som kunna gå igenom hvalf och väggar, utan att någon kommer underfund med sättet eller är i stånd att hindra det, och dessa äro syrsan och fången.»

»Och du vill visa mig reda på dessa fyra ställen?»

»Ja.»

»Skynda dig då!» befalde kommendanten; »du finner väl, hur nyfiken jag måste vara!»

»I afton klockan half till åtta underrättar jag nådig herr kommendanten derom.»

»Är du galen! ... Hvarför får jag ej veta det nu?»

»Derför att jag, såsom jag nyss nämnde, vill tjena fästningen utan att skyldra som förrädare mot mina kamrater ... Om jag sade det nu, skulle herr kommendanten genast låta undersöka hvalfven och upptäcka vårt arbete ... Dermed vore visserligen herr kommendanten hulpen, men icke jag, ty man skulle misstänka att jag förrådt saken.»

»Men skall man ej misstänka detsamma i afton?»

»Nej, ty de fyra trupperna måste, liksom af en händelse, befinna sig på de platser, der utbrotten ske ... Det blir således slumpen och icke jag, som förrådt mina kamrater ... Den, som hjelper andra och stjelper sig sjelf, är en narr.»

»Du måste säga det nu!» röt kommendanten.

»Nej, jag säger det inte.»

»Jag låter fastläsa er vid muren allesammans.»

»Var god och gör det! ... Muren blir icke språksammare för det.»

»Jag låter prygla er till bekännelse!»

»Prygel är ingenting emot hvalfstraffet, och det får den lida, som yppar det allra minsta ... Våra lagar ha större respekt med sig än kungl. majestäts och kronans, skulle jag tro.»

»Din skurk!»

»Jag sväljer det tillmälet med tålmodighet, ty nu först förtjenar jag det.»

»Nu först?»

»Ty jag har velat beröfva mina kamrater friheten... Dock, mitt samvete är rent, emedan jag vet att, om jag blefve fri, jag skulle välja en ärlig lefnadsbana, då jag deremot icke kan svära på att mina kamrater, om de återvunne friheten, skulle göra detsamma som jag... Jag har blott pröfvat mina egna njurar.»

»Marsch med dig!... Jag skall nog veta att knipa fram hemligheten utan att behöfva ta dig till rådgifvare!» ropade kommendanten, förtretad dels öfver fångens envishet, dels ock öfver att en rymning i så stor skala kunde vara å bane, utan att han derom haft den ringaste aning.

»Emellertid har jag varit spårhund,» anmärkte Broms, »och förtjenar såsom sådan åtminstone något afseende!... Derför anhåller jag i största ödmjukhet, att om, emot min förmodan, nådig herr kommendanten upptäcker vår hemlighet, jag då blir förflyttad till ensam cell, emedan jag annars fruktar att bli utsatt för mina kamraters hämd och detta vore något för hvasst för min beredvillighet att vilja tjena herr kommendanten... Något för något och intet för intet, som man säger.»

»Utan tvifvel, kära Broms! Du slipper med tjugufem, då dina kamrater få sina modiga femtio... något för något, det förstås... Men säger du mig nu klart och tydligt, hur det förhåller sig, så slipper du både det ena och det andra.»

»Och friheten med... jo jo men... jag känner de stora herrarnes löften... Men för att likväl gifva herr kommendanten ett nytt bevis på mitt goda uppsåt, så vill jag fästa herr kommendantens uppmärksamhet på en annan sak.»

»Och det är?»

»Jo, att om det i afton lyckas fångarne att praktisera sig ur fästningen, hvilket jag tar för gifvet, så är det likväl icke alldeles så gifvet, att de slippa från ön... Utan båtar kunna de omöjligt komma härifrån... Jag råder derför herr kommendanten att låta noga se efter, att inga båtar få lägga till vid stränderna... Vi ha ingen brist på vänner, till och med utom fästningen.»

»Jaså, ni har beställt er båtar med... det var mycket omtänksamt.»

»Det är klart att, när man bestämmer sig för någonting vigtigt, man inte gör någonting till hälften... Omtanken är fångens dagliga bröd.»

»Du vet kanske äfven, vid hvilka ställen båtarne lägga till?»

»Måtte väl det, nådig herr kommendant!»

»Jag skall nog taga reda på dem, var du så säker, du!»

»Det blir allt något svårt, för vi ha fullt nedan i afton.»

»Men det förvånar mig en ting, du hederlige rånare!» yttrade kommendanten.

»Hvad då?» sporde fången.

»Jo, att du, som är så säker på att lyckas rymma i afton, nu varit så angelägen om att rapportera det för mig... Jag ser ingen nödvändighet deri, att du skulle förråda dina kamrater, hvilket naturligtvis måste kosta på en så värdig kamrat som du.»

»Jag har redan anfört de skäl, hvarför jag inte vill rymma.»

»Och dessa skäl vill du jag skall tro på?»

»Jag har äfven två andra skäl, herr kommendant... Om jag rymmer, måste jag naturligtvis slå mig på samma bog som förut för att kunna lefva, och jag har ju sagt, att jag vill bli hederlig karl... För det andra, riskerar jag ju beständigt att bli ertappad och hitforslad igen, och en sådan risk kan väl icke vara angenäm. Derför har jag varit så angelägen om att, till hvad pris som helst, vinna benådning.»

»Var du lugn, kära Broms! Du skall hvarken behöfva slå dig på samma bog som förut eller riskera att bli hitforslad igen, det blir jag man för... Jag hoppas, så länge jag är kommendant härstädes, få det nöjet att se din trefliga figur spränga sten eller gräfva löpgrafvar på Carlstens fästning... En karl med fyra mans styrka släpper man ej så lätt ifrån sig... Du är oss till mycken nytta, du, kära Broms!»

»Kunde likväl vara det ännu mer,» svarade Broms, »om man förstode att rätt använda mig... men i dag ser det ut som om nådig herr kommendanten ej satte stort värde på den nytta jag kunde göra.»

»Jag uppskattar din goda vilja och skall nog hålla dig räkning för den,» yttrade kommendanten; »men hvad du nyss berättat mig, var alls ingen hemlighet för mig.»

»Inte det?» frågade fången, sneglande under lugg på kommendanten.

»Jag kände förut, att både myteri och rymning voro i fråga,» fortfor denne.

»Hå fan!» utropade Broms och såg högligen förvånad ut.

»Jag visste redan i går, att man i afton klockan åtta ämnar göra ett försök att bryta sig ur fästningen.»

»Från fyra särskilda ställen?»

»Alldeles ... och du begriper väl, att jag redan tagit mina mått och steg för att göra det der försöket om intet.»

»Kan väl begripa det ... men hvad jag inte begriper ...»

»Är hur jag fått veta det,» inföll kommendanten; »var derför öfvertygad du, att ingenting af dig och dina kamrater kan företagas, som icke jag får reda på.»

»I sådant fall har jag löpt åstad i ogjordt väder,» menade fången, synbarligen mycket modstulen.

»Helt säkert ... Derför adjö med dig så länge ... Du har tänkt på att lemna oss, men slå den tanken ur hågen, min gosse!»

»Emellertid finner nådig herr kommendanten, att hvad jag anfört icke blifvit sagdt för att göra mig grön, såsom herr kommendanten först trodde.»

»Ja, gubevars, nog finner jag det.»

»Icke heller bör herr kommendanten tro att jag, endast af fruktan att vår plan redan vore upptäckt, velat yppa den, för att derigenom undgå det ansvar, som naturligtvis kommer att drabba alla dem, som uppgjort planen eller deltagit deruti?»

»Nej, tycker du det? ... Du är ju sjelfva hedern och redbarheten, såsom jag redan sagt.»

»Och nådig herr kommendanten är då så god och ger order, att man afskiljer mig från mina kamrater, på det, i fall man upptäcker vår plan, min goda vilja ej måtte kosta mig för mycket.»

»Vi få ta den saken i öfvervägande till morgondagen.»

»Hvem går väl i borgen för, att jag eller herr kommendanten lefver till morgondagen?» frågade fången med en röst, hvaruti låg något olycksbådande.

Kommendanten fattade storskrattande ringklockan och ringde, hvarvid vakten inträdde och bortförde fången. Om någon närmare fixerat mjölnarens ansigte, när denne återfördes till sitt hvalf, skulle man i det kunnat läsa allt utom missbelåtenhet och sviken förhoppning.

Kommendanten, ehuru inom sig erkännande att han hade fången att tacka för det han kommit den sammansvärjning på spåret, hvars tillvaro han ej betviflade, skulle dock för allt i verlden icke velat medgifva sådant för någon annan och allra minst för en fånge. Derför var han så angelägen om att låta fången förstå, att hvad denne inför honom uppgifvit redan vore honom bekant, viss om att icke behöfva flere upplysningar, sedan han en gång blifvit visad på spåret. Det var endast hos sin egen skarpsinnighet och vaksamhet han ville stå i förbindelse.

En timme efter hans samtal med Broms stod hela garnisonen under vapen. Fängelsehvalfven undersöktes både ut- och invändigt; men icke den minsta skada på något af dessa kunde förmärkas. Samtliga fångarnes gång- och sängkläder undersöktes på det noggrannaste; men, såsom Broms förklarat, icke en gång en knifsudd kunde upptäckas. Flere af fångarne förekallades och förhördes, dels hvar för sig och dels tillsammans; men intet ord kunde uppfångas, som förrådde deras medvetskap om någon sammansvärjning. Kommendantens påstående att en sådan likväl vore å bane åstadkom hos dem snarare förvåning än bestörtning. Med ett ord, aldrig hade ett myteri eller ett rymningsförsök synts mer aflägset från Carlstens fästning än den dagen. Allt bebådade det djupaste lugn, med undantag af kommendantens ansigte, hvilket, ju närmare skymningen nalkades, allt mer röjde den öfverhandtagande oron inom kommendantens bröst. Den gamle, för tapperhet och mod kände krigaren kunde le mot den fara, som öppet framträdde mot honom; men desto mer fruktade han för det försåt, hans blick ej kunde genomtränga och som genom aningen eller föreställningen ytterligare förstorades.

Fästningsklockan förkunnade eftermiddagens sjunde timme. Höstaftonen var mörk och stormig. Den på fästningstornet uppsatta spegelfyren sträfvade att med sina sexton paraboliska speglar genomtränga det tjocka töcknet. Hafsvågornas dån mot klippöns stränder ljöd hemskare än vanligt i kommendantens öron, oaktadt samtliga fångarne redan en god stund varit instängda inom sina hvalf och ingenting för öfrigt förekommit, som kunnat gifva ens den ringaste bekräftelse på mjölnarens uppgift.

Kommendanten, som likväl icke förmådde qväfva aningen att någonting farligt verkligen vore å färde, lät å nyo upphemta Broms ur hans hvalf, tvungen af sin omtanke för fästningens lugn att höja parlamentärflaggan.

»Nå, min kära Broms,» började han med låtsad likgiltighet, »jag tror att det der myteriet, du talade om i middags, gick i baklås.»

»Det fattas ännu en timme i åtta,» svarade fången lugnt.

»Såå ... du tror då ännu fortfarande, att det skall gå för sig?»

»Ja, nådig herr kommendant, jag icke blott tror, utan är äfven säker derpå.»

»Du är säker, säger du?»

»Säker var jag i middags, men ännu säkrare är jag nu. Haf blott tålamod till klockan åtta, och nådig herr kommendanten skall bli lika säker som jag.»

»Det är således på den timmen som fångarne skola marschera ut genom hvalfven?»

»Ja, och det från fyra särskilda ställen, såsom jag förut haft äran nämna.»

»Vill du inbilla mig, att dina kamrater kunna trolla?»

»Bevare mig Gud från en sådan dumhet! ... Man behöfver väl icke vara någon trollkarl för att bana sig väg genom en fästningsmur.»

»Du vet kanske inte, att jag låtit på det omsorgsfullaste undersöka hvalfven?»

»Jag vet det och jag känner äfven, att nådig herr kommendanten funnit dem utan den minsta skavank ... Herr kommendanten har haft mycket att göra i dag ... men hvad är det mot hvad jag haft att utstå! ... På ett hår när hade mina kamrater spikat fast mig vid muren, ty det var naturligt, att deras misstanke skulle falla på mig, efter-

som de visste, att jag i middags varit uppkallad till hemligt förhör... Lyckligtvis kom ej nådig herr kommendanten underfund med hvar haren har sin gång, ty om det skett, då hade det varit förbi med mig... Detsamma höll på att hända Frisk och Olsson, emedan man vet, att de äro mina vänner... I fall kommendanten ville förekalla Frisk och Olsson, så skall herr kommendanten äfven af dem få höra, hvilken pers vi haft att genomgå på eftermiddagen.»

»Du menar, att Frisk och Olsson äfven kunna gifva mig åtskilliga upplysningar?»

»Möjligtvis, ty nu äro de uppretade mot sina kamrater... Dock är jag viss om, att de icke skola erkänna mer än hvad jag redan erkänt, så framt vi inte alla tre erhålla herr kommendantens löfte om vår frihet.»

Kommendanten gaf order om Frisks och Olssons upphemtande

»Jag är emellertid rätt nyfiken att få se, huru dina kamrater bära sig åt för att gå i land med sin plan,» yttrade kommendanten.

»Det tror jag nog... men huruvida herr kommendanten kommer att få se det, lemnar jag derhän.»

»Du menar, att vi icke ha nog vaksamma ögon?»

»Jo, visst är det tillräckligt med vaksamma ögon... hela besättningen är ju på benen... men...»

»Men dina kamrater kunna göra sig osynliga, vill du antyda?»

»Ja, från denna sidan af fästningen äro de osynliga... Här kan man räkna mer än två hundra vaksamma ögon... men hur många räknar man på de fyra vigtiga punkterna?»

Den plats, på hvilken kommendanten och fången nu befunno sig, var ett rum utanför högvakten och följaktligen närmast den s. k. Kungsporten, som leder ut från fästningen. På gården utanför högvakten var garnisonen uppstäld, färdig till handling, när så påfordrades.

»Hvad var det klockan nu slog?» fortfor Broms, lyssnande; »ett qvart till åtta... Vi ha således bara tre qvart qvar.»

Den fasta röst, hvarmed fången yttrade dessa ord, ökade ännu mer kommendantens oro och fruktan. Han visste af den erfarenhet han som fästningskommendant redan inhemtat, att om någon dödlig kunde göra underverk nu för tiden, så vore det en fånge, som arbetar för sin

frihet, och en fånges list satte han till och med öfver qvinnans, hvilken annars har namn om sig att vara den solidaste. Med ett ord, kommendanten kände i sitt hufvud myrornas antal ökas vid hvarje försvinnande minut. Det är förlåtligt, om i sådana ögonblick den fastaste karakter börjar mjukna, ty det är minsann ingen småsak att veta sig hafva att befara ett anfall af minst hundrafemtio förhärdade, vildsinta bofvar, som hafva allt att vinna och ingenting att förlora. Om man också är säker på att besegra dem, så kan likväl icke segern gerna vinnas utan blodspillan och förlust af mången ärlig och tapper soldat.

»Yppa för mig de punkter, hvarifrån utbrottet skall ske, och jag lofvar dig nåd och frihet,» försäkrade slutligen kommendanten, pustande, ty det kostade mycket på honom att nödgas gifva efter för en sådan figur som Broms.

»Och detta lofvar mig nådig herr kommendanten vid sitt hedersord?» frågade mjölnaren, hvars ansigte strålade af glädje.

»Ja, vid mitt hedersord!... Men skynda, skynda!»

»Gud vare lof, jag är då fri!» utropade Broms; »ändtligen är jag då fri!»

»Jag vill veta de fyra vigtiga punkterna,» ropade kommendanten; »fort, säg mig dem!»

Mjölnaren närmade sig bordet, vid hvilket kommendanten satt med pennan på ett framför honom liggande papper, färdig att anteckna. Broms såg sig först omkring åt alla sidor, liksom ville han förvissa sig om att ingen kunde höra, hvad han ämnade säga kommendanten. Derefter lutade han sin mun intill dennes öra och hviskade deruti flere ord. Kommendanten hade knappast hunnit anteckna på papperet hvad fången för honom dikterat, då Frisk och Olsson infördes i rummet.

»Kamrater, jag har bekänt allt!» sade Broms till dem.

»Bekänt!» utropade begge, studsande tillbaka.

»Ja, era skurkar!» tog kommendanten till ordet; »jag har nu klämt fram sanningen... Kanske I hafven lust att bestrida er kamrats uppgift?»

Frisk och Olsson tego och kastade oroliga blickar på mjölnaren.

»Varen nu lika uppriktiga som jag mot nådig herr kommendanten,» uppmanade Broms sina kamrater, »och jag är öfvertygad om, att ni ej skolen göra det för intet.»

»Ja, det är sant,» svarade Frisk eller Stenbocken; »men man skall döda oss, om man får veta, att det är vi som...»

»Ja, ja, man skall döda oss,» instämde Olsson.

Kommendanten kollationerade sin anteckning med Frisks och Olssons uppgifter samt fann dem i allo öfverensstämmande.

»Obegripligt!» mumlade han derunder halfhögt; »samma ställen ha i dag blifvit undersökta, och likväl har ingenting misstänkt kunnat upptäckas.»

»Är då nådig herr kommendanten så säker på, att de, som undersökt dessa ställen, ha gjort allt hvad deras pligt ålägger dem?» frågade Broms, som hört kommendantens yttrande; »hvad jag vet, är att det finnes en och annan bland bevakningen, som känner lika mycket om den saken som jag och mina kamrater.»

Kommendanten stirrade bestört på mjölnaren.

»De ha väl redan börjat välta undan de första stenarne?» frågade Broms sina kamrater.

»De skulle just till med det, då vi blefvo upphemtade,» svarade Stenbocken.

»Var då så god och gif order på ögonblicket, herr kommendant, ty numera är ingen tid att förlora,» bedyrade mjölnaren.

Kommendanten steg upp och närmade sig dörren.

»Var äfven nådig och ge befallning att vi få stanna qvar i högvakten, till dess herr kommendanten återvändt,» bad Broms.

»Vi äro förlorade, om man återför oss ned i hvalfven,» tillade Olsson under synbar ångest.

»Ja, I kunnen stanna qvar,» yttrade kommendanten och lemnade rummet.

Knappast fem minuter voro förlidna, förrän garnisonen, fördelad i fyra trupper, marscherade från borggården, tagande under djupaste tystnad vägen åt olika håll. Kommendanten, som lemnat de tre fångarne i högvaktens förvar, anförde sjelf expeditionen.

Mjölnaren och hans begge kamrater hade slagit sig ned på en bänk i vaktrummet. Den qvarlemnade högvakten utgjordes af en underofficer och tolf man, af hvilka en gick utanför på post, men de andra befunno sig i vaktrummet jemte underofficeren, hvilken satt vid ett bord, läsande i en bok.

»Hur mycket kan klockan nu vara?» frågade Broms en af de soldater, som stodo honom närmast.

»Hon slår snart åtta,» svarade soldaten.

»Om inte jag varit,» yttrade mjölnaren, »så hade hvar och en af er i detta ögonblick haft en knif i sitt bröst.»

»Jaså, det var då du, som upptäckte komplotten?» sporde sergeanten.

»Ja, visst var det jag, herr löjtnant,» svarade Broms, »och derför har också kommendanten lofvat friheten åt mig, så att nog slippen I ha besvär med mig längre. Det gör mig emellertid ondt att nödgas lemna Carlsten, ty ibland har det varit rätt roligt här.»

»Åhå, du kan trösta dig, min gubbe lilla,» genmälde sergeanten; »vi ha tillräckligt med galgfåglar qvar.»

»Jag tycker så flata gossarne skola bli, när de titta fram genom hålen på jordvallarne och få ögonen på bajonetterna,» anmärkte Frisk, ställande talet till Broms.

»Jag hör redan, hur de svära öfver oss,» yttrade Broms skrattande.

»Öfver dig i synnerhet,» menade Olsson, »ty jag tvår mina händer.»

»Herrar ingeniörofficerare få, min själ, icke så litet att göra, innan de hunnit lappa ihop det der igen,» ordade Broms.

»Men hur fan ha'n I kunnat arbeta er igenom, utan att någon ännu fått nys om saken?» frågade sergeanten.

»För Gud och fången är ingenting omöjligt,» svarade Broms med fortfarande munterhet.

»Gick kommendanten sjelf med?» sporde Olsson.

»Det förstås att han det gjorde,» var mjölnarens svar; »kommendanten är alltid den förste, när det osar hett... En dugtig karl den kommendanten.»

»Hvilken trupp anför han?» frågade Frisk.

»Det vet jag inte,» genmälde Broms; »men jag tror, att han anför den, som skall besätta östra hvalfvet, emedan den posten är farligast af alla.»

»Farligast, säger du!» invände Olsson; »hvad säger du om fånggården då eller om stora porten midt framför högvakten här?»

»Fan förbanna!» skrek Broms till och reste sig häftigt upp från bänken, »det hade jag glömt! ... Sådan åsna jag var, som glömde det förnämsta!»

»Hvad är det?» frågade sergeanten, hvilken lyssnat till fångarnes samtal.

»För all del, herr löjtnant!» ropade mjölnaren med en ångest, som meddelade sig åt alla de närvarande, »skicka på ögonblicket ett bud till kommendanten!»

»Hvarför det? ... Hvarför skall jag skicka bud till kommendanten?» frågade underofficeren.

»För att erhålla order att med högvakten rycka in på stora fånggården.»

»Tala tydligt! Hvad är det fråga om?» befalde sergeanten, resande sig från bordet.

»Jag glömde säga kommendanten att, medan de flesta fångarne på fyra särskilda ställen bryta sig ut genom murarne, trettio af dem skola spränga hvalfdörrarne, mörda fångknektarne och sedan rusa ut genom stora Kungsporten för att öfvermanna högvakten.»

»För sent! För sent!» ropade Frisk och Olsson med en mun.

I detsamma slog klockan åtta.

»Ja, för sent! ...» upprepade Broms under högsta förtviflan; »klockan slår åtta! ... Vi äro förlorade! ... Gud vare oss nådig!»

»I gevär!» ropade sergeanten och störtade ut ur vaktrummet.

Soldaterna följde honom och efter dem de tre fångarne.

Högvakten trädde i gevär, villrådig om hvad den borde företaga sig.

»Löjtnanten hinner omöjligt att få bud till kommendanten,» sade Broms; »den enda utvägen är ...»

»Hvilken då?» sporde sergeanten, helt och hållet förbryllad.

»Jo, det dröjer allt några minuter, innan de hinna spränga hvalfdörrarna,» försäkrade mjölnaren med andan i halsen; »för all del, herre, ryck derför genast in på fånggården med högvakten och postera några man utanför hvarje hvalfdörr ... befall dem sedan att slamra med gevären, så

skola fångarne tro, att deras förehafvande blifvit upptäckt och att en större styrka spärrar till vägen för dem... Då skola de upphöra med sitt arbete på dörrarne och i stället söka sig ut samma väg som de andra, och då är allt räddadt... Men skynda, skynda! Om några minuter är det för sent.»

»Komma de ut på gården, så är det förbi med oss allesammans!» tillade Stenbocken.

»De äro beväpnade med knifvar och jernstörar,» underrättade lumpsamlaren.

»Axel gevär! Framåt marsch!» kommenderade sergeanten, hvarefter han, i spetsen för högvakten så när som på tre man, hvilka lemnades qvar för att bevaka de tre fångarne, ryckte an mot porten, som ledde till fånggården.

Broms och hans kamrater följde med ögonen den bortmarscherande högvakten, hvilken intågade genom porten och snart var ur sigte.

»Hur lyckligt att du påminde mig om den saken!» yttrade Broms till Olsson.

»Nu kunna vi vara lugna,» svarade denne.

Derunder närmade sig fångarne de tre qvarlemnade soldaterna, hvilka stodo i grupp med gevär för fot, samtalande med hvarandra.

»Sergeanten kan väl inte få sitta emellan för det han utan order lemnade sin post?» frågade Broms soldaterna.

»Inte hade jag vågat det i hans kläder,» menade en af soldaterna.

»Men hvad skulle han göra då?» frågade en annan.

»Tyst! Hördes det inte ett skott?» sporde Broms, lyssnande.

»Jo, jag tror väl,» svarade Frisk.

»Det var bestämdt ett skott jag hörde,» försäkrade Olsson.

»Inte hörde jag något,» sade en af soldaterna.

»Inte jag heller,» instämde de begge andra.

»Jo, visst var det ett skott,» försäkrade Broms; »tyst! Lyssnen!»

»Tyst, tyst!» hviskade mjölnarens kamrater.

I detsamma träffades tvänne utaf soldaterna midt i pannan af hvar sitt slag från den jättestarke mjölnarens

knytnäfvar och dignade till marken utan att gifva det ringaste ljud ifrån sig.

På samma gång kastade sig Frisk och Olsson öfver den tredje soldaten, hvilken, liksom kamraterna, öfverraskad af det oförmodade anfallet, sjönk sanslös till marken under de begge banditernas händer.

Derefter ryckte fångarne af de slagna deras kapprockar och tschakåer, kostymerade sig i dessa uniformspersedlar och fattade hvar sitt gevär samt satte sig i rörelse mot Kungsporten, Broms först och de begge kamraterna efter.

Denna manöver gick hastigare än vi nu hunnit nedskrifva den.

»Wer da!» ropade posten, som stod vid denna port.

»Patrull!» svarade Broms, utan att darra på rösten.

»Patrull förbi!» ropade posten, hvarefter banditerna trädde ut genom fästningsporten med vanliga taktmässiga marschsteg.

På detta sätt passerade fångarne grafvar, hvalf och redutter förbi den ena posten efter den andra, utan att någon eller något hejdade deras marsch. Ankomna till Sankt Eriks grotta eller Själakistan, såsom marken deromkring benämnes, påskyndade banditerna sina steg, styrande kosan åt den nordostliga sidan af klippön.

Snart upptäckte de stranden och vid den en liten båt, i hvilken syntes en qvinsperson.

Broms hastade före sina kamrater till båten, och, fattande tag i den, ropade han:

»Sara! Sara!»

»Broms! Broms, min gubbe!» skrek qvinnan, resande sig upp ur båten.

»Tyst, Sara! Skrik inte så hårdt!» varnade henne mjölnaren; »lägg det här geväret ned i båten... Du är en dråplig qvinna, Sara!»

»Ä' ni tre stycken!» utbrast qvinnan, som nu fick ögonen på mjölnarens kamrater; »är det meningen att alla tre ska stiga ned i båten?»

»Visst är det så, kära Sara,» förkunnade Broms, »det är ju en naturlig sak, det!»

»Men båten bär ju knappast två personer i lugnt väder... och nu i en sådan storm!» genmälde Sara; »är du galen, min gubbe!... Vi drunkna ju allesammans.»

»Tig och håll båten något närmare!» befalde mjölnaren, med en blick på det upprörda hafvet.

»Men det stod ju i biljetten, jag skickade dig i dag, att båten ej bär mer än två personer och knappast det en gång!» envisades käringen.

»Antingen alla tre i båten eller också ingen!» förklarade mjölnaren.

»Vräk kär'ngen på land!» tillrådde Frisk, med skäl uppretad öfver hennes invändningar.

»Eller kasta henne i vågorna!» föreslog Olsson; »en kär'ng mer eller mindre...»

»Låt mig hållas bara!» sade Broms till sina kamrater; »trankilemang, sa' Mobergskan!»

»Det går inte an! Omöjligt, omöjligt!» bedyrade qvinnan.

»Tig och var lugn!» sade mjölnaren till henne; »tig, din hexa!»

»Se så, gossar!» fortfor han, vändande sig till kamraterna; »tag nu hit gevären, så att jag först får lägga ned dem på botten... kan inte skada att ha dem med sig.»

Frisk och Olsson lemnade gevären åt Broms, hvilken langade ned dem i båten.

»Gossar,» yttrade han derefter, i det han sjelf steg ombord; »varen nu försigtiga!... Ni måste vara orörligare än stockar och stenar, när ni kommit i båten, för annars bär det till botten med oss alla... Vänta, Frisk, till dess jag fått sätta mig... Se så ja; nu är det klart i rappet.»

Dervid stötte han båten från land.

I detsamma hördes trumhvirflar från fästningen, på hvilka följde kanonskott, till tecken att fångar rymt derifrån.

»Skynda, skynda! Hit med båten! Låt oss stiga i!» ropade de begge fångarne på stranden.

»Skaffa er en annan båt!» svarade Broms, fattade årorna och började ro ifrån ön.

»Ha! Hvad är det! Han ror ifrån oss!» skrek Stenbocken med full hals.

»Hit med båten, Broms! Broms! Hitåt, hitåt!» hojtade lumpsamlaren, så att det gaf eko i klipporna.

»Skaffa er en annan båt!» fortfor Broms och tog allt starkare tag med årorna.

Sara satt vid rodret. Ett sjörås läte kunde icke vara mera hemskt och gäckande än hennes stämma, som vinden förde till land.

»Förrädare, bof, niding!» skreko de qvarlemnade, springande utefter stranden och slående omkring sig med armarne, liksom tvänne vansinnige.

»Skaffen er en annan båt!» ljöd genom vågornas gny mjölnarens hånande stämma.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Ett möte.

Nattetid en vecka derefter rullade på östra landsvägen till Göteborg och omkring en half mil från denna stad en schäskärra, i hvilken vid sidan af en mindre skjutsgosse åkte en herre, väl insvept i en stor läderkrage af det slag, som af resande företrädesvis begagnades den tiden af året. På hufvudet bar han en mössa, likaledes af läder, så att det regn, som i strida floder föll ned från den svarta himmelen, vanmäktigt smattrade både mot kappan och mössan.

Visserligen var den resande herrn äfven försedd med uppspändt paraply; men detta hade han öfverlemnat åt den stackars skjutsgossen, hvilken dermed skyddade sig mot

störtregnet, medan den resande i stället skötte tömmarne och piskan.

»Banka på, herre! ... Han orkar nog fram,» uppmanade skjutsgossen.

»Du är just inte rädd om din fars kreatur,» anmärkte den resande.

»Jesiken, hvad jag det är!» svarade gossen; »men när det är på det viset att det är så här mörkt och blöter ned så ... Om man ändå kunde hinna upp den der vagnen som ...»

»Den der vagnen, som körde från gästgifvargården i detsamma jag kom dit?»

»Ja, herre!»

»Den är väl redan i Göteborg, min gosse ... Det såg ut för att vara ett mycket lätt åkdon och hade tre hästar.»

»Per Matssons hästar äro inga storskålingar, herre ... Blacken vår tar nog fatt dem, fast de ha en half timmes försprång ... Det vore visst väl, om vi kunde hinna upp vagnen.»

»Hvarför är du så angelägen om det?»

»Jo, ser herrn, det är så att ... herrn vet väl att posten röfvades i går?»

»Jag hörde talas om det på gästgifvargården.»

»Det var just på den här vägen,» berättade skjutsgossen; »nej, inte just på den här, inte, utan på den södra vägen ... Hu! Hvad var det?»

»Jag tror, att du är något spökrädd af dig.»

»Spökrädd? ... Usch nej, herre! ... Men herrn vet väl, att en så'n faslig mängd med fångar i veckan som var rymt från Carlsten?»

»En faslig mängd? ... Du är illa underrättad ... det var blott tvänne som lyckades rymma. Så berättade man åtminstone på gästgifvargården.»

»Men nog är det sant alltid, att posten blef röfvad i går ... Postkarlen är hemma från vår by, och han blef skuren med knif ända upp till örat, så det är hiskligt hvad han ser ut.»

»Och nu fruktar du för, att detsamma kan hända dig?»

»Inte har jag tjockare skinn än postkarlen, och inte herrn heller.»

»Och icke heller har du någon postväska, som kan bortröfvas ... Var du lugn, min gosse!»

»Inte vilja de något vid mig, det vet jag nog... men när de kasta sig öfver den resande, så får alltid skjutsbonden sitta emellan.»

»Men såg du då ej, hvad jag hade med mig, när jag steg upp i schäsen?»

»Den der sabeln... en lång tingest är det, men poströfvarne hade pistoler, herre, för bond', som skjutsade posten, fick sig en kula i axeln, så han damp som en pannkaka ur kärran och blödde som en kalf, herre!»

»För att lugna dig, så vill jag säga dig, att äfven jag har pistoler i mitt resbälte, så att vi nog skola reda oss, om vi också finge ett halft dussin stråtröfvare omkring oss... Håll du bara säkert i mitt paraply, så att ej vinden röfvar det ifrån dig!»

Vägen tog nu tvärt af till höger och slingrade sig uppför en backe, omgifven på begge sidor af höga träd.

»Ser herrn, der ha vi vagnen!» ropade skjutsgossen med gladare stämma; »der uppe i backen... de ha tändt vagnslyktorna.»

»Du har rätt... Blacken din har goda ben, märker jag.»

Den resande hade knappt hunnit till början af backen, då en blixt flammade till, hvarpå följde knallen af ett pistolskott.

»Herre min Gud!» skrek skjutsgossen och fattade den resande i armen.

Ett nödrop hördes öfver från backen.

»Du var sannspådd den gången,» yttrade den resande lugnt, i det han kastade tömmarne åt den darrande gossen, hoppade ur kärran och ryckte en pistol ur bältet, hvarefter han med denna i venstra handen och den dragna sabeln i den andra skyndade uppför backen, utan att lyssna till skjutsgossens ängsligt varnande rop.

Ett nytt pistolskott smälde af, och nödropen fortforo från höjden af backen.

Mannen i läderkappan påskyndade sina steg och upphann snart backens spets, der han, vid skenet af lyktorna på en berlinervagn, blef vittne till en scen, som, visserligen vanlig i röfvarromanerna, likväl icke heller saknar exempel inom vårt annars så fredliga fädernesland.

På ena sidan om vagnen låg en betjent orörlig och blödande ur ett hål vid tinningen. Helt nära denne vältrade sig en bonde, som, med händerna för pannan, jemrade sig

på det ömkligaste. Framför hästarne och hållande dem vid betslen syntes en menniskofigur, hvars utseende den sist ankomne dock hade svårt att närmare bedöma. Hvad som föregick på andra sidan om vagnen, kunde mannen i läderkappan icke se, men hans öron uppsnappade följande:

»Jag ger er godvilligt allt, men skona mitt lif!» bad en halfqväfd karlröst.

Mannen i läderkappan gaf sig ej tid att afvakta svaret på denna bön, utan rusade fram mot figuren framför hästarne.

Denne släppte dervid hästarne och tog till flykten, ropande med en röst, som liknade en qvinnas:

»Broms, Broms, akta dig! Akta dig!»

Mannen i läderkappan aflossade sin pistol på figuren, hvilken, icke träffad af skottet, aflägsnade sig under förnyade varningsrop, hvarefter mannen, uppryckande en annan pistol, rusade förbi hästarne öfver till andra sidan.

Då blef han varse en grof karlgestalt, som vid hans ankomst genast tog till fötterna och kastade sig in i skogen. Mannen i läderkappan skickade äfven efter denne ett skott, likväl utan verkan, enär mörkret icke tillät den skjutande att sigta.

I detsamma uppreste sig från marken en annan karl, hvilken, ehuru öfversmord af lera och drypande af regn, likväl såg ut för att vara egare till vagnen.

»Är ni sårad?» frågade mannen i läderkappan.

»Nej, men den bofven höll på att strypa mig,» svarade den tillfrågade; »och hade ej ni, min herre, kommit, så . . .»

»Skynda att se till ert folk, som ligga sårade på vägen, medan jag sätter efter banditerna!» ropade räddaren, i det han ryckte lös en lykta ifrån vagnen.

»Ni ämnar då verkligen . . .»

»Söka ta fast dem, ja visst,» svarade mannen i läderkappan och hastade derefter in i skogen, tagande samma riktning som röfvarne, med sabeln i högra handen och lyktan i venstra.

»Jag skall strax komma efter till er undsättning,» ropade den andre, hvarefter han närmade sig de sårade.

Betjenten var död, men bonden stod på benen bredvid hästarne, öfver hvilkas hufvud och sidor han for med händerna, förmodligen för att undersöka, om de fromma djuren lidit något vid anfallet.

»Herre Gud, hvad det var väl!» ropade han oupphörligt, glad öfver resultatet af undersökningen.

Per Matssons hästar hade hvarken blifvit träffade af skotten eller skyggat för smällarne. De voro inga »storskalingar», såsom skjutsgossen ganska riktigt anmärkt.

Sedan den resande herrn funnit, att all hjelp på stället vore fruktlös, och tillsagt bonden att dröja qvar vid vagnen, upptog han från marken en blottad sabel, hvilken under

striden med röfvaren blifvit honom frånryckt, samt skyndade in i skogen till sin befriares hjelp.

Denne kom honom snart till mötes.

»Den fördömda lyktan slocknade!» mumlade mannen i läderkappan; »utan denna omständighet skulle jag nog fått tag i den bofven... Det var emellertid rätt ledsamt, att han skulle undkomma oss... Men jag ser, att ni har vapen... hur kunde ni så låta öfverrumpla er?»

»Jag hade råkat inslumra i vagnen,» svarade den andre, »då jag väcktes af ett skott, som träffade min betjent, hvilken satt på kuskbocken... ögonblicket derpå kastades bonden ned, äfven sårad... Jag sprang genast ur vagnen och sköt på röfvaren, men sköt miste... derefter ville jag begagna sabeln, då jag i detsamma slogs till marken och sabeln vreds ur min hand... den der skurken måtte stå i förbund med djefvulen, ty jag kan, utan att skryta, så der temligen föra mitt vapen,» tillade han med ett visst sjelfförtroende.

»Ni råkade ut för en af de vildaste sällar man kan tänka sig.»

»Det låter på er som om ni kände den skurken.»

»Jag hörde hans namn... det är en lifstidsfånge från Carlstens fästning... Men hur är det med er betjent?»

»Död... en stor förlust, min herre... han har länge varit i min tjenst.»

De begge herrarne hade nu uppnått vagnen, vid hvilken jemväl det andra åkdonet befann sig med den darrande skjutsgossen uti.

Mannen i läderkappan böjde sig öfver betjentens lik och undersökte såret.

»Kom hit!» ropade han till bonden; »vi måste lägga den olyckliges lik i vagnen... det finns ej något annat sätt att få det till staden.»

»Jag har ett förslag att göra,» yttrade vagnens egare; »får jag ej tillbjuda herrn plats i min vagn?... I ett sådant väder är ett täckt åkdon alltid att föredraga framför ett öppet.»

»Jag tackar... men liket?»

»Kunde man ju lägga i herrns åkdon.»

»Det kan gå för sig.»

»Jag står i den största förbindelse hos er, min herre,» förklarade vagnens egare, »och jag skulle önska veta hvem jag nu har att tacka för mitt lif.»

»Ha!» ropade mannen i läderkappan, stirrande på den andre, hvars anletsdrag han nu först upptäckte vid skenet af vagnslyktan.

»Hvad är det?» frågade vagnens egare något förundrad.

»Det var då ni!» fortfor mannen i läderkappan, »ni . . . ni!»

»Ni känner då mig?» yttrade den andre; »men jag begriper inte . . .»

»Bonde,» ropade den förre, »hjelp mig att lyfta liket upp i vagnen, ty jag åker i mitt eget åkdon.»

Derefter fattade han, med bondens tillhjelp, tag i liket och lade det in i vagnen.

»Hvad vill det här säga!» utbrast vagnens egare; »hvarför vägrar ni nu att åka i min vagn? . . . Hvem är ni, min herre?»

»Ni känner då icke igen mig?» frågade mannen i läderkappan, i det han förde sitt ansigte närmare intill den andres.

»Ha!» ropade nu denne i sin ordning och tog några steg tillbaka.

»Begriper ni nu, hvarför jag föredrager mitt öppna åkdon framför er täckta vagn?» frågade mannen i läderkappan

»Ja . . . jag begriper äfven, att ni nu ångrar er att ha räddat mitt lif.»

»Det är ej handlingar af menskligher man ångrar här i verlden . . . God natt, min herre!»

Efter dessa ord vände mannen i läderkappan ryggen åt vagnen och återvände till sin kärra.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

En syn.

Prins Karls hotell var då ett af de förnämsta hotellen för resande i Göteborg.

Klockan var slagen elfva på natten, när mannen i läderkappan höll med sitt åkdon framför porten till detta hotell. Efter några minuters enträgen dragning i klocksträngen öppnades porten af en uppasserska, hvilken förde den resande genom en lång korridor en trappa upp till ett mindre rum. Skjutsgossen uppbar den resandes saker, bestående af en mindre kappsäck och en större portfölj.

Den resande kastade af sig läderkappan. Det var en medelålders man, som mer imponerade genom sin höga, kraftfulla växt än genom sitt ansigte, hvilket var mycket blekt och något koppärrigt, men på hvars venstra kindben upptäcktes ett ärr, alldeles för djupt och bredt att kunna tillskrifvas kopporna.

Skjutsgossen betalades och affärdades, hvarefter, då något samtal mellan den resande och uppasserskan icke tycktes vilja komma i gång, emedan den förre var mycket tankfull och den senare mycket sömnig, den resande snart hugnades med ett gäspande godnatt af flickan, som dervid aflägsnade sig, lemnande den tystlåtne gästen i ro.

Denne drog upp ur kappsäcken en nattrock, hvilken han svepte omkring sig, och bar fram till bordet portföljen, som han öppnade. Åtskilliga deruti befintliga handlingar framplockades och genomögnades samt lades derefter i en viss ordning på bordet. Troligtvis ville han öfvertyga sig om, att intet papper saknades eller blifvit skadadt under resan.

Vidare lade han på bordet sin plånbok och sitt fickur. Uret var af silfver och försedt med stålkedja, vid hvilken voro fästa några berlocker: en urnyckel, en sigillring och ett litet kors af bernsten.

Den resandes blick hvilade länge på det lilla korset med ett uttryck af djupaste vemod, hvarefter han lemnade

bordet och började lägga in i en byrålåda de klädespersedlar, han framtagit ur kappsäcken.

Huru länge han sysslade med detta och annat, kan vara oss likgiltigt; men slutligen erinrades han, kanske mer af tolfslagen från stadens kyrktorn än af sin trötthet, att han borde gå till hvila. .

Han lade sig och släckte ljusen.

De moln, som hittills betäckt det nattliga fästet och öfversköljt jorden med floder af regn, hade försvunnit med midnattstimmen. Den väna fullmånen, hvilken den förflutna hälften af natten haft laga förfall för sitt uteblifvande — ty hvem kunde väl våga sig ut i ett sådant väder — framträdde nu i all sin härlighet. Ehuru förut mycket missnöjd med regnets gud, försonade hon sig nu ganska lätt med honom vid åsynen af de många och nya små speglarne, som han placerat mellan de stora och vanliga, så att hela jorden föreföll nattens klara tärna som en enda jättestor trymå, enkom uppstäld för hennes toalett. Strålande af glädje öfver detta stora bevis på förekommande artighet, skyndade hon att blicka in i palatsen och hyddorna, antingen för att meddela sin fröjd åt sina älsklingar, menniskorna, eller för att ursäkta sig för det hon kommit så sent.

Men sömnens gud, månens gamle afundsman och fiende, har redan uppstält mellan älsklingarne och henne drömmarnes brokiga skärmar, så att hon nästan öfverallt, hvart hon blickar, endast möter tillslutna ögonlock, och är något öga öppet, så ser hon merendels i dess djup samvetsqvalens eller kroppsplågornas svarta andar. Då försvinner hennes glädje, då bleknar ännu mer hennes hy, och derför ser hon vanligtvis så dyster och melankolisk ut i midnattens ödsliga stunder.

Den ofvanbeskrifne gästen på Prins Karls hotell var en af de få, som med stilla och djup hängifvenhet mötte hennes blickar. Han följde länge med ögonen månstrålarnes barnsliga lek på bord, stolar och väggar. Det föreföll honom, som de så innerligt väl trifdes i det tarfliga gästrummet, som de allt mer försystrade sig med de bjerta minnen af det förflutna, hvilka vaknat i hans själ, ty ju längre han betraktade månstrålarne, desto skärare tyckte han att de blefvo.

Han fördjupade sig i den sköna åskådningen och trotsade länge sömnens gud. Men denne låter sig ej länge

trotsas. Oemotståndligt lade han slutligen sin hand på de motsträfviga ögonen och, till straff för det trots man vågat bjuda honom, höll han för den inslumrades själsögon en af drömmarnes mörkaste skärmar.

Den drömmande tyckte sig stå på ett berg, med stormen och åskan öfver sitt hufvud. Bäst han så stod, rädd för att taga ett enda steg af fruktan att störta ned i hafvet, som vildt brusade vid bergets fot, klöfs den svarta himlen af en blixt, hvilken närmade sig honom på berget. Ju närmare den kom, desto tydligare antog den skapnaden af en eldsprutande drake. Den drömmande började en strid med denna drake, hvilken slutligen slungade honom utför berget ned i hafvet, som slog sina vågor öfver hans hufvud. Han sjönk till djupet, lidande dödens qval, utan att likväl kunna dö. Han famlade på hafvets botten under fruktlösa bemödanden att komma upp ur djupet; ty det var som hade hans kropp blifvit tung som det berg, från hvilket han blifvit nedstörtad. Då blef han varse på en bädd af koraller och snäckor en slumrande flicka. Amanda! ropade han och föll på knä invid den slumrande. Amanda är död, svarade flickan, öppnande ögonlocken. Men i stället för de fordom så glänsande ögongloberna gapade nu emot den knäfallne tvänne hålor, fylda af svart mull, och der den högblå pupillen förr haft sin plats, låg nu en förstelnad tår, som hafvet fåfängt sökte upplösa.

Då glömde den knäfallne sina egna dödsqval, och han grät bittert öfver den slumrande flickan. Gråt, gråt! ropade hon, ty hvad hafvet icke förmår, det förmå dina tårar, och då såg den knäfallne, huru den svarta mullen småningom ljusnade, till dess den förvandlades i den hvitaste emalj, samt huru den förstelnade tåren började mjukna och skifta i blått, till dess den slutligen log med himmelens leende mot den knäfallnes öga. Amanda lefver! ropade han. Ja, Amanda lefver! svarade flickan och slog sina armar om hans hals, hon lefver genom dig, ty dina tårar ha försonat henne med lifvet och Gud. I detsamma hördes på afstånd ett vidunders rytande. Frukta icke! sade flickan, Guds kärlek bor äfven i hafvets djup, och öfver den ha hafvets vidunder intet välde. Och du vill följa mig till lifvet och solen? frågade den knäfallne, som kände sina lemmar befriade från bergets tyngd. Ja, ja, med dig till lifvet och solen! svarade Amanda.

Men förmodligen tyckte sömnens gud, att straffet blef mildare än han ämnat, ty i detsamma ryckte han bort skärmen och tog sin hand från den sofvandes ögon, eller också väcktes drömmaren af det buller, som förorsakades deraf, att dörren till gästrummet öppnades.

Den liggande tänkte stiga upp, ty han trodde att dörren, hvilken han glömt stänga, blifvit uppkastad af något drag från fönstret, då han kände sin kropp förlamas vid åsynen af en hög, hvit, af månen belyst skepnad, som visade sig på dörrtröskeln.

Den resande gnuggade sig i ögonen, oviss om han var vaken eller ännu drömde; men när han åter blickade upp, såg han tydligt, huru den hvita skepnaden långsamt skred från dörren in i rummet och närmade sig bordet framför fönstret.

Gestalten var en qvinnas, men dess ansigte, öfvergjutet af månens strålar, var ett liks, och de rika hvita spetsarne, som fladdrade omkring henne, liknade den dödas svepning.

»Hvem är det?» frågade den resande, mer för att öfvertyga sig om att han var vaken, än för att tillfredsställa sin nyfikenhet.

Svaret på denna nästan omedvetet gjorda fråga blef följande, med en svag, men underbart ljuf stämma afsjungna sång:

»Hvadan denna evigt närda trånad?
Fjerran bort vid himlarandens blånad
Sänder jag en tårfull blick och tänker:
O, der himlens hvalf sig mystiskt sänker,
    Der mitt Eden blänker!»

Den resande sjönk ned på kuddarne. Hans tunga stelnade, och kallsvett öfverhöljde hans panna. Med skälfvande hand drog han täcket öfver sitt hufvud; med tillbakahållen andedrägt lyssnade han blott.

Han hörde, hur det rördes bland papperen på bordet. Han tyckte sig äfven förnimma, att någon ryckte i urets kedja och berlocker, hvilka, såsom vi redan känna, hade sin plats bredvid papperen.

Slutligen bemannade han sig, drog täcket från hufvudet och satte sig ånyo upp i sängen.

Den hvita skepnaden skred långsamt in i rummet.

Då såg han den hvita gestalten vända sig från bordet och fönstret samt lika långsamt som förut skrida tillbaka mot dörren.

»Hvem är det?» frågade han för andra gången med något högre och bestämdare röst.

»Bäcken vandrar genom blomsterdalar.
Ack, mitt glömda modersmål han talar!
Skogarne likt gröna sjöar svalla,
Träden susa, doft min forntids alla
Vålnader mig kalla.»

Under denna sång försvann den hvita skepnaden genom dörren, hvilken derefter tillslöt sig.

Den resande, som tydligt hörde låset kringvridas, stirrade länge på dörren, hvars speglar månen ånyo tog i besittning, målande på dem sina förra fantastiska bilder.

»Nej, nej, det var ingen dröm!» ropade han och sprang upp på golfvet. Han öppnade dörren och skådade ut i korridoren. Den rika månen belyste äfven denna och de många dörrarna derute, men ingenting annat märkligt hördes eller syntes till.

Derefter, sedan han tagit nyckeln ur dörren och tillstängt den, skyndade han till bordet invid fönstret. Papperen lågo på samma ställe och i samma ordning, som han hade lagt dem, innan han gick till sängs. Äfven hans silfverur fanns qvar på bordet.

Grubblande öfver den underbara synen, återvände han till sin bädd och lade sig. Den hvita skepnaden, som lemnat hans sofrum, lemnade likväl icke hans drömmar.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

Bernstenskorset.

När den resande för andra gången vaknade, stod uppasserskan framför hans säng med en bok i handen.

»Befaller herrn kaffe snart?» frågade hon.

»Är det morgon redan?» utbrast gästen, vändande ansigtet mot fönstret, hvarigenom den klaraste höstsol blickade in i rummet.

»Hå, hon har redan slagit tio,» svarade uppasserskan.

»Redan tio! . . . Och jag som bort vara ute nio . . . Om ni väckt mig, hade ni gjort mig en stor tjenst.»

»Jag har varit inne flere gånger, men jag tyckte det var synd att väcka herrn, för herrn sof så godt. . . Kanske herrn befaller, att jag skall göra upp eld i kakelugnen?»

»Nej, det är väl qvaft förut härinne, tycker jag . . . jag har en sådan hufvudvärk.»

»Då har herrn säkert sofvit oroligt.»

»Åtminstone har jag haft oroliga drömmar.»

»Det är inte godt tecken att drömma oroligt första natten man sofver i ett rum.»

»Tror ni det?»

»Hvad har herrn drömt om . . . jag kan uttyda drömmar, jag, och det har nästan alltid slagit in.»

»Såå?»

»Har herrn drömt om blommor eller djur?»

»Nej.»

»Om eld eller vatten?»

»Nej, icke det en gång.»

»Om hus eller menniskor då?»

»Icke heller det, bästa jungfru.»

»Hvad kan det då vara för slag?»

»Jag har drömt om de döda,» svarade gästen med en djup suck.

»Drömma om lik . . . det betyder, att någon slägting till herrn dör i dessa dagar.»

»Jag har inga slägtingar.»

»Då är det bestämdt någon intimare vän, som kolar af innan månadens slut.»

»Jag har inga intimare vänner heller.»

»Hå, det var besynnerligt!» anmärkte uppasserskan; »men det skulle vara roligt att veta, hvem det var som herrn drömde om.»

»Nå, efter ni så angeläget vill veta det, så drömde jag om en ung flicka, som dog för två år sedan.»

»Hur visade hon sig?»

»Hon kom in här i rummet i en svepningsdrägt... Kan ni tyda den drömmen?»

»Hade hon krona på hufvudet?»

»Det kan jag ej erinra mig.»

»Helt säkert hade hon det,» menade uppasserskan, »ty det är ju vanligt, att när en ung flicka står lik, så har hon en liten myrtenkrona på hufvudet... en myrtenkrona klär både lefvande och döda.»

»Sådant var likväl ej fallet med den jag drömde om,» förklarade den resande, med ett sorgset uttryck i sin röst; »hon omkom i sjön, och hennes lik fick man aldrig reda på.»

»Jaså, men drömmen har sin betydelse i alla fall.»

»Och den är?»

»Att herrn blir gift innan årets slut,» svarade flickan raskt.

»Gift med den döda!... Det vill säga att jag dör innan årets slut!»

»Hå, gubevars för det, goda herre!»

»Blif icke orolig för det, bästa mamsell!... Slår denna uttydning af drömmen in, så har jag just ingenting mot det heller... Men jag måste klä' mig.»

»Vill inte herrn först vara god och teckna in sitt namn i den här?» frågade uppasserskan, i det hon räckte boken åt den liggande och derefter hemtade en penna från skrifbordet.

Den resande skref in sitt namn, och namnet var: »Revisor F. Alm ifrån Stockholm».

Till den resandes namn har utan tvifvel läsaren redan gissat. Endast titeln var en nyhet, och den bevisade, att vår hjelte stigit ett steg högre såsom tjensteman under de tvenne år, som förlidit sedan vi sågo honom blödande falla för löjtnant Räyels pistolskott.

Uppasserskan lemnade nu rummet, så att vår revisor fick tillfälle att stiga upp och taga morgonrocken på sig.

Enligt gammal ordning gick han till bordet för att uppdraga sitt ur. Han fattade urnyckeln, men hade så när släppt både den och uret på golfvet, ty han saknade det lilla bernstenskorset.

Han visste att korset, jemte de öfriga tvänne berlockerna, fanns qvar vid kedjan, när han om natten lade klockan på bordet, ty han hade ju haft den i sin hand och, såsom vanligt, derpå fäst sina blickar, innan han intog sängen.

Han lyfte på papperen och letade på bordet, men korset fanns icke. Han letade öfverallt i rummet; men förgäfves.

»Skulle någon ha stulit det!» ropade han.

Men hvarför stal man ej då på samma gång klockan med dess öfriga tillbehör?... Hvarför tog man ej plånboken, som låg bredvid klockan?

Visserligen var det lilla korset af oskattbart värde för honom; men hvad värde kunde det väl hafva för andra menniskor?

Alm började något närmare undersöka kedjan.

Korset hade blifvit ordentligen lossadt från den lilla guldringen, medelst hvilken det varit fäst vid kedjan, men sjelfva ringen hängde qvar. Endast korset var borta.

»Store Gud!» utbrast Alm, nu ihågkommande den syn han haft om natten, men hvilken han vid uppvaknandet förblandat med sina drömmar.

Han erinrade sig, att han sett den underbara skepnaden stå vid fönsterbordet, samt att han äfven hört någon röra vid kedjan och berlockerna.

Alm var en för fördomsfri man att kunna tro på spöken; men om skepnaden verkligen varit ett spöke, ett luftigt väsende, en ande, hur kunde den i alla fall från kedjan borttaga korset, hvilket alltid måste vara för tungt för en skuggas hand?

Vår revisor grubblade, sökte på bord och golf samt grubblade ånyo, men det lilla bernstenskorset var försvunnet.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

Ett spöke.

Längre fram på förmiddagen stod framför porten till landskansliet i Göteborg en ung officer i Göta artilleriuniform. Han syntes något otålig, hvaraf man kunde sluta till, att han väntade på någon.

»Ah, ändtligen!» ropade han och gick till mötes en annan ung herre, hvilken trädde ut ur porten.

Den ankomne tycktes äfven tillhöra militärståndet, ehuru han för tillfället var i civila kläder. Hans ansigte var regelbundet skönt och hans hållning en af de prydligaste.

»Du dröjde länge,» beklagade sig artilleristen; »jag var nära att förlora tålamodet.»

»Jag måste ju uppsätta en hel promemoria öfver den der affären,» svarade den andre; »förbannadt besvär! ... Måtte de nu bara få fatt i de skurkarne!»

»Och det var förrymda fästningsfångar, som du trodde?»

»Ja, från sjelfva Carlstens fästning och bland de argaste till på köpet.»

»På de senare åren har det varit sällsynt, att någon rymt derifrån ... Den nuvarande kommendanten är en dugtig karl och plär alltid ha ögonen öppna.»

»Men denna gång blundade han, och det höll på att stå mig ganska dyrt.»

»Emellertid slapp du för godt pris.»

»Än min stackars betjent då?... Det var en trogen själ, som jag länge kommer att sakna... Han skall emellertid få en magnifik begrafning.»

»Det förtjenar han... Det är just inte så många tjenare som ha lust att gå i döden för sina husbönder.»

»Åh, hvad lusten beträffar, så är jag säker på, att om min stackars Blom fått välja, så hade han ej länge stannat i qvalet; men han var klippt och skuren till postillon d'amour, och ett väderkorn hade han som... Dock, låtom oss tala om annat... Har du tillsagt kamraterna om middagen på Bloms hotell?»

»Jag tackar dig på det förbindligaste å deras vägnar... hvarken fälttåg eller själtåg skola hindra dem från att inställa sig på valplatsen, hvilken, om jag känner dig rätt, blir blodig nog... Gifve Gud att vi hade många sådana resande som du!»

»Man äter bra hos Bloms, eller hur?»

»Kräsligt, när man beställer... krassligt, när man kommer tillfälligtvis.»

»Vi kunna således vara lugna i det hänseendet?»

»Helt säkert... Äfven tog jag en loge på första raden till recetten i afton... Du har hvarken sett eller hört det tyska operasällskapet... Vi skola nog kunna öfverraska dig med ett och annat, som du ej väntat att finna här.»

»Jag får först se, hvad middagen på Bloms hotell duger till.»

»Men är det enkom för att ge oss middag som du lemnat Stockholm och rest till Göteborg?... Detta kunde visserligen vara giltig anledning nog, men...»

»Det vet du väl, att min far har ett nytt skepp på Göteborgs varf och att detta i morgon löper af stapeln?»

»Och du är här för att öfvervara ceremonien?»

»Ja visst, ty annars hade jag ej så snart kommit hit. Göteborg är väl sig likt, kan jag förmoda?»

»Prosaiskt, tråkigt!... En societé af förgylda galjoner... en konversation af tjära och beck!... Ingen förtrolighet, ingen hjertlighet!... När tvänne äkta göteborgare omfamna hvarandra, så mötas icke deras hjertan, utan deras plånböcker.»

»Ett reelt famntag i alla fall, det kan man ej neka.»

»Några påstå, att Gustaf Adolf den store anlagt Göteborg; men det bestrider jag... Andra deremot anse Merkurius för den sannskyldige grundläggaren, och det håller jag för troligare... Det berättas nemligen att, när den fotbevingade gudomlige affärsmannen anhöll hos Olympens öfvergud om privilegier för den nya handelsstaden vid Göta elf, alla de öfriga Olympens gudomligheter lade sig på det ifrigaste deremot... Handeln förstör menniskorna i grund, sade de, och vi ha Gudi nog af Hamburg och London... Men penningar tala högre än gudar och gudinnor, och så var äfven fallet på den tiden; ty hur det negocierades och sportlades, så fick slutligen Merkurius de äskade privilegierna... Detta förargade de öfriga gudomligheterna till sådan grad, att de beslöto att icke sätta sin fot inom portarne till denna stad, utan göra den till den mest prosaiska stad i verlden, hvilket också skedde... Du kan väl begripa, hur det skall se ut i ett samhälle, der Merkurius är ensam herskare... Gracerna, Muserna och allt annat gudomligt, som förljufvar och förskönar lifvet, söker du fåfängt här... här har man ej sinne för annat än det, som kan afslutas på börsen eller uppläggas på nederlag... här är rikedomen den största dygden, liksom fattigdomen den största synden.»

»Du talar som om du nyligen fått korgen i något rikt grosshandelshus,» anmärkte den civilt klädde officern.

»Har ingen fara, min bror!... Här i staden är det ej herr N. N., som friar till mamsell N. N., utan det är N:o 100,000, som friar till N:o 200,000, och millionen är naturligtvis högsta hönset i korgen.»

»Men Venus och Amor måtte väl icke helt och hållet ha öfvergifvit den olyckliga staden?... Det herrskapet plär annars hålla sig framme öfverallt.»

»Visserligen finnas de... men hvilken Venus, hvilken Amor!... Venus uppstiger ur dammet från packhusen, och Amor riktar sina pilar från brädden af porterfaten.»

»Men, min Gud, det måtte väl finnas andra menniskor än grossörer här i staden!»

»Visserligen... men kan du gissa hvad de andra i allmänhet ha för sig?»

»Nej.»

»Jo, de läsa i bibeln och psalmboken från morgonen till qvällen, troligtvis för att bedja Gud om en snar förloss-

ning ur denna mammoms verld, och det undrar jag, min själ, inte på... hade jag tid, skulle jag göra detsamma.»

»Det ser således mörkt ut för den, som ville göra några eröfringar här på orten,» yttrade den resande.

»Mörkt för alla utom för dig, ty du är ju kommerseråd och kommendör af kungl. Vasa-orden.»

»Är du galen?... Är jag kommerseråd och kommendör af kungl. Vasa-orden?»

»Det är detsamma, bara din far är det... Du blommar i skuggan af hans *förtjenster,* och mer behöfs ej här.»

Under detta samtal hade de begge officerarne kommit in på Stora torget, som, liggande ungefär i midten af staden, utgör en rektangel, på tvänne sidor stötande intill kanalerna.

»Men nekas kan dock ej, att Göteborg är en prydlig stad,» yttrade den resande, skådande sig omkring åt alla sidor; »hvar finner man vackrare hus och bredare gator?... Allt röjer omtanke för ordning och snygghet.»

»Medgifves... en bättre styrelse och bättre ordnade kommunalangelägenheter än Göteborgs låta svårligen tänka sig... I sådana fall ser man ej på styfvern.»

»Hvad jag bestämdt vet, är att jag må nu kika hur och hvart jag vill, så står det icke till att kunna få se ett enda vackert fruntimmersansigte,» försäkrade den resande, i det han förde den dubbla guldlorgnetten till ögonen.

»Du lyckliga menniska!» suckade vännen; »i Stockholm är det lika god tillgång på vackra flickor som på gatstenar, ehuru också lika ovaraktiga och bedrägliga som dessa.»

»Nog ha vi godt om skönheter... Den som bara räckte till för dem alla!... Är det då rakt omöjligt att här upptäcka ett enda drägligt ansigte!»

»Ah!» ropade artilleriofficern, knuffande sin vän i sidan, »det ser ut som om himlen rördes af din klagan... Se ditåt!... Nej, åt höger... Man säger, att *en* fluga gör ingen sommar; *en* näktergal gör tvänne, det är visst.»

En utmärkt elegant ung dam, af hög växt, sväfvande gång och bildskönt ansigte, gick i detsamma förbi de begge herrarne från höger till venster, utan att kasta en enda blick åt någondera sidan.

»Hvad du blef blek i en hast!» förundrade sig artilleriofficeren, i det han fattade sin vän i armen; »hvad står på?... Mår du illa?»

»Ett spöke! Ett spöke!» mumlade den resande, stirrande efter fruntimret, hvilket allt mer aflägsnade sig.

»Ett spöke!» upprepade artilleristen; »ser du spöken på ljusa dagen?... Hvar har du då spöket?»

»Hon!... Hon der!» svarade den andre, pekande åt venster.

»Räyel, är du från förståndet!» ropade vännen; »kallar du Olivia Heuser för ett spöke?...»

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Svarta dufvan.

Hvad östra delen af Södermalm eller Katrinatrakten är för Stockholm, är ungefär *Masthugget* för Göteborg, nemligen en boningsplats till det mesta för sjöfolk. Masthugget är beläget längs elfvens strand, och de egendomar, hvilka vid den s. k. Smala vägen, som löper genom denna förstad, stöta intill elfven, kallas *hamnar;* de äro genom pålverk och fyllning gjorda tjenliga till upplagsplatser i synnerhet för trävirke samt ha merendels särskilda hamnar och inloppskanaler, i hvilka båtar eller fartyg kunna ligga fullkomligt trygga.

I skymningen samma dag, eller omkring klockan sex eftermiddagen, gled en liten båt in i en af dessa inloppskanaler och landade vid en mindre brygga. Ur båten steg en qvinna, klädd i en bondhustrus vanliga drägt. Sedan hon fastgjort båten vid bryggan, begaf hon sig uppåt och befann sig snart på Smala vägen.

Denna qvinna kastade spejande blickar omkring sig, liksom fruktade hon något. Visserligen har denna trakt namn för sig att vara osäker och vådlig att passera, i synnerhet då skymningen och mörkret inträdt, och svårligen låter vid den tiden på dygnet någon bättre klädd person förmå sig att besöka denna nejd; men hon, som nu syntes så skygg och fruktande, borde likväl icke ha någonting att befara, emedan dels hennes klädsel icke egde något frestande för röfvare och dels hennes ålder, som tycktes vara något öfver fyrtiotalet, måste freda henne från den råa kurtis, hvilken anses hemmastadd på detta och dylika ställen.

Slutligen stannade qvinnan framför ett litet och förfallet hus af sten, ofvanför hvars låga och bräckliga port hängde en krogskylt.

Ännu var det ej så mörkt, att man icke kunde upptäcka på skylten, som var af hvitmåladt jernbleck, afbildningen af en svart fågel, hvilken mången skulle tagit för

en korp, så framt icke, till undvikande af alla misstydningar, derunder med stora, svarta bokstäfver stått: »Svarta Dufvan».

Sedan qvinnan, höjande sig på tåspetsarne, tagit inskriften i närmare skärskådande samt ytterligare skickat några blickar åt begge hållen af gatan, smög hon sig hastigt in i förstun och krogrummet.

Vid inträdet i detta rum skulle mången genast ha funnit, att sjelfva krogen, hvad snyggheten vidkommer, gjorde föga skäl för namnet, emedan dufvan, hon må nu vara hvit eller svart, i snygghet ej står efter något annat djur på jorden, menniskan icke en gång undantagen.

Kastade man vidare en blick på värdinnans ansigte innanför disken och på gästernas fysionomier, som hängde öfver bränvinsglasen och sillbitarne på de grofva, odukade borden, hvilka voro stälda invid de nakna kalkväggarna, så fann man äfven dufvans mildhet illa representerad.

Återstod således endast den svarta färgen, och af denna fanns der öfverflöd både på väggar och i tak.

Huruvida qvinnan i bonddrägten tillät sig någon tyst anmärkning öfver det stridiga i dessa förhållanden, lemna vi

derhän. Efter att ha noga betraktat gästerna i detta rum, som belystes af ett smalare ljus i en vid kroghyllan hängande jernstake, närmade hon sig disken.

»Styrman Klink är inte kommen än?» frågade hon med en artig bugning.

»Styrman Klink är derinne i kammaren,» svarade värdinnan, i det hon med en lika artig nigning pekade på en dörr närmare disken.

»Vet söta frun, om han är ensam?»

»Han är ensam, söta madam ... han har tagit rummet för sin räkning, men bedt mig, om något fruntimmer frågade efter honom, visa in det till honom.»

»Jag kan således gå in, söta fru?»

»Var så alltför god, söta madam!» uppmanade värdinnan, öppnande dörren.

»Jag ber allra ödmjukast!» komplimenterade madamen, hvarefter hon trädde in i det inre rummet.

Artigheten var, som man finner, icke bannlyst från Svarta Dufvan.

»Sara, fan i dig hvad du dröjt länge!» ropade en bekant röst mot den inkommande, som skyndat att läsa till dörren efter sig.

»Kommer sent, men kommer med mycket, kära Broms!» hugnade madamen.

Om man icke hade hört rösten och namnet, skulle man svårligen igenkänt den förrymde fästningsfången i den förmente styrman Klink.

Han var klädd i en ganska vacker sjömansdrägt, ehuru man vid åsynen af hans grofva, klumpiga kroppsbyggnad beklagade de vanter och rår, i hvilka en dylik figur skulle klänga. Broms' ansigte var dock det svåraste att återfinna, ty styrman Klink var rakad och slät om hakan, och i stället för det forna svarta, borstlika håret bar han på hufvudet de ljusaste lockar. För att göra den blonde kavaljeren ännu fullkomligare hade äfven de långa, mörka ögonbrynen blifvit kapade.

»Ljust klär dig, min snälla gubbe,» smickrade Sara, slukande sin älskling med ögonen.

»Jaså ... jag var inte tillräckligt ljus gosse förut,» replikerade Broms. »Fan ta perukmakaren, som gjorde den här peruken! ... Den stramar åt skallen, som hade jag en vaxhufva på mig; men så går det alltid, när man skall ta

i högen, som det heter, och inte ger sig tid att välja... Är du hungrig, Sara, så hugg i dig der vid bordet, men låt icke maten tysta mun!... Har du fått väderkorn på något, så pip fram med det!»

»Jo, du är så säker, du,» svarade Sara, under det hon slog sig ned framför ett bord, på hvilket fanns bränvin och tilltugg af Svarta Dufvans bästa.

»Så mycket bättre!... Jag skall säga dig, att mina fickor snart äro som de nyss hade kommit från skräddaren.»

»Är det slut på pengarne redan?» frågade Sara, hållande flitigt till godo af anrättningen.

»Visst är det slut... Hur länge menar du att lumpna tretti riksdaler ska räcka?... Och ändå var det posten från Stockholm, gudbevars... Nog fanns der vexlar alltid, men tro de, att jag har något vexelkontor, de nöten!... En så'n otur!... Och i går se'n!... Men det var mitt eget fel... hade jag först känt efter strupen, innan jag kände efter plånboken, så hade det varit gjordt; men nu lät jag den junkern i stället hålla tal och drog ut på tiden... duger aldrig att prata, när man har något af vigt för sig... Och att den der andre skulle komma!... Två resande på en gång i ett sådant väder och på en sådan tid af dygnet, var det inte en satans otur?... Jag har ett tålamod som en engel, men det var mer än en engel kan fördra!»

»Gif dig till freds, kära Broms!» tröstade qvinnan; »i natt skall det gå bättre.»

»Nå, låt höra, min sköna... Men har du ej tillräckligt med mask på kroken, så kasta ej ut den, för i afton är jag vid dåliga vätskor, som du ser.»

»Guld och silfver i öfverflöd, må du tro.»

»Silfver skrymmer för mycket... är svårt att släpa med sig... Snålheten bör inte bedra visheten... Åt Blåkulla med silfver, så länge det finnes guld!»

»Juveler och äkta perlor, min gubbe!»

»Har aldrig sett sådana förut... men någon gång skall väl bli den första... lätta att transportera, så mycket vet jag... man syr in dem mellan fodret och klädet... förståndigt och allvarsamt folk sätter inte gerna tocket krimskrams utanpå.»

»Och pengar sen...»

»Mycket pengar?»

»Ja visst... mer än dina fickor kunna rymma.»

»Håhå, Sara! ... Stora sedlar?»

»Nej, små du, men desto flere.»

»Skönt! ... Stora sedlar äro ett sattyg, ty när en fattig kristen vill vexla en sådan, så tror man antingen att han stulit den eller förskrifvit sig till belsebub med hull och hår... Men, Sara, hvem är den hedersgubben, som varit så artig och på förhand vexlat summan åt oss?»

»Broms, det är ett fruntimmer.»

»Ett fruntimmer, säger du! ... Hvad skall qvinnan med så mycket pengar att göra? Köpa konfekt och pepparkakor för dem ... Är hon ung?»

»Ja, mycket ung.»

»Och har vackra tänder?»

»Som elfenben.»

»Då är det klart, att när vi taga hennes pengar, så rädda vi på samma gång hennes vackra tänder.»

»Du har ett så godt hjerta, min gubbe!»

»Men jag tänker på en sak.»

»Hvad då?»

»Det är alltid svårt att ta något från ett fruntimmer... Jaja, förstå mig rätt, jag menar pengar, jag... När en qvinna skriker, så hörs det en hel mil.»

»Liksom du inte förstode dig på att tysta mun på folk!»

»Men tysta mun på en qvinna? ... Förr får jag en hungrig varg att tiga ... Som sagdt är, det der har allt sina sidor.»

»Mins du hvad du brukade säga förr?»

»Hvad för slag?»

»Öppet hjerta, sluten mun,» sade Sara, i det hon gjorde en åtbörd med högra handen, liksom för att stöta till.

»Godt och väl, min gumma... När jag hugger en karl i hampan och kramar själen ur hans kropp, så går det mig ej mer till sinnes, än om jag skulle rifva i tu ett ark papp... Men ett stackars postpapper, som man kan linda omkring fingret, ett sådant der litet fnöske, som fladdrar sin kos blott man andas på det... Kort och godt, jag bär ogerna händer på en qvinna.»

»Kors, hvad du nu blifvit hjertnjupen!» anmärkte Sara, »annorlunda var du förr, det har jag nog fått erfara många gånger.»

»Vänner emellan, det är något helt annat, det,» svarade Saras älskare; »och för öfrigt var du aldrig något postpapper, Sara... Men bli inte hvassnäsig för det!... Jag skall aldrig glömma, att du hjelpte mig från Carlsten och att du i sex runda år arbetat för min befrielse.»

»Ha ha! När jag tänker på, hur jag lurade dem alla!» fortfor mjölnaren, i det han steg upp från stolen och gnuggade händerna, »och hur snopna de måste ha blifvit, när de saknade mig, så vore jag färdig att spricka af skratt... Det var ett upptåg, som icke skall glömmas så länge Carlstens fästning står... Gjorde mig på sätt och vis ondt om Frisk och Olsson; men bra i alla fall som det är, ty det duger aldrig kompaniskap här i landet... Ensam måste man vara, om man skall kunna ta sig fram om dagen och sofva lugnt om natten... Men till saken, Sara!» tillade han, återtagande sin plats på stolen framför henne; »hur fick du väderkorn på den der skatten?»

»Jag har på eftermiddagen varit uppe i huset, der den sköna damen bor, och spionerat från källaren till vinden.»

»Bor hon högt uppe?»

»En trappa upp.»

»Fönstret åt gatan eller gården?»

»Fyra fönster åt gatan och två åt gården.»

»Hon bor ensam?»

»I rummet åt gården bor hennes kammarjungfru.»

»Två qvinnohalsar... fan besitta!»

»Jag har tagit tjenst som hjelphustru på värdshuset.»

»Det är då ett värdshus hon bor i?»

»Ja.»

»Hvad heter det?»

»Prins Karls hotell.»

»Anamma det så visst!... På sådana ställen är ju folk i rörelse från morgonen till qvällen och ifrån qvällen till morgonen.»

»För det närvarande bor der bara en resande utom henne, och han kom i natt som var.»

»Kanske han med berlinaren?»

»Nej, jag såg bara en simpel schäs på gården.»

»Och han kom i natt? ... Då är det kanske han, som i natt drog strecket öfver räkningen?»

»Det vet jag inte.»

»Tog du reda på hvad det är för en passagerare?»

»Ja, jag såg åt i boken, der resande skrifva in sina namn.»

»Nå?»

»Det är en revisor från Stockholm, som heter Alm.»

»Alm! ... Död och afgrund! ... Det namnet har olycka med sig!» ropade Broms och reste sig från stolen.

»Hvad menar du?»

»Hette han inte Alm den der skurken, som för sex år se'n lade ut gillerna för mig?» yttrade mjölnaren, gående fram och tillbaka på golfvet.

»Det finns väl fler brokiga hundar än prestens.»

»Sant! ... Men det namnet är mitt olycksöde ... Nå, vidare ... Det der fruntimret är hemma i afton?»

»Nej, inte förr än klockan elfva.»

»Och kammarjungfrun?»

»Är med henne.»

»Nå, hvad hindrar oss då från att expediera affären i deras frånvaro?»

»Jo, de der många sedlarne, som jag talade om.»

»Hon tar väl inte dem med sig, när hon går ut?»

»Nej, men hon har dem med sig, när hon kommer hem.»

»Lustigt nog det der! ... Hvad drifver hon för rörelse då?»

»Det är en teaterdocka.»

»Och heter?»

»Gud hjelp, kära Broms!» komplimenterade Sara.

»Hva' falls! ... Hvarför säger du Gud hjelp?» frågade denne, som vid det tillfället befann sig i bakgrunden af kammaren, men nu något förundrad vände sig om och betraktade Sara, hvilken fortfarande satt qvar vid bordet.

»Du nös ju, och jag är alltid artig af mig, jag,» svarade Sara.

»Det nös icke fan och inte jag!» förklarade mjölnaren; »jag tyckte det var du sjelf ... jag förstod nog gliringen din ... Men, ser du, man glömmer alla slags artighetskrumelurer på Carlstens fästning.»

Sara kastade en underlig blick först på Broms och fäste sedan en ännu underligare vid väggen midt emot dörren, hvarefter hon åter vände ansigtet mot mjölnaren, i det hon blundande lade högra pekfingret på munnen.

Mjölnaren, som följt och tycktes förstå hennes pantomim, närmade sig bordet, vid hvilket hon satt.

»Om det inte var du,» började nu qvinnan högt, men med en betydelsefull blinkning, »så var det bestämdt någon, som stod vid dörren och lyssnade,» hvarefter hennes blickar å nyo sökte väggen.

»Ja, jag tyckte att det kom derifrån,» medgaf Broms och gick till dörren, som han öppnade, liksom ville han undersöka förhållandet; men äfven hans ögon ilade åt motsatt sida.

»Det är kanske orätt af oss att så länge upptaga rummet,» yttrade Sara; »det kan ju finnas flere gäster, som önska sitta härinne... För öfrigt är det tid för oss att gå.»

»Som du vill,» genmälde Broms; »jag har emellertid beställt det här rummet till nattläger åt oss... Det är beqvämt, och här kunna vi vara i säkerhet åtminstone för *en* natt.»

Derefter gingo begge ut i sjelfva krogrummet, der Broms betalade den intagna förtäringen.

»Om vi komma hem något senare än vanligt, går det an att slippa in ändå?» frågade mjölnaren värdinnan.

»Här är oppe hela natten,» svarade värdinnan, »och hur dags herrskapet kommer, så är herrskapet välkommet.»

»Bara vi inte göra söta frun för mycket besvär?» yttrade Sara.

»Tala inte om besvär, söta madam!» ropade värdinnan; »måtte herrskapet bli så nöjda med mig, som jag är med herrskapet!»

»Men,» anmärkte Broms hviskande, »vi skulle önska att ingen finge nys om...»

»Det förstås, min bäste herre,» afbröt honom värdinnan; »jag är van vid, att man har förtroende till min tystlåtenhet och pålitlighet, skall jag ha den äran att säga.»

Detta var icke ett tomt skryt, ty värdinnan på Svarta Dufvan hade flerfaldiga gånger varit mycket nära att stöta på Missgerningsbalken för det myckna förtroende man haft till hennes tystlåtenhet och pålitlighet,

»Frun skall, min själ, icke göra något för intet,» bedyrade Broms.

»Kommer aldrig i fråga,» svarade värdinnan; »ingen skall tadla mig för snikenhet och egennytta... God afton! Ödmjukaste tjenarinna! Tusenfaldt välkomna!»

Under dessa artighetsbetygelser ledsagade värdinnan sina gäster till dörren.

Utkomna i den trånga farstun, styrde dessa kosan icke åt gatan, som man skulle förmoda, utan i stället in på en liten, krogen tillhörig gård och stannade framför en tillskrufvad fönsterlucka.

Broms fattade Sara om lifvet och upplyfte henne så högt, att hennes ögon nådde hålet på denna lucka.

»Ser du något?» frågade han med låg stämma.

»Krögerskan kom nu in i rummet,» svarade Sara lika sakta; »hon riglar till dörren.»

»Hm, hm!»

»Nu går hon till väggen.»

»Väggen midt emot dörren?»

»Ja ... hon ställer undan några stolar... nu hukar hon sig ned... hon öppnar en lucka i panelningen.»

»Godt! . . . Än sedan?»

»Ett hufvud kryper fram . . . det är hufvudet på en karl.»

»Såå.»

»Nu makar han sig ut hel och hållen . . . nu står han på golfvet.»

»Hur ser han ut?»

»Han är liten till växten och mager . . . fasligt torr och mager.»

»Vidare?»

»Hans hår är ljust, nästan hvitt, men mycket kortklippt, alldeles som på en fånge.»

»Än mer?»

»Han är skelögd.»

»Skelögd, säger du?»

»Ja.»

»Kan du se, om han har något ärr under venstra ögat?»

»Ja, ja, ett stort ärr, som går tvärs öfver näsbrosket.»

»Aha! ... Då känner jag den skurken ... Men hur har han kommit hit! ... Hvem fan har hjelpt honom ur fästningen? ... Kan du höra hvad som talas?»

Sara lade örat till hålet.

»Nej, jag hör ingenting,» svarade hon.

»Dumt!»

»Men jag ser tydligt att han talar om något vigtigt för krögerskan,» sade Sara, »för hon lyssnar med öppen mun och vidgade näsborrar.»

»De ha något satanstyg för sig.»

»Nu grinar han och skelar så rysligt så.»

»Åhå, du hvita räf!» mumlade Broms, i det han släppte ned Sara; »hade jag nyss vetat hvad jag nu vet, så skulle du nu grina och skela så lagom ... Du kokar ihop en skållhet soppa för mina läppar, men det är billigt att du blir den förste, som smakar på den.»

Broms och Sara ilade derefter på tåspetsarne ifrån gården genom farstun ut på gatan.

»Jag hörde bestämdt, att det var någon som tassade utanför på luckan, och jag såg en bred skugga röra sig ute på gården,» yttrade i rummet innanför krogen den hvithårige, skelögde mannen, hållande ögat intill det stället af fönsterrutan, bakom hvilket hålet på fönsterluckan var.

»Du tror då, kära Tunqvist, att han stått och kikat hitin?» frågade krögerskan.

»Ja, han har känt igen mig.»

»Då anar han oråd och kommer ej tillbaka till Svarta Dufvan.»

»Det aktar han sig nog för ... Jag hade velat se honom i det ögonblick han kände igen mig ... men om han nu dertill visste,» tillade Hvita räfven med ett styggt leende, »om han visste, att det är honom jag har att tacka för min frihet, och att det således är han sjelf som skurit sina egna spön, så ...»

»Han sjelf, säger du?»

»Genom honom kom jag på sjukhuset,» mumlade Tunqvist med sammanbitna tänder; »jag stälde mig som död och blef förd till bårhuset ... Under den villervalla, som uppkom på fästningen genom Bromsens tillställning, lyckades det äfven för mig att rymma ... Ha, ha, min gubbe! Vi träffas hos bundtmakaren, sa' räfven till vargen!»

Senare på aftonen och nästan liktidigt inhändigade stadens poliskammare tvänne rapporter, af hvilka den ena var undertecknad af krögerskan på Svarta Dufvan, men den andra anonym.

Den ena lydde: »Fästningsfången Broms, som nyss varit inne på min krog, ämnar i afton göra inbrott och stjäla hos en teaterdam, som bor på Prins Karls hotell. Han är klädd som sjöman, har ljus peruk och kallar sig för styrman Klink. Han är i samråd med en medelålders qvinna, hvilken tagit tjenst på samma värdshus. Hon heter Sara, är uppnäst och har små gröna ögon.»

Den andra: »På krogen Svarta Dufvan uppehåller sig nu den förrymde fästningsfången Tunqvist. Han är gömd i kammaren innanför krogen och ligger i en skrubb i väggen midt för dörren. Han står i vänskapligt förhållande till krögerskan på Svarta Dufvan, och de äro som lif och själ.»

Tjugusjunde kapitlet.

Olivia Heuser.

Uthållande bravorop och handklappningar skallade i teatersalongen, under det ridån långsamt gick ned öfver andra akten af Donizettis opera Lucie eller bruden från Lammermoor.

Salongen var öfverfyld, så när som på en plats på första radens venstra sida, andra logen från teatern, främsta bänken. Denna plats, som varit tom under de tvänne första akterna, fyldes likväl nu af en herre, hvilken inträdt i logen i detsamma ridån föll.

»Hvarför så sent, bror Alm?» frågade en minuthandlare i samma loge och på samma bänk, i det han makade åt sig för den ankommande.

»Jag kommer direkt från landskontoret, der jag arbetat hela dagen,» svarade Alm; »jag trodde, att jag icke skulle slippa derifrån i dag.»

»Det var andra akten som gick.»

»Jag förmodar det... jag har således gått miste om två akter... Hvad som mest grämer mig, är att jag icke fick höra andra aktens final, som anses vara glanspunkten i hela operan.»

»Skada att du ej var här, när det började... Du må tro att recett-tagerskan emottogs med varma servetter... Blommor och handklappningar ville aldrig ta slut.»

»Fägnar mig, att man äfven här förstår att belöna konsten!»

»Hon är vacker så man kan bli galen!» ropade handelsmannen.

»Konsten ja... visst är det en vacker konst.»

»Ja, det förstås... men jag menar Olivia Heuser, jag,» förklarade handelsmannen.

»Var det så?»

»Hör du, vill du inte gå ned och dricka ett glas punsch... vi ha god tid.»

»Nej tack!... Jag har ju nyss satt mig.»

»Man bör alltid ta sig några glas, innan man går på spektaklet, för det befrämjar illusionen,» yttrade göteborgaren.

»Det var bestämdt kinesiskt siden i hennes klädning,» anmärkte en grossörsfru i logen till höger om Alm.

»Än briljanterna då?... Kosta vackra styfrar de der,» anmärkte hennes man, som satt bredvid.

»Tror du verkligen, att de äro äkta?» tviflade frun.

»Olivia Heuser har nog råd att bära äkta, hon,» menade grossören; »presenter, kan du väl förstå, min vän!... Det der stora smycket, som hon bar på bröstet, har hon fått af drottningen i Preussen... Kostar vackra styfrar det.»

»Jo, sådana der hänga de likt och olikt på... riktigt synd och skam!» yttrade grossörskan med en väldig knyck på hufvudet.

»Nå, hvad tycker du om Göteborgs teater?» frågade Alms granne; »en charmant salong, eller hur, min bäste revisor?»

Alm, hvilken redan sett sig mätt på denna smala och långa salong med dess trenne parallela logerader, hvarken i optiskt eller akustiskt hänseende ändamålsenlig, kunde omöjligen dela göteborgarens belåtenhet. Han tyckte, att

logeraderna liknade trenne öfver hvarandra placerade hyllor, fylda med kontorsböcker i granna, brokiga band.

»Hur länge har Heusers trupp varit i Göteborg?» frågade han i stället.

»I två månader.»

»Och den reser i morgon?»

»Ja, till Hamburg, der den kommer att dröja öfver vintern.»

»Är primadonnan född i Hamburg?»

»Nej, för fan! ... Vet du då icke, att hon är svenska?»

»Men hon har ju tyskt namn?»

»Ja, visst, hon är brorsdotter till truppens direktör, men modern var född i Sverige ... För öfrigt hörs det nog på dialekten ... Fan till qvinna! ... Så skall första älskarinnan vid en teater se ut ... en växt som knappast kan betalas i silfver, och ett ansigte som är värdt guld!»

»Jag längtar att få höra henne.»

»Er Jenny Lind, som Stockholm så mycket skriker om, är ett intet emot Olivia Heuser.»

»Har du hört Jenny Lind?»

»Nej, men jag såg henne en gång i Strömparterren, när jag i somras var uppe i Stockholm.»

»Det fordras en djup blick för att af blotta anletsdragen kunna sluta till det inres fulla värde,» sade vår revisor, småleende.

»Det kan visst vara troligt,» svarade handelsmannen; »men jag försäkrar dig, att när jag engagerar en bodbetjent, så kan jag vid första ögonkastet säga, hvad han går för.»

»Hör du, Amélie, hvem kan den der gudomligt vackra karlen vara, som sitter i logen midt emot bland de andra officerarne?» frågade i logen till venster en ung dam sin bredvid sittande väninna.

»Han med de små svarta mustascherna och lockiga håret?»

»Ja, just honom menar jag.»

»Jo du, han heter Räyel och är löjtnant vid Lifregementets husarer.»

»Jaså, du känner honom?»

»Han var uppe hos pappa på förmiddagen, och då blef jag presenterad för honom.

»Hurudan är han?»

»Mycket rik... Pappa sa', att hans far är ett af de solidaste hus i Sverige.»

»Ack, hvad han ser hygglig ut!... Det måste säkert vara en mycket intressant menniska!»

»Pappa sa', att han är ett mönster för alla unga män.»

»Vet du, om han är förlofvad?»

»Det är han inte... åtminstone hade han ingen ring på förlofningsfingret.»

»En för söt karl!... Men hvarför sitter han och betraktar ridån så oupphörligen?»

»Säkert är han en af mamsell Heusers beundrare... Du skulle ha sett honom, när hon gjorde sin första entré.»

»Hur då, söta du?»

»Han ömsom rodnade och bleknade... än reste han sig upp i logen, och än kastade han sig framåt, så jag riktigt fruktade, att han skulle falla ur logen.»

»Hur obetänksamt att så blottställa sig, och det för en sångerskas skull!»

»En aktris!»

»En komediantska!»

»En som flackar omkring än hit och än dit, alldeles som en zigenerska!»

»Säkert någon gammal connaissance till honom.»

»Jo jo, de der ha connaissancer hvart de komma... Skulle du kunna gå med en aktris öfver gatan?»

»Gud bevare mig väl!»

»Hur många skepp har löjtnant Räyels far?»

»Det glömde jag fråga pappa... Men det hörde jag, att han handlar på Ostindien.»

»Amélie du, nu ser han hit!»

»Ja, jag ser... han ser på oss!»

»Vet du, det är den älskvärdaste karl jag någonsin sett!»

»Ack, han är för söt!»

»Hör du, min vän,» sade grossörskan till sin man, »är det inte kopparslagar Ek och hans kära hustru som sitta der på första raden, femte logen från teatern?»

»Jo, minsann är det icke det,» svarade grosshandlaren, rynkande pannan.

»En handtverkarfamilj på första raden!» utlät sig frun med en ny väldig knyck; »det är oanständigt, oförskämdt... Nej, men se så utstyrd kopparslagerskan är!»

»Eks är ett ganska förmöget folk, men det der går något för långt... andra raden vore Gudi nog!»

»Det skall dröja länge, innan jag går på spektaklet härnäst,» förklarade frun.

»Det var nu tusan till mellanakt att dra länge ut!» utbrast Alms granne; »det är tid att sätta lif i tyskarne.»

Handelsmannens medel att sätta lif i tyskarne bestod deruti, att han började bulta med käppen i logegolfvet. Exemplet vann en beundransvärd efterföljd, ty en åska af stampningar och bultningar skrälde i salongen. Alm sökte nedtysta oväsendet, men fann snart, att han blef ensam om den saken. Man kan karakterisera en publik efter dess beteende i en teatersalong.

»Jag visste, att det skulle ta skruf,» jublade handelsmannen; »se der kommer ändtligen kapellmästaren.»

»Jag kan inte med det oskicket att kapellmästaren alltid skall vända ryggen åt publiken,» anmärkte patronen i logen till höger.

»Det är en anmärkning, som jag ofta gjort,» förklarade grossörskan; »en simpel musikdirektör vända ryggen åt bildadt folk, och det under en hel akt, det är mer än oanständigt!»

Signalpipan hördes, och ridån gick upp öfver tredje akten.

För dem, som måhända icke haft tillfälle att se och höra Donizettis opera »Lucie eller bruden från Lammermoor», vilja vi i korthet angifva textens innehåll.

Tvänne skotska ädlingar, Henrik Asthon och Edgar Rawenswood, bära till hvarandra ett dödligt hat, arfvet efter högtärade fäder; men Asthons syster, som icke vill vidkännas detta arf, älskar Edgar och älskas af honom lika innerligt tillbaka. På föranstaltande af en lord Arthur Bucklaw, åt hvilken Asthon lofvat Lucies hand och som gerna vill bli qvitt sin farlige medtäflare, erhåller Edgar ett vigtigt uppdrag till konungen af Frankrike. Edgar, som icke vågar afsäga sig förtroendet, tager ett ömt farväl af Lucie, hvarvid de älskande vexla ringar och svära hvarandra trohet i döden. Under älskarens frånvaro påskyndar Asthon bröllopet mellan lord Arthur och Lucie, hvilken senare han äfven lyckas förmå dertill medelst ett bedrägeri, bestående deruti att han skickat en sin handtlangare till Frankrike, hvilken derstädes förskaffat sig en ring, fullkomligt lik den, som Lucie i afskedets stund gaf sin älskare.

Lucie, för hvilken den falska ringen presenterats och som derigenom öfvertygas om sin älsklings trolöshet, räcker i förtviflan lorden sin hand, hvarefter äktenskapskontraktet af vederbörande undertecknas. Strax derefter inställer sig Edgar, hvilken, anande oråd, hals öfver hufvud lemnat Frankrike. Lucie finner nu, att hon är bedragen af brodern, och Edgar, att han för evigt förlorar sin Lucie. Jämmer, tårar och förtviflan å ena sidan, öfverraskning, hat och hämd å den andra. Så slutar andra akten.

Tredje akten.*

Scenen är ett galleri i Asthons slott. I fonden synes en del af parken, illuminerad. Det är Lucies och lord Arthurs bröllop som firas.

* Heusers teaterpersonal gaf naturligtvis operan efter tysk text; men författaren tror sig gå de flesta läsares önskningar till mötes, när han nu begagnar sig af den svenska. I sammanhang dermed må nämnas, att Heusers trupp, utom Lucie, äfven gaf Robert af Normandie m. fl., så att Göteborgs publik fick tillfälle att göra bekantskap med dessa operor ett eller två år tidigare än Stockholms.

KÖR (*utom scenen*).

»Hell dig, du sköna brud,
Älskvärda maka!
Kärlekens milda gud
Må hos dig vaka.
Natten re'n öfver dig
Sänker sin slöja;
Stjernorna dröja
Att tända sig.»

»En ganska effektfull kör!» yttrade Alm till sin granne.

»Präktig dekoration! Syperba lampor!» utlät sig handelsmannen; »skulle ödmjukast tro, att Göteborg icke ger Stockholm efter hvarken i det ena eller andra.»

Asthon beträder scenen. Efter honom kommer Edgar, hvilken utmanar sin fiende på envig. Mötesplatsen bestämmes. De begge kämparne uppmuntra hvarandra till striden med följande:

DUETT.

1:sta kupletten.

»O sol, du som tågar
På himlen och lågar,
Dig kalla jag vågar
Att skåda vår strid.
Ej segrarens ära,
Blott hämd vi begära,
Och döden, vi svära,
Blir slutet dervid.»

»Bravo! Bravo! Tyskan är ett charmant språk!» ropade grosshandlaren i logen till höger.

»Nej, men se, men se!» yttrade grossörskan; »se på kopparslagerskan, hur hon appläderar... se, så'na händer hon har!... Det är en riktig vanära för första raden.»

2:dra kupletten.

»Ditt blod måste rinna,
I sanden försvinna.

Min hämd skall dig hinna
Förfärlig och snar.
Jag ämnar ej vika,
Mig svärdet kan svika;
Men då jag tillika
Min skarpa dolk har qvar!»

»Är det inte vackra trikåer de ha på sig? De äro köpta hos mig... ypperlig vara och facilt pris,» förklarade minuthandlaren.

Derefter aflägsna sig Asthon och Edgar, utan att belönas af någon applåd.

»Jag tyckte, att både Edgar och Asthon ha förträffliga röster,» sade Alm, »och förtjenade en applåd.»

»De äro ena stora slarfvar,» förklarade handelsmannen; »skyldiga Gud och hela verlden.»

»Blir det någon strid af?» frågade mamsell Amélie; »hvad det skulle bli roligt att få se!... Jag vet ingenting så roligt som när de kriga på scenen.»

»Nej, jag har hört, att de döda sig sjelfva,» upplyste väninnan.

»Tacka vet jag då Korsfararne och Johanna Montfaucon!» yttrade Amélie.

Nu fylles scenen af herrar och damer, samlande sig från alla sidor och repeterande samma glada kör, som börjar akten. Kören afbrytes af Raimond, en protestantisk prest, hvilken hastigt inkommer.

RAIMOND.

»Knappt uti sina rum Lucie och lorden hunnit,
Förrän hon med en dolk, som sedan der man funnit,
I raseri, förtviflad, honom sårat har,
Och han är död, ej något hopp finns qvar.»

»Bravo! Da capo!» ropade handelsmannen.

Flere röster och händer instämde.

»En högst medelmåttig sångare,» anmärkte Alm, stötande sin vän i sidan.

»Det är herr Gold, du,» svarade denne; »han som har den ekonomiska förvaltningen om händer... han har varit

kassör hos ett större handelshus i Hamburg... en präktig karl, må du tro... handlar hos mig och betalar allting kontant.»

»Rysligt!» suckade den känslofulla Amélie; »hur kan man döda sin man i ett sådant ögonblick!»

»Jo, sådan kan en man vara till!» svarade väninnan, som var några år äldre än Amélie.

RAIMOND.

»Hatet och hämden den graf beredde,
Som nu sitt rof af döden tar;
Men mörka makter Lucie förledde,
Ty af förtviflan hon vansinnig var.»

»Bravo!» fortfor Alms vän; »rätt som det är så kommer Lucia... Det är en charme att se Olivia Heuser, när hon är galen!»

RAIMOND.

»Hon hit sig närmar, arma, betryckta offer!»

»Nu ska vi applådera utaf tusan djeflar,» sade minuthandlaren, i det han rustade sig i ordning.

Denna gång stannade vår handelsman icke i minoriteten. Det fanns i den stora öfverfylda salongen knappast någon, som icke lade högra handen mot den venstra för att vara färdig till den helsning, som nu tillkom den för sin skönhet och talang bekanta Olivia Heuser, i hennes dubbla egenskap af på en gång primadonna vid Heusers teater och recettagerska för aftonen.

Lucie, bruden från Lammermoor, visar sig från sidan af teatern. Hennes hvita nattklädnad är fläckad af blod, det långa svarta håret utslaget, ansigtet marmorblekt, blicken vildt stirrande, ty vansinnets svarta vinge har fläktat ut ögats milda, rena låga.

En storm af bifallsrop och handklappningar bryter lös från alla sidor och synnerligast från den logen på första radens högra sida, i hvilken Räyel och hans umgängesvänner hafva plats. Räyel lutar öfre delen af sin kropp så långt

Lucie visar sig från sidan af teatern.

fram som möjligt är, liksom ville han göra sig bemärkt af aftonens hjeltinna.

Lucie närmar sig långsamt avantscenen och stannar.

»Store Gud, Amanda!» utbrister Alm ovilkorligen, ty han igenkänner i Lucie den hvita skepnaden, han den föregående natten sett i sin kammare.

De af publiken, som befinna sig i närheten af Alm, betrakta honom med förvåning, och sångerskan faller för ett ögonblick ur sin roll samt riktar blicken åt det håll, hvarifrån det besynnerliga utropet kom. Men snart är hon åter bruden från Lammermoor.

LUCIE.

»Jag midt bland edra sånger hörde tydligt mitt namn:
Det var hans röst. — Mitt öde jag ej mer begråter,
Edgar, ty dig jag funnit åter.
Jag emot mina bödlar söker skydd i din famn.
Du grymt mig sårat har;
Men jag med kärlek mig vill hämna.»

Hon sträcker ut handen, liksom för att fatta uti någon annans, under det hon långsamt skrider åt den sida, der Räyel sitter. Hastigt bäfvar hon tillbaka.

»O Gud! Blodiga spöke, mig lemna!
Se, han mig hotar. Jag flyr till dig, Edgar.»

Hon skyndar öfver till motsatt sida. Nu synes hon åter lugna sig. Hennes ansigte ljusnar, och ögonen stråla af salig fröjd.

»Hör fåglarne i skogen! De sjunga till min ära —
En krans vill jag bära.
Hvad härliga toner! Min brudsång det är.
Men hvar är min brudgum? — Ack, der —
Jag der honom finner. O ljufva lycka!
Ack! Dröj ej att i din famn mig trycka!
Se altarljusen! Presten re'n bereder sig
Att nu det helga ordet oss förklara.
Kom, lemna mig din hand, Edgar, ledsaga mig!
Dig trogen intill döden jag skall vara.»

»Besynnerligt! Ser du, hur hon stirrar på oss?» hviskar handelsmannen i Alms öra.

Alm svarar icke, ty han hör ej. Hans ansigte är blekt och orörligt, och om åskan i denna stund slagit ned i salongen, skulle hans ögon likväl ej vändt sig från gestalten på scenen.

KÖR.

»Hon är att beklaga; himlen hennes brott förlåta bör.»

LUCIE.

»Han talar, han mig frågar — jag — jag får ej svara;
Men allt jag kan förklara.»

Hon gör en rörelse af smärta med handen mot sitt hufvud.

»Mitt hufvud! Ack jag egde två klenoder,
Som jag ej mera har —
Hans ed, hans ring. O, broder,
Du min kärleks bödel var.
Sig dess himmel för mig sluter,
Mig Edgar förskjuter,
Och likväl jag aldrig trolös var.»

Hon knäpper ihop sina händer, liksom till bön. Tårar perla i hennes ögon. Metallfigurerna i salongen smälta i detta ögonblick, och ej ett andetag höres. Slutligen slår hon ut begge armarne och höjer dem mot himlen, under det ögonen stråla af en glans, som måste vara återskenet af odödlighetens morgon, genombrytande vansinnets natt.

»Smärtan mig ej betvingar,
Själen på lätta vingar
Högt upp till himlen svingar,
Dit englar kalla mig.
Der från en vänlig stjerna
Blickar jag ned till dig:
Låt mig då tro att du gerna
Skådar dit uppåt till mig!»

»Min mor, du kallar mig,
Jag flyr till dig!»

KÖR.

»Gud, upptag den arma till dig,
Hon har ej förbrutit sig!»

Lucie sjunker i armarne på de närmast stående. Ridån faller. Ny storm af bifall.

»Aldrig har jag sett Olivia Heuser så uppspelt som i afton,» bedyrade Alms granne.

»Ack, hvad musik är tråkig, i synnerhet när den är på vers!» hviskade grossörskan till sin man; »jag begriper inte, att förståndiga menniskor kunna sysselsätta sig med att fabricera sådant der.»

»Det är egentligen blott slarfvar och afsigkomna som slå sig på dylika saker,» upplyste grossören.

»Mamsell Heuser! Mamsell Heuser!» ropades från alla sidor af salongen.

»Skall det nu bli inropning igen!» anmärkte grossörskan; »hvilket rysligt afguderi man egnar de der menniskorna!»

»Det der hör till bruket, min vän,» tröstade henne patronen, »och betyder för öfrigt ingenting.»

»Men när man slösar så mycket bifall på sådana der,» fortfor frun, »hvad återstår väl då för den verkliga förtjensten?... Jag undrar just, om baron Rothschild komme hit, på hvad sätt man tänkte ta emot honom!»

»Mamsell Heuser! Olivia Heuser!» återtogo ropen med fördubblad styrka.

Ett par ögon från högra sidan af första raden, som strax efter aktens slut mött ett annat par dito från den venstra, stirrade oaflåtligen på hvarandra med ett uttryck, som icke låter sig beskrifvas.

Det var löjtnant Räyels och revisor Alms.

»Kors, hvad den damen låter länge vänta på sig!» beskärmade sig Amélies väninna.

»Skulle du gå in, om du blefve framropad?» frågade Amélie.

»Jag hoppas, att sådant aldrig kan komma i fråga,» genmälde väninnan, något stött öfver en slik supposition å Amélies sida.

I detsamma uppgick ridån; men i stället för mamsell Heuser visade sig hennes farbror, teaterdirektör Heuser, med tillkännagifvande att recettagerskan icke vore i tillfälle att personligen betyga den respektive publiken sin vördnad och tacksamhet, emedan hon efter sista arians afsjungande fallit i vanmakt, så att man nödgats bära henne upp i klädlogen.

En stark handklappning belönade teaterdirektören för denna underrättelse, hvarefter ridån föll.

»På det tror jag vi ta oss ett glas punsch, bror Alm,» föreslog handelsmannen; »men hvad fan går åt dig! Hvarför har du så brådtom!... Vänta, vänta!»

Men Alm väntade icke. Han störtade ut ur logen, utför trapporna midt igenom den nedströmmande hopen, som mottog stötarne af hans kraftfulla armar med svordomar och knuffningar; men han hörde icke de förra och kände ej de senare.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Utanför teatern.

Nedkommen i teaterfarstun, blef Alm varse löjtnant Räyel, hvilken med blossande ansigte gick honom rakt på lifvet.

»Ni visste då att hon lefde, och att hon var vid teatern?» frågade Räyel med häftighet.

»Jag hade kunnat ställa samma fråga till er,» svarade Alm, som vid åsynen af sin förre motståndare återvunnit sitt vanliga lugn; »men jag ansåg det icke löna mödan.»

»Min herre,» utbrast löjtnanten; »är det er afsigt att förolämpa mig?»

»Nej, min herre,» svarade Alm med något vekare stämma; »i denna stund ville jag försona mig med hela

verlden, ty hon lefver! ... Hon lefver! ... Och än mer, hon har segrat öfver olyckan och beträdt en bana, som bör hålla henne skadeslös för många sorgsna minnen!»

»Hvad är det! Man har stulit min plånbok ur fickan!» ropade helt nära en person, i hvilken Alm igenkände grosshandlaren och brukspatronen, som suttit i logen till höger om hans.

»Äfven min är borta, här finns då ficktjufvar!» ropade en välklädd, svartmuskig och liten herre med skelande ögon, hvilken stod nära patronen.

Det blef en allmän uppståndelse och trängsel i farstun, hvarvid Räyel och Alm åtskildes.

»Finns det då ingen polis till hands!» fortfor den lille svartmuskige herrn, ursinnig öfver sin förlust; »jag hade visst inte mycket pengar i plånboken, men der fanns bref, som jag icke ville förlora för allt i verlden!» tillade han, under det han kastade misstänksamma blickar på alla, som omgåfvo honom, oaktadt allt det deltagande man tycktes egna hans olycka, för hvilken man till och med glömde den likaledes bestulne brukspatronen, som stod tigande och flat med sitt sönderskurna frackskört i handen.

»Jag anhåller, att alla härvarande låta visitera sina fickor,» föreslog den lille mannen.

Detta förslag upptogs med allmänt knot.

»Ja, mina herrar, jag går ej ur stället, förrän hvar och en vändt ut och in på sina fickor!» skrek den lille herrn under de mest förolämpande åthäfvor, hvilket allt slutligen hade den följd, att den lille mannen blef nästan utknuffad ur farstun ut på gatan, hvarefter han, under utösande af förbannelser öfver teatern, polisen och hela staden aflägsnade sig med skyndsamma steg.

Efter någon stunds orerande återstäldes lugnet i farstun, och alla fäste nu odeladt sin uppmärksamhet vid grosshandlaren och brukspatronen.

»Förlorade herr brukspatronen mycket?» frågades från alla håll.

»Jag kan ej minnas så noga,» svarade denne; »på sin höjd några tusen riksdaler... ett lappri, mina herrar, som icke lönar mödan att väsnas för.»

Alla beundrade denna undergifvenhet, värdig en börsens matador, hvarefter grossören gick uppför trapporna med högburet hufvud och dinglande frackskört.

»Du går väl upp och ser på fjerde akten?» frågade handelsmannen sin vän Alm, hvilken han fann stående i porten till teaterhuset.

»Nej,» svarade denne, blickande tankfull ut på den mörka gatan.

»Inte det?... Nå, på det hela taget är det bästa förbi... Lucie är död och kommer ej mer fram på scenen... Nå, för tusan, hvad tyckte du om Olivia Heuser?»

»Jo, mycket, mycket!»

»Fägnar mig... syperb figur, min bror!»

»Hurudan är för öfrigt opinionen om henne... om hennes enskilda lif?» frågade Alm, något darrande på målföret.

»Åjo, så der... man vet ingenting... fruntimmerna berömma henne, och det är redan mycket.»

Alm andades lättare.

»Jag går upp och ser sista akten jag,» fortfor handelsmannen; »Edgar dödar sig, som du kanske vet, och dermed slut.»

Efter dessa ord skyndade vår minuthandlare tillbaka till sin loge. De öfriga åskådarne, som icke heller ville gå miste om den stackars Edgars död, gjorde sammaledes, så att revisor Alm slutligen blef ensam qvarstående i farstun vid porten, ensam med sina tankar, känslor och drömmar, i hvilka hans själ jagades, liksom bladet i hvirfvelvinden.

Länge hade han icke stått på denna plats, förrän hans blickar föllo på en herre, hvilken gick förbi porten. I denne igenkände han samme lille man, hvilken nyss förut fört ett sådant oväsen i farstun för sin förlorade plånbok. Ehuru Alms tankar vid det tillfället varit riktade åt helt annat håll, hade han likväl funnit någonting besynnerligt, om ej misstänkt, i den lille mannens hela beteende. Efter att ha gått några steg förbi porten, stannade denne eftersinnande, hvarefter han vände sig om och närmade sig porten å nyo samt tittade in i farstun, liksom han sökte någon.

»Har min herre fått reda på sin plånbok än?» frågade Alm, skarpt fixerande den tillfrågade.

»O nej!» svarade den lille mannen; »den som kan stjäla ur fickor förstår sig nog på att gömma hvad han stulit.»

»Visserligen... men det förefaller mig, som om herrn blifvit något lugnare nu,» svarade revisorn.

»Ja, hvad skall man göra, min herre!... Man blir bestulen, man förifrar sig... hvem kan hjelpa det?... Men säkert är, att man ej får igen sina pengar för det... Obegripligt, att det inte skall finnas någon polisbetjent, någon vakt,» tillade han, mumlande för sig sjelf.

Derefter gjorde han min af att gå, men stannade tvärt, öfverläggande inom sig.

»Om förlåtelse, min herre!» sade han, vändande sig direkte till Alm; »känner herrn den mamselln, som sjungit på teatern och som har recett i afton?»

Alm spratt till, med skäl öfverraskad af ett sådant spörsmål från en främmandes läppar.

Den lille mannen, förmodligen i tanke att hans fråga icke blifvit hörd, upprepade den.

»Nå, om jag känner henne,» svarade Alm, »hvad är det som ...»

»Jo, om herrn känner henne,» afbröt den lille mannen, »så bör det intressera herrn att få höra, hvad jag nu har att omtala.»

»Och det är?»

»Jo, helt enkelt det, att man tänker plundra henne, när hon åker från teatern.»

»Plundra henne!»

»Eller röfva recetten ifrån henne, i fall hon tar den med sig, när hon far hem.»

»Ni måste tala tydligare!» yttrade Alm, tagande ett steg närmare den lille mannen.

Denne tog ett steg tillbaka, synbarligen fruktande för någon närmare beröring med den tilltalade.

»På teaterhusets södra sida,» berättade den lille mannen, »just der porten är, som leder till hästtrappan, håller i denna stund en vagn, som hon ämnar åka i ... i granskapet af vagnen stå en karl och en kvinna, hvilka tänka passa på henne, när hon kommer ut ... Karlen är en förrymd lifstidsfånge från Carlstens fästning, den värsta bof man kan tänka sig ... Lokalen, der vagnen står, är särdeles beqvämlig för ett röfveri, och till och med ett mord, om det gäller.»

»Men hur vet ni att ...»

»Den bofven ämnade först bryta sig in i hennes hemvist ... men troligtvis har han öfvergifvit den planen, efter han nu står vid vagnen och väntar.»

»Men ännu en gång, hur kan ni så noga ha reda på ...»

»Dröj inte, min herre!» inföll den lille mannen; »men jag råder er att icke ensam springa på honom, ty han är stark som en björn och handterar knif som en timmerman ... Tag för all del några handfasta karlar med er, så blir den skurken nog fast ... Det är af högsta vigt för allmänna säkerheten, att han blir gripen.»

»Om er uppgift är grundad, så förmodar jag, att ni gör mig sällskap,» sade Alm.

»Nej, jag tackar!» svarade den lille mannen; »har inte tid... Jag måste sätta polisen i rörelse för att få tag i tjufven som nappat min plånbok.»

»Kanske ni äfven på samma gång kunde skaffa reda på den andre herrns plånbok,» yttrade revisorn, hvars skarpa ögon vid skenet af den nära invid hängande lyktan tyckt sig förmärka, att det svartmuskiga i karlens ansigte mer härledde sig från sot än från svart skäggbotten.

»Det beror naturligtvis på, om det är samma tjuf,» svarade den lille mannen.

»Just det kunna vi undersöka nu på ögonblicket!» ropade Alm och sträckte ut armarne för att fatta tag uti den lille mannen, ty han betviflade icke, att han hade den rätte ficktjufven framför sig, och ansåg denne hafva inledt det besynnerliga samtalet endast i afsigt att tillskansa sig en plånbok till.

Men den lille mannen hoppade undan med en ekorres vighet och försvann i mörkret.

Alm satte efter den flyende; men, inseende snart omöjligheten af att kunna hinna fatt en varelse, som sprang så fort och så lätt, att icke ens ljudet af dess fötter mot gatstenarne hördes, stannade han, förargad på sig sjelf för det han icke i tid begagnat sina armar.

Antingen han nu verkligen började misstänka, att ficktjufvens uppgift om vagnen och lifstidsfången icke helt och hållet saknade grund, eller att en ljufvare dragningskraft drog honom dit han visste att sångerskan skulle komma; nog af, han vek af vid venstra hörnet af qvarteret, passerade Vallgatan, tog vidare af på venster hand samt befann sig slutligen på en mörk och smal gata, bildad af ett mindre stenhus och den raserade vallen.

Ganska ordentligt stod en täckvagn med sina tvänne hästar och sin kusk på kuskbocken utanför porten till detta hus, genom hvilket man måste gå för att komma till teaterhuset och den derpå befintliga porten, som ledde till hästtrappan.

»Hvem skall åka i denna vagn?» frågade Alm kusken.

»Mamsell Heuser,» svarade denne temligen buttert.

»Kommer hon snart ned från teatern?»

»Ja.»

»Begagnar hon alltid samma vagn?»

»Ja.»

Den frågande, som befann sig på venstra sidan om vagnen, anmärkte visserligen, att kusken, under det han afgaf de lakoniska svaren, hade ansigtet vändt åt motsatt sida; men anseende detta för en egenhet hos mannen, gick Alm några steg längre fram på gatan, utan att kunna upp-

täcka någon annan lefvande varelse, vare sig man eller qvinna. Lokalen tycktes, såsom den lille mannen äfven försäkrat, vara särdeles beqvämlig för hvarjehanda mörksens gerningar.

Klockan var ungefär half tio. Några matta strålar från en till mer än hälften betäckt måne föllo öfver den dystra, ödsliga trakten.

Alm återvände till vagnen, men kom händelsevis den gången att placera sig på högra sidan om den.

»Vet du, om mamsell Heuser far allena hem?»

»Nej.»

»Plär hon aldrig ha någon i sällskap från teatern?»

»Nej.»

Under dessa frågor och svar tittade kusken oupphörligt åt venster, liksom han nyss förut skådat åt höger. Deraf syntes klart, att han var rädd för att visa den frågande sitt ansigte.

Alm började derför närmare skärskåda kuskens gestalt. En annan i vår revisors ställe skulle genast ha gjort den anmärkning, att den husbonde, som stadt sig en sådan kusk som den lakoniske kolossen, hvilken i denna stund tronade på kuskbocken, icke just ådagalade någon synnerlig håg för att skona hästar och åkdon, icke en gång sina egna.

Alm anmärkte till en del detsamma, men husbonden fritog han från allt ansvar.

»Hvad heter din husbonde?» frågade han icke desto mindre.

»Hvad han heter?»

»Ja, hvad heter han?»

»Hvarför vill herrn så angeläget veta det?»

»Du är den mest oefterrättlige tvärvigge jag någonsin sett,» yttrade Alm skrattande och aflägsnade sig från vagnen.

Detta skratt var blott förställning, ty nu visste Alm bestämdt, hvem mannen på kuskbocken var. Ficktjufvens uppgift var således äfven i det hänseendet sanningsenlig.

Men hvart har den verklige kusken tagit vägen? frågade Alm sig sjelf med rysning. Är han i samråd med den, som nu innehar kuskbocken, eller har han af denne blifvit mördad och sedan undanvräkt? Hvad ämnade mördaren vidare företaga sig? Troligtvis köra vagnen och henne, som deruti uppstigit, till något ännu aflägsnare ställe, der nidingsdådet säkrast kunde fulländas.

Under dessa reflexioner gick Alm igenom det lilla stenhuset och inkom på en gård, gemensam för detta och teaterbyggningen. Alla fönstren i det mindre huset, hvilket beboddes af handtverkare, voro mörka, hvaraf syntes, att dess invånare redan gått till hvila; men från teaterhuset hördes sång och musik, röjande, att fjerde akten af operan ännu icke var slutad.

Alm tänkte först stiga upp i den privata boningen för att väcka de sofvande och, åtföljd af dem, återvända till vagnen, men öfvergaf snart denna tanke, emedan han fruktade, att, under det han var uppe i huset, sångerskan kunde komma och begifva sig till sin vagn. Han tog derför sitt parti och nalkades teaterhuset, öfver hvars port en lykta hängde, hvars ljus knappast räckte till att belysa halfva gården.

Just som han förde fram handen för att söka låset till porten, uppsköts denna inifrån med sådan häftighet, att Alm, träffad i bröstet af porten, raglade några steg baklänges.

Genom denna port skyndade nu ned på gården tre personer, ett fruntimmer i hatt och kappa, en piga med lanterna samt en herre med mustascher.

»Ännu en gång, min herre, ber jag er lemna mig!» hördes en klar, ehuru af vrede darrande stämma, i hvilken Alm igenkände sångerskans; »jag känner er icke eller, rättare sagdt, jag känner er alltför väl!»

»I himlens namn, Amanda!» bönföll herrn med mustascherna, som icke var någon annan än löjtnant Räyel, »döm mig ej, förrän du hört...»

»Evige Gud, han, han!» utbrast ögonblickligen derpå damen i kappan, störtande emot Alm, i hvars öppna famn hon nästan dignade.

Ett halfqväfdt utrop af öfverraskning och harm hördes från löjtnantens läppar.

»Jungfru,» sade Alm till pigan med låg röst, »stöd er mamsell... men för Guds skull stå qvar! Tag ej ett enda steg från denna port!»

Dervid lade han mamsellen i pigans famn, hvarefter han rusade till ena sidan af gården mot en vattentunna, som stod nära muren.

Bakom tunnan låg en qvinnsperson nedhukad, hvilken vår revisor grep tag uti och drog fram på gården.

»Löjtnant Räyel,» ropade han derunder, »spring på ögonblicket upp på teatern och skaffa ned folk, ty det är röfvare och mördare utanför på gatan!»

Löjtnanten hastade tillbaka uppför hästtrappan.

I detsamma uppgaf qvinnan, hvilken Alm höll fast, ett gallskri, som nästan kunnat uppväcka de döda, under det hon sparkade och bet omkring sig som en vansinnig.

Damen i kappan hade återhemtat sig något, men både hon och pigan voro orörliga och bäfvande vittnen till uppträdet på gården, hvars betydelse de icke kunde fatta.

Under allt detta klingade uppifrån Edgars klagande stämma.

»Min Gud, det kommer någon der borta!» skrek pigan.

Verkligen syntes också i porten till gatan en groflemmad karlfigur, hvilken ämnade sig in på gården; men i detsamma kom Räyel nedspringande från hästtrappan, ledsagad af en mängd personer, aktörer, maskineriarbetare m. fl. Äfven kom folk ned från det mindre huset.

Figuren i porten försvann.

Alm öfverlemnade den ursinniga qvinnan åt några handfasta karlar och ville derefter rusa ut på gatan med de öfriga, men kände sig hejdad af en lätt hand.

»Ni får ej lemna mig!» ljöd nära hans öra en ljuf, bedjande röst; »ni var ju alltid min välgörare, min far! Och Amanda är ännu värd er ömhet... hon bedyrar det vid den himmel, som hvälfver sig öfver oss mörk och hotande, men från hvilken Guds öga, skådar ned öfver jorden.»

Den djupt rörde mannen blickade uppåt, men hans ögon skymdes af några heta tårar, och tigande slöt han till sin sida den mjuka, runda arm, som flätat sig omkring hans.

I denna stund ljöd från teatern den döende Edgars sista toner:

»Hulda engel, som försvunnit,
Du har kämpat, du har vunnit.»

Tjugunionde kapitlet.

Efter spektaklet.

— — — »Jag ilade utefter landsvägen. Vid hvarje steg, som aflägsnade mig från detta ställe, der man så djupt bedragit mig, kände jag mitt hjerta lättas och mitt mod tilltaga. Jag sprang, jag flög, utan att känna trötthet i mina fötter eller brist på luft i mina lungor, ty den goda föresats, jag trodde mig ha fattat, bevingade de förra och stärkte de senare.

»Redan upptäckte jag de röda knutarne af gästgifvargården, då jag mötte en af de vagnar, hvilka jag igenkände såsom tillhörande den teatertrupp, jag aftonen förut hade sett vid gästgifvaregården. Jag skyndade emot denna vagn, som stannade vid min ankomst, och i hvilken satt

en gammal man med vänliga anletsdrag. Likväl darrade jag, ty jag trodde, att hela verlden kunde läsa min förnedring i mitt ansigte.

»Jag bad honom om ett samtal mellan fyra ögon, och han steg på ögonblicket ur vagnen, hvilken, körd af skjutsbonden, långsamt fortsatte sin väg. Denne man var direktör för den resande teatertruppen.

»Hvad jag då sade honom, kan jag nu icke påminna mig; men han syntes rörd af det förtroende jag meddelade honom, tillbjöd mig en plats vid sin teater och lofvade iakttaga den djupaste tystnad i allt, som rörde mitt förflutna lif.

»Efter att ha sändt en bön af tacksamhet till Gud, som fört i min väg en vän både af menskligheten och konsten, uppsteg jag i teaterföreståndarens vagn och följde honom. Det beslöts, att jag skulle antaga ett annat namn, och det föregafs för de öfriga sujetterna vid truppen, hvilka först påföljande dag upphunno oss, att direktören länge varit bekant med mina föräldrar och redan för ett år tillbaka tillbjudit mig engagement vid sin teater, ehuru han först nu antagit och afhemtat mig från något uppgifvet ställe under resan. Sålunda beträdde jag scenen och skördade mycket bifall, ty jag var skådespelerska icke blott af hård nödvändighet, utan äfven af sann och lefvande håg. Jag arbetade ihärdigt, dels af verklig kärlek för konsten och dels emedan jag erfor, att arbetet döfvade minnet af mina svikna förhoppningar och känslan af min olycka.

»Hösttiden kommo vi till Göteborg. Heusers teater, hvilken der uppehållit sig större delen af sommaren, hade slutat sina representationer och stod färdig att afresa från staden. Under mina resor i sällskap med den svenska teatertruppen drömde jag många gånger om den lyckan att få uppträda på en utländsk scen, emedan jag hade hört, att den sceniska artisten njöt större anseende i utlandet än här hemma. Dertill kom äfven min beständiga fruktan för att man härstädes lättare kunde upptäcka mitt verkliga namn och de öden, som dermed voro förknippade.

»Jag anhöll om engagement vid den tyska teatern, profsjöng och blef antagen. Tvänne dagar derefter var jag med Heusers trupp på vägen till Hamburg. Heuser och hans fru omfattade mig med verklig föräldraömhet, och jag gaf dem en dotters hela kärlek tillbaka. Jag antog den förres

tillnamn och den senares dopnamn samt utgafs för en slägting till dem. Med antagandet af ett nytt namn tyckte jag mig äfven ha antagit väsendet och formen af en ny menniska. Det nya namnet var min egid icke blott mot verldens nyfikenhet, utan äfven mot mina egna minnen. Jag började glömma, att jag varit Amanda Lang, innan jag blef Olivia Heuser.

»Vid ankomsten till Hamburg upplöste Heuser sin trupp, hvarefter jag åtföljde mina nya fosterföräldrar till Berlin, der vi dröjde ett halft år. Denna tid använde jag till trägna studier så väl i språket som i sången. Undervisad af de bästa lärare, gjorde jag sådana framsteg, att jag, efter förloppet af denna tid, kunde åtaga mig primadonnans parti vid den teater, som Heuser ånyo bildat. Jag lyckades, och flere teaterstyrelser gjorde mig de fördelaktigaste tillbud; men tacksamheten, som fäst mig vid Heusers familj, fäste mig äfven vid hans teater. Efter nära ett och ett halft års konstresor i Tyskland kommo vi för tvänne månader sedan hit till Göteborg, hvarifrån vi i morgon begifva oss...»

Sådant ungefär var slutet af den berättelse, som en halftimme senare på natten afgafs på Prins Karls hotell i ett af dess prydligaste gästrum.

Den som afgaf berättelsen var en ung dam, hvilken hade plats på en liten divan framför ett prydligt mahognybord, hvars tvänne vaxljus, i förening med kristallkronan i taket, rikt belyste både rummet och berätterskan. Den unga damen, som tycktes vara mellan aderton och nitton år, förenade med ett ansigte af bländande skönhet en växt af sydländsk yppighet. En skär sidenrock slöt sig intill de modelliskt runda formerna, och omkring den mjellhvita halsen snodde sig några hvarf af en fin guldkedja, vid hvilken hängde samma lilla bernstenskors, som Alm på morgonen saknat.

Den som afhörde berättelsen var ingen annan än revisor Alm, hvilken, sittande på soffan bredvid berätterskan, med det djupaste deltagande lyssnade till hennes ord och oaflåtligen följde den rika färgskiftningen på hennes ansigte samt de vexlande uttrycken i de stora, högblå ögonen, stundom flammande af blixtar och stundom dolda bakom tårars dimma.

»Så har jag färdats omkring här i verlden, medan man i mitt fädernesland trodde mig vara död,» återtog den unga damen; »ja, det fanns verkligen den der olycksaliga mor-

gonen en stund, då jag tänkte beröfva mig lifvet... men hur svagt, hur uselt att vilja försona det onda med ett annat ondt!... För hvarje dag af dessa tvänne år, som försvunnit, har jag känt mitt sinne lugnare, bättre... De hemska bilder, som fördystrat mina barndomsdagar, hade småningom trädt i bakgrunden och slutligen alldeles försvunnit... Jag hörde icke mer i mina drömmar de svarta vågornas dödsgny mot Skinnarvikens klippor eller Asplundas strand... O, hvarför skulle de hemska bilderna ånyo uppträda i dag, denna för mig så händelserika dag, ännu mer förskräckliga och hotande än de förut varit!... Jo, troligtvis endast för att öfvertyga mig derom, att ni, den ädlaste af män, ännu är hvad ni alltid varit, min gode, min räddande engel.»

»Men,» anmärkte Alm, mildt förebrående, »att icke låta mig eller någon annan veta att ni lefde!... Att låta era verkliga vänner förblifva i denna rysliga tro!»

»Ack, hur mången gång har jag icke fattat pennan för att skrifva till er!» svarade hon; »men jag förmådde aldrig fullända hvad jag börjat... jag hade ju varit så orättvis mot er, visat så mycket förakt för de välmenande och ömma förmaningar ni gifvit mig! Jag hade ju med den grymmaste otacksamhet sårat ert hjerta, det bästa, det oegennyttigaste, som någonsin klappat på jorden!... Ni måste vara djupt förtörnad öfver mitt uppförande, ni måste bittert ångra de otaliga uppoffringar ni gjort för mig, ni skulle aldrig kunna förlåta mig, sådan var min tanke natt och dag... denna tanke, den enda dystra, som stört mitt lugn under de tvänne åren, ryckte pennan ur min hand... Som död egde jag kanske ert medlidande; såsom lefvande kunde jag ej ega annat än ert förakt.»

»Ni skulle ega mitt förakt!» upprepade Alm; »för hvad?... För ett fel, hvars ansvar icke kunde falla öfver ert hufvud?... Hvilken menniska skulle väl våga fördöma en svaghet, som säkert Gud förlät i sjelfva stunden af dess tillvaro! Nej, mitt barn, jag sörjde, men jag föraktade icke.»

Den djupt upprörda flickan omfattade med sina begge händer hans ena hand och tryckte den till sina läppar. Hennes tunga var i detta ögonblick stum; men hela hennes hjerta skådade fram ur hennes ögon genom strålande perlkransar af varma, heliga tårar.

»Icke ett ord mer om det förflutna!» sade Alm förvirrad, ty han ville, men saknade styrka att draga sin hand tillbaka; »låtom oss hellre tala om er framtid.»

»Ni kallade mig ert barn!» yttrade Amanda med häftighet; »jag vill vara er dotter, jag, ty den, som är min rätte far,» tillade hon knappast hörbart, »dens dotter får jag icke vara... vill det ej ens!» Dervid brusto hennes ögon i den mest konvulsiviska gråt.

»Lugna dig, min goda, min älskade flicka!» tröstade Alm, i det han slöt henne närmare till sig.

»Ja, jag vill vara lugn, ty jag är ju åter er Amanda,» sade hon, leende genom tårarne.

»Ja, min Amanda!»

»Kalla mig ständigt så!... Låt mig alltid heta så, och jag skall icke mer begråta förlusten af en faders kärlek!»

»Jag står då icke mer ensam i verlden!» återtog hon med ett uttryck af outsäglig frid; »och när jag icke har er vid min sida, så skall detta lilla kors, hvilket jag förut ansåg mig ovärdig att bära, men som jag på ett så underbart sätt återfått, blifva min tröst mot saknaden af fosterjorden och mitt skydd mot alla de olyckor, som kunna hota mig i främmande land... Jag skall alltid ha det för mina ögon och på mitt bröst, ty då är det er blick jag möter och er hand jag fattar, min ende vän, min välgörare, min far!»

Förklaringen öfver det lilla korsets besynnerliga ombyte af plats var redan afgifven. Det var icke en dröm, icke heller en tom skugga, som Alm sett i sin kammare den föregående natten. Det var Amanda som, gående i sömnen, skridit in i hans rum, hvilket hade sin dörr i samma korridor som hennes, samt återtagit den gåfva, hvilken hon den der morgonen för två år sedan lagt ifrån sig. När hon vaknade, hade hon det lilla korset i sin hand och invid sitt bröst. Hennes själ förirrade sig bland de mest bizarra aningar och gissningar. Längre fram på förmiddagen fick hon veta, att en resande nattetid anländt till hotellet samt hvem den resande var. Hvad var naturligare, än att hon stälde det lilla korset i sammanhang med Alms ankomst till hotellet? Måhända hade han på något för henne oförklarligt sätt skickat det in till henne, som ett tecken på, att han ej längre var ond på henne, att han förlåtit henne. Utom sig af hänryckning vid denna föreställning, skickade hon då en biljett till sin fosterfader med begäran om ett möte. Men

Alm var utgången och hade sedan under loppet af dagen icke varit hemma. Målet för hans resa till Göteborg var att, som ombud för det räkenskapsverk han tillhörde, genomgå åtskilliga räkenskapshandlingar på Göteborgs landskontor, och der hade han också uppehållit sig större delen af dagen samt följaktligen icke erhållit biljetten.

Så sutto de båda, fosterfadern och fosterdottern, i englaren förtrolighet vid hvarandras sida, när de oförmodadt stördes af någon, som hördes gå i det yttre rummet.

På tröskeln till boudoiren visade sig snart en ung man med likblekt, förstördt ansigte. Det var löjtnant Räyel.

»Ha, äfven hit in förföljer han mig!» utbrast Amanda, sprittande med en rysning upp från divanen.

»Jag vet, att åsynen af mig uppkallar er billiga harm och afsky,» började Räyel; »men mitt besök hos er skall icke bli långvarigt... jag kom blott för att säga er mitt sista farväl!»

»Ert farväl!» upprepade Amanda hånande; »ja, ni bedrog mig rysligt!» tillade hon med fasa. »Öfvergifven af alla, såsom jag då trodde, tog jag min tillflykt till er, och och ni... ni!... Vet ni då ej, att när jag ser er, ser jag min vanära, och när jag hör er, hör jag förbannelsen deröfver!»

Räyel gick ett steg närmare Amanda med hopknäppta händer och lutande hufvud.

»Jag förbjuder er att nalkas mig!» ropade hon, icke mer förskräckt och bäfvande, utan stolt som en vredgad drottning; »jag befaller er att gå!... Hörde ni ej min befallning?... Jag sade er att ni skulle gå!»

Alm uppsteg från soffan.

»Ert uppträdande här förvånar mig på det högsta,» tog nu han till ordet; »ni hörde redan ute på gatan, att detta fruntimmer plågades af ert sällskap, och icke desto mindre intränger ni i hennes boning... Men liksom jag ute skyddade henne, som ni förföljer, skall jag äfven här inne blifva hennes försvar, och derför, min herre...»

»Amanda!» afbröt honom löjtnanten, i det han, fallande på knä, sträckte armarne mot henne; »om du för två år sedan icke hade flytt, hade du nu varit min maka... Bittert har jag ångrat mitt uppförande mot dig.»

»Ni har ångrat er, ni!» yttrade Amanda, under det att hånet ännu vanstälde hennes vackra läppar.

»Denne man, som eger ert hela förtroende och som förtjenar att ega det,» svarade Räyel, »han var vittne till mitt lidande, min ånger, när jag saknade dig.»

Amandas tviflande blickar sökte Alm.

»Ja, jag var vittne dertill,» beriktigade denne; »jag hörde ångerns ord från hans mun ... hörde honom äfven vilja försona hvad han trodde sig kunna försona ... men ...»

Alm hade ämnat tillägga, att löjt'nant Räyel, under loppet af de tvänne år, som försvunnit efter uppträdet på Asplunda, icke desto mindre förblifvit till kropp och själ samme elegante unge man som förut; men han kände medlidande med den knäfallnes bedröfliga utseende, och som detta medlidande icke tillät honom att ytterligare för-

krossa den olycklige, så höll han inne med hvad han vidare tänkte säga.

»Det farväl, jag nu bjuder dig, Amanda, är mitt sista,» började ånyo den unge mannen, »ty jag har fast beslutit att icke mera se dig, icke mera söka dig... men när jag går, ville jag gå med den öfvertygelsen, att du mer beklagar än fördömer mig och att din tanke om mig hädanefter blir densamma man egnar en för evigt försvunnen, en död... En sådan tanke kan icke vara annat än en försoningens tanke, äfven om den döde varit den störste brottsling som jorden burit.»

Amanda teg, men hennes bröst arbetade våldsamt, under det hon höll sina begge händer för ansigtet, liksom fruktade hon ännu att möta den knäfallnes blickar.

Det var onekligen en högst skakande syn. Denne unge, förföriskt sköne man, förr så gäckande, så fräckt lättsinnig, och nu så bönfallande, blek, tårögd, förkrossad.

»Jag stiger ej upp, förrän jag hört detta försoningens ord,» fortfor Räyel; »må man misshandla mig, må man döda mig!... Kanske skall mitt dödsrop och blicken från mitt bristande öga öppna den mun, som hämden och hatet förseglat!»

»Gå, gå!» yttrade Amanda med vekare stämma, men utan att se på honom; »jag hatar er icke, jag fördömer er icke!... Det hjerta som förblöder har icke styrka att hämnas... Ni var icke ensam om min olycka... i den röst af ångerns känsla, som når mina öron, hör jag äfven ljudet af min egen stämma... Endast det skuldfria, det rena har rättighet att straffa; endast Gud kan fälla domen emellan oss... Gå, gå! Jag har förlåtit er, ty jag behöfver förlåtelse sjelf!»

Ack, sådant är det hjerta, som den rena kärleken en gång genomlågat. Må det ligga gift i den bägare, som kärleken fört till våra läppar, må man känna, hur döden rasar i hvarje åder, i hvarje fiber! Man stöter dock icke med hårdhet bägaren tillbaka; man ser dock icke länge med vreda blickar på handen, som räckte oss den.

»Farväl!» hviskade den unge mannen, hvarefter han uppsteg, skred långsamt ut ur rummet och försvann.

Amanda qvarstod på samma plats. Hennes skälfvande gestalt röjde striden och stormen i hennes bröst.

Med ett uttryck af sorg, som icke låter sig beskrifvas, hvilade Alms blickar på henne. Han hörde de krampaktiga snyftningarna; han såg, hur tårarne tillrade fram mellan de snöhvita fingrarne, som fortfarande betäckte hennes ögon. Han ville nalkas henne, ville säga henne ett tröstens ord; men foten svek, tungan svek. Hans högra hand tryckte krampaktigt mot hans hjerta, och hans ansigte var hvitare än gipsbilden på boudoirens spegelbord. Han anade både hvad som föregick inom Amandas bröst, och att offret inom hans eget ännu icke var fullbordadt.

»Rädda mig! Låt mig fly!» utbrast hon slutligen i ett slags yrsel; »hvilken demon har flugit bort med mitt lugn! ... Barmhertige Gud! ... Bruden från Lammermoor var icke så olycklig, som jag är i denna stund ... Mellan henne och Edgar stodo blott vansinnet och döden ... men mellan mig och *honom* står brottet, och vid brottets sida mitt eget hjerta ... mitt svaga, eländiga hjerta!»

»Mitt goda, mitt älskade barn!» sade fosterfadern, i det han, herre öfver oron och stormen i eget bröst, lade sin ena arm om fosterdotterns smärta lif och slöt henne vänligt i sin famn; »ingen skugga närme sig Amandas hjerta, ty konsten, hvars älskling hon blifvit, har invigt detta hjerta åt sig! ... I konsten, liksom i allt skönt, bor Gud, och der han är, der är frid, tröst och seger ... Det sannt skönas bana är äfven Guds väg, och en enda afvikning från den senare aflägsnar äfven himmelsvidt från den förras sanna mål ... En konstnär utan dygd är en blomma, bruten från sin stjelk ... för dess doft och fägring finnes ingen morgondag, och fruktlöst gjuter ångern sin tår öfver de vissnade bladen ... Hur högt än verlden lyfter honom på sina armar eller höjer hans rykte till skyn, saknar han dock sjelf den inre tillfredsställelsen, och mången gång skulle han vilja bortbyta verldens beundran mot dess aktning ... Men har han på samma gång segrat öfver sig sjelf, har han bannlyst hjertats svaghet och kufvat passionens styrka, då är han afbild af Gud, då är han englars like.»

Under tiden hastade ur staden ut i natten, jagande genom skogar, öfver berg och moras, Amandas äldre fosterfader, den vilde röfvaren, svärjande öfver sin otur och för-

bannande allt. Efter honom smög Hvita räfven, liksom schakalen följer konungen öfver öknarnes vilddjur, dock icke för att, i likhet med den förra, qvardröja vid de offer, den senare lemnat efter sig, utan för att vid första lägliga tillfälle hugga tanden i den flyendes rygg. Fiender till samhällsordning och menskligbet, voro de ännu större fiender till hvarandra.

FJERDE TIDSKIFTET.

Dottern.

... »rymden klarnar — och på samma stängel,
Der förr blott törne fanns,
Stå friska rosor nu. En Edens engel
Har ordnat deras krans
I härlig glans.»

Carlén.

Trettionde kapitlet.

Verkan af gikt.

När man lyckligen och väl genomstökat hösten och vintern, utan att upplösas af den förra eller sammandragas af den senare, med hvilken förtjusning hastar man ej då den annalkande våren till mötes! Man börjar å nyo lefva, och det är som nya rosor spirade upp ur kropp och själ. Dock gäller detta för ingen del den lungsigtige och den giktsjuke, ty för dem är våren ett plågoris. Den väna vårsol, som befriar sjöar och floder från de tryckande isbanden, lossar äfven på träskens bojor, och det onda och osunda träder fram i dagen med samma fart som det goda och sunda.

Presidenten Elgklo var icke plågad af lungsot, ty i alla tider hade han haft ett bröst att skryta med. Han berömde

sig af att kunna gå uppför de brantaste trappor utan att förlora andedrägten och att flere timmar kunna sitta lutad öfver skrifbordet, utan att detta bekom honom det allra minsta. Icke heller hade han lagt något på sinnet, som kunnat tära på hjerta eller lungor. Följaktligen skulle han kunnat motse den mest lugna ålderdom, så framt icke den fatala gikten ett tu tre hängt sig fast vid honom, utlofvande, i trots af alla läkarkonstens bemödanden, att blifva honom lika trogen som nordstjernekraschanen var, eller som hans fru, presidentskan, varit, innan hon för ett år sedan åkte bort i Storkyrkans ståtliga likvagn, enleverad af mannen med lien.

Denna djupa förlust bar han på det hela taget som en förståndig man, ehuru han stundom icke kunde undgå att sakna sin salig fru, särdeles vid sådana tillfällen, när han ansattes af gikten. De små oskyldiga tvisterna makarne emellan hade merendels uppiggat den giktsjuke och följaktligen fördelat hans krämpor, hvaraf man finner, att det ibland kan vara mer helsosamt att ha någon att gräla på, än någon att älska.

Visserligen kunde han ha mycket otaldt med sina domestiker och i synnerhet med sin gamle förtrogne, kammartjenaren Ström, hvilken gjorde sin husbonde tusen förargelser, men dels voro dessa, till följd af sin ställning i samhället, alltför undfallande, och dels ansåg han dem för icke nog värdiga motståndare. Det är endast mellan äkta makar som sådana slags sottiser kunna förekomma, hvilka göra blodet varmare än vanligt.

Gikten är icke blott en plågsam, utan äfven en försmädlig åkomma, ty icke nog med att den gör den mjukaste rygg stel som en tre tums planka, hvaruti sågas natt och dag, den beröfvar jemväl sitt offer allt det deltagande, man egnar andra slags sjuklingar. Man vill anse gikten och podagern lika sjelfskrifna för rika och förnäma herrar som ordnar och pensioner, anseende dertill på köpet de förra till och med mer välförtjenta än de senare. Åtminstone väcka de på långt när icke så mycket afund och klander.

»Det är bara gikt,» säger man och ser med största likgiltighet på, hur den arme patienten rådbråkas, liksom hade han blifvit rättvisligen dömd efter 21 Kap. 3 § Missgerningsbalken, innan åberopade lagrum genom Kungl. Förordningen den 30 maj 1835 tillbörligen förändrades.

Dock taga vi för afgjordt, till mensklighetens heder, att om man en dag i början af april månad 1839 hade sett presidenten Elgklo, der han satt inbäddad i en väldig karmstol, under oupphörligt pustande och qvidande, så skulle man onekligen rörts af hans plågor.

En svårare dag hade han icke upplefvat, och femtiotvå i hans dopsedel såg ut som sjuttiotvå på hans ansigte. Också var det ett aprilväder, så Gud sig förbarme, och gikt är, såsom vi veta, fullkomligt beroende af Herrans väderlek.

Sjelfva kammartjenaren Ström, hvilken stod bredvid sin husbondes karmstol och långt före detta hunnit vänja sig vid hans jemmer, kände sig skakad deraf.

»Ack, att det vore möjligt,» utbrast han med handen på det ställe, der hjertat borde sitta, »så skulle jag gerna vilja dela hans nåds plågor, om jag derigenom kunde bereda hans nåd någon lindring!»

»Gifve Gud det vore så väl!» svarade den sjuke; »men du och dina gelikar, som föra det oordentligaste lif från morgon till qväll, få nog vara i fred, medan jag, som lefvat ordentligt i alla mina dar, jag, som förtärt den sundaste föda och knappast läppjat på starka drycker, jag som ... O, min sida ... mina ben! ... O!»

Presidenten ansåg naturligtvis stora middagar och supeer för den sundaste föda och räknade icke vin bland starka drycker.

»Jag, som knappast kan erinra mig den stund, då jag satte foten på en våt gatsten,». fortfor presidenten, »och som alltid varit så rädd för drag ... alltid haft så väl på mig, antingen jag varit ute eller inne! ... O, hvad jag lider! ... Skall det då aldrig bli något slut på detta elände!»

»Gud bevars från det!» ropade betjenten med den ifrigaste beställsamhet.

Presidenten spratt till och såg på Ström med stora förvånade ögon, ty han hade menat slut på giktens elände, likväl med bibehållande af lifvets.

»Jag trodde, jag, att hans nåd önskade sig döden,» förklarade sig betjenten, »och derför så ...»

»Jag fruktar ej döden,» inföll presidenten; »men plågorna ... Att ligga länge och plågas, det är förfärligt!»

»Ja, det är som jag alltid sagt,» yttrade Ström, »att ligga länge på sjuksängen är det värsta af allt... Då äro de lyckliga, som slippa ligga länge och plågas.»

»Ja, visst äro de lyckliga,» medgaf den sjuke med en djup suck.

»Till exempel kammarrådet Kruse,» anförde betjenten; »han gick ut frisk som en nötkärna, men knappast hade han gått två steg på gatan, förrän han fick slag och dog knall och fall.»

»Men att dö så häftigt,» pustade presidenten, »att dö innan man vet ordet af och innan man fått rangera sig, det är rysligt!»

Att dö långsamt eller hastigt, var lika rysligt i presidentens ögon. Troligtvis är det lika svårt att hitta på något lagom i döden som i lifvet.

»Men gikt är ju inte det ringaste farligt, fast det är svårt, medan det står på,» tröstade kammartjenaren.

»Åh nej, inte är det just farligt,» instämde presidenten något lugnare, »och så har jag, Gud vare lof, de skickligaste läkare... O, hvad det ilar i märg och ben!... Bulta mig på vaden, venstra vaden, hör du!»

Ström började bulta på presidentens venstra vad.

»Är du galen, menniska!» skrek husbonden; »tror du dig ha en jernstång att hamra på!... Dig har jag nu fått för syndens skull!... O, jag står icke ut längre!»

Ström lät bli att bulta och drog sig några steg tillbaka under följande reflexion:

»Om han fått mig för syndens skull, så har han säkert fått gikten för dygdens.»

»Ah, hvad var det!» ropade hastigt presidenten, sprittande upp med hemska ögon; »bröstet, bröstet! Det går upp till bröstet!... Skynda efter läkare, alla läkarne!... O, min Gud, då är det snart förbi med mig!» tillade han med en ton af isande förskräckelse.

Presidenten visste, att gikten hade många vägar, men att vägen till bröstet var den farligaste.

Ström ringde, hvarvid betjenter och pigor inkommo, hvilka, efter erhållen befallning att genast tillkalla läkare, ögonblickligen skyndade till dörren.

Huruvida presidenten någon gång förut händelsevis kommit att allvarligen tänka på döden, lemna vi osagdt. Vanligt är dock, att så länge allt går en sjelf väl i händer,

kan man höra grafklockan ringa från morgon till qväll och möta likprocessioner vid hvarje gathörn, utan att hjernans eller hjertats strängar ljuda några djupare mollackord för det; men låt en sjelf komma så högt på tapeten, att man väl får ögonen på graflisten, då ljuder det från hjessan till fotabjellet, genom kött och blod, märg och ben, och det med en klang som om all verldens grafklockor vore i rörelse, och ännu förfärligare blir klangen, om tviflet på ett lif efter detta dermed förenar sitt vilda gny.

Intet djup är mörkare och inga vågor våldsammare än tviflets, ty hur lyckligt man än tror sig ha glidit förbi de der klipporna »*men*» och »*om*», som upp öfver svallet skjuta sina hvassa spetsar, så kasta oss ändå alltid vågorna tillbaka mot dem. Ateisten, som icke tror på något, kan visserligen äfven i sista ögonblicket ha sitt föga afundsvärda lugn; men tviflaren, sväfvande mellan tro och otro, kan ej sluta sig till någotdera, kan ej söka det ena utan att på samma gång ryckas tillbaka af det andra, och derför äro hans sista stunder så beklagansvärda, så rysliga.

»Men om det vore ett lif efter detta!» ropar Franz Mohr i Röfvarbandet; »*om* ... nej, icke möjligt! ... *Men* ... *om* ...»

Hvar är nu tviflaren? Han har fastnat på klippans spets, liksom på nålen den sprattlande insekten.

Presidenten började nu inse, att om han skulle dö, hvilket icke vore omöjligt, och om det funnes ett lif efter detta, hvilket icke heller vore omöjligt, så stode han i detta andra lif icke alldeles så väl till boks som han skulle önska. Ett och annat af det förflutna framträdde för hans minne och vidrörde hans hjerta med iskall hand. Bland detta ett och annat var det synnerligast en liten flicka i svart ylleklädning som tycktes ha mest att förebrå honom. Visserligen hade han någon gång förut kommit att tänka på henne, men en hög embetsman har merendels så många vigtiga saker att syssla med, att han lätt kan glömma bort icke mindre ylleklädningar än dem som bära dylika. Men nu — nu — —

»Ström,» sade han med svag, ängslig röst, »rulla mig fram till byrån.»

Kammartjenaren fattade tag i karmen på fåtöljen, hvars fötter voro försedda med förgylda messingstrissor, och fram-

sköt den till byrån, hvars klaff derefter uppslogs och hvars lådor genomsöktes.

Efter mycket letande fick man slutligen tag i en skrifvelse på groft papper. Presidenten, hvars ögon gikten lyckligtvis icke ännu vidrört, började ifrigt genomläsa denna skrifvelse.

Vid åtskilliga deri förekommande meningar eller rader fäste sig företrädesvis hans blickar och stegrades hans oro, såsom:

— — — »Den döende ljuger aldrig, och derför bedyrar jag, vid min själs salighet, att detta barn äfven är ert, fast ni alltid nekat för det. — — — Jag skall efter döden välsigna er, om ni ser till min värnlösa Amanda — — — Släpp inte Amanda vind för våg ut i verlden — — — Säg några vänliga, tröstande ord till Amanda — — —»

Papperet föll ur den sjukes hand, och hans ögon hvilade på betjenten med ett uttryck, som ingen penna kan måla.

»Amanda, Amanda!» mumlade han mellan tänderna; »Amanda! ... Så hette ju också hon!»

Han kom nämligen ihåg, att han för några år tillbaka haft att göra med en annan flicka, som också hette Amanda, en ung och mycket vacker flicka, hvilken länge följt hans steg, men slutligen i ett afgörande ögonblick flytt honom utan att sedermera låta afhöra sig. Hvarför hade denna flicka först följt honom samt till och med låtit sig i hyrvagn föras till honom, men sedan försvunnit? Hvarför kom hon leende och blomstrande som en vårdag, men försvann dyster och kall som en vinternatt?

»Ström! Ström!» ropade den sjuke, i trots af gikten hoppande upp ur fåtöljen.

»Hvad befaller hans nåd?»

»Den der flickan! Den der flickan!»

»Hvilken flicka?»

»Hon som...»

»Hon som?»

»O, min Gud, min Gud!»

Man blir skarpsynt vid grafvens port, äfven om man varit blind under hela sin lefnad. Man erhåller en märkvärdig förmåga att af de mest sväfvande premisser bilda de förträffligaste konklusioner. Man får aningar, men aningar af kött och blod, med kropp och hufvud, så att man kan fatta dem med lekamliga ögon och vidröra dem med händerna. Kan någon dödlig säga oss, huru dessa solida gestalter uppkomma? Månne de icke födas i det ögonblick, när dunsterna ur ett sjukt samvete möta gnistorna från dödsengelns fackla?

Kort sagdt, ju mer nu presidenten skärskådade förhållanden och omständigheter, desto mera kände han sig fasthakad vid den öfvertygelsen, att den tolfåriga i svarta ylleklädningen hade något tycke af den sextonåriga på värdshuset Tre Liljor, och att begge hade något tycke af honom sjelf, hvilket var det hemskaste.

»Ström, tag upp biljetten från golfvet!» befalde han med en själsoro, som för ögonblicket döfvade kroppens qval; »skynda dig... håll den närmare mina ögon... närmare. närmare!... Hjelp mig att läsa adressen!...»

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Presentationen.

Ett kejsarlik är en köttruin,
Som skall förgängelsens vägar vandra.
Blir det ej doppadt i terpentin,
Så ruttnar det, liksom alla andra.

Men minnet? — Minnet är blott ett ljud,
En efterklang af den tomma flärden.
Som krukor stå vi der inför Gud,
Och tiggarn skrattar åt efterverlden.

Dessa verser ur vår odödlige Vadmans sång om »Kungen och tiggaren» sjöng magistern i Skinnarviken, sittande på den enda trefotade stolen framför fönstret i samma rum på nedre botten af Jörgens gård, der vi först sammanträffade med honom.

Det kunde vara omkring åtta dagar efter scenen i presidentens sjukrum. Dagen var ovanligt mild och klar för att vara i april månad.

»Alldeles riktigt ja,» fortfor magistern, som gerna språkade med sig sjelf; »mull blifva vi, antingen vi göda oss med kalkoner eller med rofvor... Om den saken är det icke tu tal... Men är det väl lika tvärsäkert, att vi, sådana vi gått och stått här i verlden, få träda inför Guds ansigte?... Tviflar derpå... Stig in i en förnäm societet med galoscher på stöflarne, och du blir utkörd såsom en ohyfsad best... Sak samma ungefär der uppe i den lysande englasocieteten, der man spisar paradisiska äpplen, serverade på stjernor, och begagnar solstrålar i stället för knif och gaffel... Låt nu en sådan luns som menniskosjälen, och så genomsölad af jord som hon merendels är, försöka titta dit in; men blir hon icke då hals öfver hufvud kastad utför de branta kristalltrapporna, så har jag orätt och Gud fader med... Nenej men, nog få våra själar ytterligare

lunka omkring här på jorden åtskilliga århundraden, ehuru i olika former, med olika näsor och öron, innan de bli recipierade i den Orden, der englavingen är det gemensamma tecknet för alla... Sålunda, och för att åskådliggöra saken genom ett exempel, tager jag för gifvet, att den menniska, som i lifvet varit en lathund, blir efter döden en åkarkamp, hvilken får litet mat och mycket stryk... Derefter blir hon på försök menniska igen; men röjer hon då ingen bättring, så skjutsas hon till gröptunnan och tagelsnärten å nyo, och så går det oupphörligen fram och tillbaka... Någon gång skall man väl bli genomluttrad, om icke fan är med i spelet... Det är icke gerna tänkbart, att Gud fader ledsnar på menniskan, derför att hon misslyckas vid det första försöket... Det vore himmelsskriande gjordt af den skolmästare, som körde pojken ur skolan derför att han stapplat på sin första lexa.»

»Men hur det nu går med andra, angår mig ej,» fortfor magistern; »det finnes egentligen blott tvänne varelser, för hvilka jag i denna jemmerdalen intresserar mig, och dessa äro pro primo kommerserådet och pro secundo jag sjelf... Hvad skall det väl efter döden varda af oss begge?... Kommerserådet har under hela sin tid förföljt och trampat under fötterna alla, som varit lägre och fattigare än han... Hvad är väl då naturligare, än att han i sin ordning måste känna på samma eklut han bryggt åt andra, och att han följaktligen en gång måste komma i det predikament, att han kan trampas under fötterna af en och hvar?... Otvifvelaktigt flyger hans själ efter döden in i en mask, ty ingen varelse blir så grundligt trampad som masken. Men hvad blir då jag sjelf?... Jag har supit så mycket bränvin i min da'r, att jag borde ha premium af Sveriges bränvinsbrännare och distillatorer... Jag anar mitt öde, jag blir dömd till ett lif i vattnet, jag blir en fisk, det är naturligt, det är klart... Men om jag blir en fisk, ih, hvad jag då skall kila inåt stränderna för att leta mask!... Och möter jag då min gamle vän, så slukar jag honom, om jag också vet, att det är på en metkrok han slingrar sig... Blir han då sargad af mina abborrtänder och jag i min ordning af köksans knif, så kanske vi begge förlora lystmätet, han på att trampa och jag på att hata... Få vi sedan menniskoskapnad å nyo, så bli vi kanhända begge såsom menniskor böra vara och följaktligen på sistone tvänne små englar,

som flyga kärligt vid hvarandras sida, lyckliggörande verlden och lofsjungande Gud... men såsom det nu är, är det omöjligt.»

Magistern tystnade, spetsade öronen och reste sig upp. Han tyckte sig höra dånet af en vagn, som tungt rullade öfver bergklinten. Han tittade ut genom fönstret och fick syn på en herre, hvilken med raska steg närmade sig Jörgens gård.

»Guds fred, min gunstig herre!» ropade magistern till den ankommande.

»Jaså, ni är hemma,» svarade denne; »nå, det var väl!»

»Jag lofvade ju att vara hemma,» yttrade magistern, »och ni har alls ingen rättighet att jubla öfver att jag håller mina löften.»

»Tusan, hvad ni är snarsticken, min vän!»

»Jag är icke er vän, min herre... var så god och märk det!»

»Hvilken olycka för mig!» ropade den främmande, i det han med försmädligt löje fäste sina blickar på tiggarens jacka, liksom ville han räkna lapparne i den.

»Det är minst tjugu lappar i min jacka,» yttrade tiggaren, som uppfattade betydelsen af den främmandes blickar; »men jag ger er en tolfskilling, om ni kan upptäcka ett enda stycke, som liknar ett livré.»

Den främmande bet sig i läppen, ty det var ingen konst för honom, som verkligen bar livré, att förstå piken.

»Jag förmodar, att det är er husbonde som sitter i vagnen,» återtog magistern.

»Ja, det är presidenten.»

»Han är oändligt välkommen... bed honom vara god och stiga in.»

»Tackar allra ödmjukast,» komplimenterade kammartjenaren Ström, hvarefter han med en gäckande bugning aflägsnade sig och återvände till vagnen.

Magistern tillslöt fönstret och drog fram ur bakgrunden af sin eländiga kammare ett bord, hvilket han torkade af med jackärmarne.

Det dröjde icke länge, förrän dörren öppnades af Ström, vid hvars arm presidenten Elgklo, insvept i en rik sobelpels, stödde sig.

Som vi känna, råder det egna förhållandet med giktpatienter, att de den ena dagen kunna vara dödssjuka, men deremot den andra synas fullkomligt återstälda till helsan. Näst koketten och diplomaten är ingenting så nyckfullt och opålitligt som gikten.

»Var så god och stig på, herr president!» uppmanade magistern; »men behåll för all del galoscherna på... mattan på mitt golf har solstrålar till ränning och snö till inslag... präktigt tyg, men ser ingenting ut för ögonen och är heller icke mycket att räkna på för fötterna.»

Presidenten linkade in i kyffet, mönstrande både tiggaren och väggarna med dystra blickar.

»Ni tycker, att jag har en eländig sängkammare,» sade magistern, »och deri har hans nåd onekligen rätt... De flesta af mina kamrater äro nog anspråksfulla att sofva under en himmel af azur med solens krona på... Men jag hatar all lyx, jag, och derför har jag nu i många Herrans år hållit till och huserat här... Dock har jag alltid tröstat mig dermed, att lejonets kula och örnens bo förhålla sig till min kammare som skrubben till palatset... Det är följaktligen tvänne konungar som kunna afundas mig mitt näste... Ändock något, sa' hönan, när hon slukade diamanten, i brist på korn... Herr presidenten tittar efter en stol, som jag ser... jag har tagit mig den friheten att skjuta fram det här bordet... var nådig och tag plats på det, så kan jag säga, att jag åtminstone en gång haft krokan på mitt bord.»

Presidenten var i den sinnesstämning, att han hvarken kunde skratta åt eller förargas öfver den besynnerlige tiggarens djerfhet. Fast besluten att lämpa sig efter omständigheterna, befalde han betjenten gå ut, hvarefter han, i brist på något bättre, hvilade sig mot bordskanten.

Betjenten gick, och magistern tog plats framför presidenten på stolen med de tre fötterna.

Presidenten och tiggaren iakttogo en stunds tystnad, hvarunder de uppmärksamt betraktade hvarandra, begge troligtvis väntande på att först tilltalas.

»Under loppet af denna vecka har min betjent hvar dag varit här,» började ändtligen presidenten.

»Flere gånger om dagen,» tillade magistern; »oförtruten karl, det måste jag medge... som en stenget har han hoppat omkring här på klipporna... Man skulle kunnat tro, att han sprungit efter den der flickan för egen räkning.»

»Ni är då den ende som vet någonting om den der flickan?»

»Ja visst... det är ju så naturligt, det... Det är nu inemot tio år som jag bott i Jörgens gård... Den hyresgäst, som kan bo tio år på ett och samma ställe, är ingen vanlig menniska, herr president, och är han dertill på köpet tiggare, så kan man räkna honom till ett af verldens underverk... Så är det ju, eller hur?»

»Min betjent hade befallning att föra er till mig.»

»Punktligen framförde han den befallningen och med en precision, som hade det varit presidenten sjelf.»

»Men ni ville ej komma.»

»Ganska sannt... När jag vill tigga mig några fyrkar, så lunkar jag sjelf åstad, och raskt går det... Hade jag hästar och vagn, så ginge det ännu raskare.»

»Men det är väl något för mycket begärdt, att jag skulle besöka er?»

»Ni menar, att det är synd om era hästar, som nödgats trafva till Skinnarviken i detta svåra väglag, men alls ingen synd om mig, som hvarken har hofvar eller skor?»

»Men ni visste väl, att jag varit sjuk?»

»Jag har både varit och är sjuk... Jag har legat i frossan hela våren... I dag är det min fridag, och jag skulle ta in kina, om jag hade någon.»

»Stackars varelse!» beklagade presidenten, med en blick på den utmärglade gestalten.

»Sorgens beklagande undanbedes, herr president... Det är snarare jag, som borde beklaga er, ty för det första så lider ni af gikt, och för det andra så tigger ni af en tiggare.»

»Min vän, ni glömmer...»

»Min vän!» upprepade tiggaren, afbrytande presidenten; »det ordet är en löstand med guldskruf i den förnämes mun... den blänker alltid så inbjudande mot den fattige, men guldet sitter orubbligt qvar i tandköttet... Jag sade, att ni tigger af en tiggare, men jag skall äfven säga er hvad ni tigger... Ni tigger af mig en balsam för ert sjuka samvete, ni tigger af mig en åskledare emot den evige hämnarens blixt.»

Presidenten spratt till, och den ångest, som i en hast förmörkade hans bleka ansigte, gaf bekräftelse åt tiggarens förmodan.

»Allt det der vill ni nu ha af mig,» fortfor denne; »jag fattig fan skulle gifva er hvad ni icke en gång för alla era skatter kan köpa er!... Och ändå kunde ni fordra, att jag skulle gå till er... Nej, jag tackar... Och om jag också varit mindre beqväm af mig, så skulle jag likväl ha tänkt så här: Det kan ej skada, att den rike och förnäme mannen en gång med egna ögon får se, hur vi ha det här i Skinnarviken... det kan ej skada, att han en gång får beträda den klippgrund, på hvilken den stackars flickan i åratal sprang med nakna fötter... det kan ej skada, att han får sitta på ett bord, vid hvilket hon mången afton satt,

hjelpande mig med att dikta sagor, som är ganska svårt, äfvensom att svälta och frysa, hvilket är ännu svårare... Allt det der kan ej skada, tänkte jag, utan bör tvärtom göra samma nytta som en koppning.»

Presidenten stirrade glasartadt på moralpredikanten, utan att ännu hitta rätt på något lämpligt infall att sticka emellan med.

»Ni kan ej beskylla mig för brist på öppenhjertighet,» fullföljde den trasige moralisten; »men jag tycker det är ingenting att hålla på... När jag såg er betjent skala ut och in i rucklen háromkring för att leta rätt på en liten flicka, som var tolf år för sex år sedan och hette Amanda, så anade jag genast, att det var någon gammal flinthård klippa, som ändtligen remnat, och då beslöt jag proppa i remnan så mycket som kunde gå uti den och ännu mer... Det är för rasande roligt att så der ibland få ge en medmenniska på pelsen, i synnerhet när pelsen är af sobel, såsom fallet är med eder.»

»Upplys mig om denna flickas öde och säg mig hvar hon finns, så skall jag hederligt vedergälla er för ert besvär,» tog nu ändtligen presidenten till ordet.

»Om jag sade er, herr president, att denna flicka dött i elände, hvad skulle ni då säga?» frågade magistern.

»Död!... Dött i elände!» upprepade presidenten, lutande hufvudet mot bröstet.

»Det vore rysligt, inte sannt?... Men genom döden hade hon likväl fått slut på eländet... det vore ändå en tröst, knapphändig, jag medger det, men i alla fall bättre än ingen... Det är ju icke ert fel, att hon lade sig att dö, innan ni fick tillfälle att klä' henne i siden och beströ henne med juveler; allt det der kunde ni anföra till er tröst... Men, herr president, tänk om hon ännu lefde...»

»Hon lefver då!» utbrast presidenten och andades något lättare.

»Om hon lefde... lefde i elände, vore försjunken i laster... det vore rysligare, det, hans nåd... Ni skulle svårligen kunna klä' henne i siden och juveler, ty det vore ungefär detsamma som att servera ett rötägg på en assiett af guld... Minsann det vore möjligt att bjuda främmande på den rätten eller ens få aptit på den sjelf... Ni skulle derför nödgas fly hennes åsyn, men hennes förbannelse

kunde ni icke fly, ty när ett barn förbannar sina föräldrar, då blir det fläckar både i solen och månen.»

»Många gånger tänkte jag höra efter henne,» mumlade presidenten modfäld; »men ... men ...»

»Men ni glömde det, herr kommendör! ... Om högvälborne herr grefve Den eller högvälborne herr baron Den bjöde er på ett parti vira eller ett trä ostron, så glömde ni det ej ... Det är som jag alltid påstått ... känslan för pligt och billighet ha intet konto i en förnäm mans minnesbok.»

»Håll upp! Ni tar lifvet af mig!» våndades den gamle mannen.

»Hvilketdera som helst af de begge nyssnämda fallen hade kunnat inträffa,» försäkrade tiggaren, »och jag är nästan obarmhertig nog att beklaga mig öfver att intetdera ändå skett, ty en dufning af prima qvalitet hade ni likväl förtjent, herr president och kommendör!»

»Menniska!» ropade presidenten, förlorande tålamodet; »vill ni säga mig om hon lefver eller om hon är död ... och om hon lefver, hvar finns hon? Hur kan jag få reda på henne?»

Tiggaren teg en stund. Troligtvis öfverlade han med sig sjelf, huruvida han ännu längre borde hålla den förnäme herrn qvar på sträckbänken, eller ändtligen låta nåd gå för rätt.

»Känner herr presidenten någon revisor med namnet Alm?» frågade han slutligen.

»Revisor Alm? ... Jag känner ingen person med det namnet.»

»Jaså, ni känner ej revisor Alm ... jag kunde väl tro det ... Revisor Alm är en ovanligt hederlig menniska.»

»Vet denne person något om flickan? ... Kan han upplysa mig något om henne?»

»Känner då herr presidenten något kommerseråd med namnet Räyel?»

»Ja, visst känner jag kommerserådet Räyel.»

»Jaså, ni känner kommerserådet Räyel ... jag kunde väl tro det ... Kommerserådet Räyel är en ovanligt stor skälm.»

»Hvad vågar ni säga! ... Har ni förlorat vettet, karl!»

»Då är ni väl äfven bekant med kommerserådets son?» fortfor magistern att fråga, utan att bry sig om presidentens repliker.

»Hvad ha kommerserådet och hans son att göra med den här saken?» sporde denne, hvars förvåning och ängslan tilltogo för hvarje ögonblick.

»Den senare i synnerhet,» svarade magistern; »med hvilket som helst af detta namn kan man öppna låset till den hemlighet ni jagar efter... Men jag får säga er på förhand, att det är ungefär samma skilnad mellan dessa begge namn som mellan nyckel och dyrk... Välj nu hvad som bäst ackommoderar er hand... Jag har nu sagt allt hvad jag vill säga, och jag har pratat vida mer än jag vanligtvis brukar göra i saker, som, på det hela taget, icke angå mig... Tacka ni er Gud att jag redan sagt så mycket!... Men jag är ovanligt blödhjertad i dag.»

»Ni tror således, att revisor Alm...»

»Är nyckeln?... Ja visst, herr president.»

»Och att löjtnant Räyel...»

»Är dyrken?... Det der är säkert som ett litet bref.»

»Och mer kan ni ej meddela mig?»

»Mer vill jag ej meddela, som jag nyss låtit förstå.»

»Tag emellertid det här för ert besvär,» yttrade presidenten, i det han räckte tiggaren några sedlar.

»Säger aldrig nej,» genmälde denne, tagande emot penningarne; »det är en af mina principer, skall jag ha den äran säga... Men ännu ett ord, hans nåd, det är väl för första gången ni betalat en mustig sanning med penningar?... Sådan vara plär vanligtvis liqvideras med ovett och käppslängar.»

»Ni är en oförskämd varelse, som missbrukar mitt öfverseende!» förklarade presidenten, hvilken förmodligen tyckte, att tiggarens näsvishet gick väl långt.

Magistern utbrast i ett flatskratt.

»Ack, hvad de alltid äro sig lika!» utlät han sig derunder; »han vågar tala om *sitt* öfverseende med andra i samma stund han sjelf behöfver mer af den sorten än sjelfva himmelen kan komma ut med... Det finns då ingenting som biter på dessa själar.»

»Säg åt min betjent, att han kommer in!» befalde presidenten.

»Får jag ej följa hans nåd till vagnen?» frågade värden, närmande sig sin gäst.

»Håll er ni på afstånd, min goda man,» vägrade gästen, »och bed min betjent komma in.»

I detsamma uppslogs dörren.

Både den förnäme och tiggaren ryggade några steg tillbaka.

Också var utseendet af den person, hvilken nu inträdde i kammaren och stannade innanför dörrtröskeln, af den beskaffenhet, att det kunde injaga förskräckelse hos både hög och låg.

Det var nämligen en karlgestalt med jättelika lemmar, hvars ansigte lika mycket vittnade om själens råhet och vildsinthet, som kläderna om det djupaste armod och elände. Gestalten teg, men de stora grå ögonen i det klumpiga hufvudet rullade långsamt från den ene till den andre.

Magistern var den förste som hemtade sig.

»Så har då Belzebubs öfversteprest skickat äfven honom hit!» mumlade han med rynkad panna: »eller,» utropade han, i det hans ögon började stråla af ovanlig glans, »eller är han denna gång ett omedvetet bådskap från försynen!... Herrarne känna icke hvarandra, tror jag!»

Presidenten ville ropa på sitt folk, men tungan svek. Åsynen af den vilde figuren vid dörren, ehuru honom fullkomligen obekant, hade likväl slagit honom med förlamande fasa.

»Jag får då den äran,» återtog magistern, bugande sig åt ömse sidor, »jag får då den äran att presentera presidenten och kommendören Elgklo, Amanda Langs far, för stråtröfvaren och fästningsfången Broms, Amanda Langs fosterfar... Har den äran, har den äran, mina herrar!»

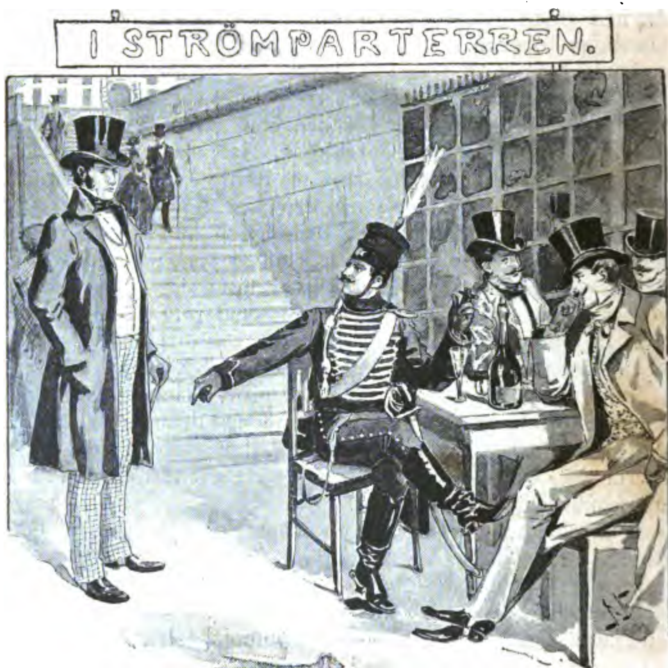
Presidenten gaf till ett anskri och kunde med möda hålla sig uppe. Röfvaren tycktes äfven vara något besvärad af presentationen; men hans blickar fäste sig slutligen med ett visst lugn vid en stor briljanterad ring, som strålade från den höge embetsmannens hand.

»Fadern har då intet ord af tacksamhet att gifva fosterfadern,» fortfor tiggaren; »den der grofva läppen, herr president, utöste mången svordom öfver den skälfvande flickan... den der breda handen slet många strån ur Amandas rika, svarta lockar... Han uppfostrade på sitt sätt, han... Ni uppfostrar icke på något, ni!»

Presidenten rosslade fram några obegripliga ord och sänkte hufvudet.

»Jo jo men,» slutade tiggaren, gnuggande händerna och betraktande presidenten, »så går det, när man hånar en lag, som kallas naturens och som icke låter sig onäpst hånas, emedan den är stiftad af Gud...»

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Det var en eftermiddag i midten at juli månad. Stockholms Strömparterr vimlade af besökande. Högsommarens sol strålade gladt och lagom varmt öfver träden och häckarne, och strömmens glittrande vågor dansade som ystert jollrande barn omkring stenhalfrundeln, på hvilken denna obeskrifligt täcka och trefliga promenadplats hvilar.

Alla bänkar voro upptagna af välklädda personer och alla bord prydda af porsliner och kristaller med diverse läckerheter och förfriskningar, så att herr Berndts, konditoriets

grundläggare och upprätthållare, äfven hade en af sina gladaste dagar.

Vid ett af borden utanför verandan gick det i synnerhet rundligen till. Ett halft dussin af hufvudstadens mest lysande eleganter hade slagit sig ned omkring detta bord under högljudt glam samt flitigt vädjande till champagnen och seltern, hvilka blandade sina perlor med hvarandra, för att icke tala om Havannaröken, som omslöt det muntra laget med ett doftande moln.

När herrar sitta så der och pokulera, hvad tala de vanligtvis om? Är det unga militärer, så gäller samtalet naturligtvis befordringar inom armén och någon gång äfven uppfinningar i krigsvetenskapen, såsom t. ex. den att kasta bomber på möjligaste längsta afstånd. Är det unga civila eller skrifvare, så ordas likaledes om befordringar inom embetsverken och någon gång äfven om vissa kinkiga mål, som tillhöra facket. Sällan lägga de sina näsor i hvad som angår staten eller deras ställning såsom medborgare i öfrigt, ty i få länder är den medborgerliga andan så föga utbildad som hos oss. Ja, det anses, om ej som ett fel, åtminstone som brist på sällskapstakt, att orda om allmänna ärenden, hvilka man gör bäst i att öfverlemna åt styrelsens försyn, liksom man öfverantvardar verlden åt Guds. Kanhända har förhållandet blifvit något annorlunda på senare tider, ty huru man än tillstänger fönster och dörrar för den medborgerliga andan, så banar den sig slutligen väg till oss, fångande oss, i trots af all vår motspänstighet och tröghet. Det vore illa beställdt med verlden, om Gud icke skulle vilja sina skapade varelser bättre än de sjelfva.

Men, för att nu återgå till samtalstonen kavaljerer emellan, hvad som anses hvarken för fel eller som brist på sällskapstakt, är att skryta öfver otur i spel och tur i kärlek, ty det förra tillkännagifver uppsjö på mynt och det senare öfverflöd på älskarinnor. På denna dualism måste ju en hygglig ungdom hvila, om icke det sakramenskadt pikanta af lifvet skall gå förloradt. Och har man ondt efter verkliga fakta att framdraga, hur obesväradt kastar man sig då ej i diktens alltid tillgängliga famn! O, hur månget ädelt fruntimmersrykte har ej fått springa med champagnekorken! Hur mången lögn på qvinnans bekostnad har man ej lagt i spiritus vini! — Och när detta sker på det färska träd, hvad skall då ske på det torra! När man t. ex. får tag i någon

varelse med fager kind och känsligt hjerta, som gifvit om också det obetydligaste hugg på sig, såsom det heter, hur skoningslöst kastar man sig icke öfver dennas namn och anseende, delande på vargars sätt rofvet emellan sig! Alla skryta med att hafva plundrat den sköna munnen eller den blomstrande kinden på hvar sin ros, liksom vissa konstsamlare med förkärlek omtala, huru det lyckats dem att stjäla åt sig fragment af någon konstsak eller relik för att dermed rikta sina samlingar. Ingen rodnar för stölden och, än mer, ingen tvekar för att, om det behöfves, ljuga på sig sjelf en sådan stöld, ty hvad gör man icke för att få gälla som en man på modet, som en oemotståndlig envåldsherre öfver behagens döttrar!

Af ungefär dylik art var det muntra samtal, som fördes af de sex unga eleganterna, hvilka lika litet hushållade på fruntimmersrykten som på champagnebuteljer.

»Men för tusan, jag sitter och glömmer en riksvigtig nyhet!» utropade en af de sex; »fast, när jag närmare tänker på saken, det kanske icke är någon nyhet för dig, bror Räyel, oaktadt du nu icke varit längre än en timme i vår förträffliga hufvudstad.»

»Ingen nyhet för mig, säger du!» yttrade Räyel, hvilken, som vi se, var en medlem af det muntra laget; »jag kommer ju direkte från rama bondlandet, och hur skall jag då kunna veta någonting? Låt höra den der nyheten, så vill jag sedan afgöra, om den förtjenar epitetet riksvigtig.»

»Du har åtminstone flerfaldiga gånger för oss berättat dina många intressanta äfventyr med den tyska sångerskan Olivia Heuser,» sade nyhetsmakaren.

»Om hur du vägledt henne på konstens bana,» inföll en annan skrattande, »först i Göteborg sistlidne höst och sedan i Tyskland under ditt vistande derstädes hela näst-förflutna vintern.»

»Ack ja, visst är jag bekant med henne,» genmälde Räyel med förnäm vårdslöshet; »skulle jag ej vara bekant med den skönaste qvinna, som någonsin beträdt tiljan!... Ja, du har rätt, jag har haft många intressanta äfventyr med henne.»

»Det har ni icke, herr löjtnant Räyel!» hördes en röst från ett af de borden, som stodo närmast det, vid hvilket de sex hade plats.

De sex, förvånade öfver detta oväntade inkast, vände sina blickar åt det håll, hvarifrån rösten kom, och fäste sig vid en medelålders man med bleka, allvarliga anletsdrag, hvilken satt framför ett glas punsch och ögnade i ett tidningsblad; men en af de sex, nämligen löjtnant Räyel, syntes derjemte högst förlägen.

»Sistlidne höst i Göteborg,» fortfor den allvarlige mannen, »uppehöll ni er visserligen fem minuter i mamsell Heusers förmak, oväntad och ogerna sedd, men måste aflägsna er på hennes befallning... Nästförflutna vinter följde ni efter henne från stad till stad i Tyskland, och huru många gånger ni instälde er i hennes tambur, känner jag icke... Men hvad jag säkert känner är, att er fot aldrig beträdde tröskeln till hennes boudoir... Nu beror det naturligtvis på er sjelf, herr löjtnant, huruvida jag skall ingå i någon bevisning för hvad jag anfört.»

Löjtnant Räyel satt liksom träffad af blixten.

»Det förvånar mig, min herre,» anmärkte en af de sex, »att ni, som ingen af oss har den äran att känna, lägger er uti vårt samtal.»

»Det förvånar er, att det finnes menniskor, som vilja taga i försvar ett frånvarande fruntimmer, hvars namn man söker befläcka!» genmälde den bleke mannen, hvilken derefter tömde sitt glas, uppsteg och aflägsnade sig.

»Ja, min själ, är det icke samme person, som i går mottog den tyska sångerskan vid ångbåten,» förmälde nyhetsmakaren, följande med ögonen den bortgående; »jag tyckte väl, att jag sett honom förut.»

»Hvad säger du!» utbrast Räyel, hvars förlägenhet ögonblickligen lemnade rum för den yttersta förvåning; »hvad säger du!.... Olivia Heuser i Stockholm!»

»Utan sin lärares tillstånd!» gäckades en af vännerna.

»Ha, ha!» instämde de öfriga.

»Olivia Heuser i Stockholm! Hon i Stockholm!» ropade Räyel, resande sig upp från stolen, utan att ens märka det försmädliga grinet; »yrar du, eller är det en oförskämd lögn?»

»Lögn?... Hur skulle jag våga ljuga för en så sanningsälskande riddare som du?... Jo jo men, hon är verkligen i Stockholm, så att om du vill fortsätta dina intressanta äfventyr...»

»I tamburen,» tillade en af de obarmhertiga bröderna.

»Omöjligt! Hon kan inte vara i Stockholm!» fortfor Räyel, i denna stund döf för alla sarkasmer.

»Jag befann mig i går händelsevis vid Skeppsbron, när ångbåten från Lübeck anlände... Då upptäckte jag genast bland passagerarne ett obeskrifligen förtjusande fruntimmer... I den saken åtminstone har Räyel sagt sanning.»

»Vidare, vidare!» ropade denne, stående som på glödande kol.

»Den tjusande sköna hoppade i land, lätt på foten som en gasell är och som en aktris bör vara,» fullföljde berättaren, »hon sprang nästan i armarne på den der koppärrige Adonis, som nyss gick härifrån... Adonis hjelpte derefter sin tyska Venus upp i en prydlig vagn med vapen på korgen och kusk i livré...»

»Kusk i livré!» upprepade Räyel, utom sig af bestörtning.

»Jag frågade genast en af passagerarne, hvem den okända sköna var, och fick bums veta, att det var en tysk sångerska med namnet Olivia Heuser... Strax rann det mig i sinnet, att den der koppärrige kavaljeren vore någon af börsens notabiliteter, som, efter att med Merkurii tillhjelp ha tillskansat sig några millionér, nu tänker afsätta dem med Kupidos... med ett ord, en affärsman, som efter några år ämnade uppgifva sin stat och gå ifrån all sin egendom, med undantag af hufvudprydnaden, hvilken, i likhet med gångkläderna, icke får gå under klubban... Men hvart tar Räyel vägen?»

Räyel hastade ifrån det muntra brödralaget, störtade in bland häckarne och stod snart framför den nyss så besvärlige interlokutören, hvilken satt på en bänk.

»Herr revisor!» stammade löjtnanten, skiftande färg; »hon har då anländt hit!... Hon är då här!»

»Ja, hon har anländt hit, hon är här,» svarade Alm lugnt.

»Det är då sanning...»

»Hvad?»

»Att hon är här!» genmälde Räyel med svag, darrande stämma.

»Om ni icke tror mig, så tro på er vän, ty den gången talade han sanning,» yttrade Alm med fortfarande lugn.

»Men... men, min Gud, af hvad anledning då?»

»Naturligtvis för att råka er,» svarade Alm, bittert gäckande.

»Ha, min herre!»

»Det förvånar mig,» fortfor Alm; »att icke redan er egenkärlek låtit er förmoda det. De många intressanta äfventyr ni haft med henne borde ju förklara allt.»

»Ni förolämpar, ni sårar mig!»

»När blef löjtnant Räyel en känslig, en sårbar menniska?»

»Herr revisor!»

»Jag sårar dock icke i hälen, såsom ni.»

»Ah, det går för långt!»

»Hvad är det som går för långt?»

»Er bitterhet, ert grymma hån, min herre!»

»Ni medger då att, om ni hyste den förmodan att hon för er skull återvändt till Sverige, detta vore ett bittert, ett grymt hån?»

»Jag förstår er icke.»

»Ni vill icke förstå mig... dock, ert missförstånd bekymrar mig föga.»

»Ni vill då icke gifva mig någon upplysning om orsaken till hennes ankomst?»

»Hvad rättighet har ni att begära upplysning om henne?»

»Besynnerlig fråga, min herre!»

»Hvaruti ligger det besynnerliga?»

»Det är er troligtvis icke obekant...»

»Hvad?»

»Att jag... att jag *måste* vara intresserad af allt som angår henne.»

»Ja visst... jag kunde höra det på ert samtal med era bordskamrater... Lugna er, herr löjtnant, jag förstår er bättre än ni vill förstå mig... Ni vill, med stödet af en nedrighet eller på grunden af ett brott, bygga er en rättighet, en rättighet att förfölja och plåga denna unga qvinna, hvars enda förseelse förhåller sig till hennes öfriga ädla egenskaper som sandkornet till himlens stjernor.»

»Ni förkrossar mig!» utbrast löjtnanten, kastande sig ned på bänken bredvid Alm, under åtbörder af sorg och nästan förtviflan; »jag förtjenar all den förödmjukelse ni bereder mig!... Min lättsinnighet bringar mig i förderfvet!»

Löjtnant Räyel var, såsom vi redan erfarit, en af dessa karakterer, hvilka, ehuru deras lefnad är en ständigt fort-

löpande kedja af moderna odygder eller fashionabla laster, allesammans foster af den yttersta lättsinnighet, likväl påträffa ett och annat ögonblick, när de känna sig uppskakade och rörde, kunnande då icke allenast uppfatta det onda de begått, utan äfven, under verklig samvetsruelse, erkänna sina synder. Men vanligtvis hålla de sig icke länge qvar vid dessa oaser af deras lif, utan äro snart färdige att ånyo hängifva sig åt de yrande hvirflar, som uppstiga ur den öken af lättsinnighet de vant sig att genomirra och hvaruti de funnit sin högsta trefnad.

»Jag är en usling!» fortfor den unge mannen med händerna för ögonen; »jag förtjenar ert förakt, allas förakt!»

»Jag beklagar er!» sade Alm; »ni hade möjligtvis kunnat bli en man af heder och hjerta, om ni haft mod dertill... Ni skulle rodna, i fall man öfverraskade er i utöfvandet af en dygd, och ni skulle genast skynda att kasta en mörk slöja öfver den ljusa bilden, på det att era kamrater icke måtte drifva gäck med era förändrade rättsbegrepp och deraf följande handlingar.»

»Mina vänner sitta ännu qvar vid bordet der borta,» yttrade löjtnanten; »var god och följ mig dit, så vill jag inför dem och i er närvaro gifva henne all den upprättelse jag förmår gifva.»

»Jag tviflar ej på, att ni nu skulle göra det, ty ni förmodar att hon, hvars rykte ni söker upprätta, numera icke är i det värnlöshetens tillstånd, hvaruti en flicka utan anförvandter måste befinna sig. Det är endast de värnlöse, som ni, min herre, och era gelikar ha mod att kränka, ty för de andra krypen I... Sådan är den sedelära, I bekännen och handlen efter... Hvad särskildt angår den der förklaringen, som ni inför era herrar kamrater i min närvaro skulle vilja afgifva, så är den fullkomligen öfverflödig... Ni har ju med vältalighetens tystnad afhört den vederläggning, hvarmed jag för tillfället mötte era insinuationer, och för öfrigt vill jag förskona hennes namn för att vidare beröras af profana läppar.»

»Ni hatar mig och ni har skäl dertill,» sade Räyel; »ni skall derför begagna det första tillfälle för att anklaga mig hos henne.»

»Jag gör det icke, men med ett förbehåll.»

»Och detta förbehåll?»

»Att ni aldrig söker henne, aldrig närmar er hennes person... Ni rånade en gång hennes sinnesfrid... Det lugn och den lycka, hon nu efter många strider tillkämpat sig, måste vara fridlyst för alla... Ert samvete bör ha nog af det förra.»

»Jag skall ej besöka henne, jag lofvar er det.»

»Ni lofvade detsamma i Göteborg, men icke desto mindre reste ni efter henne, förföljande henne öfverallt.»

»Jag var ej mäktig mitt hjertas böjelse... Ja, min herre, jag älskar henne ännu, älskar henne till vansinne.»

»Ni älskar henne och söker på samma gång skymfa hennes heder.»

»Hennes köld gör mig ursinnig, och jag söker en tröst i den tanken, att hon en gång tillhört mig... en djefvulsk tröst, jag medger det, men...»

»Den kärlek, som icke är mäktig af uppoffring, är endast en rå passion,» inföll Alm med värma; »när ni... ni nämner ordet kärlek, förefaller det mig som om solen förmörkades... Men farväl, min herre!» tillade han, i det han uppsteg; »vårt samtal har räckt alltför länge... Jag hoppas, att ni lägger det på minnet, och var viss om att mitt handlingssätt i denna sak, kommer att helt och hållet bero af edert... Undvik henne, liksom hon undviker er, och ni skall kanske en dag vinna hennes tillgift... men vid första steg ni tager för att nalkas henne, tillintetgör jag för er möjligheten deraf... Glöm ej, att det finns något som en stolt qvinna aldrig förlåter, och det är den fräckhet, som söker triumfera på bekostnad af hennes heder, och grundar sig dertill triumfen på ett bedrägeri, ett brott, liksom eder gör, då finnes för er icke en gång förlåtelse hos den eviga barmhertigheten i höjden.»

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

På balkongen.

Första scenen.

Efter den mest romantiska färd öfver återspeglande fjärdar och mellan grönskande holmar uppnår man slutligen Loföns tjusande stränder.

Sedan man beundrat Drottningholms slott, en af Nikodemus Tessins härliga minnesvårdar — ty han har flere än en, den mästaren — och passerat den oförlikneliga perspektivgången genom slottet med dess marmorbilder, dess målningar af Ehrenstrahl, kommer man in i en stor och visserligen utmärkt vacker trädgård, men öfver hvilken saxen har gått, bildande träden och häckarne till kolonner, pyramider, glober och Gud vet icke allt. Suckande under det tvång, som en alltför cirklad smak lagt öfver den rikaste natur, hastar man in på breda spatsergångar mellan lummiga träd, hvilkas kronor lyckligtvis blifvit förskonade från försköning.

Efter att med känslor af djupaste rörelse hafva betraktat de åtta mytologiska bronsgrupperna, dessa lemningar af Gustaf III:s tid, då den sköna konsten firade sin sabbat i norden, samt de fyra stora vaserna, dessa minnen af trettioåra kriget, då vårt fäderneslands ära och stolthet innehade sin middagshöjd, fördjupar man sig i tätare parker af mörkare och vildare utseende, liksom behöfde man i deras skuggor dölja sin rodnad öfver hvad som efteråt timat både för den sköna konsten och den fosterländska äran.

Ytterligare ilar man förbi först detta Kina i smått, der troligtvis Lovisa Ulrika mången natt drömde sig en konungatron à la Chinoise, mot hvars fot »frihetstidens» böljor fåfängt skulle brusa, och sedan detta Kanton, numera en by af villor, hvaruti stockholmsboarne sommartiden vällustigt sträcka sina lemmar, men som fordom utgjorde en liten stad för manufakturerna och der idogheten blandade sina hammarslag med fågelsången från omgifvande lunder.

Slutligen, sedan man likaledes färdats förbi Lofö kyrka, i hvars kyrkogård Gustaf III:s lärare Klingenstjerna och Dalin hvila, befinner man sig i skötet af det äkta bondlandet, med dess åkrar, berg och barrskog, som sträcka sig ända ned till vestra stranden af ön, mot hvilken Loföfjärdens vågor slå, förande helsningar från det gent emot belägna Svartsjölandet.

Vid en af de små vikar, som fjärden bildat af denna strand, uppreste sig ur skötet af en smakfullt anlagd trädgård en ståtlig paviljong af en vånings höjd med en rymlig balkong, hvilande på fristående marmorerade pelare.

Presidenten Elgklo, som anlagt denna trädgård och låtit der uppföra paviljongen, vistades der under de varmaste månaderna af sommaren.

Det var en eftermiddag i början af augusti eller omkring fjorton dagar efter Alms och Räyels samtal i Strömparterren.

Presidenten stod på balkongen insvept i en nattrock af purpurröd sammet, stödjande sig vid en ung, högväxt och utomordentligt skön flickas arm. Både han och hon följde med ögonen en herre af ungefär presidentens ålder, hvilken uppsteg i ett på den lilla gården hållande praktfullt åkdon med kusk och betjent.

Uppkommen i vagnen, nickade denne herre åt presidenten och blottade sitt snöhvita hufvud för den unga damen.

»Efter åtta dagar då,» yttrade han, i det han satte sig.

»Efter åtta dagar,» svarade presidenten; »du har ju lofvat det, mitt barn?» frågade han, vändande sig till flickan, som han höll under armen.

»Ja, ja, om åtta dagar,» genmälde hon med svag röst och nedfälda ögon.

»Välkommen då, bror kommerseråd!» ropade presidenten; »jag hoppas att allt skall då bli godt och väl.»

»Jag vågar lita derpå och afvaktar med otålighet den bestämda dagen,» förklarade herrn i vagnen, hvarefter denna satte sig i rörelse på den smala vägen, som ledde ut från gården.

När vagnen försvunnit, mötte presidentens och flickans ögon hvarandra; men begge tego.

Presidenten, sådan han nu presenterade sig, tycktes icke mera vara densamme vi sågo i början af våren. Utom det att hans ansigte såg friskare ut, hvilade äfven deröfver detta

uttryck af belåtenhet och frid, som icke gerna kan åstadkommas utan en ömsesidig inflytelse af kroppens helsa och själens lugn. Var denna förändring en verkan af den härliga sommaren, njuten i skötet af landtlifvets alla behag? Eller var det en följd af sammanvaron med den sköna och talangfulla flickan, hvars barnsliga ömhet och kärlek verkat på den kalle embetsmannens hjerta, liksom solen verkar på klippan, beklädande den med grön, blommande mossa? —

Troligtvis så väl det ena som det andra, men mest likväl det senare, ty icke nog dermed att han, genom att i sitt hus hafva upptagit sin dotter, trodde sig kunna försona det mångåriga lidande han tillskyndat henne, han hade äfven, under loppet af de sista fjorton dagarne, känt sitt bröst fyllas af en känsla, som ditintills varit honom främmande, nämligen faderskänslan, och det var denna som gjorde honom så lycklig och för hvarje dag, hvarje timme slog nya rötter i hans hjerta. Hans lefnads afton syntes honom icke mer mörk och dyster, ty för hvarje stund han tillbragte i den intagande flickans sällskap, tände sig en ny stjerna på det nattliga fästet. Dertill kom behofvet för honom att ha någon vid sin sida, fäst vid hans person med starkare band än tjenarens. När man blir gammal och sjuklig, blir man som barn på nytt och kan då, lika litet som i de första lefnadsåren, umbära en vänligt ledande och vårdande hand.

»Mitt söta barn,» afbröt omsider presidenten tystnaden, »det förstås att du i denna sak, liksom i allt annat, har din fullkomliga frihet, ehuru jag för min del måste bekänna, att jag finner det föreslagna partiet i alla hänseenden fördelaktigt... Kommerserådet Räyel, min gamle vän, är en af samhällets rikaste och mest ansedda medlemmar... Hans son har visserligen varit en vildhjerna, men mången har varit det mer än han och likväl sedermera blifvit stadgad och klok... Lägger man nu härtill ditt forna förhållande till den unge mannen, så... men, för Guds skull, du blir ju blek som ett lik, min stackars flicka!... Vid Gud, det var min mening att... men jag tyckte att...»

»Jag måste tala med revisor Alm!» utbrast Amanda; »värdes tillåta att jag får rådgöra med honom!»

»Det anser jag både för rätt och billigt,» svarade presidenten; »jag tillåter med största nöje, att du talar med honom och inhemtar hans råd... Dessutom eger han de största anspråk både på ditt förtroende och på min aktning, ty utan denne hederlige man hade jag säkert icke återfunnit dig, min snälla, goda flicka... icke varit så lycklig som jag nu känner mig... Aldrig skall jag kunna vedergälla honom för det goda han bevisat oss begge.»

»Nej, aldrig, aldrig!» upprepade Amanda och lutade sig tankfull mot sin fars bröst.

Andra scenen.

Följande dagen befunno sig på balkongen likaledes tvänne personer, nämligen Amanda och revisor Alm, sittande bredvid hvarandra.

Solen närmade sig redan Svartsjölandets skogstoppar och strålade något matt genom solröken, som lägrat sig öfver land och vatten.

»Och ni har icke sett honom efter er återkomst till Sverige?» frågade Alm.

»Blott en enda gång,» svarade hon; »för åtta dagar sedan promenerade jag med min far öfver Norrbro... då mötte vi honom... han stannade öfverraskad och orolig.»

»Och han nalkades er?»

»Nej, han helsade och gick.»

»Och han har sedermera icke sökt något tillfälle att träffa er?»

»Jag hörde af husfolket, att en ung man, som på beskrifning liknade honom, ofta varit synlig i närheten af denna trädgård, men aldrig visade han sig för mig.»

»Han har då hållit ord,» mumlade revisorn för sig sjelf.

»En dag i slutet af sistlidna vecka kom hans far, kommerserådet... Jag blef presenterad för honom, och han talade äfven några vänliga ord till mig; men med min far hade han ett längre enskildt samtal... Derefter reste han sin väg.»

»Gaf presidenten sin dotter del af detta samtal?»

»Ja.»

»Det rörde naturligtvis sonen?»

»Kommerserådet hade beklagat sig för min far öfver sin sons nedslagenhet, och jag såg tydligen på hans ansigte, att han var djupt bekymrad.»

»Löjtnanten har då omtalat allt för sin far?»

»Jag förmodar det,» svarade Amanda rodnande.

»Ni vet äfven, hvad presidenten vid detta tillfälle svarade kommerserådet?»

»Min far hade svarat kommerserådet, att allt berodde på mig.»

»Än sedan?»

»I går kom kommerserådet hit ut för andra gången.»

»Och då?»

»Då anhöll han, å sin sons vägnar, om min hand.»

»Och ni, Amanda?»

»Anhöll om åtta dagars betänketid.»

»Och när dessa åtta dagar äro förflutna, hvad skall ni svara?»

»Ja, hvad skall jag svara?» upprepade Amanda; »men,» tillade hon, fixerande Alms ansigte, »jag känner icke igen er i dag, min ädle vän ... Är ni ond på mig?»

»Hur skulle jag kunna vara ond på er! ... Hur kunde Amanda tro det!»

»Jag tyckte, att ni uttryckte er så ... Ni är blek ... Store Gud! Ni mår säkert illa.»

»Jag har icke mått väl på några dagar ... en lindrig åkomma, som snart går öfver.»

»Det blåser kanske för svalt från sjön ... Låt oss gå in!»

»Nej, låt oss sitta qvar, om ni tillåter ... Hvad ämnar ni svara efter de åtta dagarne?»

»Det är just derom jag önskat tala med er,» svarade Amanda med en stämma, som uttryckte mycken oro.

»Mig? ... Det faderliga välde, ni en gång uppdrog mig, har upphört, sedan ni återfunnit er rätte fader.»

»Och likväl finns det ännu ingen, till hvilken jag hyser ett så oinskränkt förtroende som till er.»

»Detta förtroende utgör min lycka, min ära. Men jag tänkte, att i en sak af sådan vigt som den ifrågavarande ert eget hjerta vore det första ni borde rådfråga.»

»Jag har rådfrågat mitt eget hjerta.»

»Och ert hjerta har svarat?»

»Röster för bifall hafva höjt sig deruti ... men äfven röster för afslag.»

»Hvilka röster ljuda starkast?»

»Jag kan ej afgöra det ... min själ kastas som en lekboll mellan mörka och ljusa aningar.»

»Har ni gjort er sjelf denna fråga: kan jag bli lycklig med denne man?»

»Ja, jag har gjort denna fråga.»

»Och svaret?»

»Nej ... nej! var svaret både från förnuft och känsla.»

»Nåväl?» sporde Alm, hållande åt sig andedrägten.

»Men med denna fråga korsar sig en annan.»

»Och denna andra är?»

»Kan jag väl, efter det förhållande som varit mellan mig och honom, bli lycklig med någon annan eller någon annan bli lycklig med mig?»

Under det Amanda med svag, osäker röst yttrade dessa ord, blickade hon förstulet på Alm, men det låg någonting betydelsefullt i den blicken.

»Och hvad svarades?» sporde Alm, stirrande rakt framför sig.

Amanda dröjde med svaret, liksom hade hon väntat, att Alm skulle hjelpa henne dermed; men revisorn, som icke sett den betydelsefulla blicken, upprepade blott sin sista fråga.

»Nej!» svarade hon modfäld; »jag kan ej bli lycklig med någon annan, och ingen annan kan bli lycklig med mig.»

»Deraf följer naturligtvis, att ni måste bli lycklig med honom,» yttrade Alm, döljande sin egen djupt upprörda sinnesstämning under ett ironiskt löje.

När en man vid Alms ålder är förälskad i en adertonårig flicka, så visar han sig antingen pjunkig och lipande, och en sentimentalitet med fyrtio år på nacken gör alltid en löjlig figur, eller också förefaller han tvär och knarrig samt blir följaktligen mycket tråkig.

»Ah, ni är ej mer densamme!» utbrast Amanda, resande sig upp från stolen; »ni är bitter... grym!»

Alm teg. Hans ögon följde aftonsolen, som i detsamma sjönk ned bakom Svartsjölandets skog. Den hade ett tycke med något som slocknade inom hans eget hjerta.

»Amanda, Amanda!» hördes inifrån presidentens röst.

»Efter åtta dagar har jag svarat,» yttrade Amanda; »efter åtta dagar är jag löjtnant Räyels brud!»

Derpå försvann hon från balkongen.

»Bitter, grym,» upprepade Alm för sig sjelf; »när man sett den ena illusionen efter den andra stupa för ödets slag och när man följt dem alla till grafven, då blir man grym, ty man vill hämnas sina mördade barn!»

»Ah, ni är ej mer densamme!» utbrast hon.

TRETTIOFJERDE KAPITLET.

Sagan.

En eftermiddag dagen före den, som var den sista af de bestämda åtta dagarne, promenerade Amanda ensam vid Lofö strand, dock icke längre från paviljongen, än att hon kunde skönja den.

Hon var tankfull, men hvarpå tänkte hon?

Tänkte hon på, huru allt inom loppet af några månader förändrat sig för henne? Huru hon ifrån sina triumfer på konstens bana oförmodadt blifvit kallad till uppfyllandet af visserligen mera anspråkslösa, men för hennes hjerta ljufvare pligter, samt huru på detta sätt den första af hennes ungdomsdrömmar blifvit verkliggjord?

Eller tänkte hon på morgondagen, då hennes öde skulle afgöras — afgöras af henne sjelf? Hon skulle då blifva dens maka, som hon med den första kärlekens eld hade älskat. Detta hade varit den andra ungdomsdrömmen. Men huru många skuggor hade ej fördunklat denna dröm, som i sin upprinnelse varit så skär och ren! Huru grymt hade hon icke blifvit bedragen!

Dock allt skulle ju upprättas nu, försonas nu, och likväl gjorde henne denna tanke icke glad och lycklig, ty i djupet af sin själ kände hon, att något fanns som aldrig kunde upprättas, aldrig försonas, nämligen hennes svikna tro på dens heder, åt hvilken hon med oskuldens hela förtroende en gång öfverlemnat sig. Ju tydligare hon insåg detta, desto klarare blef det för henne, att det beslut, hon fattat, mer var ett offer åt nödvändigheten, än en heligare känsla, som hastade att möta en annan, med hennes egen beslägtad, ty utan den ömsesidiga aktningen blir kärleken en låga, som brinner och förtär utan att lysa och värma — blir en jordisk passion, hvars himmelska doft fördunstat i rymden.

Det var derför som ett dystert moln nu hvilade på hennes sköna panna, derför som en och annan tår perlade ned på det lilla bernstenskorset, hvilket ännu hvilade på hennes bröst.

Gången af hennes tankar stördes af en harmonimusiks ackorder, som ljödo från sjön.

Amandas blickar sökte den glittrande viken och upptäckte snart en prydlig, med flaggor sirad slup, som med långsam rodd gled nära förbi den strand, på hvilken hon stod. I båtens för sutto musikanter i kavalleriuniform, och i aktern stod upprest en husarofficer i full rustning.

Slupen måste, innan den uppnådde det ställe der Amanda befann sig, först passera paviljongen, på hvars balkong presidenten utträdt, viftande med en hvit näsduk. Husarofficeren besvarade helsningen med en vördnadsfull bugning, dock utan att röja någon afsigt att lägga till vid stranden. Fortsättande färden förbi den lilla bryggan, uppnådde nu slupen de vågor, hvilka hastade att befukta de snäckor, som glänste kring Amandas fina fötter.

Officeren i slupen gjorde, med handen på sitt hjerta, en ännu djupare bugning för den öfverraskade flickan. Vid åsynen af den unge mannen, skön som krigets gud, och hvilken hon nu kände igen, rodnade Amanda som en glödande ros. När hon nu dertill, med örat fängsladt af de smältande ackorderna, som öfver vattnet smögo sig så klagande mot stranden, såg den blygsamma, vördnadsfulla helsningen samt den allt mer sig aflägsnande båten, kände hon sig gripas af en obetvingelig känsla, och hon upplyfte den högra armen, fläktade häftigt och länge med sin hvita, spetsrika duk.

»Hvarför springer ni icke så gerna i sjön efter honom, för att en gång dö på rena allvaret?» hördes bakom Amanda en hes stämma.

Förskräckt vände hon sig om och mötte de plirande blickarne från en tiggare, som stod lutad mot stammen af en björk.

Amanda for med handen öfver ögonen, lik en som ur en skön dröm blifvit väckt till en smärtfull verklighet.

»Lilla Mandis känner inte igen gamle Svärd, tror jag,» återtog tiggaren.

»Svärd! . . . Ah, det är ni . . . ni!» utbrast Amanda, hastande mot sin gamle lärare.

»Ja, visst är det jag,» svarade magistern från Skinnarviken; »jag är seglifvad som en ål, jag . . . Fattigdomen är ingen fröjd, det är sannt; men fattigdomen är oförgänglig,

Första älskarinnan.

det är lika säkert... Gråstenen bibehåller sig, medan tusentals vackra blommor växa upp och dö.»

»Hvarför har ni ej förr kommit till mig?» frågade Amanda, fattande tiggarens hand; »troligtvis vet ni, att jag ofta frågat efter er och att jag önskat få se er.»

»Vet väl det... Revisor Alm, den hedersmannen, har flere gånger helsat mig från er... Det har gladt mig mycket, att ni ännu har mig i minnet... men ni kommer väl ihåg, att på den tiden ni var hos fru Grå jag icke gerna ville visa mig för er... jag ville så litet som möjligt upplifva minnet af er sorgliga barndom, hvilket alltid måste vakna vid åsynen af en sådan figur som jag... Icke heller nu skulle jag ha besökt er, om jag ej haft ett angeläget ärende till er.»

»Stackars beskedlige gubbe!» yttrade Amanda med djup rörelse; »ni menade mig alltid så väl, och jag vet att ni tror mig, då jag säger, att er ankomst mycket gläder mig och att min innerliga önskan är att kunna göra något för er.»

»Ack, hvad ni blifvit för en vacker flicka!» utbrast tiggaren, begapande henne från topp till tå; »en själ, som har en sådan hydda att röra sig i, borde vara mycket lycklig.»

»Ni är ju en riktig kavaljer, kära Svärd,» sade Amanda småleende; »följ mig nu in i paviljongen, så vill jag se efter, om jag har något att bjuda er på... Ni har gått en lång väg och är säkert både trött och hungrig.»

»Visst har jag gått en lång väg... Det var, min själ, icke i går jag sist var på Drottningholm... Lustigt var det emellertid att få promenera genom den granna parken bland gudar och gudinnor, hvilkas toalett, uppriktigt taladt, är vida sämre än min.»

»Nå, kom nu, kära Svärd,» uppmanade Amanda och gjorde min af att gå.

»Tackar som bjuder!» svarade Svärd, qvardröjande; »men först måste jag fram med mitt ärende.»

»Ja, det var sannt, ni hade ett ärende, ett angeläget ärende... låt höra då!»

»Men först en fråga: när får man dansa på lilla Mandis' bröllop?»

Amanda studsade, mindre dock för sjelfva frågan än för den ironiska ton, hvarmed den gjordes.

»Det är ju sannt, att presidenten Elgklos vackra dotter skall gifta sig med kommerserådet Räyels vackre son?» fortsatte tiggaren.

»Men hvem har sagt för er, kära Svärd, att...»

»Hå kors, jag kom i går händelsevis upp till revisor Alm, och af honom fick jag veta att...»

»Ni har då varit hemma hos honom!... Jag har inte sett honom på flere dagar.»

»Det tror jag nog fan... förlåt, jag hade så när svurit... revisorn har ej varit ute på flere dagar.»

»Min Gud, han är då sjuk!»

»Jag såg hvarken till läkare eller medikamentsflaskor... hur kunde han då vara sjuk!... Han ligger bara inne och funderar.»

»Han talade om mig!... Säg, o säg, hvad sade han om mig?»

»Nästan ingenting, ty han hushållar mer på ord än på tolfskillingar... men så mycket kunde jag förstå, att presidentens dotter hastigt och lustigt får helsa på Asplunda och tacka för sist.»

»Ha!... Det är då revisor Alm som bedt er gå hit och säga mig allt det der!» yttrade Amanda, rodnande af harm.

»Det var ett gement yttrande af en så vacker flicka... Förlåt, jag hade så när sagt en oartighet!... Skulle han be mig gå hit, han, som alltid, och det temligen obehöfligt, varnat mig för att besvära er, och som, när jag i går tog mig den friheten att läsa några föga gudliga förböner för den äkta kristliga föreningen, körde mig på dörren, oaktadt vi alltid varit de bästa vänner!»

Amanda nedslog sina ögon, ty hon blygdes öfver sin ovärdiga misstanke.

»Ni lofvade nyss att göra något för mig,» påminde nu magistern.

»Ja, ja!» svarade Amanda, stirrande på marken.

»Nåväl! Ni måste här på stället uppteckna en saga efter min diktamen.»

Amanda såg förvånad på tiggaren.

»En saga ja,» upprepade magistern; »det vore väl ej första gången som ni gjorde det... Men som vi ej ha papper till hands, så kan ni skrifva den på ett blad ur ert

hjerta, så framt icke alla bladen äro fulltecknade med husarsporrar och aiguilletter.»

Amanda spratt till. Ros efter ros bleknade på hennes kinder.

»Jo, hör på!» återtog tiggaren. »Det var en gång en hjertans beskedlig man, som få äro väl de, och hvilken fattat för plägsed att göra menniskor godt, hvilket är en stor dumhet, emedan man till lön för sitt besvär icke får så mycket, att man kan nedtynga ett hårstrå dermed. Nu hände sig en vacker dag, att den hjertans beskedlige mannen mötte en liten flicka, den der hvarken hade far eller mor. Den hjertans beskedlige mannen gaf den arma flickan tak öfver hufvudet, kläder och föda samt mycket annat smått och godt, som icke finnes hvarken att hyra af husvärdar eller köpa hos skräddare och slagtare. Då timade den olyckshändelsen, att, liksom konstnären blir förälskad i sina egna skapelser och blomstervännen i de blommor, som skjutit upp under hans vård, blef också den hjertans beskedlige mannen dödligt kär i sin fosterdotter, hvilken vuxit upp till den fagraste ros. Men nu hafver det sig merendels så befängdt med de der fagraste rosorna, att de med lika mycken förkärlek vända bladen åt fan som taggarne åt vår Herre. En dag rymde den vackra flickan bort med ett par fina pomaderade mustascher. Då vardt den hjertans beskedlige mannen mäkta bedröfvad och hans hjerta höll på att brista. Hardt nära i dödens käftar, slet han sig likväl ur dem, ity han kunde icke dö, förrän han räddat den vackra flickan och ryckt hvartendaste ett hårstrå ur de pomaderade mustascherna. Men när den hjertans beskedlige mannen kom till ort och ställe, så var den vackra flickan sin kos, ity den stackars fågeln hade funnit att hon nästlat in sina kära vingar i en tisteltåker, i stället för i en myrtenlund. Men de pomaderade mustascherna voro qvar, ehuru något långstripiga och uppruggade. Då manade den hjertans beskedlige mannen ut de pomaderade mustascherna till strid på lif och död, och så nappade de tag med hvarandra, så att det var lust och glädje deråt.»

»Min Gud, min Gud!» utbrast Amanda med våldsamt arbetande barm.

»Nu hade den hjertans beskedlige mannen i långliga tider haft kinder så bleka och gropiga, att det var riktigt fasligt för en ung flicka att se på dem,» fortfor sagoberät-

taren; »men då hände sig, att en den vackraste blomma uppspirade på hans ansigte — en blomma, som visserligen hade knopp af stöpt bly, men som icke desto mindre kunde skryta med de purpurrödaste blad, och var den blomman den vackraste man kunde skåda. Men se, blomman var den hjertans beskedlige mannen för tung att bära, och derför stupade han till marken och strödde omkring sig de vackra bladen. När de pomaderade mustascherna det sågo, så togo de visligen till flykten, lemnande både blomman och blomsterplockaren åt deras öde.»

»O, det är rysligt!» yttrade Amanda, döljande ansigtet i sina händer.

»Så kom der en stackars tiggare,» fullföljde sagoberättaren, »och som han tyckte, att väl många blad sköto fram ur den lilla knoppen, så beslöt han spara på dem till bättre tider, och tog han derför vård om den hjertans beskedlige mannen. Men nu bär den bleka kinden ett lefvande bevis derpå, att också den en gång varit blomstrande och skön.»

»Detta ärr är då... men... men det var ju följden af ett fall utför en trappa, så har han ju sjelf berättat för mig!» stammade Amanda.

»Ja visst, en trappa,» svarade tiggaren, »men en trappa ned till afgrunden, utför hvilken han sprang för att derutur rycka en liten flicka, som var skapad för himmelen. Men det är ännu icke slut på sagan... Så förgingo några år. De pomaderade mustascherna putsade upp sig igen med ny lapis infernalis och gjorde de vanliga saltomortalerna emellan nya champagneglas och nya rosenläppar, liksom hade ingenting ovanligt förefallit. Men den hjertans beskedlige mannens hjerta gick sorgklädt alltigenom. Då hände sig att Herren vår Gud, som alltid styr så underliga till här i verlden, lät ett nytt under tima på jorden. Den unga flickan uppstod ifrån de döda. Men hon uppstod icke som ett fattigt och värnlöst barn, utan hon var i stället en rik och förnäm dam, och så fager, att hennes like icke stod till att finna på jorden. När nu de pomaderade mustascherna det försporde, så lupo de åstad och bådo om belöning för sitt välförhållande. Och si, de fingo hvad de bådo om. Men den hjertans beskedlige mannen fick en lång näsa, han, och var denna näsa så lång, att han i dess skugga

kunde gömma minnet af den enda blomma han skördat, och det fick han för det han var så hjertans beskedlig.»

Harmonimusiken, hvilken, under det tiggaren berättade sagan, aflägsnat sig och småningom förklingat, hördes å nyo, allt mer närmande sig; men i stället för den klagande serenad, som förut exeqverades, ljöd nu den lifligaste jubelmarsch. Snart syntes äfven den ståtliga slupen.

»Ah, der kommer härligheten tillbaka!» ropade tiggaren; »opp i vädret igen med den lilla hvita duken! Vifta, fläkta så att den vackra skogsdufvan, störd i sin kärlekslek, jagar med sorgligt kuttrande från Loföns lunder!... Skynda, spring, hemta ned ett af de fina brudlakanen, omfatta det med begge händerna och flagga med adertonårig kraft, så att man kan se och höra det öfver hela fjärden!... Vet ni hvad det betyder?... Jo, högsta fröjd och högsta kärlek betyder det... Men när ni viftat så att armarna tröttnat, så räck mig beskedligt det fina lakanet, och jag skall sedan upphänga det innanför en hederlig mans kammarfönster, ty då betyder det sorgen och döden!... Allt det der är ju som det skall vara, sedan tacksamheten blef bannlyst från jorden.»

Efter dessa ord försvann tiggaren.

Amanda stod orörlig qvar på stranden. Ett sken af obeskriflig klarhet hvilade öfver hennes sköna anlete. Det tycktes som hon lyssnade till något.

Till hvad?

Månne till årslagen och harmonimusiken från den granna slupen, som i detsamma långsamt gled förbi henne?

Nej, hon lyssnade till pulsslagen af ett hjerta, hvilka hon trodde sig höra genom den rymd af skogar, vågor och vind, som skilde henne från det bröst, hvari detta hjerta slog.

»Amanda!» hördes en vänlig röst nära henne.

Hon vände sig åt sidan och mötte presidentens fryntliga blickar.

»En dag förr eller senare gör ju detsamma,» yttrade denne; »skall jag ge löjtnant Räyel ett tecken att han lägger till vid bryggan?»

»Nej, nej!» ropade Amanda häftigt, hvarefter hon tog sin far under armen och förde honom ifrån stranden in i skogsbrynet.

»Mitt barn, jag förstår dig ej,» förklarade presidenten, betraktande henne med uttryck af förvåning.

»O, det var länge, mycket länge jag icke förstod mig sjelf,» svarade Amanda; »men hur lyckligt, när förståndet klarnar, innan det blir för sent!»

»Du talar i gåtor, mitt barn!»

»Gåtor ja,» upprepade Amanda; »men jag har löst dessa gåtor, min far!»

»Och dessa gåtor äro?»

»Tacksam utan uppoffring... lycklig utan blygsel,» svarade flickan, medan den ena tåren efter den andra tillrade fram ur det undersköna ögonparet.

»Hvad du är upprörd, min flicka!»

»Ja, jag vill gråta, min far, första gången af sann och innerlig glädje.»

Under tiden fortsatte den festliga slupen sin romantiska återfärd längs efter Lofö sköna strand. Den vackra fullstämmiga harmonimusiken klingade lika lifligt och glädtigt. Den lysande husarofficeren stod ännu upprätt i slupens akter. Småningom började hans nyss så strålande blick mörkna, och den ena djupa rynkan efter den andra uppsteg på hans majestätiskt hvälfda panna.

Musikanterna, som sågo förändringen på den unge frikostige herrns ansigte, betraktade med ängslan och oro hvarandra, måhända i den förmodan att de blåste falskt.

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

På landsvägen.

Aftonstunden följande dag lågo tvänne karlar af ruskigt och misstänkt utseende bredvid hvarandra vid foten af en gran, några alnar från körvägen vester om Lofö prestgård. Dolde af några enbuskar, som växte tätt invid vägen, kunde de likväl sjelfve se hvad som försiggick på den. De begge karlarne, af hvilka den ene var betydligt gröfre till växten

än den andre, som likväl var af vanlig kroppsstorlek, befunno sig i skjortärmarne, men bredvid dem utbredde sig deras rockar, vida snyggare än man kunde vänta af personer med sådana skjortärmar.

»Jaså, du säger, att man har det bra på södra korrektionshuset?» yttrade den gröfre karlen.

»Rätt bra, min bror,» svarade den andre; »det vore orätt att bestrida det.»

»Man bör alltid vara rättvis... man kan med ett ord äta sig mätt?»

»Gud bevars hvad man det kan, och fan tar kommendanten och den som har mathållningen, om någon af herrarne i fångstyrelsen finner soppan vidbränd.»

»Skönt, min bror, så ska de tryckas.»

»Minst en gång i veckan kommer någon af de der herrarne ut till Långholmen.»

»För att se till sina älsklingar?»

»Ja visst... då frågar man oss alltid, om vi ha något att anmärka... Du må tro, att vid sådana tillfällen var jag en nagel i ögat på kommendanten och de andra.»

»Hur då?»

»Jo, ser du, bums var jag som en pil framme...»

»Och gaf kommendanten och de andra sina fiskar varma.»

»Det kan du glädja dig åt... Än var sillen härsken, än var det klimpar i gröten, än för litet fläsk i ärterna, än för mycket vatten i mjölken, och så vidare.»

»Besitta dig, din kräsmage!... Nå, vidare?»

»Åh, ingenting annat än att det haglade skrupenser kring öronen på kommendanten och de andra, så det var lust och glädje deråt.»

»Då skulle det ha varit roligt att se, hur de sågo ut i fysionomien.»

»Jojo men, de voro röda som tuppar i ansigtet... också ropade jag alltid kukeliku, när den hederlige ledamoten gått sina färde.»

»Jo jo, så ska de kyssas... Nå, vankades det mycket med extraförplägning?»

»Hvad menar du?»

»Fick ni mycket på söta knöl'n?»

»Är du tokig!... Sådant brukas inte på Långholmen... Prygla en fånge!... Nenej men, den kuren duger inte...

det är mat för gardister och bondsoldater, men inte för hederligt folk.»

»På Carlsten var det inte så noga med den saken... Det är följden af att bo för långt från Stockholm... Man borde ha en kunglig fångstyrelse på hvar fästning, så gick det bestämdt anständigare till, och man skulle kanske trifvas något bättre än man nu gör.»

»Ack ja, de ha en sådan omtanke för vår trefnad och beqvämlighet... I fjol vintras inträffade den olyckshändelsen, att en af de äldre korrektionisterna, som högg sten, råkade få en stenflisa i ena ögat, så att han ej kunde se på det mera.»

»Nå?»

»Då blef det fråga om att alla korrektionisterna, när de voro ute på dylikt arbete, skulle få glasögon med tjockt glas uti, för att bevara ögonen.»

»Så'na sjuhelvetes sprätthökar ni då hade blifvit!»

»Hur det slutligen gick med det menniskoälskande förslaget, vet jag inte, ty jag rymde strax derefter... Ungefär vid samma tillfälle väcktes det, ehuru från annat håll, en ny fråga om att ställa fångarne under krigsartiklarne.»

»Ä' de förbannade?»

»Och det var ganska nära att så hade skett.»

»Har man sett på...»

»Men kan du gissa hvad som var orsaken till att det inte blef af?»

»Nej.»

»Jo du, militären lade sig deremot och det på skarpen ändå.»

»Åh, är det möjligt!»

»Jojo men... Herrar krigsofficerare tyckte att det skulle vara en vanära för militären, om fångarne stode under samma lagar som den.»

»Ha ha!... Gud välsigne dem för den dumheten.»

»Hjerta i min lilla låda! Om de civila herrarne tänkte på samma honetta sätt som krigsofficerarne, så kunde det hända att vi slutligen sluppe stå under några lagar alls.»

»Skulle inte för min del ha något deremot.»

»Emellertid är det satan så löjligt med de der bondkrabborna,» anmärkte den mindre karlen; »och jag kan inte neka för, att jag ibland tyckt synd om dem.»

»Hur då?»

»Jo, du vet ju, att om en fånge söker rymma, så får soldaten skjuta på honom.»

»Vet väl det.»

»Men, ser du, om han skjuter ihjel honom, så tar fan honom med hull och hår.»

»Jag ser ingenting ondt deri.»

»Nu har det sig något kinkigt att träffa en trafvande menniska enkom i armen eller i benet, och derför finner bondkrabban för rådligast att skjuta hål i luften.»

»Det sätter naturligtvis ett par fötter till under den springande.»

»Ja visst, ha ha ha!»

»Allt för vår beqvämlighet och till vårt bästa, min hedersbror.»

»Säkert som sex... Det var, min själ, icke något dumhufvud den som satte ihop det der reglementet... jag sjelf skulle ej kunna hitta på något bättre.»

»Nej, det tror jag nog,» yttrade den gröfre karlen. »Likväl tycker jag ändå, att för att vara sådana fuskare som ni alla samt- och synnerligen ä' på södra korrektionshuset, så ha ni alltför godt der.»

»Fuskare?» upprepade den spensligare kamraten; »hå hå, min bror! Visst bära de sig åt som tölpar, strax när de komma in... men få de väl vara der någon tid, så bli de inte så dumma på fågel heller... Jag skall visa dig i natt, om jag är någon fuskare.»

»Det blir allt något långtrådigt på längden att ligga och vänta här ända till natten.»

»Nå, hvad vill du man skall göra då?»

»Jag hade god lust att ta mig en liten lur.»

»Gör det... men ta dig först några klunkar ur flaskan, så sofver du som en kökspiga.»

»Skål då!» ropade den sömnige resen och satte för munnen en flaska, som han framtagit ur rockfickan; »men hvad var det!» tillade han, i det han tog flaskan från läpparne, »hör du ej något?»

»Tyst, vänta... det kommer en vagn.»

»Ja, du har rätt... det är bestämdt en vagn.»

»Och ingen bondvagn, det kan du lita på.»

»Det dånar som en åska.»

»Från hvilket håll?»

»Vesterifrån ... det måtte du väl kunna höra, din brända anka!»

»Hvad säger du, om vi skulle ...»

»Hvad menar du?»

»Om vi skulle agera tullbetjenter och ...»

»Så här dags på dygnet .... omöjligt! ... Gud fader tänkte inte på oss, när han skapade sommaraftnarne.»

»Der kommer den ... ligg stilla och låt oss se, hvad det är för en passagerare.»

En stor och prydlig öppen kupévagn med stolta svarta hästar, kusk och tvänne betjenter, kommande från vester, rullade i detsamma förbi de begge karlarne.

»Såg du hvem som satt uti?» hviskade den mindre karlen.

»Död och afgrund! Det var presidenten Elgklo,» svarade den gröfre, hvilken stuckit in hufvudet mellan enbuskarne.

»Han far då bort!» mumlade den andre modstulen.

»Det hör till min fördömda otur,» brummade kamraten; »jag vore färdig att spränga i tu skallen min mot stenen der ... jag kan bli ursinnig!»

»Fara bort just nu!»

»Ja, är det inte så man kan bli galen!»

»Månntro han far till staden?»

»Han var i full uniform ... han hade på sig hatten med plymagerna.»

»Ah, han for visst till Drottningholm ... det är ståt på slottet i afton.»

»Du har rätt ... de kungliga ä' ute ... det var då bara dit han for.»

»Då kommer han hem till natten ... tålamod och bon kurage!»

»Obegripligt att det så kan ligga en emot beständigt! ... Ända sedan jag kom från Carlsten har jag rört mig som en orm i en myrstack ... har inte *det* hindret varit, så har det varit ett annat ... nej, det ges ingen menniska, som har en sådan otur som jag!»

»Du klynkar som en gammal käring, bror Broms ... man får väl ingenting utan besvär här i verlden, och i förgårs natt gick det ju som en dans för oss, när vi bröto oss in i juvelerareboden vid Regeringsgatan ... Vid mitt hjerteblod, en vacker fångst!»

»Än i går då?... Gick det som en dans i går också!»

»I går?... Hvad var det för märkvärdigt i går?»

»Jaså, du låtsar ej minnas Hvita räfven.»

»Tunqvist?... Bah! Hvad var det för lappri!»

»Var det ett lappri, att jag inte fick tag i honom, inte fick bräcka halsbenet på honom?»

»Hade du blifvit rikare för det?»

»Men jag hade en gång fått lugn för den bofven, som under hela våren och sommaren legat mig i hälarne... Der beger jag mig i min oskuld af till Nya vägen in på krogen Tre böcklingar, der jag, efter mycket spanande, fått veta att han uppehållit sig; men se, då är han redan sin kos, en half timme innan jag kom... Är det inte så man kan spruta lågor!»

»Han har väderkorn på dina näfvar, begriper du väl.»

»Icke nog med att man skall ha polisens spårhundar efter sig hvart man går, utan äfven den der... Ja, det är riktigt Guds försyn att jag så länge fått vara friherre, men...»

»Vet du, det faller mig något in,» afbröt korrektionisten.

»Hvad då?»

»I fall presidenten for till Drottningholm, så kommer han ej derifrån förrän på morgonen... de kungliga spisa vanligtvis sin qvällsvard på morgonqvisten... så är det ju?»

»Ja visst, det är ju klart att han blir borta hela natten,» svarade Broms, sträckande ut sina grofva läggar med en viss öfvergifvenhet; »men hade jag icke varit på ön i dag, så hade han nog legat hemma och gassat sig, det är jag säker på... det är sig likt, förbannadt likt!»

»Men jag har ett finurligt förslag att göra,» försäkrade korrektionisten.

»Prata du, medan jag sofver,» svarade Broms gäspande, så att det ljöd genom skogen.

»Vi helsa på presidenten, medan han är borta... hvad säger du om det?»

»Det lönar ej mödan,» menade Broms; »de redbaraste sakerna har han säkert med sig... den der stora juvelringen, han bär på fingret, vill jag icke mista för allt i verlden.»

»Men i ett så väl försedt hus som hans finnes det troligtvis mycket qvar som icke är att förakta... Kom bara

ihåg, att man helt ogeneradt kan tillbringa sin afton der och äfven natten, och det måtte väl vara mycket beqvämare än att ligga här och sluka väder och få myror i öronen... Men vet du hvad vi skola göra, sedan vi proppat våra magar och fickor fulla?»

»Angår mig inte.»

»Vi tända eld på huset.»

»Du sade något!» ropade Broms, hastigt sättande sig upp; »en ljus idé, min bror!»

»Det skall lära den gunstig herrn att en annan gång hålla sig hemma, när han får främmande,» menade korrektionisten.

»Du är en ära för Långholmen... jag borde kyssa dig, du hedersplanta!»

»Raskt då i väg!» ropade Långholmens ära, resande sig upp från marken och kastande sin rock öfver armen; »det blir snart skymning och jag tror, att illuminationen skall göra effekt.»

»Tyst du!... Det kommer återigen någon på vägen,» förmälde Broms, knuffande kamraten i sidan.

»Jag hör... låt oss huka oss ned.»

»Det är en ryttare... hofvarna rassla på den nygrusade vägen... bestämdt en dragon... jag hör hur sabelslidan dänger mot hästländen.»

»Tyst!»

En ryttare, ilande fram från öster, ljungade förbi de begge banditerna.

»Det var en tusan att lägga åstad,» anmärkte Broms, »alldeles som om en vargkäft huggit sig fast i hästsvansen.»

»Såg du hvad han hade för uniform?»

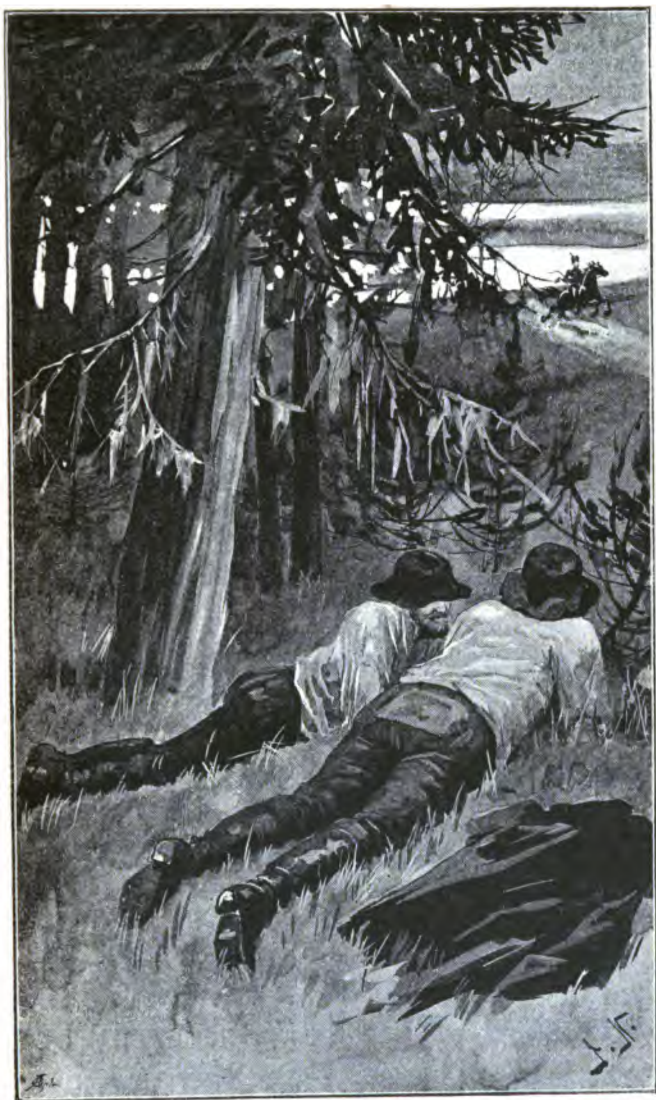
»Nej, men nog var det en militär, en privilegierad mördare, såsom min vän magistern plägar säga.»

»Hvad är din vän magistern för en fågel?»

»Jo, det är en som jag knäcker nyckelbenet på det första jag får tag i honom.»

»Finge du rå, så blefve alla menniskor utan både nackben och nyckelben.»

»Föreställ dig, jag kom till den der skurken i våras, så hungrig att jag kunnat gnaga mossan från en gärdsstör... Det var hos honom jag blef presenterad för den der presidenten, som jag först tänkte sluka, men sedan lät gå oslickad, på min vän magisterns förbön... det der ligger ännu som

»Jag hör, låt oss huka oss ned.»

ett skeppund tackjern på mitt samvete... Emellertid blef det beramadt, att jag skulle bo hos min vän magistern, som har en liten kammare, ganska treflig, om der bara funnes kakelugn och fönster... Jag lade mig att sofva, och min vän magistern gick ut för att köpa bränvin och öl, ty, ser du, jag hade inackorderat mig både för mat och husrum... Jag vaknade dock snart, steg upp och gick till fönstret, för att se mig omkring litet grand, ty, förstår du, jag har fordom bott der i huset med min kära Sara... Stackars Sara, hon sitter nu mellan fyra väggar och spinner allt utom silke... Bäst jag nu sitter och koxar som sparfven på rågåkern, så ser jag min vän magistern komma, åtföljd af en polisbetjent och ett halft dussin sjåare med stora knölpåkar i händerna.»

»Gentilt främmande!» anmärkte korrektionisten.

»Som det nu var öfverenskommet oss emellan, att han icke skulle få bjuda något främmande till mitt välkomnande och jag dessutom ogerna umgås i så der lumpet sällskap, så makade jag mig undan i tid, men svor på, att min vän magistern en dag skulle få betala kalaset.»

»Det börjar blåsa; jag tror man tar på sig rocken,» yttrade korrektionisten.

»Man skall få se att det blåser upp till regn,» genmälde Broms; »regn just när vi ska illuminera... min vanliga otur... är sig likt, förbannadt likt!...»

Under detta samtal aflägsnade sig de tvänne banditerna allt mer från stället, der de hvilat. De gingo i riktning åt vester öfver kärr och skogsbackar, på detta sätt undvikande all gemenskap med landsvägen.

Men knappt hade de försvunnit från scenen, förrän en trupp bonddrängar visade sig, kommande från den närbelägna prestgården. De voro i sina arbetskläder samt försedda med yxor, liksom hade de enkom begifvit sig ut för att fälla skog.

I deras sällskap befann sig en liten man, hvilken på det ljusa hufvudhåret bar en veckad vaxdukshatt, liknande dem som vandrande rättskaffens gesäller vanligtvis bära.

Den lille rättskaffens gesällen hade fula, skelande ögon, som likväl spelade ganska lifligt åt alla sidor, och han hade desslikes ett ärr under venstra ögat, hvilket icke heller

klädde sin egare synnerligen väl. Men han var mycket fryntlig och språksam, bjöd på snus och tuggtobak till höger och venster samt tycktes, med ett ord, vara själen i hela det landtliga sällskapet.

Trettiosjette kapitlet.

Uti paviljongen.

Framför en stor engelsk flygel, rikt belagd med guld och perlemor, satt Amanda. Hennes fingrar lekte med tangenterna, öfverträffande dem i bländande hvithet, och de skönaste melodier, de rikaste ackorder, döttrar af en eldig fantasi och ett fridfullt hjerta, fylde den lilla, men furstligt inredda salongen.

Ett buller hördes vid dörren till tamburen, och Amanda, lemnande tangenterna, vände ansigtet mot dörren, på hvars tröskel visade sig hennes kammarjungfru, en ung och ganska nätt flicka.

»Hvad vill du, kära Marie?» frågade den sköna matmodern.

»Jag ville höra efter, om mamsell befalde något,» svarade kammarjungfrun.

»Jag har ju ej ringt, min flicka... du har något annat på sinnet... hvad vill du?»

Kammarjungfrun, synbart förlägen, framstammade några obegripliga ord.

»Du är missnöjd för det du icke fick fara till Drottningholm med de öfriga,» återtog Amanda.

»Ack ja, det skulle ha varit så roligt så...»

»Och du hade hjerta att lemna mig allena hemma?»

»Ack nej... men jag tänkte, att när presidentens vagn kommer tillbaka med betjenterna, så om jag då finge gå fram till slottet, för det skall bli ett så grant fyrverkeri i afton och alla de kungliga äro ute.»

»Du får det, Marie... I dag vill jag, att alla skola vara lika glada som jag.»

»Ack, hvad det var roligt!»

»Tyst!... hörde du ej ljudet af en galopperande häst?» frågade Amanda lyssnande.

»Jo, det kommer visst främmande.»

»Då är det säkert han!» ropade Amanda, uppstigande från pianot; »det är revisor Alm... han for då landvägen, i stället för sjöledes, såsom han skref med budet.»

»Den fula karlen!»

»Är min fästman,» svarade matmodern leende.

»O, min Gud! Mamsell narras bara... han med det stygga ärret på kindbenet...»

»Blir min man om några veckor,» yttrade Amanda och det med en ifver, liksom vore det ett synnerligt nöje för henne att sjelf eklatera förhållandet; »skynda dig ned och ta emot hästen... det skall bli straffet för din oartighet mot den ädle ryttaren.»

Den förvånade kammarjungfrun lemnade hastigt salongen.

Amanda skyndade ut på balkongen med strålande ögon och de vackraste rosor på kinderna.

Hela vestra horisonten liknade ett eldhaf. Det var den nedgående augustisolens afskedsblick åt jorden.

Amandas ögon sökte gården och upptäckte snart en löddrig, hårdt flämtande häst, hvilken stod bunden vid trädgårdsgrinden. Hennes blick mulnade, och rosorna bleknade på hennes kinder, ty det schabrak, som den bundne hästen bar, var alldeles för grant och lysande för att kunna tillhöra en civil tjenstemans häst.

Gripen af en plågsam oro, drog hon sig från balkongen tillbaka in i salen, stannande midt på golfvet, oviss om hvad beslut hon borde fatta, ty hon anade hvem ryttaren var.

I detsamma uppslogs dörren med häftighet, och kammarjungfrun störtade in.

»Det är en främmande officer,» anmälde hon, »en främmande officer, som...»

»Nej, det är ingen främmande,» afbröt henne en ung man i husaruniform, hvilken, knuffande undan kammarjungfrun, trängde in i salongen.

Amanda ryggade några steg tillbaka och betraktade med stum förvåning den inträngande, hvars sätt att tala och skicka sig röjde det mest uppskakade sinnestillstånd.

»Presidenten är icke hemma,» sade hon efter en stunds tystnad, hvarunder hon något hemtat sig.

»Jag vet det... men det är icke honom jag söker,» svarade officeren.

»Ni kan icke söka mig!»

»Jo, jag söker er.»

»Omöjligt!»

»Ni torde finna, min sötaste jungfru,» vände sig officern till kammarjungfrun, »att jag har något enskildt att tala med er mamsell om.»

»Marie stannar inne!» befalde Amanda och nalkades derefter, glödande af harm, men med värdighet, den oväntade, våldsamme gästen.

»Nå väl, må hon stanna inne!» sade Räyel; »gerna för mig och äfven utan skada för er, så framt hon hemligen inte förstår svenska språket.»

Amanda gaf ett tecken åt kammarjungfrun, hvilken handfallen och bestört derefter lemnade salongen, dock icke utan en sidoblick på den unge krigaren, hvars granna uniform, vackra växt och regelbundna anletsdrag tycktes fullkomligt vara i hennes smak.

Efter dennas aflägsnande började Amanda sålunda med stadig röst:

»Herr löjtnant, jag förmodar, att ni redan på eftermiddagen träffat er far, kommerserådet?»

»Ja, jag har träffat min far,» svarade Räyel, något förvirrad af hennes fasta hållning.

»Och att ni således känner resultatet af hans besök här på förmiddagen?»

»Ja, jag känner det.»

»Då förefaller det mig redan ganska besynnerligt att ni, det oaktadt, besöker detta hus... Lägger man nu härtill att ni vid denna tid på dygnet, oanmäld, ja nästan med våld, intränger i en qvinnas fredliga boning, begagnande er af dens frånvaro, som är hennes naturlige beskyddare och vän, då blir er handling ännu oförklarligare... och när ni derjemte vågar skymfa henne i hennes eget rum och det i en tjenares närvaro, då blir det oridderligt, ja uselt, min herre!... Att ni derhän skulle gå, derom drömde jag aldrig, icke ens i mina bittraste drömmar.»

Amanda ryste och drog sig bleknande tillbaka.

Den unge mannen stirrade på henne, rörande på läpparne, liksom ville han tala, men saknade förmåga att finna ord för tanken. Det lugn, hvarmed hon yttrat sig, hade för ögonblicket alldeles förlamat hans vanliga munvighet.

»Och likväl förlåter jag er allt,» återtog Amanda, »vill söka glömma allt, om ni nu aflägsnar er och låter detta vårt sammanträffande blifva det sista.»

»Nej, det kan icke vara möjligt!» utbrast ändtligen Räyel, slående sig med handen för pannan; »nej, nej! ... Jag skulle icke tro det, om än Gud sjelf hade sagt det!»

Uttrycket i hans ord och anletsdrag nu skilde sig himmelsvidt från det på en gång vilda och lättsinniga, som stämplat hans entré. Men detta är ett karaktersdrag hos dylika naturer. En qvinna i tårar trampa de under fötterna; men af en stolt qvinna låta de sig sjelfve förtrampas.

»Amanda, det var dock en tid då du älskade mig!» sade Räyel med mycken vekhet, i det han utsträckte sin hand efter hennes.

Amanda ryste och drog sig bleknande tillbaka.

»Ja, du måste bli min, du kan ej bli någon annans än min!» fortfor Räyel med brinnande ögon, i det han närmade sig henne, naturligtvis upplifvad af hennes ögonblickliga nedslagenhet.

»Jag nödgas då öppet säga, hvad jag tänkte förskona er från att höra, åtminstone af min mun,» afkylde honom Amanda; »tidigt i morse och innan ännu kommerserådet hade emottagit mitt svar, skickade jag ett bref till revisor Alm ... I detta bref tillbjöd jag, oombedd, honom hvad jag, tillbjuden, afslog er.»

»Död och förbannelse!» mumlade löjtnanten, raglande tillbaka, ånyo förkrossad.

»Den sårade egenkärleken förbannar, men den sanna kärleken lider under tystnad,» sade Amanda; »det sår, jag gifvit er, läker ni snart med tårarne af ett nytt offer.»

»Du kan icke älska honom! Nej, det kan du icke!» ropade Räyel med förtviflan.

»Det var en tid, då jag misstog mig på min känsla för honom, liksom på hans för mig,» sade Amanda med fortfarande lugn; »den djupaste vördnad och tacksamhet hyste jag alltid för honom, men på ett än ömmare förhållande tänkte jag dock icke, dels derför att jag ansåg mig ovärdig den ädle mannen och dels emedan jag trodde, att

han icke kunde ega någon varmare känsla för mig, än den en far eger för ett förvilladt barn, ty ni stod alltid som en skugga emellan mig och honom... Då emottog jag genom er far ert anbud, och dervid höjde sig i mitt bröst en stämma, som jag ditintills icke förnummit, och denna stämma bjöd mig att först inhemta hans råd i denna för min framtid så vigtiga fråga.... det tycktes mig som hade endast han rättighet att afgöra mitt öde, som om allt berodde af honom.»

»Ha, jag förstår, han har förtalat mig... ve honom!»

»Icke ett enda ondt ord yttrade han om er... icke heller ett enda ord om sin verkliga känsla för mig... Jag vet ej hur det kom sig, men jag kände mig liksom sviken i mina förhoppningar, kände mig sårad, och vi skildes med synbar köld ifrån hvarandra... Då sökte min tanke er, ehuru med motsträfvighet och blygsel... jag fann att jag aldrig kunde älska er, och att min förening med er måste blifva ett uppoffrande af mina bättre känslor... jag kände mig olyckligare än jag någonsin förut varit... Men himmelen förbarmade sig öfver mig och öppnade mina ögon... och ifrån det första ögonblick jag kände att jag var oumbärlig för hans sällhet, ifrån den första stund jag visste att han *kunde* älska mig, *ville* bli min make, beslöt jag att göra honom så lycklig som en qvinna det förmår, och jag skall lyckas i mina bemödanden, ty Gud är med mig, när jag vandrar vid den ädles sida.»

»Nåd, nåd, Amanda!» bad Räyel, kastande sig på knä framför Amanda; »haf förbarmande med mig!... Ännu är det icke för sent... Jag kan ej lefva utan dig!»

»Jag kan ej lefva med er och ni icke heller med mig, ty vi kunna aldrig högakta hvarandra,» svarade Amanda; »men jag vill tänka på er med frid och försoning... Låtom oss skiljas... farväl!»

Dervid närmade hon sig dörren till ett inre rum.

»Nåväl,» ropade Räyel, häftigt uppresande sig; »må då min hämd bli starkare än min kärlek!»

Amanda stannade och vände sig om, betraktande Räyel med bestörtning.

»Du kan ej lefva utan din mans högaktning,» fortfor denne med förtviflad beslutsamhet i sin blick; »det ligger i min makt att tillintetgöra denna högaktning, och, vid afgrunden, jag skall göra det!... Jag vill följa dig som din skugga... jag skall ropa ut för verlden: der går hon, som en gång hvilat i mina armar, hon som brunnit af kärlek

vid mitt bröst och berusats af mina kyssar! ... Ha ha! ... Högaktningen skall springa gatlopp mellan löjet och hånet, till dess den slutligen utmärglats till en jemrens och afskyns bild! ... Ingen pardon, ingen nåd ... lika mot lika! ... Det är strid på lif och död!»

Fasan, som, under det Räyel talade dessa förfärliga ord, stått tecknad på Amandas ansigte, upplöste sig, vid slutet af dem, i ett öfverjordiskt leende på hennes läppar.

»Jag skall hviska i hans öron så många kärlekens ord, att han icke skall höra, hur hatets ormtunga hväser omkring oss,» sade hon med handen på hjertat och blicken mot höjden; »jag skall omgärda honom med så mycken ömhet, att han icke skall se hur ondskan hånler omkring oss ... och,» tillade hon med fulla klangen af sin silfverstämma, »verlden, som lyssnat till smädarens ord, skall, när den skådat i vår boning, kasta smädelsen med förakt tillbaka på smädarens eget hufvud!»

Räyel teg, men hans läppar skälfde och hans ögon rullade.

»En båt på fjärden!» ropade Amanda, med glad öfverraskning skådande ut genom balkongens fönster; »den styr mot land ... det är han, det är Alm! ... Och ni,» vände hon sig till löjtnanten, »ni ... fly, fly, medan tider är, ty han, som kommer, är af himlen utsedd till mitt försvar, och hans arm är stark som den hämnande gudens! ...»

»Jag mördar honom, ja, jag mördar honom!» gnisslade löjtnanten, gående af och an i salen och det med sådan våldsamhet, att den dyrbara turkiska mattan uppristades af sporrarne och släpsabeln slängde kring mot panelningar och stolar.

Solen hade redan försvunnit, och skymningen, som småningom börjat lägra sig öfver fjärdens och åkrarnes böljor, skickade den ena skuggan efter den andra in i paviljongens glada sommarvåning.

»Ah, nu är han nära bryggan!» fortfor Amanda i ett slags glädjeyrsel; »kom, skynda, skynda, du ädle, du härlige man! ... Ack, du behöfde icke jemföras med *denne* för att vara stor, himmelshög! Min Gud, min Gud! Hur mycket var jag icke nära att förlora!»

»Ha!» utbrast Räyel med ett skallande hånskratt, hvarunder han skyndade från den ena dörren till den andra, skjutande riglarne för dem alla.

Amanda, som hörde rasslet af riglarne, vände sig förskräckt om; men innan hon hunnit ens ana meningen med dessa försigtighetsmått, störtade Räyel emot henne, slog sina armar om hennes smärta lif och tryckte henne våldsamt mot sitt bröst.

»Nu må han komma!» ropade den ursinnige; »såsom brudgum ej, men väl som marskalk på vårt bröllop... ha, ha... min var du, min blir du!... Hvarken himlar eller afgrunder rycka dig nu ur mina armar!... Kom, kom, du älskade... du skönaste.»

»Marie, Marie! Hjelp, fräls mig!» jemrade sig Amanda, nästan qväfd mot den vansinniges bröst.

Ett starkt buller, blandadt med gälla ångestrop, hördes utifrån tamburen.

»Ah, du är mer yppig och skön än gracernas moder!» fortfor Räyel med blodröd panna och gnistrande ögon.

»Alm, Alm! Evige, barmhertige Gud!»

»Må jag nu fritt bli fördömd!» rasade våldsverkaren; »jag far dock till helvetet med himlen i famnen!»

Dervid drog han med sig Amanda, i trots af hennes förtviflade motstånd och sönderslitande klagorop, bort till den sidan af salongen, der qvällens skuggor draperade sig öfver en gyllene divans purpurröda sidenkuddar.

I detsamma uppsprang salongsdörren med en skräll, hvaraf hela paviljongen skakades, och in i salongen trädde en vild, jättehög gestalt.

Vid denna syn slagen af häpnad och förskräckelse, släppte Räyel Amanda, som maktlös och förbleknad nedsjönk på divanen.

»Jag tror det förut är röfvare och mördare härinne!» sade jätten vid dörren; »men hvarken tål jag någon fuskare eller erkänner jag någon mästare i yrket.»

Dervid ryckte han upp ur barmen en lång knif med bred slipad egg och rusade längre fram in i salongen.

Ungefär vid samma tillfälle steg Alm ur båten upp på bryggan.

»Jaså, om en halftimme då,» sade den ena af rodderskorna.

»Om en halftimme kommer jag ned och följer då med till staden,» svarade Alm med vemodig stämma.

Orsaken till detta uttryck af vemod förklaras i korthet af följande. När Alm strax på eftermiddagen lade ut från Riddarholmen, beklagade han sig öfver vestanvinden, som med sitt »stick i stäf» fördröjde det ögonblick, då han såsom trolofvad skulle sluta till sitt bröst den flicka, hvilken, under sju års vexlande förhoppningar och lidanden, utgjort hans tankars, hans känslors skönaste föremål. Med hvilken outsäglig hänryckning hade han ej otaliga gånger genomläst den dyrkade flickans bref, deruti hon med en skön själs rikaste färger tecknat sin önskan att få bjuda honom sin hand till en förening för lifvet och evigheten! Men under den långsamma, flere timmar medtagande färden, framstälde sig den ena frågan efter den andra till hans besvarande. Hvad hade väl förmått Amanda till detta steg, som öppnade

för honom ett nytt, oväntadt lif af lycka och sällhet? Hade väl ett hjerta, så mildt och försonligt som hennes, helt och hållet lyckats förqväfva sin första, mäktiga böjelse, äfven om denna böjelse på det ovärdigaste sätt blifvit besvarad? Skulle den icke tvärtom vakna till nytt lif vid första möjlighet till, om också blott ett yttre försonande af det fel, hvaraf hennes hjerta ännu blödde? Vore det väl möjligt att ett öga, så ungt och skönt som hennes, beständigt kunde blunda för ungdomens och skönhetens företräden? — På grunden af alla dessa frågor uppreste sig slutligen den fasta öfvertygelsen, att Amanda bragt tacksamheten ett offer. Men borde väl han mottaga detta offer, han som i skötet af medelålderns dagar redan långt före detta vant sig att lida och försaka? En inre, mäktig stämma sade honom, att han icke borde det. Visserligen hade han ej mycket förtroende för löjtnant Räyels förmåga att kunna bereda Amandas lycka; men han hyste ett desto större till hennes att kunna förbättra honom. En qvinna, sådan som Amanda, borde, enligt Alms omdöme, kunna fästa serafens vingar äfven på en demons skuldra. Af detta skäl och emedan han dessutom trodde sig veta, att Amandas far, som gynnade partiet med Räyel, högst ogerna skulle bifalla en förening mellan henne och en ringa, obemärkt tjensteman, beslöt han att återgifva Amanda hennes löfte samt följaktligen förblifva hennes anspråkslösa vän, när han måste afsäga sig den lyckan att blifva hennes make.

Med detta fasta beslut närmade han sig paviljongen, då han blef varse en hop drängar, hvilka stodo innanför trädgårdsgrinden under lifligt sorl och ifriga åtbörder.

En liten man med vaxdukshatt skilde sig ur hopen och sprang emot Alm.

»Sådana backharar, bönhasar, buskriddare!» skrek den lille mannen; »ett helt dussin långa drular, och ändå ha de inte mod, att springa upp i det der huset, der man nu som bäst stjäl, röfvar, mördar!»

Alm betraktade öfverraskad den lille mannen, hvilken han tyckte sig ha sett förut.

»Skynda, herre!» fortfor denne; »deruppe är den största erkebof, som någonsin kört knif mellan refben!»

»Nej, jag misstar mig icke!» ropade Alm och grep ett säkert tag i den lille mannen; »kom hit, godt folk, och

håll fast den här karlen! ... Det är en ficktjuf, en förrymd fästningsfånge!»

Drängarne, redan uppretade af den lille mannens ohöfliga tillmälen, voro ej sena att kasta sig öfver denne, oaktadt hans lifliga protester och många bedyranden.

I detsamma hördes från paviljongen vapengny och skrik af blandade röster.

»O min Gud,» ropade Alm, sprittande till, hvarefter han ryckte åt sig en yxa från en af drängarne och rusade in i paviljongen uppför trappan till öfre våningen. Efter honom hastade de fleste af drängarne, medan de öfrige höllo fast mannen med vaxdukshatten.

Uppkommen i tamburen, upptäckte Alm en karl, som med knif i handen stod hotande öfver Amandas kammarjungfru, hvilken sprattlade på golfvet, bunden till händer och fötter.

Träffad i hufvudet af Alms yxhammare, dignade karlen ned, utan att gifva det ringaste ljud ifrån sig, hvarefter den förre ögonblickligen störtade mot salongsdörren.

Knappt hade Alm uppryckt denna dörr och satt foten på tröskeln, förrän en jättestor gestalt inifrån rusade emot honom med en blodad knif i handen; men innan jätten hunnit komma honom inpå lifvet, raglade denne tillbaka för ett nytt hugg af Alms yxa. Efter det mest förtviflade motstånd dukade resen snart under för öfvermakten.

»Det hör till min förbannade otur!» mumlade röfvaren, under det han, blödande ur flere sår, utsläpades af drängarne.

Några minuter derefter stod Amandas kammarjungfru blek och darrande med ett ljus i hvardera handen nära salongsdivanen. Ännu närmare och lutande sig öfver den stod Alm, ifrigt sysselsatt med att uppknäppa uniformsfracken på en ung man, som låg utsträckt öfver kuddarne, öfverhöljd af blod och med dödens prägel på ansigtet. Lutande sig mot Alm och med armen om hans lif, syntes Amanda, stirrande på den olycklige.

»Bed . . . bed!» rosslade den döende och famlade med begge händerna, liksom sökte han något. Slutligen dröjde hans kalla händer, den ena vid Alms hand och den andra vid Amandas, och under det han förde deras händer intill hvarandra samt derefter omslöt dem med sina egna, flög en stråle af frid öfver de vissnade anletsdragen, och passionernas offer var grafvens.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Repetitionskurs med anledning af ett sorgflor.

Efter ungefär en veckas förlopp satt, lutande mot soffkarmen i ett praktfullt kabinett i ett af de större husen vid Drottninggatan, en man med silfverhvitt hår, hvars ansigte var djupt fåradt, mindre dock af ålderdomssvaghet än af sorgens tunga blystift. Hans slocknande ögon stirrade mot en vid fönstret stående taburett, på hvilken låg en hatt med breda skyggen af glänsande silkesfelb, men hvilken till mer än hälften betäcktes af ett svart, veckadt flor.

Att den gamle i detta ögonblick icke hade sinnen för någonting annat än hatten med sorgfloret, bevisades deraf, att han hvarken hörde att dörren öppnades, eller såg huru en i kabinettet inkommen och innanför tröskeln stående, uselt klädd menniskofigur oupphörligen bugade sig, den ena gången djupare och ödmjukare än den andra.

Den bugande figuren tycktes slutligen tröttna vid dessa fruktlösa artighetsbetygelser, hvarpå man ej kan undra, och, upphörande dermed, följde han derför med plirande ögon riktningen af den gamles blickar samt stannade med dessa på den der hatten vid fönstret.

Följden af denna ögonvandring blef ett högst eget småleende på den besynnerliga figurens läppar.

»Mången har studerat stjernorna i alla sina da'r,» började figuren vid dörren, »och likväl ej kommit till annat resultat, än att de äro så och så många gånger större än den planet, hvarpå vi befinna oss, samt att de ha sina bestämda banor, som de i evighet vandrat och utom hvilka de ej få gå, ett kolossalt enahanda utan begynnelse och ända, men som man för öfrigt aldrig lär sig begripa.»

Vid ljudet af denna röst spratt den gamle upp från soffan, men återsjönk ögonblickligen i sin förra sinnesslöhet.

»Det vållar den välsignade klarheten,» återtog tiggaren, i hvilken läsaren troligen redan igenkänt magistern från Skinnarviken; »ty det är med själens ögon som med kroppens:

Den gamle stirrade oaflåtligen åt samma håll.

det värker uti dem, när man skådar mot ljuset, och man vänder dem slutligen derifrån för att ej bli blind som en uggla på ljusan dag... Nej, tacka vet jag att studera natten och mörkret, ty då får själen ögon att köpa fisk med, ögon af katten och lodjuret... Säg mig maken till de bilder man ser i natten!... Derför, herr kommerseråd och kommendör, är det klart att ni, som nu sitter der och kikar på det svarta floret der borta, ser deruti en hel hop kostliga saker, fast ni hvarken ser solen, som i dag skiner så grant, eller har ögon för mig, som också är en ljus figur.»

Den gamle på soffan drog en djup, isande suck, men stirrade oaflåtligen åt samma håll.

»Hatten der är gjord hos fabrikör Söderström,» fortfor magistern, »och den lilla vackra mamsellen, som sitter i boden vid Riddarhustorget, har fäst sorgfloret omkring den.... men att det icke skett på er reqvisition, utan på ödets beställning, det ser jag tydligen på de sex vecken... jaja, det går förunderliga till här i verlden.»

Några ögonblicks tystnad följde, hvarunder tiggaren tycktes samla sina minnen.

»Vid sex års ålder kördes jag ur min moders hus,» återtog han ånyo; »sex år derefter föddes min stjufbror... sex år efter hans födelse dog min mor... sex år efter hennes död blef jag gardist, och efter ytterligare sex års förlopp var jag tiggare, hvaraf följer, att sextalet måste vara af stor betydelse för oss begge... Besitta det så visst, herr kommerseråd och kommendör! Ni läser i sorgfloret en del af er egen historia och hela min... Hvad var det jag sade?... I mörkret och natten får man de skarpaste ögon... upp ur vecken af det svarta floret, dödens och grafvens segerfana, går nu det ena ljuset efter det andra... men vid sådana tillfällen som detta lysa de icke blott, de bränna äfven... Ni borde kunna säga mig, hur många brännsår ni räknar på ert samvete... Ber jag er vackert, så kanske ni säger mig det på köpmanstro och lofven.»

Kommerserådet frammumlade några otydliga ord, hvarefter han vände ansigtet från sorghatten och dolde det i en af soffkuddarne.

»Ni vill inte säga mig det,» yttrade tiggaren; »kanske har ni också svårt för att gifva era tankar behörig form... ljudet af grafklockan i Clara kyrktorn ringer ännu i era öron... ni vill kanske att jag skall hjelpa er?... Detta är

min skyldighet i egenskap af gammal magister och lärare.. Skall jag genomgå med er en repetitionskurs i det förflutna?»

Kommerserådet teg, men de täta ryckningarna i hans kropp bevisade, att hans inre icke var lika tystlåtet.

»Den som tiger samtycker,» sade magistern; »nåväl, var då uppmärksam, jag skall vara kort och tydlig och icke taga ett enda runstycke för mitt besvär... således i alla fall en nettobehållning, herr kommerseråd!... Er lyckliga stjerna såsom affärsman öfverger er aldrig... hela verldens lager af sorgflor kan icke fördunkla den.»

Tiggaren gjorde ett kort uppehåll, hvarunder han makade sig ned på en stol, som stod bredvid dörren.

»Ni var en gammal vän till min salig far, majoren,» började han nu sin repetitionskurs, »och ni var alltid hans högra hand, så att nog förstår jag, hur ni kunde förmå *honom* till den der klausulen i hans testamente, att, derest hans ende son Kristian blefve en slösare, en förtappad varelse, en usling, skulle min fars qvarlåtenskap odelad tillfalla min mor och öfriga arfvingar... vacker förutsättning om ett fem års barn, som log mot sol och lekte med gräs och blommor!... Men hur ni kunde förmå min mor dertill, det vete den evige Guden; men hvad hela verlden fick veta var, att knappast hade det rum, hvaruti min far stått lik, blifvit vädradt, förrän min mors nya brudsäng bäddades... Emellertid hade ni stält mitt horoskop, och det ganska väl ändå... himlen sjelf skulle icke ha gjort det bättre... Ni förutsåg, att jag skulle bli seglifvad, oaktadt alla möjliga påkännare i den vägen, och derför var det godt, att ha den der klausulen att draga på.

Hvarför skulle jag vid sex års ålder slitas ur min mors armar och kastas i vildt främmande?... Förmodligen för att bättre vårdas... Ni fruktade, att min mor skulle skämma bort mig, det förstås... men hvad hade det gjort?... Af kelgrisar blifva ju rätt stora svin med tiden, och då hade det ju varit att medverka till er uppfostringsplan med afseende å mig... Men ni anade, att ni sjelf skulle bli far, och ni befarade möjligtvis, att jag för hårdt kunde vagga mina halfsyskon, att jag, liksom katten, kunde bita dem i strupen, medan de sofvo... ni anade en kontramina af den, hvars lif ni redan underminerat... eller misstänkte ni kanhända, att min mors kärlek för mig skulle bli starkare än

hennes svaghet för er? ... Ni tog det säkra för det osäkra ... den gången var ni mer smulgråt än köpman, och hin håle höll er räkning för er försigtighet.

Jag vill ej tala om, hur min barndom missvårdades; hur min mor, tryckt under er jernhand, slutligen dog utan att vidare få se sin förstfödde, hvars vanarter, af er på tusenfaldigt sätt befrämjade, genom ryktet, bevingadt och förstoradt af er, fördes till hennes öron, förgiftande hennes sista stunder, samt huru jag som yngling omgafs liksom med ett nät af alla möjliga förförelser, hvilkets yttersta trådar hvilade i er säkra hand.

Och detta allt oaktadt, var jag likväl nära att rubba det horoskop, som ni med så mästerlig hand och så skarpsynt öga uppstält och riktat. Olyckan ville, att jag hade ett briljant hufvud, såsom det sades, och hvilket jag, uppriktigt taladt, äfven sjelf tror. Jag låg i Upsala, drack och rafflade om nätterna, bars hem drucken på morgnarne, men satt icke desto mindre om dagarne hos professorerna och tenterade, och en vacker dag stod jag, till allas förvåning och er bestörtning, med de andra på parnassen, visserligen förstörd till kropp och själ, med en lager kring tinningen, lika vacker och grön som de andras. Denna senare omständighet hade ni ej förutsett, ty ni var för klen i naturalhistorien för att kunna känna, att äfven vid träskets stränder frodas träd och buskar, samt att jemväl på den grumligaste yta finnas blad och blommor, icke ovärdiga att belysas af solen.

Vorden myndig, började jag nu gapa omkring mig efter både fäderne- och möderneartvet, och jag gapade blott af sympati för mina många björnars gap, ty om dessa senares förökande och utvidgande hade ni dragit en faderlig omsorg. Vårt första möte, efter många års skilsmessa, blef en tandexposition å ömse sidor ... men hade jag betar som en galt, så hade ni dem deremot som en elefant ... det blef ett rysligt nafsande vid vederbörlig domstol ... Men nu fick jag på min lott något, mot hvilket er elefantstand förhöll sig som knappnålen till en flaggstång, nämligen en rysligt lång fysionomi, ty jag inhändigade tvänne nya klassiska verk att studera, 1:o den tokroliga testamentsklausulen och 2:o en putslustig specifik uppgift på alla de summor, jag rafflat bort om nätterna, samt på alla de gånger jag drucken burits hem på morgnarne ... Fan till karl, tänkte jag genast och storskrattade, den kroppen toge jag bums till generalspion,

om jag vore kung... Men när jag hunnit närmare tänka på saken, skrattade jag så lagom... Jag fann det vara fråga om ingenting mer eller mindre än att gå som sparfven från axet, och det till på köpet innan jag ens kommit på det... Det var ju ett vackert monster man utstält vid grinden till den lagerkrönte ynglingens framtida bana! Ett monster med pokalen till fot, raffellådan till mage och arflösheten till hufvud!... Och hvilken arflöshet sedan! En arflöshet, icke besluten till följd af lastbarhetens x y z, utan redan bestämd långt före oskuldens a b c... Herr kommerseråd och kommendör, ni hade hjerta och njurar som en rinoceros.

Det uppkom naturligtvis en brinnande process till fromma äfven för advokaterna... jag säger med flit advokaterna, ty ni betalade icke allenast er egen advokat, utan äfven min... Nu hör det till filosofie magistergraden att man skall proppa hufvudet fullt med grekiska och latin, men deremot vara dum i allt, som kunde lända till nytta i det praktiska lifvet... Jag kände perfekt till skilnaden emellan de attiska och doriska dialekterna, men hade mig knappast bekant om mitt fäderneslånd fått någon ny lag, sedan Vigers flockar utgåfvos. Derför öfverlemnade jag allt i min sakförares händer och lade mig sedan att sofva i godan ro. När man sofver, kan till och med en fluga draga en vid näsan, och hvad en fluga kan, måtte väl ett kommerseråd, sådant som ni, kunna göra... Jag tappade min process i första instansen, och min advokat, den hedersmannen, tappade minnet, när han skulle vädja till den andra. Nu vaknade jag ändtligen och lagade mig till att röra upp himmel och jord; men bäst som jag spottade i händerna för att nappa säkert tag, togo mig tvänne exekutionsbetjenter i rockskörtet och drogo mig in på gäldstugan, och der kommer man hvarken åt himmelen eller jorden... Der lägger man själen på bår, sveper den efter råd och lägenhet samt lefver i sus och dus, firande på detta sätt själens begrafning.

Också, när jag en dag kom ut från det der bårhuset vid Hornsgatan, var jag blott och bart en kropp, i hvilken vålnaden af den jordade själen stundtals spökade. En dag beslöt vålnaden att göra kroppen till gardist, emedan allt hvad som fordras till en dugtig soldat är att hafva kropp så mycket som möjligt, men deremot själ så litet som möjligt; man måste med ett ord vara ett slags maskin för tillvägabringande af gevärsskott och bajonettstötar, med mera

dylikt som tjenar till att ta lifvet af andra kroppar, vare sig med eller utan själ, alltefter som maskinernas herre finner för godt. Alltså lydde jag i sex år trumman, och likväl hade jag icke varit olydig hvarken mot far eller mor... de befalde att jag skulle bli arflös, och jag hade ju i det närmaste varit eftergifven som ett får, ehuru illa det än stod till med pelsen.

Vid en profskjutning skadad i högra armen, som slutligen blef lam, fick jag afsked ur krigstjensten utan pension. Hvad jag sedan till dato varit, vet Stockholm, som jag dagligen tiggt af, och äfven ni, hvilken jag deremot aldrig tiggt af, utan tvärtom varit så artig och förekommande emot, som man någonsin kan begära af den tacksammaste stjufson... Men ni kastar å nyo era ögon på hatten med sorgfloret, ser jag... bravo, bravissimo! Ni justerar mina ord med de sex vecken... det bevisar, att ni med uppmärksamhet följt med den lilla repetitionskursen... tack för det, herr kommerseråd och kommendör! Gods och guld har ni för intet och medmenniskors tacksamhet alltid på köpet!»

Kommerserådet, som under repetitionen lutat ansigtet mot soffdynan, hade mot slutet deraf blickat upp, utan att likväl vända ögonen mot den talande, liksom vågade han icke se åt det hållet; men hans ansigte blef allt blekare och blekare.

»Ja minsann står icke *han* också der!» ropade tiggaren med blicken på sorgfloret; »det är då icke under, att ni så ifrigt betraktar de sex vecken... och jag, mitt blindstyre, som icke strax kände igen honom!... Det är ju sjelfva lilla guldgossen, halfbror min, lilla Gustaf... han står ju lifslefvande och i full parad på öfversta vecket och vrider sig på klacken, enligt gammal förnäm vana... han öppnar sin vackra mun... hör inte kommerserådet hvad han säger?... Inte?... Men jag hör det, jag... jo, så här säger han: tack, tack, min vördade fader, för allt hvad du gjort för mig! Du har endast lefvat för din son, och allt har du uppoffrat för honom... menskiighet, hjerta, samvete, allt, allt!... Också vill jag tacksammeligen föra till efterverlden ditt namn och dina millioner.»

»Håll upp! Håll upp!» banade sig slutligen fram öfver den gamles läppar.

»Men hvart i Guds namn tar lilla Gustaf vägen!» fortfor tiggaren; »han klifver utför det ena vecket efter det andra, liksom utför en stege, men för hvarje steg han tager, faller en blomma, i form af en bloddroppe, från hans kind... Nu står han på det nedersta, på det sjette... ah! han sjunker, knän, mage och bröst försvinna... nu har han endast munnen uppe... han talar... hvad säger han?... Jo, så här säger han: stackars fader, det bär nedåt, i stället för uppåt, med ditt namn och dina millioner, och för allt hvad du skrapat och gnidit ihop fick du endast en likkista af ek för din prydlige, förhoppningsfulle sons räkning... men det gemenaste är, att min halfbror, den der tiggaren, har sitt finger med i spelet, i trots af sin lama arm. Är det ej rysligt, pappa, att en sådan usling skall ha lust och kraft att hämnas!... Farväl, pappa! Vi träffas en gång, det är säkert; men hvar, det kan jag ännu ej så noga säga; dock tycker jag, att det bränner under fötterna!»

»Jag dör, jag dör!» pustade den silfverhårige och sjönk maktlös mot soffkarmen.

Tiggaren reste sig upp från stolen och kastade en blick öfver till soffan. Derefter lemnade han tigande kabinettet. Utkommen i salen, mötte han en af betjenterna, hvilken betraktade honom med stora ögon, troligtvis förvånad öfver ett dylikt besök.

»Hvem är ni? Hvad vill ni? Hur har ni sluppit in?» frågade betjenten.

»Gå in till herr kommerserådet och kommendören,» svarade tiggaren lugnt, »ty han håller på att dö... och det måtte väl vara sanning, efter han säger det sjelf.»

Trettioåttonde kapitlet.

En morgon i slutet af oktober, en af dessa få klara, som solen skänker jorden till ersättning för en annan, påräknad, men uteblifven under sommaren, promenerade genom en vacker, nymöblerad våning i ett af de större husen å Norrmalm en medelålders man af ungdomligt kraftfull kroppsbyggnad, ledande vid armen ett fruntimmer i dess fulla glans af ungdom och skönhet. Den förtjusande qvinnan bar en dyrbar, bländande hvit och af rika spetsar svallande morgontoalett, samt på det svartlockiga hufvudet en hvit blondermössa, på

hvars venstra sida glödde den allra vackraste lilla törnrosknopp. I hvarje spegel, som de två gingo förbi, kastade hon en blick för att se hur den vackra mössan tog sig ut, ett slags koketteri så vanligt, men så förlåtligt och oskyldigt hos en ung fru, morgonen efter bröllopsdagen. Ofta böjde mannen sina läppar öfver det snöhvita sammetsfjunet på handen, till den arm, hvilken flätat sig om hans med en innerlighet, som om den ville växa fast vid den. Hastigt stannade hon och följaktligen äfven han, hvarefter hon sakta lösgjorde sig från mannens arm och försvann i ett af sidorummen. Dock återkom hon snart med en vacker sjöskumspipa i ena handen och en brinnande fidibus af rosenpapper i den andra.

»Du är van att röka din pipa på kaffet,» sade hon, räckande mannen pipan.

Småleende mottog mannen pipan, men ville genast lägga bort den, mumlande några ord om sina ungkarlsovanor.

»Ack, min vän,» yttrade hon, »*dina* ungkarlsovanor tar jag emot med samma fröjd och tacksamhet, som jag mottagit dig ... jag vill, att du skall vara lyckligare, men ändock densamme.»

»Älskade, det är af egennytta som jag ej vill röka,» sade han; »tobaksröken skulle förgifta doftet af rosorna på din mun.»

»Ingenting annat,» svarade hon, i det hon sjelf tände på pipan och drog några fina bloss ur den; »ser du, nu är jag i samma fördömelse.»

Nu var mannen ej sen att föra munstycket till sina läppar; men snart slocknade elden i pipan. Det finns ingen jordisk eld, som håller låga vid sidan af den rena kärlekens.

De nygifta utträdde i salen och stannade framför en af Rosenvalls flyglar, hvilken var uppslagen. Den unga frun tog plats på stolen framför flygeln, och upp ur tangenterna steg en legion af blixtrande, fantastiska toner.

»Fridolf,» frågade hon, »kan du säga hur jag upplöser dessa dissonanser?»

Mannen gissade flere gånger, men, såsom det tycktes, alls icke tillfredsställande.

»Jo, så här upplöser jag dem,» sade hon, i det hon hoppade upp från stolen och satte sig på mannens knä; »o, måtte alla lifvets dissonanser så upplösas!» tillade hon,

Han nickade gladt åt de begge makarne.

flätande sina armar om hans hals och lutade sitt glödande ansigte mot hans bröst.

Så sutto de en lång stund tysta, men slutna intill hvarandra, tvänne kroppar, men blott en enda själ.

Slutligen skredo de, omarmande hvarandra, fram till fönstret, troligtvis för att tacka himlen, som gjort dem begge så lyckliga, så sälla.

»Fridolf, ser du inte?» ropade den unga frun, med ögonen tätt intill fönsterru an; »han dernere... han, som vi näst Försynen ha att tacka för allt!»

På gatan, med blickarne riktade mot samma fönster, visade sig magistern från Skinnarviken. Han nickade gladt åt de begge makarne och rörde läpparne, liksom han yttrade något.

Om murarne, som lyssnat till hvad han sade, kunnat tala, skulle de hafva upprepat följande utrop:

»Det är då en sanning, att man vid andras fröjd kan glömma egna sorger!»

Alm öppnade fönstret, hvarvid tiggaren aflägsnade sig uppåt gatan, utan att han tycktes lyssna till den välvilliga rösten, som kallade honom tillbaka. Vid hörnet af en gränd stannade han å nyo och vände sig om.

En solstråle, som i detsamma ilade utför gränden och for tätt förbi tiggarens ansigte, bröt sig mot något som dervid liknade en mångskiftande perla i hans djupa öga.

Tiggaren petade med fingret bort denna perla, nickade återigen gladt åt dem i fönstret och försvann.

Innehåll.

Inledning.

Första tidskiftet: Fosterdottern.

Andra tidskiftet: Första kärleken.

Tredje tidskiftet: Primadonnan.

Fjerde tidskiftet: Dottern.

